

Floyd Brobbel

Yolda çətinliklər

MƏSİHÇİ HƏYATINDA
TƏQİBLƏR

“Üzərində ‘Ehtiyatlı davranın’ işarəsi tələb olunan hər hansı bir kitab varsa, bu həmin kitabdır. Onu oxuduqca dəyişiləcəksiniz.”

“XXI əsrdə Qərb kilsələri məsihçilərə (eləcə də digər dini azlıqlara) qarşı dini məhdudiyyətlərin, təzyiq və təqiblərin tarixi baxımdan artması barədə yavaş-yavaş xəbərdar olur. Lakin İsanın dünyada olan davamçıları üçün müxtəlif “çətinliklər”in formalarını başa düşmək və onları fərqləndirmək çətinidir. *Yolda çətinliklər* kitabında Floyd Brobbel təqib miqyasının müxtəlif səviyyələrini gözəl təsvir edir. O, bunu iman həyatı və Məsihin Müjdəsinə sadıq olmağın əsl mənasını göstərən hekayəsi ilə əlaqələndirir. Mənim çox tövsiyə etdiyim bu kitabda Floydun şəxsi səmimiyyəti, həssaslığı və həvəsi xüsusi yer tutur və onu oxumağı zəruri edir.”

— **Brayn F. O’Konnell**, “REACT Services”-in baş direktoru; “Religious Liberty Partnership”-in koordinatoru

“Siz təqiblərdən danışarkən öyrənəcəksiniz ki, məsxərə, təcavüz, ayrı-seçkilik, böhtan, hücum, həbs, işgəncə və şəhidlik kimi sözlərsiz keçinmək mümkün deyil. Bunun Əhdi-Cədidə və bu gün dünyanın bir çox ölkələrində məsihçilər üçün nə demək olduğunu öyrənəcəksiniz. Hətta səmimi görünən rahat kontekstdən zövq alsanız da, Məsihlə yolunuzdakı çətinliklərlə necə üzləşməyi öyrənin.”

— **Kristof Sauer**, Dini Etiqad Azadlığı və Məsihçilərin Təqibinin Tədqiqi üzrə professor, Giessen İlahiyyat Məktəbi; Almaniya Beynəlxalq Dini Azadlıq İnstitutunun direktoru

“Çətinliklər pisliliyi məğlub etmək və bu qaranlıq dünyada Məsihin nurunu əks etdirmək üçün Allahın planının ayrılmaz hissəsidir. Təqib yalnız ən müstəsna hallarda baş verən bir hadisə deyil.

Floyd Brobbel *Yolda çətinliklər* kitabında bizə insanların Müjdəyə iki yoldan biri ilə cavab verəcəklərini xatırladır. Onlar ya Müjdəni eşidib sevinclə qəbul edəcək, ya da rədd edib Müjdəni bölüşənə qarşı çıxacaqlar. Bu kitabı əmin-amanlığa və rahatlığa öyrəşmiş Qərb məsihçiləri mütləq oxumalıdır. Brobbel, məsihçiləri təqiblərin hərtərəfli teologiyası ilə ciddi tərzdə məşğul olmağa səsləyir. Bu kitab ümid və ilham toplusudur. Onu oxuyun və dəyişilin.”

— **Cim Tun**, “Emmaus” kilsəsinin pastoru; “Impact Ministry Group”-un prezidenti

“Mənim nöqteyi-nəzərimə görə Şimali Amerika kilsəsi dünyanın digər yerlərində məsihçilərin həyatının necə olduğunu unudur. Ola bilsin ki, bu, təqibləri anlamayan gənc nəslin Böyük tapşırıq haqqında təliminin olmaması və ya risklərdən qaçmaq üçün mədəni dəyişikliyin olması ilə bağlıdır. *Yolda çətinliklər* kitabı imanlıların təqib haqqında olan biliksizliyinin əlacıdır. Bu, təqibin özünü əks etdirən həm kədərli, həm də sevincli bir haldır.”

— **Ted Esler**, fəlsəfə elmləri doktoru, “Missio Nexus”-un prezidenti

“Üzərində ‘Ehtiyatlı davranın’ işarəsi tələb olunan hər hansı bir kitab varsa, bu həmin kitabdır. Onu oxuduqca dəyişiləcəksiniz. Buna heç bir şübhə yoxdur. Floyd Brobbel həqiqətən də təqiblərə məruz qalmış imanlı bacı-qardaşların keçirdiklərini qeyri-adi tərzdə təsvir edir. Onların fəryadını Müqəddəs Yazılar, ilhamverici şəhadətlilər və ondan əvvəl gələn qayğıkeş, yaradıcı və bacarıqlı imanlıların yazıları ilə gücləndirir. Bu, birbaşa Qərb kilsələrinə bizim narahatlığımız, çətinliyimiz, duz və nur olmağımız, xoşagəlməz ilıq yanaşmamız haqqında danışan bir kitabdır. Onu oxuyun, tətbiq edin və Məsihin həqiqi davamçıları olmaq üçün bu çağırışa ehtiyacı olan başqaları ilə bölüşün. Bu kitab Kanada kilsəsini və Məsihin

həqiqi davamçıları olmaq üçün bu çağırışa ehtiyacı olan bir çox insanı dəyişdirəcək.”

— **Emma Dipper**, “Kanadada Şəhidlərin səsi” təşkilatında “Gender and Religious Freedom”-in məsləhətçisi, Böyük Britaniyada “All Nations Christian College”-in müəllimi

“Bu, təqib haqqında yazılmış kitablardan ən yaxşısıdır. Aydındır ki, Floyd bunu yazanda Allahın lütfü və məshi onun üzərində idi. Bu kitabı oxumağa başladığım gündən bəri oxumağıma fasilə verə bilmədim. Çox xoş və rahat oxunaqlı formatda təqdim olunan Müqəddəs Kəlamın gözəl məzmununa malikdir. Mən Qərbdəki bütün məsihçilərə bu kitabla tanış olmağı tövsiyə edirəm, çünki bu, “azad” ölkələrimizdə artan indiki və gələcək təqiblərə qarşı durmaqda kömək edəcək.”

— **Hörmüz Şəriət**, fəlsəfə elmləri doktoru, “Iran Alive Ministries”-in təsisçisi və prezidenti

“Uzun müddətdir ki, məsihçilərin təqibi dünyanın danışılmamış hekayəsi olaraq qalır. *Yolda çətinliklər* kitabında Floyd Brobbel Kəlamı dərindən dərk etməsinə və zəngin xidmət təcrübəsinə əsaslanaraq “təqib” terminini dəqiq araşdırır. O, oxucuya imanımıza qarşı müqavimətin müxtəlif ölçülərini, cəhətlərini və çətinliklərini görməkdə kömək edir. Onilliklər ərzində Floyd dünyada təqib olunan məsihçilərin dostu, müdafiəçisi və dəstəkçisi olub. Təqib olunan kilsə ilə çiyin-çiyinə xidmət təcrübəsi ilə Floydun baxışı, biliyi və nəsihətləri dərin, praktiki və güclüdür.”

Təqib, bir çox məsihçilər üçün gündəlik reallıq olsa da, başqaları üçün hələ də yad təcrübədir. Buna görə də, Floydun bu kitabını hər kəs oxumalıdır. *Yolda çətinliklər* kitabı sizə Məsihlə addımlayarkən daha güclü olmağa kömək edəcək və bütün dünyada

təqib olunan bacı-qardaşlarımıza məhəbbətinizi artıracaq. Bu kitabı oxumağı çox tövsiyə edirəm.

— **Qodfri Yoqaraja**, İlahiyyat üzrə bakalavr, “World Evangelical Alliance”-ın baş katibinin müavini; “WEA Dini Azadlıq Komissiyası”nın icraçı direktoru

“Floyd Brobbelin yazmaqda məqsədi hər bir məsihçinin bu gün öz ölkəsində və dünyada baş verən təqibləri görməsi və özünü hazırlamasıdır. İsa təqib edildi və O bizi əmin etdi ki, Onun davamçıları da eyni aqibəti yaşayacaqlar. Əgər siz artıq Floydun çıxışlarını eşitmisinizsə, onda *Yolda çətinliklər* kitabında topladığı həqiqi hekayələrdə və etibarlı faktlarda onun məqsədinin yazılı və son dərəcə maraqlı təqdimatını tapa bilərsiniz. Müəllif düzgün seçilmiş rəvayətlərdən, dünya üzrə məsihçilərin təcrübələrinə dair müşahidələrdən və Müqəddəs Yazıların tətbiqindən istifadə edərək “Təqib miqyası” yaradıb. Bu kitab istehza, ayrı-seçkiliyin, eləcə də fiziki döyülmələrin, işgəncələrin və həbsin məsihçi ruhuna təsiri haqqında məlumat verir. Floyd Brobbel yazır: “Təqib miqyası təkcə intensivlik sırasına aid deyil. Bu, dünyanın nifrətinin gücünü və Allahın övladlarına qarşı necə təzahür etdiyini vurğulayır.”

— **Don Hatçinson**, “Ansero Services Inc”-in direktoru; “Mühəsirədə: 150 il ərzində Kanadada dini azadlıq və kilsə” (1867–2017) və “Cəmiyyətdə kilsə: XXI əsr məsihçiləri üçün I əsrin vətəndaşlıq dərsləri” kitablarının müəllifi

“Gizli və ya aşkar təqiblər Müjdəni həyatda tətbiq etməyin təbii nəticəsi kimi təqdim olunur. Bu baxımdan mətn Kəlama əsasən İsanın ardınca getməyi seçən sadıq imanlıların güclü hekayəsinə çevrilir.”

— Komissar **Kristin Makmillan**, “The Salvation Army International Social Justice Commission”-in təsisçisi və direktoru

“İnsanı yeniləyən bu kitabda mənim çoxdankı dostum və həmkarım Floyd təqib anlayışını genişləndirir. Kitab ruhlandırıcıdır, çünki Floyd təkcə təqibi müəyyən etmir, həm də onun İsanın yolu olduğunu nümayiş etdirir. Floyd təqibin müxtəlif formalarını ifadə edir və hər sadıq məsihçiyə bu məlumatı gündəlik həyatda tətbiq etməkdə yardım edir.”

— **Bob Fu**, fəlsəfə elmləri doktoru, “China Aid” təşkilatının təsisçisi/prezidenti; “Tanrının ikiqat agent” kitabının müəllifi

“Təqib və şəhidlik hər zaman diqqətimizi cəlb edən mövzulardır. Floyd özünəməxsus və düşündürücü tərzdə bu suala cavablar verir. O, Müjdəyə məhdudiyyətlər qoyulmuş ərazilərdə Allahın övladlarının həyatları vasitəsilə bu cavabları açıqlayır. Floyd onların çoxu ilə “Şəhidlərin səsi” təşkilatında xidmət etdiyi illərdə ünsiyyətdə olub. Hər birimiz üçün qarşıda gələcək təqiblərə hazırlaşmağımızda bu kitabı oxumaq vacibdir.”

— **Merv Nayt**, “Avstraliyada Şəhidlərin səsi” təşkilatının həmtəsisçisi; “ICA”-da tarixçi və arxivçi

“Dostum Floyd Brobbel, İsa Məsihin yetkin şagirdləri kimi, getdiyimiz “əzablı yolun” mərhələlərini müəyyənləşdirməklə kilsəyə böyük kömək edib. Onun hekayələri təsiredicidir və təqib olunan məsihçilərlə uzun illər ünsiyyətlərimə əsasən deyə bilərəm ki, çox dəqiq və doğrudur.

Bu kitabı oxumağım məni bir anlıq 1992-ci ildə Yerusəlimə ilk səfərimə apardı. O zaman mən bir qrup kanadalı məsihçi turistə Via Dolorasada (Əzablı yol) — Məsihin çarmıxını daşdığı yol boyunca olan on dörd dayanacağı göstərərək bələdçilik edirdim. Orada Məsihin mənim (hər kəs) üçün çəkdiyi əzabların dəyərini daha dərinlən anladım və İsanın nümunəsi məni Onun ardınca getməyə ruhlandırırdı.”

“Floydun İsa ilə birlikdə addımlayan sadıq şagird kimi, əzablı çətinliklərin səkkiz mərhələsi barədə baxışı çox maraqlıdır. O deyir: “Müqəddəs Kitab bizə öyrədir ki, məsihçilərin təqib olunması ilk növbədə həqiqi şagirdliyin normativ nəticəsi kimi qəbul edilməlidir”. Ən əsası o bizə Müəllimimiz və Rəbbimiz İsanın Özünün bütün bu çətinlikləri necə yaşadığını və onlara necə cavab verdiyini diqqətlə göstərir. Peterin birinci məktubunda dediyi kimi, biz İsanın verdiyi cavabları özümüz üçün nümunə götürməliyik! Müqəddəs Kitabı yaxşı təhlil etmək, şəxsi şəhadətlilər və yaradıcı praktik tətbiqlər buna misal ola bilər. Dostlarınızla bu kitabı bölüşün!”

— **Paul Estabruks**, “Open Doors Canada”-nın təqaüdə çıxmış yazıçısı, natiqi və müəllimi

Yolda çətinliklər

MƏSİHÇİ HƏYATINDA
TƏQİBLƏR

Floyd A. Brobbel

Yolda çətinliklər
Məsihçi həyatında təqiblər
Floyd A. Brobbel

Originally published in English under the title:
Trouble on the Way: Persecution in the Christian Life
© 2021 The Voice of the Martyrs Ltd.
All Rights Reserved.

© 2021 “Şəhidlərin səsi”. Bütün müəlliflik hüquqları qorunur.

ISBN 978-1-933591-34-6

Müqəddəs Kəlama əsaslanmış sitatlar Müqəddəs Kitabdan
(Əhdi-Ətiq və Əhdi-Cədid) götürülmüşdür.
Əhdi-Ətiq © Müqəddəs Kitab şirkəti 2004, 2006, 2009
Əhdi-Cədid © Müqəddəs Kitab şirkəti 2009
Bütün müəlliflik hüquqları qorunur.

“Şəhidlərin səsi” təşkilatı haqqında

Luka 9:23-də Rəbb İsa deyir: “Əgər bir kəs Mənim ardımca gəlmək istəyirsə, özündən imtina etsin və hər gün çarmıxını götürüb ardımca gəlsin”. Bu, dünya yolu ilə gedən məsihçilər üçün kədərli və həyəcanlı görünə bilər. Belə məsihçilər çox vaxt imanlarına görə əziyyət çəkənlərə rəğbət bəsləyirlər. Özləri və başqaları üçün ağrısız, firavanlıqla dolu bir həyat ümid edirlər.

Bununla belə, daha yaxşı yolu bilən “böyük şahidlər buludu” var (İbraniyə 12:1). Bunlar dünyanın hər yerindən və öz ölkəmizdən olan həm keçmişdən, həm də müasirlərimizdən olan, Rəbb uğrunda canlarını qurban verən və ya uzun illər Onun fədakar məhəbbətini nümayiş etdirən kişi və qadınlardır. Onlar bizə öyrədirlər ki, Allahın məhəbbəti insanın məhəbbətindən üstündür, ona görə əzab çəkməyə dəyər və bu məhəbbəti yer üzündə ölüm də daxil olmaqla heç bir qüvvə dayandıra bilməz. Onların yolu əbədi sevincə aparan yeganə yoldur. Bu normal məsihçi həyatıdır.

“Şəhidlərin səsi” dünyanın hər yerindən olan bacı və qardaşlara bu yolu xatırlamaqda və birlikdə getməkdə kömək etmək məqsədi daşıyır. Biz bunu İsanın, eləcə də məsihçi şəhidlərinin və Onun ardınca gedən müasir dövrün təqib olunan məsihçilərinin səsinə diqqətlə qulaq asmaqla edirik. Biz Məsih üçün əzab çəkənlərlə mərhəmət, peşmanlıq və ya onları xilas etmək arzusu ilə deyil, Məsihin məhəbbəti insanların Allahdan aldıkları ən böyük nemət olduğuna inamla əməkdaşlıq edir və onlarla ünsiyyətdə oluruq.

“Şəhidlərin səsi” 1967-ci ildə kommunist dövründə Rumıniyada İsa Məsihə inandığına görə on dörd il həbs cəzası çəkən pastor Riçard Vurmb- rand tərəfindən təsis edilib. Həyat yoldaşı Sabina üç il məcburi əmək düşərgələrində olub. 1965-ci ildə Riçard və ailəsi Rumıniyadan fidyə alındı və dünya miqyasında Məsihin təqib olunan cəmiyyətinə xidmət edən missiyalar şəbəkəsi qurdu.

*Bu kitab həyat yoldaşım və yaxın dostum Vanessa
və övladlarım Kelab, Bruk, Harmoni və Cesiya
həsr olunur. “Dua edirəm ki, siz iman yolunda
sevinc tapasınız və əbədi Sadiq və
Haqq Olana sığınasınız.”*

*Şaul Rəbbin şagirdlərinə qarşı hələ də ölüm
hədələri yağıdırırdı. Baş kahinin yanına gedib
ondan Dəməşq sinaqoqlarına yazılan məktublar
istədi ki, orada İsa yolunu tutan kişi-qadınlardan
kimi tapsa, əl-qolunu bağlayıb Yerusəlimə
gətirmək üçün səlahiyyəti olsun.*

Həvarilərin İşləri 9:1,2

Ön söz

Təxminən on ildir ki, Floyd Brobbeli bu kitabı yazmağa həvəsləndirirəm. Bəzi kitablar məşhurlaşmaq üçün yazılır. Lakin bu kitab həqiqət olduğu üçün yazılmalı idi. Məhz həqiqət olduğuna görə məşhurlaşmaya da bilər. Amma *Yolda çətinliklər* kitabı bütün məsihçilərə müraciət olunduğu üçün yazılmalı idi. Bu kitab bütün məsihçilərə şamil edilir, çünki 2 Timoteyə 3:12-ci ayədə həvari Paul yazır: “Məsih İsadə möminliyə yaraşan bir həyat sürmək istəyənlərin hamısı təqibə məruz qalacaq”. Əgər biz heç bir təqibə məruz qalmırıqsa, mömin həyat sürmək istəyimizlə özümüzü aldadırıq. Böyük ehtimalla, biz özümüzlə sual verməliyik ki, təqibin nə olduğunu və onun hansı formalarının olduğunu başa düşürükmü? *Yolda çətinliklər* kitabının əhəmiyyəti də bundan ibarətdir. Məsihçilər ümumiyyətlə, təqib deyəndə yalnız fiziki təcavüz başa düşürlər. Buna görə də onlar təqib olunduqlarını inkar edirlər. Bundan başqa, bu gün bəzi məsihçilər ictimai meydanda fikirləri və baxışları lağa qoyulduqda təqib olunduqlarını iddia edirlər. Birinci qrup məsihçilər (təqiblərə məruz qaldıqlarını inkar edənlər) ikinci qrup məsihçilərə (fikirləri məsxərəyə qoyulanlara) görə xəcalət çəkirlər. Birinci qrup deyir: “Bu, təqib deyil. Şimali Koreyaya gedin və orada əsl təqibin nə olduğunu görəcəksiniz”.

Hansı qrup haqlıdır?

Floyddun fikrincə, hər iki qrup eyni vaxtda həm doğru, həm də yanlışdır. Təqib, əslində, ağ və qara kimi dəqiq deyil, boz rəng qarışıq olan problemlər kimi özünü göstərə bilər. Təqib müasir tolerantlığın səsi deyil. Müəllifin bu kitabda təqdim etdiyi kimi o, Müqəddəs Yazıların səsidir.

Müqəddəs Kitabda təqdim olunan təqib həmişə öz səviyyəsinə görə dəyişir. Bu, proqnozlaşdırıla bilən ardıcılıqla gedir. İctimaiy-

yətdə fikirlərin ələ salınması Şimali Koreyada silahlı dəstənin qarşısında dayanmaqdan fərqlidir. Aralarındakı fərq təqibin müəyyən səviyyələrdə baş verməsidir. Bu təqibin növü deyil.

Təqibin sabit vəziyyətdə deyil, müəyyən bir miqyasda baş verdiyini başa düşmək qiymətli və Müqəddəs Kitaba uyğun bilikdir. Bu bizə dünyanı “təqib olunanlar” və “azad olanlar” kimi iki yerə bölməməyə kömək edir. Bu anlayış Müqəddəs Yazılara uyğundur. Belə ki, təqibin insanın harada yaşamasından asılı olmayaraq ruhani yenidən doğuluşdan gələn məsihçi hüququ olduğunu görməyə kömək edir. Həvari demir ki, yalnız Şimali Koreyada yaşayan hər bir məsihçi təqib ediləcək. Lakin Paul deyir: “...Məsih İsadə möminliyə yaraşan bir həyat sürmək istəyənlərin hamısı təqibə məruz qalacaq” (2 Timoteyə 3:12). Yalnız bir dünya var və bu dünyada məsihçilər təqib olunur. Bu o deməkdir ki, biz təqib anlayışı haqqında təsəvvürümüzü dəyişməliyik. Təqib olunan məsihçilərə xidmət etdiyim iyirmi il ərzində Floyd bunu rastlaşdığım hər kəsdən daha yaxşı izah etdi. O bunu həm Müqəddəs Kitabı yaxşı bilən imanlı, həm də müxtəlif təqib mərhələlərini yaşayan məsihçilərin təcrübəli həmkarı kimi yazır.

Buna görə də bu kitabın hər səhifəsini — həm Müqəddəs Kitab, həm də hekayə hissələrini oxumağa dəyər. Hekayə hissələri həqiqətə uyğundur. Onlar təqib olunan məsihçilərin və onları təqib edənlərin bu gün həqiqətən necə düşündüyünü və necə davrandıqlarını əks etdirir. Əksər hallarda imanlılar şəhid olan məsihçiləri qəhrəman kimi və onları qətlə yetirənləri şeytan kimi təqdim edirlər. Ancaq Məsih bu cür etmədi. Məsih onu təqib edənləri bağışlayır və bizdən də bunu etməyi tələb edir. O Öz təqibçilərinə şeytan kimi yox, nə etdiklərini bilməyən insanlar kimi yanaşır. Maraqlıdır ki, o təqib edilən ardıcılılarına da eyni cür yanaşır. Vəhy kitabında şəhidlər bu təqibin nə vaxta kimi davam edəcəyini soruşurlar. Tanrı “bir az vaxt” — deyə cavab verir və onlara ağ xalat verərək onları dincəlməyə çağırır (Vəhy 6:10,11). Nə imanlılar, nə də onları təqib edənlər Tanrının nə etdiyini bilmirlər. Biz də bacı-qardaşlarımızın əzab-əziyyətini görəndə Onun nə etdiyini heç vaxt bilməyəcəyik. Lakin gözlədiyimiz şeylər

Ön söz

haqqında ümumi bir şey bilə bilərik. İsa bir fəsildə əsrin sonu bizi nəyin gözlədiyini ətraflı izah edir. Martin Lüter bir cümlə ilə yazaraq bunu ümumiləşdirdi: “Hər şey daha da pisləşəcək. Amin”.

Daha da pisləşəcək? Bəli. Ancaq bütün bunların arxasında məsihçi olmağın sinonimi olan əzabların birliyi durur. Bu ünsiyyətdə əzab və sevinc bir-birinə tərs mütənəşib deyil, birbaşa əlaqəlidirlər. Həvari Paul bunu uşaq dünyaya gətirməyə bənzədir. Floyd bizi Kəlamda yazıldığı kimi gözləyə biləcəyimiz və gözləməli olduğumuz doğuş sancılarından keçirir.

Müqəddəs Kitab kədərli kitab olmadığı kimi bu da kədərli kitab deyil. Uğrunda əzab çəkməyə dəyəcək bir şeyi tapmaq həyatda böyük bir xəzinədir. Müəyyən mənada biz əzab çəkmədən sevginin mənasını anlamırıq. Bunun üçün nə qədər çox əziyyət çəkiriksə və əziyyətimizə layiq olduğunu düşünürüksə, ürəyimiz bir o qədər sevincə dolur, çünki Romalılara 8:18-ci ayədə yazılanlar bizim üçün həqiqətə çevrilir. Biz həvari Paulla razılaşaraq deyirik: “Belə düşünürəm ki, çəkdiyimiz indiki əzablar bizə zahir olacaq izzətlə heç müqayisəyə gəlməz”.

Bu sözün mənası artıq bizə aydındır. Hazırda bu bizim rahat və təhlükəsiz həyat tərzimizlə örtülmüş ola bilər. Amma o, bizim daxilimizdədir, gec-tez Məsih və Onun kilsəsi ilə ünsiyyətimiz dərinləşdikcə o üzə çıxmağa başlayır. *Yolumuzda çətinliklər* kitabı sizə bunun addım-addım necə göründüyünü göstərir.

Bu kitabın sizi kədərləndirəcəyinə tərəddüd edirəm. Lakin inanıram ki, Məsihi sizə daha çox sevdirecək.

Müəllifin bu kitabı nəşr etdirdiyinə görə Rəbbimə minnətdaram. Yazmaq üçün vaxt lazım idi. Bu kitab düşünərək oxuyacağınız kitab olacaq. Burada yazılanları həyatda yaşamaq daha çox vaxt tələb edəcək. Lakin Rəbbin Vəhy kitabının 6-cı fəsilində vəd etdiyi kimi az vaxt qalıb. Bir az da təqiblər olacaq.

Amma Rəbbin izzəti böyükdür!

DOKTOR ERIK FOLİ,

“Koreyada Şəhidlərin səsi” təşkilatının təsisçisi

Giriş

*Allah bütün bu həyatı bir yarış və ya döyüş kimi
nəzərdə tutmuşdur; təhlükədən uzaq olduğumuz
sülh vəziyyətində başqa bir dünya üçün nəzərdə
tutulan həyatı nə izləməyə, nə də döyüşməyə
ehtiyac qalmayacaq.*

Conatan Edvards

Mən balaca oğlan olanda yenilməz olduğumu düşünürdüm. Super qəhrəman olduğuma nə vaxt qərar verdiyimi xatırlamıram, nə də adi bir insanın imkanlarından artıq xüsusi bir gücə və ya qabiliyyətə malik olduğum zamanı xatırlamıram. Mən sadələvhəsiniə güllə keçirmədiyimə inanırdım və bu, mənim gücüm barədə xəyalımı gücləndirirdi.

Kimin atasının daha güclü olması ilə bağlı faydasız mübahisələrə qarışmırdım. Əgər toxunulmazamsa, niyə bunu edim? İcazə verilən vaxtdan daha çox küçədə qalanda və ev tapşırığımı yerinə yetirməyəndə atamdan başqa dünyada heç bir ata yolumu kəsə bilməzdi. Maraqlıdır ki, elə məqamlarda onun hakimiyyətinin gücü mənim yenilməzliyimi üstələyirdi. Ancaq səhəri gün dostlarımla məktəbə gedərkən “yenilməz olduğumu” yenidən hiss edərdim.

Bir dəfə dostlarıma dedim ki, mən o qədər güclüyəm ki, evimi təməlindən qoparıb yolun kənarına qoya bilərəm. Nə qədər gülməli səslənsə də, mənə inandılar (Etiraf edirəm ki, yalnız bir dostum mənə inandı, amma bu mənim üçün kifayət idi).

Fantaziya ilə bağlı problem budur ki, həqiqət sonda reallığı yaxalayır. Siz cazibə qüvvəsinin varlığını inkar edə bilərsiniz, ancaq uçuşumun kənarından bir addım belə uzaqlaşsanız, qəfildən cazibə onun varlığına inanmamağınızdan asılı olmayaraq, həqiqi və hərəkət

Giriş

edən qüvvəyə çevrilir. İcazə verin, on bir yaşımda güclü olmaq xəyalımın qırılaraq dünyamı əbədi dəyişdirdiyi anı təsvir edirəm.

Dostum Ron və mən məktəbdən evə gedərkən iki böyük oğlanla qarşılaşdıq. Onlardan biri dərhal dostuma sataşmağa başladı. Bir neçə həftə əvvəl Ron və bu iki dələduzun mübahisə etdiklərini bilmirdim. Bu oğlanlar yollarını məktəbimizin ərazisindən keçməklə qısaltmaq istəmişdilər. Tənəffüs vaxtı şagirdlər çöldə oynayanda bu hadisə baş vermişdi. Bu iki nəfər yan keçmək əvəzinə əyləncə xatirinə topu oğurlayıb bir-birinə ataraq xokkey oyununu pozmağı qərara aldılar. Onlar məktəblilərin əlindən topu alıb bir-birinə atmağa başladılar. Bu gözlənilməz və zəhlətökən davranışlarından bir neçə dəqiqə sonra Ron həmin uşaqlara onların bu hərəkəti haqqında nə düşündüyünü söylədi. Bəlkə də dostum ünsiyyətində bir az daha diplomatik ola bilərdi, amma hansı yeniyetmə topla xokkey oyunu zamanı diplomatiyanın nüanslarını nəzərə alır?

Təəssüf ki, bu, vəziyyəti daha da gərginləşdirdi və dələduzlardan biri arxaya dönüb Rona bir yumruq vurdu. Bundan sonra baş verən hay-küy növbətçi müəllimin diqqətini çəkdi və o nə baş verdiyini öyrənmək istədi, o iki nəfər məktəbin ərazisini tərk etdi. Lakin müəllim hadisə barədə polisə məlumat verdi. Polis tez bir zamanda onların izinə düşdü, dələduzlara məktəb ərazisindən uzaq durmaq barədə ciddi xəbərdarlıq etdi. Əks halda, onlar əraziyə qanunsuz daxil olmaqda ittiham olunacaqdılar. Bu zaman super gücüm harada idi? Niyə dostuma dələduzlarla məşğul olmaq işində yardım etmədim? Mənim yenilməz insanım evdə qripə yoluxub xəstə yatmışdı.

Bu dələduzlarla qarşılaşarkən Ron onları məktəbdə baş vermiş hadisədən sonra ilk dəfə görürdü. Onlardan biri onun barəsində polisə məlumat verilməsindən qəzəblənərək dostuma hücum etdi. O, Ronu yerə yıxdı və sonra Ronun başını yerdəki çınqıllara sürtməyə başladı.

Yenilməz olduğum üçün dostumun ələ salınmağına dözmədim və xokkey çubuğumla dostuma hücum edəni vurmaq istədim.

Yolda çətinliklər

Mən yerimdən tərpənən kimi hücum edən mənə acıqlı baxışlarla baxdı və pıçıldadı: “Ay yelbeyin, sən məni çubuqla vursan, arxanda dayanan dostum səni bu balaca əclafdan da pis günə qoyacaq!”

Mən yerimdə donub qaldım və o biri arxadan gəldi, əlimdən xokkey çubuğunu alıb küçənin o biri tərəfinə atdı. Sonra mənə acıqla baxaraq güldü və əgər əlimi tərpətsəm, məni döyəcəyi ilə hədələdi.

Mən qorxdum, çarəsizlik içində ən yaxşı dostumun döyülməsinə baxdım. Hücumdan sonra Ron şokda idi və üzündəki yaralardan qan axırdı. Polisə zəng etdik, polis tez gəlib ona kömək etdi və hücum edəni həbs etdi. Həmənlə ədəduzu adam döymək və bədən xəsarəti yetirməkdə ittiham etdilər. O, bu cinayətlərdə təqsirli bilinib inzibati cəza çəkməyə məhkum edildi.

Hücum nəticəsində Ronun beyni yüngülcə silkələnmişdi, mən isə dostumu xilas edə bilmədiyim üçün ümitsizliyə qapıldım. Ron mənə qarşı qəzəbli deyildi və böyük ehtiyac anında kömək edə bilmədiyimə görə məni tezliklə bağışladı. Yadımdadır, Ron mənə baxıb dedi: “Sən bizdən yaşda böyük və çəkidə iki dəfə ağır olan oğlanlara qarşı dura bilərdin? Həm də ehtiyac yox idi, yoxsa ikimizi də döyəcəkdilər”.

Onun sözləri mənim nə qədər zəif bir insan olduğumu başa düşməyə kömək etdi. Mən lovğalıq zirehlərinin arxasında gizlənən bir balaca uşaq idim. Əslində, çox güclü olduğumu heç vaxt dərinədən düşünməmişdim, amma təhlükə vaxtı özümü qorumaq lazım gələndə nə dərəcədə qorxaq olduğumu gördüm.

İndi bir yetkin adam kimi bəzən yenidən belə bir vəziyyətə düşsəm, o zaman nə edəcəyimi düşünürəm. Kömək etmək üçün özümü riskə atacağam, yoxsa qorxaraq yenə donub qalacağam? Danışmaq bir şeydir, amma təhlükə qarşısında hərəkətə keçmək tamam başqa şeydir.

Bu hekayəni ona görə danışiram ki, mən Qərbdən olan məsihiçilərin təqiblərin öhdəsindən necə gəlməkləri ilə bağlı eynilik görürəm. Təqiblər dini hüquqların təmin olunduğu və qorunduğu

ölkələrdə yaşadıkları üçün özlərini xeyir-dualı hesab edənləri narahat edir və çaşdırır. Bir tərəfdən onlar Müqəddəs Kitaba əsasən İsanın hər bir davamçısının həyatında gözlənilən və qaçılmaz təqiblərin olduğunu dəstəkləyir, digər tərəfdən isə onlar öz həyatlarında təqibin necə göründüyünü anlamaqda çətinlik çəkirlər.

Müasir dövrdə təqiblər barədə danışarkən tez-tez ümumi cavablar eşidirəm: “Allaha şükür ki, azad ölkədə yaşayırıq və belə dəhşətli şeylərlə rastlaşmırıq”. Bu cavabı o imanlılardan eşidə bilərsiniz ki, onlar təqiblərə məsihçinin başına gələ biləcək ən pis şey kimi baxırlar. Onların fikrincə, təqiblərin olmaması açıq-aydın xeyir-duadır. Belə nöqtəyi-nəzərin səhv tərəfi ondadır ki, bu fikirdə olanlar təqibləri ədalətsizlik kateqoriyasına aid edirlər. Onlar hesab edirlər ki, bugünkü bütün ədalətsizliklər kimi təqiblər də yüngülləşdirilməlidir.

Eşitdiyim cavablardan biri də təxminən belədir: “Ölkəmizdə təbii ki, bəzi çətinliklər var, amma biz onlara təqib deyə bilmərik. Təqiblər başqa ölkələrdə var, amma bizdə yoxdur”. Ən azından bu cavabda məsihçilərin imanlarına görə çətinliklərlə üzləşə biləcəyi etirafı var. Lakin Çin, Pakistan, Nigeriya və ya Şimali Koreya kimi ölkələrdə yaşayan məsihçilərin əzabları ilə müqayisədə bu, tamamilə əhəmiyyətsiz olduğu üçün təqib adlandırılmır. Hər iki cavabı anlamaq olar, çünki nə vaxtsa özüm də belə deyirdim. Bununla belə, məsihçilərin bu reaksiyası onu göstərir ki, onların salehlik uğrunda təqibləri nədən ibarətdir. Eləcə də, təqiblər zamanı və onların vasitəsilə Allahın Öz məqsədlərinə nail olması barədə məsihçilər çox şeyi öyrənməlidirlər.

Məni “Kanadada Şəhidlərin səsi” təşkilatını yaradan valideynlər böyüdü. Klaas və Nelli Brobbel kommunist dövründə Rumıniyada insanların “azad” dünyada təqib olunan kilsənin “səsi” olmasının zəruriliyi haqqında pastor Riçard Vurmbrandın ifadəsini eşitdikdən sonra Allahın çağırışına cavab verdilər. Bunun nəticəsində, məsihçilərin imanlarına görə təqiblərə məruz qalması reallığı dünyagörüşümə təsir edirdi. Bununla belə, mən hələ təqiblərin

Yolda çətinliklər

nəticələrini qəbul edəcək qədər yetkin deyildim. Son nəticədə isə təhlükəsiz həyat axtarışı ilə özümü qorumaq üçün Allahın çağırışından qaçırdım. İmanlarına görə təqib edilənlər üçün dua etsəm də, təqib olunan kilsəni özümdən uzaq məsafədə tuturdum və digər imanlı bacı-qardaşların əzablarına biganə qalırdım. Bu döyüşü mənim yox, onların döyüşü hesab edirdim.

2 Timoteyə 2:3-cü ayədə Paul cavan oğlana belə tapşırır: “Məsih İsanın yaxşı əsgəri kimi mənimlə birgə əzaba qatlaş”. Mən özümü döyüşə göndərilərək səngərlərdə gizlənən, yaralanmamaq və əsir düşmək istəməyən əsgər kimi aparırdım. Bu cür təfəkkürlü əsgər hansı komandirə lazımdır? Əsgərin vəzifəsi düşmənlə vuruşmaq, ərazini ələ keçirmək, əsirləri azad etmək və lazım gələrsə, canını verməyə hazır olan tapşırığı sorğu-sualsız yerinə yetirməkdir. Məsihçidən Böyük tapşırığı yerinə yetirmək (Matta 28:18-20) və Böyük əmrə itaət etmək (Matta 22:36-40) eyni cür təbəçilik tələb edir.

Rəbb məni irəli addımlamağa, yəni məsihçilərə hücum edəndə kənardan seyr etməyə yox, iştirak etməyə dəvət edirdi. O vaxtlar mənə elə gəlirdi ki, mən sadəcə öz həyatımın qayğısına qalıram. Rəbb məni qardaş-bacılarımin əzablarına könüllü olaraq şərik olmağa çağırırdı, həyatıma nəzarət etməkdən əl çəkməyə ruhlandırırdı.

“Kanadada Şəhidlərin səsi” təşkilatının xidmətinə qoşulmaq üçün Allahın çağırışına cavab vermək mən və ailəm üçün asan addım olmadı. Xidmətə qoşulduqdan sonra Məsih naminə əzab çəkməyə hazır olduğuma hələ də əmin deyildim. Ona görə də Müqəddəs Kitaba əsasən təqib anlayışını qəbul etməyə müqavimət göstərirdim.

Ailəmə, dostlarıma, həmkarlarıma, xidmət edənlərə və müəlimim mərhum Qlen Pennerə minnətdaram ki, onların köməyi ilə mən Allahın Öz izzəti üçün övladlarının təqibindən necə istifadə etdiyini anlamağa başladım. Həqiqətən də, düşmənin şər kimi nəzərdə tutduqları Allahın məqsədinə görə çağırılanların xeyrinə işləyir (Yaradılış 50:20, Romalılara 8:28).

Giriş

Ən əsası odur ki, bu gün təqib olunan məsihçilər, hətta təqiblərdə belə Allaha sədaqəti öyrədirlər. Bu qardaş-bacılarla ünsiyyətim məni ruhlandırır. Onların sevincinin və Xilaskar İsa Məsihə xidmət etmək həvəsinin canlı şahidi oluram. Məhz onların nümunəsi ilə mən bacardığım qədər onların əzablarında kömək etmək və Məsihə naminə çətinliklərdə sevinclə dözmək istədim.

Təqiblərin miqyası

“Kanadada Şəhidlərin səsi” təşkilatında biz “Təqib miqyası”¹ adlı sistem hazırlamışıq. Bu miqyas təqibləri xarakterizə edən müxtəlif düşmənçilik hərəkətlərinin dərəcələrini göstərir. İstənilən məsihçi onlarla tanış olmalı və bu təqib formalarından hər hansı birinin onun həyatında hər an reallığa çevrilə biləcəyinə hazır olmalıdır.

Onlar aşağıdakılardır:

- **İstehza:** lağ etmək; alçaltmaq; ələ salmaq²
- **Təcavüz:** narahat etmək; incitmək, dəfələri problemlər yaratmaq
- **Ayrı-seçkilik:** dinə görə ayrı-seçkilik etmək və insanı buna uyğun qəbul etmək və ya onunla belə rəftar etmək
- **Böhtan:** bir şəxs haqqında onun nüfuzuna xələl gətirən yalan ifadələr vermək
- **Hücumlar:** güc tətbiqi, zorakılıq, təcavüz, düşmənçilik, silahla və ya silahdan istifadə etmədən

¹ The “Persecution Scale” was developed utilizing Glenn Penner’s Persecution Blog (tinyurl.com/kuwqer) and Charles L. Tieszen’s book *Re-Examining Religious Persecution: Constructing a Theological Framework for Understanding Persecution* (Johannesburg, South Africa: AcadSA Publishing, 2008).

² Persecution Scale definitions derived from the *Funk & Wagnalls Standard Desk Dictionary*, 1969.

Yolda çətinliklər

- **Həbs:** insanların dini əqidəsinə görə qanuna uyğun həbs olunması, tutulması və saxlanılması
- **İşgəncə:** insanın nəyisə etiraf etməyi və ya məlumat verməyi, təslim olmağı məqsədilə ona verilən dözülməz ağrılar.
- **Şəhidlik:** əziyyətli şərait, əzablar və ya ölüm.

Əgər siz də mənim kimi bu cür əzabların yalnız məsihçiliyə qatı düşmənlər olan ərazilərdə yaşayan məsihçilərin başına gəldiyini düşünürsünüzsə, onda təqiblərə biliksizlik gözü ilə baxa bilərsiniz. Lakin Müqəddəs Yazılar bu mövzuya fərqli yanaşır. Qlen Pennerin qeyd etdiyi kimi Müqəddəs Kitabda təqib haqqında çox şey söyləmək olar: “Müqəddəs Kitabı (xüsusilə Əhdi-Cədid) təqib edilən imanlılar digər təqib edilən imanlılara yazmışdı”.³

“Təqiblərin miqyası” mənə Müqəddəs Kitaba əsasən təqibi dərk etməyə kömək etdi. Beləcə, təqib mənim məsihçi yolumun bir hissəsi olacaq. Paul imanda himayədarı olduğu Timoteyə təlimat verir: “Məsih İsada möminliyə yaraşan bir həyat sürmək istəyənlərin hamısı təqibə məruz qalacaq” (2 Timoteyə 3:12).

Ronald Boyd Makmilan “Dözümlü iman” kitabında bu anlayışı xüsusi vurğulayır və belə açıqlama verir: “Qərb məsihçilərinin öz fikirlərində təqiblər barədə düzgün təsəvvür yaratmaqları üçün təqib olunan kilsə ilə görüşməlidirlər. Onlar Müqəddəs Kitabın həqiqətini — “təqib olunmayan imanlı”nın sadəcə mövcud olmadığı fikrini anlamalıdırlar”.⁴

“Təqib olunmayan imanlı” mövcud deyil? Qərb məsihçiləri üçün dini inanclarına görə təqib anlayışını dərk etmək çətindir, çünki bu bizim üçün xüsusi təcrübə olmayıb. Bəlkə, təqib həmişə olub, amma biz bunu gözdən qaçırmışıq və səhv başa düşmüşük?

³ Glenn M. Penner, *In the Shadow of the Cross: A Biblical Theology of Persecution and Discipleship* (Bartlesville, OK: VOM Books, 2004), 9.

⁴ Ronald Boyd-MacMillan, *Faith that Endures: The Essential Guide to the Persecuted Church* (Grand Rapids, MI: Fleming H. Revell, 2006), 15–16.

Giriş

Dostum Rona gözlərimin önündə necə hücum edildiyini və döyüldüyünü xatırlayanda anladım ki, o gün mən də əzab çəkmişəm. Çəkdiyim əzabı dostumun döyülməsi ilə müqayisə etməzdim, çünki Ron zorakılığın fiziki yaralarını daşıyırdı. Bununla belə, mənə lağa qoyub hədələdilər ki, kömək etmək üçün addım atsam, Ron kimi, bəlkə də ondan da betər döyüləcəyəm. Eynilə, Qərbdəki məsihçilərin salehlik uğrunda çəkdikləri əzabları Müjdəyə düşmənlər və ya məhdudiyyətlərin qoyulduğu xalqların əzabları ilə müqayisə etdikdə bu, absurd görünür. Axı, “azad” dünyada yaşamaq bir nemətdir və əgər biz hansısa təqiblərlə üzləşsək, bu barədə danışmağa dəyməz. Çünki dünyada daha şiddətli təqiblər mövcuddur. Lakin mən Müqəddəs Yazıları oxuyanda başa düşürəm ki, təqiblərimizi başqasının təqibi ilə müqayisə etsək, onda çəkdiyimiz əzablar əsl mənasını itirir.

Təkrarən əsgər misalındakı kimi başa düşürük ki, əsgərlər düşmənlə vuruşmaq üçün tapşırığı yerinə yetirərkən döyüşdə əziyyət çəkəcəkləri, yaralanacaqları və hətta öləcəkləri reallığını qəbul edirlər. Rəbbin işində çalışan məsihçilər (və hər bir məsihçi belə işləyir) də eyni əsgər düşüncəsinə sahib olmalıdırlar. Aydın şəkildə desək, əqidəmiz düşmənlərimizi öldürmək deyil, əksinə, düşmənlərimizi sevərək, hətta öz ölümümüzə qədər Allahın məqsədlərini həyata keçirməkdir.

Ekvador cəngəlliklərindəki Vaodani qəbiləsinə Müjdəni çatdırmaq üçün şəhid olan beş müjdəçidən biri olan Neyt Sent məsihçilərə aşağıdakı sözlərlə müraciət etdi:

“Sonuncu müharibədə bizə öyrədilmişdi ki, məqsədimizə çatmaq üçün özümüzü fəda etməyə hazır olmalıyıq... Bu gün günorta minlərlə əsgər öz seriya nömrələrinə görə istifadə oluna bilən insanlar kimi tanınır. Bilirik ki, ölkəmizin tələbinə yalnız bir cavab var. Biz öz azadlığımızın bədəlini ödəməliyik. Bununla belə, Rəbb İsa bizdən dünyada Müjdə uğrunda bədəl ödəməyi tələb edəndə biz

Yolda çətinliklər

çox vaxt cavabsız qalırıq, biz irəli gedə bilmirik. Biz deyirik ki, bu çox baha başa gəlir.⁵

Məsihiçilər yaşadıkları yerdən aslı olmayaraq, həyatlarının özlərinə məxsus olmadığını etiraf edirlər. Onlar həm cismən, həm də ruhən Allaha və hər bir insanı Öz qanı ilə ölümdən xilas edən İsa Məsihə aiddirlər. Məsihiçilər başa düşürlər ki, bu lütf onların layiq olmadığı bir şeydir, lakin Allah məhəbbətlə insanlara günahlarından qurtulmaq və Onunla ünsiyyət qurmaq imkanı yaratmışdır. Məsihin Rəbb olduğunu qəbul edən sadıq davamçıları çarmıxlarını götürüb Onun ardınca gedirlər.

Məsihiçilərin vəftiz mərasimində su Müqəddəs Ruhun gətirdiyi yeni həyatı rəməzləşdirir. Su həm də Məsihə iman etdikləri üçün onların günahlarından təmizlənməsi deməkdir. Bu zahiri əlamət daxili ruhani reallığı nümayiş etdirir: imanlılar günaha görə ölür, Məsihlə birlikdə basdırılır, sonra yeni həyatlarında Onunla birlikdə yaşamaq üçün İsa ilə birlikdə dirilirlər. Beləliklə, məsihiçilərin imanları uğrunda ölməyə hazır olub-olmaması əsas məsələ deyil. Əsas məsələ hər bir davamçının İsa üçün yaşamağa hazır olub-olmamasıdır. Məsih üçün yaşamaq qorxuludur, çünki bu iman səyahəti yaşıl otlaqlardan, eləcə də ölüm vadilərindən keçəcək.

Təqib barədə Müqəddəs Kitaba əsasən geniş izahat verən Qlen Penner qorxu məsələsinə belə cavab verdi: “Bəli, qorxu ola bilər, lakin Allahın lütfi ilə o bizi idarə edə bilməz. Bəli, dəhşətli əzablar ola bilər, lakin əzab Allahın övladının başına gələ biləcək ən pis şey deyil, Ataya itaətsizlik daha betərdir”.⁶

Bu kitabı yazmaqda məqsədim Qərb məsihiçilərinə düşmən dünyada Allahın izzəti üçün yaşayarkən baş verən təqiblərə cavab verməkdə və onlarla dərin, lakin sadə imanla üzləşməkdə kömək

⁵ Elisabeth Elliot, *Through Gates of Splendor* (Carol Stream, IL: Tyndale House Publishers, 1981), 60.

⁶ Glenn Penner, “A Biblical Theology of Persecution and Discipleship,” April 16, 2008 <tinyurl.com/vnjlh5q>.

Giriş

etməkdir. Azadlıq azalarsa və müdafiə uğursuz olarsa, məsihçilər öz Qayaları və Xilaskarları olan Məsihin etibarlı təməli üzərində dayanmağa davam etməlidirlər. Bununla onlar şahidlər buludunu təşkil edənlərin təsdiqlədiyi qiymətli bir həqiqəti tapacaqlar.

İsanın yolunda olan qardaş-bacılarım üçün dua edirəm ki, iman yolunda böyük sevinc və ən şiddətli döyüş zamanı sülh tapsınlar.

Pənahgahın əzəli əbədi Allahdır, səni daim qollarında gəzdirər (Qanunun Təkrarı 33:27).

1-ci fəsil

Səyahət başlayır

*“İsa ona dedi: ‘Yol, həqiqət və həyat Mənəm.
Mənim vasitəm olmadan heç kim
Atanın yanına gələ bilməz.’”*

Yəhya 14:6

Bu dünyada doğulan bütün uşaqlar kimi Amit⁷ də doğulduğu şəraiti özü seçmədi. Amma valideynləri onu hər gün nəvaziş və sevgi ilə qidalandırdılar. Ata və ana dünya mallarının qıtlığını sədaqətli valideyn sevgisi ilə əvəz etdilər. Oğul bu məhəbbətin münbit torpağında çiçəkləndi, onun evində təhlükəsizliyi və əmin-amanlığı təmin edən valideynləri var idi. O, təbii olaraq öz dünyasının şərtlərinə uyğunlaşdı və böyüdükcə həyatda özünə yer tapmağa çalışdı.

Amitin atası Qasım beş bacı qardaşın ən böyüyü idi. Qasım on beş yaşında olarkən atası qəfil xəstəlikdən vəfat edəndə gənc öz ailə fermasının qayğısına qalmalı oldu. O, fermanı idarə etməyi, qarğıdalı əkməyi, keçi və toyuqlara qulluq etməyi tez öyrəndi. Ailənin yaşaması fermanın uğurundan asılı olduğundan bu, Qasımın həyatında əsas məsələyə çevrildi.

Qasımın əvvəldən məruz qaldığı təzyiqlərə baxmayaraq, o, həmişə müsbət münasibət və çalışqanlıq nümayiş etdirdi. On səkkiz yaşında o, Rami ilə evləndi. Rami evlərini tikməkdə ərinə kömək etdi. Qasım Ramini şən və həyatı sevən xasiyyətinə görə

⁷ Bu kitab bir-biri ilə əlaqəli olan adlar, yerlər və hadisələrdən ibarət bədii əsərdir. Burada yazılanlar real şəhadətlərə, hadisələrə əsaslanır və təqib olunan bacı-qardaşlarımızın cəkdii iztirabları və zəfərləri qeyd edir.

seviridi. Qadının həyatın çətinlikləri içərisində sevinmək bacarığı ona rahatlıq gətirirdi. Raminin simasında tanrılar Qasıma sadıq bir həyat yoldaşı və dəyərli bir dost vermişdi. Amit Qasım və Raminin evində doğulduğu üçün bəxti gətirmişdi.

Lakin həyat asan deyildi, çünki yaşamaq və ölüm arasındakı tarazlıq həmişə kanyona uzanan bir kəndir kimi təhlükəli idi. Quraqlıq onların əkinlərini məhv edəndə və içməli su çatışmazlığından mal-qarası təhlükə ilə üzləşəndə onlar şiddətli aclıqdan əziyyət çəkirdilər. Bəzən musson yağışları geniş miqyaslı daşqınlara səbəb olurdu. Ona görə də onların sadə və kiçik evləri su altında qaldı.

O çətin anlarda Qasım gülümsəyirdi, tanrıların onları qoruyacağına, sağ qalmaq üçün lazım olan hər şeyi verəcəyinə inanırdı. Amit atasına çox hörmət edirdi, çünki ailə başçısı həmişə təhlükəli vəziyyətlərin öhdəsindən gəlməkdə onlara kömək edirdi. Ailənin böyük ehtiyacı olanda tanrıların mərhəmət və köməyinə görə onları izzətləndirmək ayini keçirirdi.

Amit kənd həyatını sevirdi. O, yerli cəmiyyətin üzvü olmaqdan qürur duyurdu, çünki burada öz xalqı arasında həmişə fiziki müdafiəyə və qarşılıqlı dəstəyə arxalana bilərdi. Kənddə cəmi bir neçə yüz nəfər adam yaşayırdı, lakin kəndin ətrafında yaşayanların sayı minə yaxın idi. Məhz bu daha geniş icma həyatın gündəlik çətinliklərini dəf etmək üçün bir araya gəldi və komanda ruhunu gücləndirdi. Onlar birlikdə kənd tanrılarına ehtiram göstərərək onlara müntəzəm olaraq sitayiş edirdilər. Belə yaşamaqla onlar həyatdan zövq alırdılar. Fəal, birləşmiş icma hər bir üzvün əmin-amanlığını təmin etməkdə, sülh və harmoniyanın kövrək tarazlığını qorumaqda əsas şərt idi.

Amit böyüdükcə nəinki ailəsini təmin etməyə imkan verən bacarıqlar inkişaf etdirdi, o həm də öz ailəsini qurmağa hazırlaşdı. Məhdud təhsili və savadsızlığı ilə Amitin doğulduğu yoxsulluqdan xilas olmaq şansı çox az idi. Lakin o, məqsədli idi və əkinçilik üçün lazım olan bacarıqları atasından öyrənmişdi.

Amit fermer işləməkdən zövq alsa da, evdən cəmi bir neçə kilometr aralıda yerləşən kənddəki həyata daha çox cəlb olunurdu. Onu xüsusilə camaatla ünsiyyət qurmaq imkanları cəlb edirdi. Amit həftə ərzində mallarını və mal-qaralarını satmağa gələn fermerlərlə bazarda ünsiyyət yaradırdı. Dükanların yerləşdiyi küçələr mallarını tez almaq və ya satmaq istəyən insanlarla, bazara gətirilən heyvanlarla, oynayan uşaqlarla, yerə düşən qırıntılar üstündə döyüşən sahipsiz itlərlə dolu idi. Burada dükan sahibləri öz təkliflərini ucadan deyir, hər biri rəqibdən daha yüksək səsle qışqırmağa çalışırdılar. Bu, fermanın sakit, monoton həyatından çox fərqli səs-küylü və tozlu bir mənzərə idi. Məhz bu qarmaqarışq, səs-küylü mühitdə Amit özünü tapmaq arzusunda idi.

Oğlunun kəndə getməyi çox sevdiyini bilən Qasım onu tez-tez iş üçün ora göndərirdi. Bir gün oğluna dedi: “Yadda saxla, oğlum. Mağazalarda yubanma və vitrindəkilərə baxıb diqqətini yayındırma. Ananın sənə dediyi hər şeyi alıb tez evə qayıtmalısan”.

Amit razılıqla başını tərpətdi və sevinclə kəndə tərəf qaçdı.

Rami əri ilə birlikdə Amitin arxasınca baxaraq ah çəkib dedi: “Amit bir də bir neçə saatdan sonra evə gəlib çıxar”.

Qasım gülümsəməsini gizlətməyə çalışaraq dedi:

“Bəli! Sən haqlısan. Amit çox işləyir və istədiyim hər şeyi edir, amma təəssüf ki, onun ürəyi fermaya bağlı deyil”.

Oğul böyüyüb kişi oldu

Məhz bu tapşırıqların birində Amit vaxtaşırı köməyə ehtiyacı olan yerli bərbərlə tanış oldu və mağazada ona kömək etməyi təklif etdi. Gənc oğlan atasından bərbərxanada işləmək üçün icazə aldı və zaman keçdikcə sahibindən ona saç kəsməyi öyrətməsini xahiş etdi. Bərbər Amitin bərbərlikdə bacarığını görüb onu şagird kimi götürməyə razılaşdı. Amit dostluğu ilə müştəriləri tərəfindən sevilirdi və etibarlı insan hesab olunurdu. Beləliklə, gənc işçi ailəsi

Səyahət başlayır

üçün əlavə gəlir gətirməyə başladı, eyni zamanda evdə əvvəlki vəzifələrini yerinə yetirməyi də unutmadı.

Rami bir dəfə işdən sonra Qasıma dedi: “Oğlumuz böyüyüb məsuliyyətli bir gənc olub”.

Əri başını tərpədən razılaşdı və Amitin böyüyüb gənc olması ilə o da fəxr edirdi.

“İndi o öz ailəsini qurmağa hazırdır. Onun belə tez böyüdüyünə inana bilmirəm. O bizim üçün həmişə xeyir-dua olub, biz onun evlənməsi üçün qız seçməkdə ciddi düşünməliyik” — deyə Qasım cavab verdi.

Rami gülümsəyərək cavab verdi:

“Oğlumuz üçün bir qız tapmışam”.

Rami qızın hansı ailədən olduğunu ərinə pıçıldadı və Qasım razılaşaraq başını tərpətdi.

Bir axşam, bu söhbətdən az sonra Amitin valideynləri onu söhbətə çağırdılar. Günün sonunda dincəlmək üçün vaxt ayırmaq yerli kənd həyatında adi bir hal idi. Bu, ötən gün baş verən hadisələrin təfərrüatlarını bölüşmək, həmçinin ən son xəbərləri öyrənmək vaxtı idi. Halbuki, həmin axşam Qasım tamam başqa bir şey haqqında danışacaqdı. Günəş ağacların arxasında gözdən itərkən, o, Amitə oğulları ilə necə qürur duyduqlarını söyləməklə başladı. Oğlunun artıq evlənmək vaxtının çatdığını bildirdi.

Amit bu günü səbirsizliklə gözləyirdi və buna görə də atasının onun üçün kimi həyat yoldaşı seçəcəyini gözləyirdi. Qasımı diqqətlə dinləyən Amit səssizcə dua etdi ki, atası gəncin arzuladığı qızla evlənməyi təklif etsin. Ata gələcək gəlinin adını deyəndə Amitin ürəyi sevinclə döyünməyə başladı, Rami üzündə təbəssümlə cavab verdi.

Həvva! Amit həyatında bu qızın olmadığı vaxtı xatırlamırdı. Ailələri tez-tez birlikdə nahar etmişdilər. Amit və Həvva yaxın dost idilər, valideynləri söhbət edərkən onlar birlikdə oynayırdılar. Böyüdükcə Amit dua edirdi ki, tanrılar ona mərhəmət göstərsin və Həvvanı ona həyat yoldaşı kimi versin. O, valideynlərinin seçimini

Yolda çətinliklər

məmnuniyyətlə qəbul etdi və Qasım Həvvanın atası ilə görüşmək və evliliyin şərtlərini müzakirə etmək üçün gedəndə Amit anasını öpdü, çünki o qız onun ürəyincə idi.

Amit və Həvva tezliklə evləndilər və bir neçə ay sonra Həvva hamilə olanda öz tanrılarına borclu olduqlarını hiss etdilər. Həvva bir oğlan uşağı dünyaya gətirdi və adını Rafi qoydular. Həyatın çətinlikləri davam etsə də, gənc ailə bu çətinlikləri mətanətlə və həmrəyliklə qarşıladı. Amit xoşbəxt idi, daha da böyük məqsəd əldə etdi və icmasının məsuliyyətli üzvünə çevrildi. Şübhəsiz ki, tanrılar ona xeyir-dua vermişdilər, ona görə də Amit onlara layiqincə ibadət edəcəkdə.

Təhlükəli fırtına

Bir gün kəndə gedən yolda böyük bir ağacın altına izdiham yığılmışdı. Həmin gün Amit qeyri-adi mənzərə ilə qarşılaşdı. O, işə gedirdi və öz-özünə düşündü ki, kənd camaatının günün belə bir vaxtında toplaşması qəribədir. Amit yaxınlaşanda orada iki yad kişi İsa adlı bir adam haqqında danışdı. Onlar iddia edirdilər ki, O, tək, həqiqi, diri Allahın Oğludur. Amit qonşu kənddəki dostlarından bir məsihçi pastorun onların yaşadığı yerə köçdüyünü eşitdi. Kənd rəhbərlərinin narahatlığına əsas var idi, çünki onlara yad olan dini təbliğ etmək cəmiyyətdə çətinlik və gərginlik yarada bilərdi. Amit bu təlimin şübhəsiz ki, kəndi parçalaya biləcəyini və bütün cəmiyyətin rifahına təhlükə yaradacağını anladığıda narahatlığı artdı.

Amit kəndlilərin bir çoxunun bu insanlara necə diqqətlə qulaq asdıqlarını gördü. O qorxdı ki, bu qəribə təlimə onu da inandırma bilərlər, bu da şübhəsiz ki, tanrıları qəzəbləndirəcəkdə. O, sadəcə olaraq öz imanını bu küfrdən qorumağa borclu idi! Gənc cəld irəliləyirdi və məsihçilərin təbliğatını dayandırmağa çalışdı, onları ələ salıb toplaşanları bu insanların dediklərinə məhəl qoymamağa

Səyahət başlayır

səslədi. Kişilər onun məsxərəsinə əhəmiyyət vermədilər və sakitcə İsa barədə danışmaqda davam etdilər. Bunu görən Amit artıq özünü saxlaya bilmədi və qəzəbi daha da artdı. Onu kəndin gələcəyi üçün bir qorxu bürüdü. O nə edəcəyini bilmədən əlinə çubuq və daşları götürüb adamların üstünə atmağa başladı.

Digərləri də tezliklə onun ardınca eyni şeyi etdilər və təbliğ edən adamların oranı dərhal tərk etməsələr, onlara daha böyük xətər yetirəcəklərini bildirdilər. İsadan danışan bu iki kişi Amitin pis rəftarına görə nə müqavimət göstərdi, nə də onu danladı, əksinə gülümsəyərək kəndi tərk etməyə razı oldular. Ancaq getməzdən əvvəl Amit və həmkəndlilərinin İsanın kim olduğunu anlamaları üçün dua edəcəklərini söylədilər. Bu, Amitin qalan daşları onlara daha da şiddətlə atmasına səbəb oldu. Gözləri əzabdan yanaraq, o, məsihçilərin motosikletə minərək uzaqlaşdıqlarını, torpaq yolda yaranan qalın bir toz buludunda itdiklərini seyr etdi.

Toz itdikdən sonra Amit hələ də orada dayanıb dərin düşüncələrə daldı. O, bu görüşdən təşvişə düşmüşdü və ümid edirdi ki, onun hərəkəti öz cəmiyyətində bu cür arzuolunmaz müdaxiləyə birdəfəlik son qoyacaq. O an Amit həyatında ilk dəfə olaraq dərin bir hiss keçirdi. Nə isə ona deyirdi ki, bu, onun məsihçilərlə son görüşü olmayacaq. Motosikletin qaldırdığı toz indi yerə qonsa da, onlar gözlənilmədən qayıdacaqlar.

Cəmi bir neçə həftə keçdi və onun fikirləri gerçəkləşdi. Lakin bu dəfə məsihçilər özləri ilə iki əcnəbi də gətirmişdilər. Amit eşitdi ki, bunlar onun ölkəsində işləmək üçün uzun yol qət etmiş ağ dərilili insanlardır. Onlar “müjdəçilər” adlanırdılar. İnkişaf etməkdə olan ehtiyacı cəmiyyətlərə hərtərəfli yardım göstərməklə yanaşı, bir çoxlarını əcdadlarının tanrılarından uzaqlaşdırırdılar. İndi isə onlar burada idilər. Onlar Amitin dilini öyrənib həmkəndlilərinə Allah haqqında danışdılar.

Amit bu əcnəbilərin cəsarətinə son dərəcə qəzəbləndi, eyni zamanda heç vaxt eşitmədiyi amma tam fərqli olan söhbətləri onun diqqətini cəlb etdi. Ürəyinin dərinliklərində nəsə alışıb yanırdı,

amma Amit onun nə olduğunu tapa bilmirdi. O bilirdi ki, məsihçilər və onların köməkçilərini kəndi tərk etməyə məcbur etməli idi, amma bu insanlarda və onların danışdıqlarında qərribə bir cazibə hissi var idi. Amitin içində mübarizə gedən zaman o, camaatın çaya tərəf getdiyini gördü.

Həmişə ayıq-sayıq olan Amit bundan sonra nə olacağını görmək üçün izdihamı uzaqdan izləmək qərarına gəldi. Yaxınlıqdakı dostunu görən Amit ondan nə baş verdiyini soruşdu. Dostu çaşqınlıqla çiynlərini çəkərək dedi ki, kişilər bir saata yaxın İsa haqqında danışdılar və iyirmiə yaxın kəndli, onların danışdıqlarına inandı. Sonra dostu davam etdi: “Bu gəlmələr iddia edirlər ki, İsa bir vaxtlar yaşayıb, Öz ölümü ilə insanları xilas etmək üçün yerə gəlib. Onlar İsanın günahsız olduğunu və öləndə yenidən dirildiyini deyirlər. Biz yalnız Ona inanmaqla əbədi yaşayacağıq. İndi isə deyirlər ki, İsaya inanan hər kəs vəftiz olunmalıdır”.

Kəndindən bir neçə nəfərin artıq bu sirli xarici təlimi qəbul etdiyini bilən Amitin narahatlığı dərhal həyəcana çevrildi. Vəftiz olunmağın nə demək olduğunu bilməsə də, bunun çox pis bir şey olduğunu düşündü. Amma nə edə bilərdi? İndi məsihçilərə yenidən hücum edib onları kənddən qovmaq üçün çox böyük izdiham toplaşmışdı. Lakin Amitin tanımadığı dindən qorxmasına baxmayaraq, o, məsihçilərin danışdıqlarını müəyyən dərəcədə başa düşə bildi. Gənc onların təlimindən yalnız bir neçə parça eşitdi və onlarda bir həqiqət hiss etdi. Amit bu məsihçilərin hansı sehrə malik olduqlarından əmin deyildi, lakin o bilirdi ki, tanrılar yad tanrıları sevməyəcəklər. O düşündü: “Tanrılar qəzəblənə bilərmə? Bəs onlar kənddən hansı qisası alacaqlar?!”

Camaat dayandı və hamı yerə oturdu. İyirmi kənd sakini çayın sahilində, suya yaxın oturmuşdular. Qalanları isə Amit kimi yalnız maraqla onların arxasınca getdi, uzaqda olsalar da, baş verənləri görmək və eşitmək üçün yaxınlaşdılar. Amit ağ xalat geyinmiş bir adamın belinə qədər suya girməsini seyr etdi.

Sonra həmin adam orada olanlara tərəf döndü və uca səslə dedi: “Qalxın, gəlin, vəftiz olun və günahlarınızı yuyun! Gəlin və Məsihdə yeni həyat tapın!”

Bu sözlərlə iyirmi kəndli ayağa qalxıb bu qərribə adamın qarşısında durdu. Suyu ilk girən Amitin yaxşı tanıdığı qoca kor kişi idi. Amit onu bərbərxanaya aparır və pulsuz saçını kəsirdi. O, bu yazıq adamın qayğısına qalmağı özünə borc bilir və ümid edirdi ki, tanrılar onun xeyirxahlığını mütləq bəyənəcəklər. İndi Amit özünü çaşqın və xəyanət edilmiş biri kimi hiss edirdi, çünki bu qoca öz axmaqlığı ilə cəmiyyətdəki harmoniyanı təhlükəyə atırdı.

“Günahlarınızın bağışlanması və Müqəddəs Ruhun hədiyyəsini əldə etməyiniz üçün sizi Ata, Oğul və Müqəddəs Ruhun adı ilə vəftiz edirəm.” Bu sözlərdən sonra Amit qocanın vəftizçinin qucağına necə düşdüyünü və tamamilə pəncəli çay suyuna qərq olduğunu gördü. Suyun altında yoxa çıxan kimi vəftizçi onu sahilə dayanan müjdəçilərin alqışları altında ayağa qaldırdı. Sahildə öz növbəsini gözləyən digərləri də bir-bir irəli çıxıb suda vəftiz olunaraq həyatlarını İsayə həsr etdilər. Amit qərribə heyranlıqla onlara baxırdı. Vəftiz olunanların hamısının sudan çıxdığını gördü. Amit vəftiz olunanların simasının dəyişdiyini görürdü və bunu başa düşmədiyi üçün daha da çaşqınlıqla dolurdu.

“Daha kifayətdir!” — Amit dostuna dedi. Bütün bunlara daha baxmaq istəmədi və ayağa qalxıb yenidən bərbərxanaya getdi. Bazar praktiki olaraq boş idi. Müştəriləri hələ də çayın kənarında oturmuşdular, ona görə də evə getməyə qərar verdi. Həmin axşam ailəsi ilə nahar edərkən Amit səhər gördüklərini danışdı. Qasım da o gün baş verənləri qonşulardan eşitmişdi, oğlu kimi o da camaata görə narahat idi. O, müjdəçilərin onların ərazisini işğal etməsindən daha da qəzəbləndi. Qonşularından bəzilərinin kəndlərinin ənənəvi dinini tərk etdiyini eşidəndə, imansızlıqla başını buladı. Rami və Həvva nahar hazırlamaqla məşğul olarkən, ata və oğul yalan təlimə necə son qoymaq və Məsihə iman edənləri ilkin tanrılarına qayıtmağa necə inandırmaq barədə birlikdə fikirləşirdilər. Onlar çox

inanırdılar ki, tanrıları sakitləşdirmək üçün qətiyyətli addımlar atmaq onların icmasını qorumağa kömək edəcək.

Yeni bir başlanğıc

Bir neçə gecədən sonra Amit həyatını əbədi olaraq dəyişdirən bir yuxu gördü. Yuxusunda gördü ki, daş atdığı müjdəçilərdən biri motosikletlə kəndi keçib kənarda böyük bir ağacın altında dayanıb. Çox qısa bir yuxu idi. Ancaq gənc yuxudan ayılanda güclü bir arzu hiss etdi ki, kişi kəndə qayıtsa, ondan İsa haqqında soruşacaq. Ertəsi gün Amit yuxusunda olduğu kimi, müjdəçinin onun bərbərxanasının yanından motosikletlə keçdiyini görəndə məəttəl qaldı. Amit kişiyə dayanmağı işarə etdi və onunla danışa biləcəyini soruşdu. Evə qayıtmazdan əvvəl böyük bir ağacın altında dincəlməyi planlaşdırdığı üçün orada görüşməyi təklif etdi.

Əsəbi və ümitsiz halda, görüşü digər kəndlilərdən gizlətmək üçün təyin olunmuş yerə getdi. Müjdəçi İlyas artıq onu gözləyirdi və o, İsanın doğulması hekayəsini və məqsədini ona sevinclə danışdı. İlyas Məsihin həyatı və göstərdiyi möcüzələr haqqında ətraflı danışarkən Amit diqqətlə qulaq asırdı. O öyrəndi ki, İsa Allahın Oğlu olsa da, Özünün döyülməsinə və alçaldılmasına icazə verdi və nəticədə, çarmıxdə vəhşicəsinə öldü. İlyas izah etdi ki, İsanın ölməsini istəyən Öz xalqı Onu rədd etdi, lakin bu, İsanın bir çox insanları günahlarından xilas edə bilməsi üçün baş verməli idi. Amit Məsihin ölümündən üç gün sonra ölümlər arasından dirildiyini və indi O, səmalarda Atasının yanında olduğunu biləndə məəttəl qaldı. Amitin ürəyi yumşaldı, lakin o, İlyasın mesajını qəbul edə bilməyəcəyinə özünü inandırmağa davam etdi. O, ailəsinin və dostlarının onu rədd edəcəyindən qorxurdu. Onları bu yeni təlimə görə itirmək istəməirdi, çünki onları çox sevirdi.

Sonrakı günlərdə Müjdənin xəbəri Amitin ağlından çıxmadı. Bu İsada gizli bir *həqiqət* var idi. O, bunun nə olduğunu başa

düşmürdü, lakin hər dəfə İsa barədə düşünəndə, ürəyində çatışmayan böyük bir şeyi tapacağına dair qeyri-adi bir gözlənti hiss edirdi. Onun kəndindən İsanın davamçılarına çevrilmiş iyirmi nəfər kiçik bir məbəəd tikdirdilər və köhnə həyat tərzinə qayıtmaqdan imtina etdilər. Yeni tapdıqları iman kəndə münafişələr gətirsə də, onlar bir araya gəlməyə və təzyiqlərə boyun əyməmək üçün bir-birlərinə kömək etməyə davam etdilər. İcmanın digər üzvləri imanlılara əngəl törədəndə onlar heç vaxt şikayət etmədilər və ya qəzəblə cavab vermədilər, lakin onlar sanki daha da qətiyyətlə İsanın ardınca gedirdilər. Amit buna təəccübləndi: “Bəlkə onlar həqiqətən həqiqəti tapıblar!” Əks halda, onlar yeni imanlarının onlara gətirdiyi təhqirlərə və bütün münafişələrə niyə dözsünlər ki?

Amit gördüyü və eşitdiyi hər şeydən uzaqlaşmağa çalışdı. Özünə sual verdi ki, İsanı şəxsi Rəbbi və Xilaskarı kimi qəbul etmək üçün çox yaxşı tanıdığı və bütün həyatı boyu ibadət etdiyi tanrıları tərk etmək riskinə hazırdırmı? Bir neçə aylıq gərgin daxili mübarizədən sonra İlyasın ruhlandırıcı sözləri ilə Amit diz çökdü və İsanın həqiqətən “Yol, Həqiqət və Həyat” olduğunu qəbul etdi. Beləcə İsanı həyatının Rəbbi kimi qəbul etdi.

Amit dərhal Həvvanı və valideynlərini axtarmağa getdi ki, onlara İsa haqqında danışsın. Bu, riskli bir hərəkət idi; onu cəzalandıraraq camaat içərisindən qova bilərdilər. Ailə Amitin mesajından şoka düşdü, lakin hamı ehtiyatlı olsa da, onu dinləməyə razı oldu. Onlar Amitin müjdəçilərlə görüşdükdən sonra nə qədər narahat olduğunu görmüşdülər və indi onun qəlbində hökm sürən inanılmaz sülhün şahidi oldular.

Amit həyatını İsa necə əmanət etdiyinin təfərrüatlarını bölüşərkən, onun şəhadətliyi Həvvada, nəticədə, həm Qasımda, həm də Ramidə Məsihin ardınca getmək arzusunu alovlandırdı. Yenəcə iman edən Amitin ilk duası ailəsinin onun şəhadətliyini qəbul etdiyi və sevdiyi insanların da İsağa iman gətirdiyi üçün minnətdarlıq duası idi.

Yolda çətinliklər

İlyas və yerli pastor tezliklə Amiti, ailəsini və bir neçə başqa iman edənləri vəftiz etmək üçün qayıtdılar. Yenicə əldə etdikləri imanın ictimai nümayişi vəftiz olunanların qonşularına Məsihin ardınca getmək qərarının müvəqqəti və ya tələsik olmadığını göstərirdi. Amit və ailəsi indi əbədi olaraq Məsihin davamçıları kimi tanınırdılar. Beləliklə, onların yolda səyahətləri başladı.

2-ci fəsil

Yolda istehza

“Ona görə də Məsih uğrunda zəifliklərə, təhqirlərə, ehtiyaclara, təqiblərə və sıxıntılara məmnuniyyətlə dözüürəm, çünki mən zəifləyəndə qüvvətlənirəm.”

2 Korinfililərə 12:10

“Nəhayət, onlar təngə gəlib ona kobud sözlərlə cavab verdilər. Hətta bəzən ona lağ edirdilər, bəzən də onu söyürdülər.”

Con Bunyan *“Zəvvərin tərəqqisi”*

“Görün kim gəlir, kənd iti gəlir!”

Amit başını qaldırdı. Ətirli içkidən həzz alıb söhbət etmək üçün müntəzəm olaraq çayxanada oturan bir qrup kişini gördü. Amit özü də tez-tez belə görüşlərdə iştirak edirdi, bu müddət ərzində yoldaşlıq ünsiyyətindən həzz alırdı, lakin vəftiz olunduqdan sonra hər şey onun və ailəsi üçün dərhal dəyişdi. İlyas və pastor Yeşua Amiti xəbərdar etdi ki, camaat ona lağ edəcək və o buna hazır olmalıdır. Bu, yeni iman edəni təəccübləndirmədi, çünki o, əvvəllər Məsihin davamçılarını alçaltmaq və qorxutmaq üçün belə lağ etmişdi.

Keçmiş dostlarının yanından keçəndə qışqırıb ona dedilər: “Bura gəl, tula kimi buranı yala. Bu yemək elə belə tula üçün yaxşıdır. Qoy tualetə gedib oranı yalasın. Bu, vəfasız it buna layiqdir”.

Başını aşağı salan Amit yoluna davam etdi və getdikcə istehzalar azalmağa başladı. Lakin camaat gənci incidirdilər, onlara cavab verməyə hazır deyildi. “Əgər onlar yalnız məni ələ salsay-

dılar, bütün bunlara dözmək daha asan olardı. Lakin bu təkcə mənə aid deyil, onlar ailəmi də lağa qoyurlar!” — deyə Amit düşündü.

Qasım və Rami də eyni sınaqdan keçirdilər, lakin Amiti ən çox incidən cəmiyyətin onun həyat yoldaşı və beş yaşlı oğluna xor baxması idi. Bir gün Həvva ərinə oğulları Rafinin evə ağlaya-ağlaya gəldiyini dedi. Dostları ona gülürdülər, çünki o və ailəsi məsihçi idi. Oğlan ağlayaraq dedi: “Niyə, ana? Niyə biz məsihçiyik? Niyə biz hamıdan fərqli olmalıyıq? Kaş ki, heç vaxt İsanın ardınca getməyəydik! Kaş ki, hər şey əvvəlki kimi olaydı!”

İstehza

Bir insanı niifrət, istehza və ya alçaldılma obyektinə çevirmək üçün sözlər və ya hərəkətlər

“Çubuqlar və daşlar sümüklərimi qıra bilər, amma sözlər mənə heç vaxt ruhdan salmaz.” Belə bir ifadəni nə vaxtsa eşitmisinizmi? Məsxərəyə qoyulanlar, ələ salınanlar sanki iddia edərək deyirlər: “Sizin təhqirləriniz mənə təsir etmir, mən təhqirlərinizin qurbanı olmayacağam. Mən sizin sözlərinizə fikir vermirəm”. Ancaq əksər hallarda belə lağa qoyulmaqdan sonra insanlar inciyərək daxilən yaralı olurlar.

Məsxərəyə gəlincə, insanlar bunu çox vaxt təqib adlandırmırlar. Axı istehza sanki ev milçəyinə bənzəyir. O, bezdiricidir, amma zərərsizdir. Eynilə, istehza həyatımızda çox tez-tez olsa da, əksər məsihçilər bunu təqib kimi qəbul etmirlər.

Siyasi və dini baxışlarda, dəyərlərdə, üstünlüklərdə insanlar arasında fərqli fikirlər çox vaxt müxtəlif dərəcədə lag etmələrə səbəb olur. İstehza və təhqir məyusluq hisslərinə səbəb olsa da, yenə də zərərsiz görünür. Yəni, zəhlətökən və zərərsiz milçəyin dişlədiyi ortaya çıxana qədər bu zərərsiz görünür.

Yolda istehza

Sabina Vurmbrand təqibin qəddarlığını yaxşı bilirdi. 1940-cı illərdə Rumıniyada kommunistlər onun əri pastor Riçard Vurmbrandi həbs etdikdən sonra o, Rumıniya gizli kilsəsinə rəhbərlik edirdi. Sonda onu da həbs etdilər və ağır məşəqqətlərə, dözülməz əzablara dözərək əmək düşərgəsində işləməyə məhkum etdilər. O yazırdı:

“Fiziki ağrı keçib gedir və bir neçə saatdan sonra bunu unuda bilərsiniz. Amma istehza xırda görünsə də, insanın qəlbinə təsir edir. Yalnız indi mən İsanın niyə “istehza edilib çarmıxa çəkilmək” haqqında danışdığını anlayıram. Əvvəllər düşünürdüm ki, niyə istehza ilə fiziki zorakılıq eyni cür qeyd olunur? İndi istehzanın nə qədər ağrı verdiyini və verməkdə davam etdiyini anlayıram”.⁸

Beləliklə, təqib miqyasının başlanğıcında yerləşən istehza təqibin mənasız bir forması kimi qəbul edilməməlidir. İstehza, nifrət və alçaldılmada fiziki zorakılıq olmasa da, daha az əhəmiyyət kəsb etsə də, onların təsiri heç də az deyil. Qəzəblə və insanı alçaltmaq məqsədilə deyilən sözlər ağırlı ola bilər, lakin zaman keçdikcə onlara müntəzəm olaraq məruz qalanlara dağıdıcı təsir göstərir. Çubuqlar və daşlar sümükləri qıra *bilər* və dağıdıcı sözlər də insanı *incidə bilər*. Ruhlandırıcı sözlər qəlbə həyat verdiyi kimi nifrətlə dolu sözlər də insan mənəviyyatını məhv edir.

Gülünc hədəfə çevrilmək, alçaldıcı, nalayiq sözlər uzun müddət davam edərsə, insana pis təsir edir. Mən zərərsiz zarafatları və ya sataşaraq əylənən dostların lağ etməsini nəzərdə tutmuram. İstehza ilə təqibin məqsədi məsihçiləri öz həmyaşıdları, cəmiyyətləri və yaşadıkları ərazidə hər kəs qarşısında alçaltmaqdır. Bu cür istehzanın hücumuna dözmək insanın qəbul edə biləcəyi yeganə təzyiq səviyyəsi ola bilər, lakin onu minimuma endirmək və ya zərərsiz hesab etmək olmaz.

⁸ Sabina Vurmbrand, *Pastorun həyat yoldaşı* (Bartlesville, OK: VOM Books, 2005), 105.

Yolda çətinliklər

Təqibin miqyası sadəcə onun intensivliyinin ölçüsü deyil. O, dünyanın nifrətinin gücünü və Allahın övladlarına qarşı necə təzahür etdiyini vurğulayır. Təqib müxtəlif intensivlik və diqqət səviyyələrində baş verir ki, bu da məsihçinin şəhadətliyini məhv etmək məqsədi daşıyır. Təqiblərin məqsədi məsihçi imanını sarsıtmaqdır. Bununla belə, biz İsanın davamçıları olaraq başa düşməliyik ki, yaşadığımız təqiblərin miqyası əsas məsələ deyil. Ən böyük narahatlıq, təqib olsa belə, İsa üçün mömin və sədaqətli yaşamağa, Ona tabe olmağa nə qədər hazır olmağımızdır. Beləliklə, biz həyatımızı tamamilə İsayə təslim etdikdə, əziyyət çəksək belə, ruhdan düşməyəcəyik.

Niyə istehza təqib miqyasında bir nömrəlidir? Bir çox cəhətdən bu, təqibin ən təbii formasıdır. İnsanların çoxu dinc yaşamaq istəyir və zorakılığa meylli deyil. Mən çox məsafələr qət edərək dünyanın müxtəlif ölkələrində insanları müşahidə etmək imkanı əldə etdim. Adi insan başqalarına zərər verməkdənsə, həyatda sakit yaşamaq üçün lazım olan gündəlik fəaliyyətlərə dəyərli vaxt və enerji sərf edir. Dini rəhbərlər öz inanclarını və ya xurafatlarını təhrik etmədikcə, insanların çoxu öz ehtiyacları ilə məşğul olurlar.

Beləliklə, istehzada təzyiq edənin məqsədi nifrət və təzyiqə məruz qalanın buna tab gətirməyib vəziyyətə tabe olmasıdır. Təqib vasitəsi kimi istehza həm fərdin, həm də onun dini inanclarının rədd edilməsini ifadə edir. Təqib edən şəxs insanı utandırmağa, qəbul etdiyi inanclardan onu yayındırmağa və cəmiyyətdəki təsirini boğmağa çalışır. Bu, xüsusilə məsihçiliyi qəbul edənlər üçün doğrudur, onlar üçün istehza daha dərin əhəmiyyət kəsb edir.

Məsihçilər Rəbb İsanın adı ilə qonşuları, iş yoldaşları, həmyaşıdları və ailə üzvlərinin onlara lağ etməsinə dözməyə hazır olmalıdırlar. Təqib forması kimi istehza məhz onların məsihçi kimliyinə görə yaranır. Bu da şahidlər tərəfindən ən yaxşı şəkildə nümayiş etdirilir (istər onların həyat tərzində, istərsə də Müjdənin şifahi təbliğində). Əslində istehza olunmağa hardasa dözmək olar və o başqa təqib formaları ilə nəticələnmir. Lakin çox vaxt düşmənçilik ünsiyyəti yaradır. Başqa sözlə, istehzanın uğursuz olduğu yerdə

Yolda istehza

daha çox düşmənçilik ehtimalı qaçılmazdır. Bu halda, istehza bizə qarşı olan düşmənin potensial yüksəlişi barədə erkən xəbərdarlıq ola bilər. Ancaq bu xəbərdarlıqlar geri çəkilmək üçün bir işarə deyil. Sadəcə bu, imanımıza görə yarana biləcək gələcək çətinliklərə hazırlaşmağımız üçün bir işarədir.

Qolyat meydan oxuyur

Qolyat İsrail ordusunu ruhdan salmaq üçün istehzaya əl atdı. Onun sözləri sərt idi. Əgər İsrail xalqı onu məğlub edə bilməsə, onları böyük çətinliklər gözləyirdi. Əlbəttə, Qolyat adi bir rəqib deyildi və o öz hədələyici sözlərindən, istehzasından və xalqı qorxuya salmasından səmərəli şəkildə istifadə etdi.

“Filiştililər bir təpənin üstündə, İsraililər isə o biri təpədə dayanmışdılar, aralarında vadi var idi. Qat şəhərindən olan Qolyat adlı bir cəngavər Filiştililərin ordugahından irəli çıxdı. Onun boyu altı qulac bir qarış idi. Başında tunc dəbilqəsi vardı, əyninə beş min şekel ağırlığında tuncdan pullu zireh geymişdi. Baldırlarına tunc zireh taxmışdı, kürəyində isə tunc mizraq vardı. Nizəsinin sapı toxucu dəzgahının ərş ağacı boyda olub dəmir ucu altı yüz şekel ağırlığında idi. Qalxan daşıyan silahdarı isə onun qabağında gedirdi. Qolyat İsrail alaylarının qarşısında dayanaraq qışqıra-qışqıra dedi: ‘Niyə döyüşə çıxıb düzülürsünüz? Mən Filiştili, siz də Şaulun qulları deyilsinizmi? Aranızdan bir kişi tapın, qoy yanıma gəlsin. Əgər mənimlə vuruşanda o məni öldürərsə, onda biz sizə qul olarıq, yox əgər mən onu vurub öldürsəm, onda siz bizə qul olub qulluq edəcəksiniz” (1 Şamuel 17:3-9).

Şübhə yoxdur ki, Qolyat dəhşətli bir rəqib idi, lakin onun sözləri hər bir israili döyüşçüdə qəzəb oyatmaq məqsədi daşıyırdı:

“Sonra Filiştli sözünü belə davam etdirdi: ‘Bu gün mən İsrail alaylarına meydan oxuyuram. Mənim qarşıma təkbətək vuruşmaq üçün bir kişi çıxarın!’” (1 Şamuel 17:10).

Qolyat düşmənlərini filiştliyə və onların tanrısına tabe olmaqla qorxutmaq üçün təhqir etdi, ələ saldı və istehza etdi. Lakin Qolyatın itaətsizliyi təkcə İsrail ordusuna qarşı deyil, həm də israillilərin Allahına qarşı yönəlmişdi. O, yeganə, həqiqi, yaşayan Allaha birbaşa meydan oxuyurdu.

Təəssüf ki, israillilər Qolyatın böyüklüyündən və gurultusundan o qədər dəhşətə gəlmişdilər ki, gözlərini Rəbdən çəkmişdilər və ümitsizlikdən qorxaraq susmuşdular. David küfr edən nəhəngin istehzasına dözə biləcəyi qədər bu vəziyyət davam etdi. O, həm ailənin ən kiçik uşağı, həm də çoban olduğu üçün istehzaya dözməyə öyrəşmişdi. Davud zəif insan vasitəsilə Allahın qüdrətini nümayiş etdirərək İsrailin düşməninə məğlub etdi və susdurdu.

Bu, Müqəddəs Kitab hadisəsindən və buna bənzər başqalarından öyrənilən dərs istehzaya ilahi cavabın bir nümunəsidir. Bu gün İsanın Qərbdə yaşayan bir çox davamçıları istehza ilə onların məsihçi imanını və xidmətini boğmağa yol verirlər. Onlar azadlıqlarını asanlıqla etiraf etsələr də, buna görə Allaha şükür etsələr də, təqiblər onların həyatlarına mane olmur. Hüquq və azadlıq böyük əhəmiyyət kəsb edir və hökumətlər onları bu cəhətdən qoruyur. Bununla belə, bu azadlıqlar Məsihə tabe olmaqdan və çarmıxınızı daşımaqdan üstün olmamalıdır. Azadlıq və hüquqlar Müjdəni bütün xalqlara çatdırmaqda bizə kömək etmək üçün yaradılmışdır.

Məsih üçün əziyyət çəkməyə razı olun

Qərb məsihçiləri dünya ilə harmoniyada yaşamağa, öz cəmiyyətlərinin digər üzvləri ilə dost olmağa və münafiqlərdən qaçan

bir həyat sürməyə meyllidirlər. Bu pis şey deyil, çünki məsihçilər cəmiyyətə müsbət töhfələr verməyə çağırılır. Bütün məsihçilər üçün mədəniyyət mandatı “duz” və “nur” olmaqdır. Ona görə də onlar cəmiyyətə qarışmalı, öz çağırışlarını tapmalı və başqalarının xeyrinə xidmətlə məşğul olmalıdırlar. Məsihçilərin yaxşı əməlləri bəhrə verəndə və ibadət etdikləri Allahu izzətləndirəndə çağırışlarını yerinə yetirirlər. Qərbdəki məsihçilər reallıqdan kənar yaşayan və köhnəlmiş imanlarını saxlamağa səy göstərən biri kimi görünmədən bunu həyata keçirməkdə çətinlik çəkirlər. Bu sahədə onların çoxu dünyəvi sistemlərdə və inanclarının özəlləşdirilməsində güzəştə gedirlər. Məsihçiliyin bu daxili forması israili əsgərlərin Qolyatın rüşxəndlərinə necə cavab verdiyini xatırladır:

“Bütün İsraililər bu adamı görəndə bərk qorxdular və onun qarşısından qaçdılar. İsraililər dedilər: ‘Qabağa çıxan bu adamı görürsünüzmü? Doğrudan da, o, İsrailə meydan oxumağa çıxıb. Kim onu öldürsə, padşah onu var-dövlətə çatdıracaq, qızını ona verəcək və atasının ailəsini İsraildəki vergidən azad edəcək’” (1 Şamuel 17:24-25).

Mən inanıram ki, Qərb kilsəsinin tənəzzülə uğramasına səbəb əsasən Məsih yolunda az adamın əziyyət çəkməyə hazır olmasıdır. Baxmayaraq ki, bir çox məsihçilər sülh, şəfa və barışıqı təbliğ edən xeyriyyə işlərində böyük həvəslə iştirak edirlər, amma onlar bunu Müjdəni təbliğ etmədən həyata keçirirlər. Başqa sözlə, məsihçilər günahkarları tövbəyə çağırmadan, ədalətin yeganə bərpa olunacağı yerə — çarmıxa gətirmədən bu insanlar üçün mərhəmət işləri görməyə çalışırlar. Heç kim əziyyət çəkmək istəmir, amma məsihçilər Məsihin işi üçün əzab çəkməyə hazır olmalıdırlar. İsa Müqəddəs Kitabda dedi:

“Nə bəxtiyardır salehlik uğrunda təqib edilənlər! Çünki Səməvi Padşahlıq onlarındır” (Matta 5:10).

Yolda çətinliklər

Rəbb Öz şagirdlərini dünyaya yalnız ədaləti həyata keçirmək, yəni mərhəmət işləri görmək üçün deyil, həm də itirilmiş və məhv olmaqda olan bəşəriyyətə həqiqəti bəyan etmək üçün göndərdi. Ədalət mesajı olmadan ədalət barədə fəaliyyətlər bir növ yalançı dərmana çevrilir və əsl lazım olan əlacı — Məsihin çarmıxını göstərmir.

Pastor Vurmbrand işgəncə ilə döyülən məhbus yoldaşının sözlərini xatırladırdı:

“İki növ məsihçi var: Allaha səmimi qəlbdən inananlar və inandıqlarına səmimiyyətlə inananlar. Onlar həlledici məqamlarda öz hərəkətləri ilə seçilə bilirlər”⁹.

Məsihin davamçıları üçün həlledici məqam onların Rəbbinə olan sədaqətindən yaranan müqavimətə cavab vermək zərurəti yarananda ortaya çıxır. Səmimi iman edənlər düşmənçiliyə və təqiblərə öz gücləri ilə deyil, Məsihdən gələn qüvvə ilə tab gətirməyə hazırlaşirlər. Davudun Qolyata qarşı durduğu kimi xidmətdə olan məsihçi də öz həyatını nəfəsimizi əlində olan Rəbbə tapşırır.

Bir dəfə yadımdadır, Məsihi qəbul etdikdən sonra evlərini tərk edib yaxınlıqdakı kəndə köçməli olan bir qrup efiopiyalı yeniyetmə ilə oturmuşdum. Orada həyat bir az təhlükəsiz olsa da, həmyaşıdları onların məsihçi olduqlarını biləndən sonra tez-tez onlara gülür və alçaldıcı adlarla çağırırdılar.

Onların hekayələrini diqqətlə dinləyərkən qeyd etmək istərdim ki, ölkəmdə bir çox gənclər öz yaşlıları ilə uyğunlaşmağa çalışırlar. Ətraf mühitin təzyiqi həm yaşlı, həm də gənc məsihçilər üçün sirr olaraq qalır. Mən efiopiyalı məsihçilərdən soruşdum ki, bu problem onlara təsir edibmi və əgər təsir edibsə, həyatda bu cür radikal dəyişikliyi etmək üçün necə cəsarətlə qərar verə biliblər?

⁹ Riçard Vurmbrand, *Allahla gizlində* (Bartlesville, OK: VOM Books, 2004), 52.

Yolda istehza

Yeniyetmələr etiraf etdilər ki, həmyaşdılarının təzyiqi həqiqətən də, onlara təsir pis edirdi və onlara qalib gəlmək çətin idi. Onlar ələ salınmağı və ya onların haqqında pis danışmaları xoşlamırlar. Lakin onların hər biri mənim heç vaxt unuda bilməyəcəyim bir bəyanat verdi:

“Biz əvvəlcədən bilirdik ki, Məsihi şəxsi Rəbbimiz və Xilaskarımız kimi qəbul etsək, təqiblərlə üzləşəcəyik. Müqəddəs Kitabda biz İsanın xilas etmək üçün gəldiyi insanların Onunla pis rəftar etdikləri barədə oxuyuruq. Buna görə də bilirdik ki, Məsihin ardınca getsək, biz də böyük müqavimətlə üzləşəcəyik. Rəbbin çəkdiyi kimi, azacıq da olsa, əziyyət çəkmək bizim üçün bir şərəfdir”.

Bu gənclər Məsihə yenidən iman etmişdilər, lakin onlar artıq məsihçi imanının dəyərini dərk etdilər və həyatlarını İsayə həsr etməyin dəyərli olduğunu bilirdilər. Onlar Məsihi təqlid etməyə çalışaraq, Onun şagirdlərinin başlarına gələn əzabları qəbul etdilər.

Məsihçi olaraq, biz hər cür təqiblərə İsanı təqlid etməklə cavab veririk. O, əziyyətlərə dözərək çarmıxda çəkəcəyi ən böyük əzablara səbəb olan təqibləri gözləyirdi. Bilin ki, siz İsa Məsihə olan imanınıza və məhəbbətinizə görə istehzaya məruz qalacaqsınız. Onu Xilaskarınız kimi qəbul edərkən belə təqiblərə hazır olun. Onları sevinclə qəbul edin, çünki bununla siz Allahın salehliyini müdafiə etməklə Məsihin əzablarına şərik olursunuz.

Sizə istehza ediləndə Məsihə baxın və sevinin. O, nifrətdən, istehzadan, təhqirdən qorxmurdu. O, səmavi Atanın işlərini yerinə yetirdi və yalnız Atanın istədiyini etdi. Biz məsihçilər Rəbbin çağırışı və tapşırığı ilə Məsihin ardınca getməyə davam etməliyik. Bu asandır mı? Efiopiyalı gənc dostlarım “Xeyr” dedilər. İstehza və nifrətə dözmək asan deyil, lakin Rəblə mümkündür. Bu, Allahın bizim daşımağımızı istədiyi çarmıxdır.

İsanın həyatında istehza

Yer üzündəki xidməti zamanı İsa bir çoxları, xüsusən də Onu və təlimlərini açıq şəkildə ələ salan dini rəhbərlər tərəfindən məsxərəyə qoyuldu (Mark 5:38–40; 6:2–4; Luka 16:14). Onlar Allaha küfr edilməsi barədə tənqidatçı ifadələr dedilər, lakin İsanın müdrikliyi və dərrakəsi insanları heyratə gətirdi və cəlb etdi. İsanın təliminin səlahiyyətinə və möcüzələr göstərmək bacarığına görə, Onun ətrafına toplaşanlar arasında həm Rəbbi sevənlər, həm də Onun ölməsini istəyənlər var idi. Sınaq zamanı, çarmıxa çəkilərkən İsanın məsxərəyə qoyulması və alçaldılması düşmənlərinin Ona hədsiz nifrət etdiyini vurğulayır (Matta 27:31; Mark 15:31; Luka 18:32). Bu insanları imansızlıqlarına və Məsihə hörmətsizliklərinə görə mühakimə etmək bizim üçün asan olsa da, bu haqda düşünün. İsa bizim dövrümüzdə olsaydı, hər şey başqa cür olardı mı?

Təqib Müqəddəs Kitab dövründə olduğu kimi bu gün də realdır. İsa şagirdlərinə dedi:

“Əgər dünya sizə nifrət edərsə, onda yada salın ki, sizdən əvvəl Mənə nifrət edib. Əgər dünyadan olsaydınız, dünya özündən olan sizləri sevərdi. Amma siz dünyadan deyilsiniz, Mən sizi dünyadan seçdim, buna görə dünya sizə nifrət edir. Mənim sizə söylədiyim sözü yadınıza salın: “Qul ağasından üstün deyil”. Əgər Məni təqib etdilsə, sizi də təqib edəcəklər, Mənim sözümə riayət etdilsə, sizin də sözünüüzə riayət edəcəklər. Lakin bunların hamısını sizə Mənim adıma görə edəcəklər, çünki Məni Göndərəni tanıyırlar” (Yəhya 15:18-21).

Bu gün bütün dünyada məsihçilər İsaya imanlarına görə ələ salınır, alçaldılır və nifrət edilir. Bu, Məsihin bədəninin dözməli olduğu müxalifətin ən geniş yayılmış formasıdır. Qərb məsihçiləri,

Yolda istehza

xüsüsən də ictimai səviyyədə öz imanlarını fəal şəkildə yaşayanlarla özlərini eyniləşdirə bilməlidirlər.

Mənim yaxın dostum daha sonra məsihçi oldu. İlk illərində o, Müqəddəs Kitaba çox əhəmiyyət vermirdi. O, Karl Saqan və Stiven Hokinqin təlimlərinə üstünlük verirdi. Astrologiya onu heyran edirdi və təəccübləndirirdi. O, tez-tez şeylərin mənşəyi haqqında düşünürdü, kainatın və insanların dünyaya necə gəldiyinə dair elmi izahatlar onun üçün daha çox məna kəsb edirdi. O, dostları ilə bir araya gələrək dünyəvi müəlliflərin yazdığı ən son kitabları müzakirə edir, dövrün ən son araşdırmalarını və nəzəriyyələrini araşdırırdı. Onun dini elm idi.

Bir bazar günü səhər dostum anası ilə kilsəyə getməyə qərar verdi. Valideynləri onu heç vaxt kilsədə iştirak etməyə məcbur etməmişdilər, lakin onlar müntəzəm olaraq iştirak etdikləri üçün o da maraqlandı. Kilsə xidmətlərinə insanları nə cəlb etdiyini öyrənmək istədi. Bu addım dostum üçün başlanğıc oldu və o, İsanın həqiqətən də “Yol, Həqiqət və Həyat” olduğunu anlayana qədər kilsəyə getdi. Bu şüur onu Yaradana və yeni imanında möhkəmlənmək istəyinə apardı. Dostum yoldaşlarına Məsihə iman etdiyini deyəndə ən yaxın dostlarından birinin qışqırmasını parlaq tərzdə belə xatırlayır: “Mən səni ağıllı adam hesab edirdim, dostum. Sən nə edirsən?!”

Dostum Amitin üzləşdiyi kimi təqiblərlə, istehzalarla qarşılaşmasa da, amma o gün bir neçə dostunu itirdi. O, Məsihə tabe olmaq qərarına görə ələ salındı.

Amitin hekayəsinin davamı

Oğluna lağ ediləndə, ona pis təsirini görmək və ailənin niyə hamıdan fərqli olması sualını eşitmək Həvvə üçün çətin idi. Qadın bir vaxtlar dost hesab etdiyi insanların reaksiyası ilə də mübarizə aparmalı oldu. Lakin İsanın onu xilas etmək üçün canını verdiyini

Yolda çətinliklər

düşünəndə anladı ki, belə istehzanın ağrısını çəkməyə dəyər. İndi oğlunun ağrılı fəryadını eşidən qayğıkeş ana onu məhəbbətlə qucaqladı. Rafi ağlamağı dayandırdıqda, anası İsanın qurbanında nümayiş etdirilən Allahın onlara olan məhəbbət hekayəsini ona xatırlatdı.

O, oğlunun başını yumşaq bir şəkildə sıgallayıb dedi: “Rafi. Mən bilirəm ki, bu asan deyil, amma sənin dostlarından kimsə deyə bilərmə ki, onun tanrısı İsanın etdiklərini edib? O isə bizim üçün öldü və dirildi! Onlardan hər hansı biri deyə bilərmə ki, allahları öz xalqlarını xilas etmək üçün eyni əzabı öz üzərlərinə götürüb? Rafi, onların allahları bunu etmədi, amma sənin Rəbbin etdi! Həmişə yadda saxla, oğlum, İsa da əziyyət çəkdi və O bilir ki, Ona tabe olmaq asan deyil. Lakin O səni heç vaxt tərk etməyəcəyinə söz vermişdi. İmkan vermə ki, kobud zarafatlar Allahın səni nə qədər sevdiyini sənə unutdursun.”

Amit Rəbbin ona oğullarının kədər göz yaşlarını sevinc göz yaşlarına çevirə biləcək həyat yoldaşı bəxş etdiyini düşünərək gülümsədi. O, başını tərpətdi, həyatlarının həmişəlik dəyişdiyi vaxtı xatırladı. O, yeni imanının ürəyində nə qədər alovlandığını xatırladı, Rəbb ona güclü bir cəsarət vermişdi. Amitin yadına düşdü ki, o, qarşısına çıxan istehzaya dözəcəyini pastor Yeşuaya demişdi, çünki İsanın hər zaman onun yanında addımladığını bilirdi. O, ailəsinin əzab çəkməsinə hazır deyildi. Buna görə də o, Həvvanın əzablarında Məsihin gücünü və təsəllisini tapdığına görə xüsusilə minnətdar idi.

Gəlin daha dərinləndən baxaq

İstehza məsihçi həyatının bir hissəsidir və yolda çətinliklərin ilk əlamətidir. Məsxərə ilə necə davrandığımız, Rəbbimizin ardınca addımladığımızda bizə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edir. Bu gün İsanın şagirdləri olaraq elə bir mərhələyə girməliyik ki, dünyanın istehzasına məhəl qoymamalıyıq. Getdikcə Məsihdə daha çox

Yolda istehza

yetkinləşməyə davam etməliyik. Lakin bu cür rişxəndlərin öhdəsindən gələndə biz təqibin yeni səviyyəsini görə bilərik. Bunu başa düşdükdən sonra növbəti addımı ataraq kömək üçün Məsihə müraciət etməliyik:

“Ona görə də Məsih uğrunda zəifliklərə, təhqirlərə, ehtiyaclara, təqiblərə və sıxıntılara məmnuniyyətlə dözüərəm, çünki mən zəifləyəndə qüvvətlənirəm” (2 Korinfilərə 12:10).

Tətbiq

Həyat səyahətinizi düşünmək üçün bir az vaxt ayırın. Allah sizi ilk nəfəsinizdən indiki vəziyyətinizə necə gətirib çıxardı? Bu, məktəbdə, işdə, yaşadığınız yerdə Məsih üçün yaşamağınıza necə kömək etdi? İnsanlar sizin məsihçi olduğunuzu bildiyi üçün nə vaxtsa istehza ilə üzləşmişinizmi? Qarşıdurmanın öhdəsindən necə gələ bildiniz? Allahın Kəlamında təsəlli tapa bildinizmi?

Yuxarıdakı suallara cavablarınızı yazarkən dua edərək bunu nəzərə alın. Siz məsxərəyə qoyularkən, alçaldılarkən və təhqir olunarkən özünüzü necə hiss etdiyinizə, eləcə də buna reaksiyanıza və nəticələrinə xüsusi diqqət yetirin.

Şagirdin Məsihə tabe olması və itaət etməsi çox vacibdir. İsanın iradəsini bilmək üçün Onunla hər gün vaxt keçirilməlidir. Qarşıdakı səyahət haqqında bir fikir əldə edərkən və səyahət boyu istehza ilə qarşılaşmanı gözləyərkən əvvəlkindən fərqli reaksiya göstərəcəksiniz? Qarşıdurmaya ən yaxşı tərzdə necə cavab verəcəyinizi indidən müəyyənləşdirin.

Məsləhət: İstənilən istehza qarşınıza çıxanda ruhunuzu gücləndirmək üçün Müqəddəs Yazıların ayələri ilə özünüzü silahlandırın.

3-cü fəsil

Yolda təcavüz

“Ayıq durun, oyaq olun. Çünki düşməniniz olan iblis nərildəyən və kimisə aşırmaq istəyən aslan kimi dolaşır. Möhkəm imanla ona qarşı durun. Bilin ki, bütün dünyada bacı-qardaşlarınız da eyni cür əzab çəkirlər.”

1 Peter 5:8-9

Əziz Ata, ruhum sığınacaq üçün Sənin mərhəmət taxtına qalxır. Fırtınalar və tufanlar yarananda mən burada təhlükəsiz bir sığınacaq tapıram.

Anne Stil “Əziz Ata,
Sənin mərhəmət taxtına”

Birdən Amit yuxudan oyandı. O nəsə eşitdi. Onların çubuq və palçıqdan tikilmiş evinin divarları pis havadan bir qədər qorusa da, gələn səslərin qarşısını almırdı. O, yaxındakı ayaq səslərini asanlıqla eşidirdi. Yuxudan tam ayılıb kənd yerində adi gecə sükutunda eşidilən kişi səslərinə diqqətlə qulaq asdı. Yenə hər şey sakitləşdi və deyəsən hər şey qaydasına düşdü. Amma o yenidən nəsə narahatlıq hiss etdi.

Amitin Məsihi qəbul etməsi həyatının ən xoşbəxt günü olsa da, kənd camaatının narazılığını və qəzəbini açıq-aydın hiss etdiyi üçün yaxşı yata bilmirdi. Bu, ona gərginlik və narahatlıq gətirirdi. O, yanında möhkəm yuxuya getmiş Həvvaya baxdı və gənc həyat yoldaşının üzündə narahatlıqdan yaranan qırıqları gördü. Baxmayaraq ki, hər ikisi Məsihi tanımaqdan qaynaqlanan sülh və sevincə

malik idilər, gündəlik istehza və təqiblər onlara daimi və aramsız bir diş ağrısı kimi təsir edirdi.

İstər bazarda alış-veriş edərkən, istərsə də, bərbərxanada işləyən Amit hiss edirdi ki, onu daim izləyirlər. Bəzən başını qaldıranda icma rəhbərlərinin istehzal baxışları ilə qarşılaşırdı. Amit kənddə yol gedəndə həmkəndlilərinin onu qəbul etmədiyi açıq-aşkar görünürdü. O, evdə olanda da qonşularının xoşagəlməz baxışlarını hiss edirdi. Həmişə onları görə bilməsə də, onu izlədiyini bilirdi. Həvva da onların imanlarına qarşı çıxanların açıq-aşkar narazılığını hiss edirdi.

Belə bir xoşagəlməz mühitdə yaşamağa baxmayaraq, Amit və ailəsi yaxınlıqda yaşayan digər məsihçilərlə birlikdə kiçik kilsədə ibadət edirdilər. İmanlılar, xüsusilə bazar günü səhərlər kilsəyə gedərkən müntəzəm olaraq məruz qaldıqları təqiblərdən danışır-dılar. Ətrafdakı kəndlərdə dörd başqa kilsədə rəhbərlik edən pastor Yeşua onlara bu çətinliklərin və bu cür düşmənçiliyin gözlənildiyini öyrətdi. O, həmçinin onlara imanlı cəmiyyətlərinə sadıq qalması və İsayə etibar etməyi söylədi. Axı Rəbb əzab çəkmənin, xalqı tərəfindən rədd edilmənin və xor baxılmanın nə olduğunu yaxşı bilirdi. İndi onlar Rəbbin davamçıları kimi Məsihlə birlikdə əzab çəkmək şərəfinə nail oldular.

Amit pastor Yeşuanı, onun sağlam və dərin təlimini yüksək qiymətləndirdi. Pastor olmadığı vaxtlarda İlyas onların xidmətlərini əvəz etmək üçün gəlirdi.

Amit İsanı qəbul etməzdən əvvəl İlyası kənddən necə qovduğunu xatırladı. Kimin ağlına gələrdi ki, o, indi bu müjdəçini sevinclə qarşılayır. Kim deyərdi ki, Amit onun İsayə sadıq həyat yaşamaq və başqalarına cəsarətlə Müjdəni bölüşmək təlimlərindən zövq alacaq. İlyas izah etdi ki, başqalarını sevmək və İsa haqqında onlara bölüşmək hər bir məsihçinin məsuliyyətidir. Sonra o, bacı-qardaşları daha da imanda böyüməyə, düşmənlərinə məhəbbət göstərməyə ruhlandırırdı, çünki onlar bu yolla Allahın sevgisini nümayiş etdirə bilərdilər.

Bir dəfə xidmətdən sonra İlyas Amiti kənara çəkdi. Camaat yanında onun xətrinə dəyməmək üçün nəzakətlə oxumağı bacarıb-bacarmadığını soruşdu. Amit fermada valideynlərinə kömək etmək üçün həmişə evdə qalmalı olduğundan təhsil almaq imkanı olmamışdı. Amit həmişə öz İncilini oxumağı arzu etsə də, bu ona qeyri-mümkün görünürdü. İlyas gülümsədi və ona utanmamasını bildirdi. Hikmətli dostu təklif etdi ki, əgər Amit vaxt tapsa, onu oxumağı öyrədən müjdəçilərlə tanış edə bilər. Beləliklə, bir vaxtlar uzaq və qeyri-mümkün olan arzusu birdən-birə reallığa çevrildi. Allah Amit üçün yeni bir qapı açdı.

Ertəsi gün İlyas Amiti müjdəçilərlə görüşə gətirdi. Beləliklə, onun oxumağı öyrənmək üçün dərsləri başladı. Amit ciddi tələbə olmaqla, dərslərindəki çalışqanlığı ilə müəllimlərini heyran qoydu. O, dərsləri digərlərindən daha tez mənimsədi və hətta öyrəndiklərini Həvvaya öyrətməyə başladı ki, onlar birlikdə bu yeni bacarığı inkişaf etdirə bilsinlər. Allahın Kəlamını oxumaq sevincindən əlavə, Amit ümid edirdi ki, Müqəddəs Kitabı oxumağı öyrənməklə bir gün pastor Yeşua və İlyasa xidmətlərində kömək edə biləcək.

Çarpayıda uzanıb bütün bunları düşünən Amit yuxuya getməyə hazırlaşdı ki, birdən yenə ayaq səsi eşidildi, indi səs qapıdan gəlirdi. Onların evinin kandarında kiminsə gəzdiyi aydın eşidilirdi. Amit narahat olmağa başladı, bir anlıq qaranlıqda baş verə biləcək bir neçə qorxulu ssenarini təsəvvür etdi. Orada yaşayan kəndlilər dinc və zorakılıqdan uzaq idilər. Əgər onlar təhlükə hiss edirdilərsə, nəyə qadir olduqlarını söyləmək çətin idi. Nə etmək lazımdır? Eşiyə çıxıb evin kandarında gəzən adamla qarşılaşmaq lazımdır? Bəs orada yalnız bir nəfərin olduğuna necə əmin olmaq olar?

Həyətdəki adamın ayaqları altındakı xəzəlin xışiltılı səsi getdikcə artırdı. Səs-küyü eşidən Amit yataqdan qalxanda Həvva yuxudan oyandı. O, Həvvaya sakit durmağı işarə etdi. Amit çöldən gələn səsin xəzəl xışiltısı deyil, yanan alovun səsi olduğunu dərk edəndə dəhşətə gəldi.

Təcavüz

Narahat etmək və ya təqib etmək, yorulmadan narahatçılıq və ya əsəbləşmək; əzab vermək.

İnternetdə “təcavüz” sözünü axtarsanız, axtarış nəticələrinin əksəriyyəti iş yerində təcavüz və cinsi təcavüzlə əlaqəli olacaq. Bunlar həll edilməli ciddi və narahatedici sosial problemlərdir; lakin təqib yalnız bu iki sahə ilə məhdudlaşmır.

Təqib adətən fərqli irq, din, inanc, cins, sosial təbəqə və ya siyasi mənsubiyyətə malik insanlara yönəldilir. Təqib miqyasında təcavüz istehzadan sonra gəlsə də, onlar bir-biri ilə ayrılmaz şəkildə bağlıdır. İstehzadan təqibə keçidin dəqiq müəyyən edilmiş sərhədi yoxdur, ona görə də onları ayırmaq çətin ola bilər. Ümumiyyətlə, təcavüz fiziki və ya qeyri-fiziki davranış vasitəsilə davamlı təzyiqin tətbiqidir. İstehza daha çox yayılmış formada olmağa meyllidir, qəsdən və davamlı düşmənçiliyin tərkib hissəsi olsa da, düşmənçilik və təhdid xüsusiyyətinə görə insanlara ciddi zərər verir.

Əvvəlki fəsildə kəndlərini tərk edən gənc efiopiyalılar haqqında hekayəni xatırlaya bilərsiniz. Onlarla oturub hekayələrini dinlədikcə bir gün evə qayıtmağı arzuladıqları açıq-aydın görünürdü. Əgər onların məruz qaldıqları təcavüzlər yalnız istehza ilə ifadə edilsəydi, onlar heç vaxt ailələrini tərk etməzdilər. Onlar müntəzəm olaraq Məsihə imanlarından imtina etməyə məcbur edilmişdilər, evdə qalmaqın təhlükəli olduğundan ailələrini tərk etmişdilər.

Çünki təcavüzlə düşmənçilik artır, bu da daimi narahatçılığa səbəb olur. Daimi narahatçılıq isə insanı yorur, bu da artan etibar-sızlıq hisslərini daha da çoxaldır. Təqib edən şəxs qəsdən aqressiv yanı müntəzəm tərzdə davam etdirir. İnsanı bunun sonu olmayacağı düşünməyə vadar edir.

Bir neçə il əvvəl xidmət əməkdaşımız “Kanadada Şəhidlərin səsi” təşkilatında keçirilən konfransda çıxış etmək üçün dəvət

Yolda çətinliklər

olunmuşdu. Məsihçi rəhbər “Con qardaş” imanlılara açıq şəkildə düşmən olan çətin bir bölgədə xidmət etdi və ciddi təqiblərə məruz qaldı. Mən onu hava limanında qarşılayıb otelə apardım ki, konfrans başlamamış bir az dincəlsin.

Bir səhər Con qardaşla səhər yeməyi zamanı görüşəndə axşamın necə keçdiyini soruşdum. O, yaxşı yatmışdı? Qaldığı yer rahat idimi? Lazım olan hər şey var idimi? Bu, ev sahibinin qonağın özünü evdəki kimi hiss etdiyi üçün nəzakətlə verdiyi tipik suallardır. Conun ev sahibi və həmkarı kimi mən uzaq səyahətin çətinliyini bilirdim. Əmin olmaq istəyirdim ki, imanlı qardaşım yeni mühitə tez uyğunlaşması üçün lazım olan hər şeyə malik olsun. O, gözümün içinə baxdı və heç vaxt unuda bilməyəcəyim bir cavab verdi: “Sonuncu dəfə nə vaxt başımı yastığa qoyub gecə hücumla məruz qalmaqdan qorxmadan yuxuya getdiyimi xatırlamıram”.

Con qardaş təqiblər altında yaşamaqda davam edən bir çox məsihçinin əzablarını dilə gətirdi. Bu təqiblər həmişə həyat üçün təhlükə yaratmır, lakin hər an təhlükəli ola bilər. Belə şəraitdə yaşadığınızı təsəvvür edin. Bu, sanki evinizin altında partlamamış və hər an partlaya biləcək bir bomba olduğunu bilmək kimidir. Köçmək olardı, amma hara? Köçmək üçün imkanınız varmı? Təqiblərin tüğyan etdiyi ölkələrdə bu o qədər də asan deyil. Təcavüz onun təsirinə məruz qalanın həyatında daha münafiqlik təzyiq formalarına qapı açır.

Con qardaşın məruz qaldığı təqiblər sadəcə istehzanın daha yüksək forması deyildi. Onu çox həssas bir vəziyyətdə, hər an son dərəcə düşmənçiliyə çevrilə biləcək bir mühitdə yaşamağa məcbur etdilər. Gündəlik həyatın sosial vəziyyətini ölçmək üçün hərtərəfli tədbirlər gördükdə, insanın təhlükəsizliyi azalır.

Təqib mühitlərində baş verən təcavüzün ümumi formaları:

- Şifahi (şifahi və yazılı)
- Fiziki
- Vizual

Təqib olunan məsihçilərə baş çəkənlər deyə bilərlər ki, bu üç element onların həyatında çox hiss olunur və demək olar ki, həmişə mövcuddur.

Şifahi və yazılı təcavüz

Şifahi və ya yazılı təcavüz hədə-qorxunun ümumi və yüngül formasıdır. İllər ərzində ünsiyyətdə olduğum bir çox təqib olunan məsihçilər üstüörtülü təhdidlər və ya nifrət məktubları aldıklarını bildirirlər.

Müsahibələrin birində gənc bir pastor mənə məktub göstərdi və orada yazılmışdı: “Biz sənə iki dəfə xəbərdarlıq etdik ki, bazarda imanın barədə danışmayasan. Bu, son xəbərdarlıqdır. Növbəti xəbərdarlıq məktubla olmayacaq”.

Təhlükədən şoka düşən pastor təqibin onun və gənc ailəsi üçün nə deməli olduğunu yaxşı bilirdi. O bilirdi ki, oxşar məktublar alan digər pastorlar əslində hücumə məruz qalıb döyüblər. Onu tez-tez təqib edirdilər, lakin bu son məktub daha şəxsi və təhlükəli görünürdü. Pastorun və arvadının üzü gərgin görünürdü, lakin onların gözləri Məsihi izləmək əzmi ilə parıldayırdı. Onlar qorxmadan və sədaqətlə Allaha xidmət etməyə və Onun haqqında xoş xəbəri bölüşməyə davam edirlər. Onların kiçik kilsəsi böyüyür, istehza və təqiblər davam etsə də, ailənin aldığı təhdidlər hələ də həyata keçirilməyib.

Oxşar təqiblərlə üzləşmiş bir çox insandan müsahibə almışam. Rəqəmsal kommunikasiyaların (e-poçt, sosial media, mətn mesajları, səsli mesajlar) qarşısını almaz yayılması ilə şifahi və yazılı təcavüz getdikcə asanlaşır. Rəqəmsal kommunikasiyalar bütün dünyada məsihçilərə daimi təhdid mesajları çatdırmağa qadirdir.

Yazılı təcavüz nə qədər narahatedici olsa da, davam edən şifahi təcavüzdən daha yüksək səviyyədə narahatlığa səbəb ola bilər. Şifahi təhqir şəxsi olur, çünki bu, yalnız nifrət dolu sözləri eşitməyə deyil, həm də onları danışan şəxsin qəzəbini göstərməyə imkan

Yolda çətinliklər

verir. Bu cür təqib edənlərlə daimi üzləşmək vəziyyəti daha da mürəkkəb və təhlükəli edir.

Yəhuda padşahlarından biri, padşah Xizqiya hücum edən assuriyalılar tərəfindən şifahi və yazılı təzyiqlərə məruz qaldı. 2 Padşahlar kitabının 18-19-cu fəsillərində oxuyuruq ki, padşah Sanxeriv Yerusəlimi mühasirəyə alanda onun nümayəndəsi şəhərdəkiləri ruhdan salmaq üçün təhdid sözləri söylədi, sonra isə qorxu aşılamaq üçün padşah Xizqiyanın özünə təkəbbürlü istehza və hədə-qorxu məktubu göndərdi. Padşahı təslim olmağa məcbur etmək üçün ümitsizlik gətirdi.

Padşah Xizqiya padşah Sanxerivə cavab vermədi, ancaq dua edərək Rəbbə üz tutdu. Təcavüz edən padşahın təhdid dolu sözlərini eşidəndə dəhşətə gəldi. Vəziyyət çox kəskin idi. Rəbbin cavabını gözləyərkən padşah Xizqiya düşmənindən məktub aldı və düşmən məktubda təkcə onun xalqını deyil, həm də onların Allahı olan Rəbbi rüsvay etdi. Padşah Sanxeriv Rəbbə belə meydan oxudu:

“Qoy güvəndiyin Allahın ‘Yerusəlim Aşşur padşahına təslim edilməyəcək’ deyə səni aldatmasın. Axı sən eşitdin ki, Aşşur padşahları bütün ölkələrə nə ediblər, oraları necə viran ediblər. Sən qurtula biləcəksənmi?” (2 Padşahlar 19:10-11).

Xizqiya bu məktubu alanda mən orada olsaydım, görəsən, buna oxşar xəbəri alan gənc pastorun gözlərində gördüyüm qıgılcımı onun da gözlərində görərdim? Həmin pastor kimi padşah Xizqiya da hədəyə yalnız Allahın həqiqi övladları kimi cavab verdi. O, məktubu Rəbbin hüsuruna gətirdi və dua etdi.

Xizqiyanın duasını necə yekunlaşdırdığına qulaq asın:

“Ey Allahımız Rəbb, indi isə yalvarıram, bizi onun əlindən qurtar və bütün dünya padşahlıqları bilsinlər ki, ya Rəbb, Sən, yalnız Sən Allahsan!” (2 Padşahlar 19:19).

Yolda təcavüz

Müqəddəs Kitab padşah Xizqiyanın, hətta döyüşmədən padşah Sanxerivi necə məğlub etməsindən, Allahın onun köməyinə gəlməsindən danışır. Padşah Xizqiyanın və təqib edilən saysız-hesabsız bacı-qardaşların hekayəsi təkcə Allahın xilasına deyil, həm də Onun sədaqətinə şəhadətlik edir. Təqiblər heç vaxt Onu axtaranların sığınacağı olan əbədi Allahın əbədi sədaqətindən üstün ola bilməz.

Fiziki təcavüz

Şifahi və ya yazılı təhdid mesajları narahatlığa səbəb ola bilər, lakin bunlar fiziki təcavüzlə birləşdikdə, narahatlıq səviyyəsi daha da artır. Fiziki təcavüz tez-tez təqib, qəzəbli xəbərdarlıqlar, hədələyici baxışlar və ya hərəkətlər, fiziki təmasların istənilən qorxuducu forması və s. kimi hədə-qorxu taktikalarını əhatə edir. Bu taktikalar düşmənçilik, gündəlik zorakılıq təhlükəsini artırır, əsəbilik yaradır və insana ciddi mənfi təsir göstərir.

Təhdid məktubu alan gənc pastorun vəziyyəti şəxsi və çox real idi, çünki o, məktubu göndərənləri tanıyırdı. İmanlının insanlarla ünsiyyəti icma rəhbərliyinin kəndlərində məsihçi təbliğatını dayandırmaq ultimatumu ilə başladı. “Bizə nə sən, nə də sənin dinin lazım deyil!” — deyə onlar qışqırdılar. Təqib edənlərin gözlərinə baxan pastor onlarda nifrət gördü. Həmin gündən onların narazılığını hiss etdi və bazarda gəzəndə onun hər hərəkətini izlədiklərini gördü. Pastorun aldığı məktub naməlum, gözəgörünməz bir təhlükə deyildi. Məktubda yazılan sözlər indi real fiziki təhlükə daşıyırdı.

Xizqiya ilə də eyni şey baş verdi. Təhlükə onun şəhərinin darvazalarının kənarında idi. Padşah Sanxerivin qoşunları Yerusəlimi mühasirəyə almışdılar. Divardan o tərəfə baxanda onların silahları döyüşə hazır idi, həm də nəhəng bir ordunu — böyük uğurlar əldə etmiş və Yerusəlimdən qat-qat güclü şəhərləri məğlub etmiş bir ordunu gördü. Bu, şəhərin davam edən mühasirəsi şifahi və yazılı təqibləri gücləndirdi.

Təqib olunan məsihçilər çox vaxt onları təqib edənlərlə qonşuluqda yaşayırlar. Dini istehza və təqib çox real, gündəlik baş verən hadisədir. Bu, onların yaşadıkları mühitin təhlükəsiz olmasına əminlik vermir. İmanlılar Məsihin Bədəninin digər üzvlərindən nə qədər çox təcrid olunarsa, təqibçilərin məsihçilərin səslərini susdurmaq və onların Rəbb barədə danışmaqlarını dayandırmaq planlarında uğur qazanma ehtimalı bir o qədər yüksəkdir.

Vizual təcavüz

Dünya özünü İslam Dövləti adlandıran terror qruplaşmasının (İŞİD) Suriya və İraqa hücumunu dəhşət içində seyr etdi. İŞİD bütöv cəmiyyətləri məhv edib milyonlarla insanı köçkün vəziyyətinə saldı, qədim dini və tarixi yerləri dağıtdı. Qrupun üzvləri onlara qarşı çıxan hər kəsi, xüsusən də, radikal İslam hökmranlığının bu amansız qasırgasının yoluna düşən məsihçiləri amansızcasına öldürdülər. İŞİD döyüşçüləri yeni əraziyə daxil olduqdan sonra məsihçilərə məxsus müəssisələr və hər hansı digər binalar, evləri Azərbaycan dilində “n” hərfinə oxşar olan ərəb “ن” hərfi ilə işarələdilər. Bu ərəb simvolu (“nun” kimi tələffüz olunur) Məsihin davamçıları üçün istifadə olunur. Çünki bu, “məsihçi” anlayışını ifadə etmək üçün istifadə edilən ərəb sözü olan “Nəzəri” mənasını verir. Bu simvolun işarələnməsi evin, biznesin və ya hər hansı binanın məsihçiyə məxsus olduğunu müəyyən edirdi və əmlak sahibləri İŞİD ideologiyasına tabe olmadıqda hücumla məruz qalırdılar. Bu, düşmənçilik mühiti yaratdı, nəticədə, bir çox məsihçilər və onların ailələri şiddətli təqiblərdən qaçmaq üçün ölkəni tərk etməli oldular.

Bu vizual təqib nümunəsi, təsvirlərdən istifadə hədəfə alınanlara qarşı necə düşmənçilik mühiti yarada biləcəyini nümayiş etdirir. İŞİD-in “ن” simvolundan istifadə etməsi həm məsihçilərə, həm də qeyri-məsihçilərə açıq xəbərdarlıq idi.

Dünyanın başqa yerlərində məsihçilər müxtəlif vizual təqiblərə məruz qalırlar. Yaxın Şərqdən İslamı qəbul edən bir nəfər mənə dedi ki, o, poçtla üstündə heç bir söz olmayan bir məktub almışdı, lakin zərfin içindəki sözdən daha təsirli idi. Zərfin içində bir güllə var idi. Bu gənc imanlıya çatdırılan mesaj aydın idi, yəni növbəti güllə poçtla deyil, silahdan gələcəkdi. Bu cür təhdidlərə diqqət yetirən məsihçilər üçün cəsarətlə ictimai meydana çıxmaq və təqib məqsədi olan Müjdəni elan etmək daha da çətinləşirdi. Təqibin məqsədi məhz bu nəticəyə nail olmaq idi.

İsanın həyatında təcavüz

İsa həm də dövrünün dini rəhbərləri tərəfindən daim təqiblərə məruz qaldı. Onu ağılsız, saxtakar və yalançı peyğəmbər kimi göstərməyə çalışdılar. Bununla onlar İsadən xilas olmaq üçün ictimai rəyi İsayə qarşı yönəltməyə ümid edirdilər. İsa hara getdisə, Onu tələyə salmaq istəyənlər Onu təqib edirdilər. Rəqiblər Rəbbin təlimləri ilə ziddiyyət təşkil edir, Onun səlahiyyətinə şübhə edir və İsanı təqib etmək, incitmək və susdurmaq üçün hər cür səy göstərirdilər. Lakin bunların heç biri İsanı təəccübləndirmədi, çünki O, həmişə bunu qabaqcadan görürdü (Mark 3:1-6; 11:27, 28; 12:13, 19, 28).

Bir gün İsa məbəddə təlim keçərkən ilahiyyatçılar və fariseylər Onun yanına bir qadın gətirib dedilər: “Müəllim, bu qadın zina edərkən əməlinə yaxalandı. Qanunda Musa bizə əmr edib ki, belələrini daşqalaq edək. Bəs Sən nə deyirsən?” (Yəhya 8:4-5).

Orada olanlar diqqətlərini din rəhbərlərindən çəkib İsanın ayaqları altında olan məhkum qadına baxdılar. Sanki bir anlıq vaxt dayanmışdı. Hamı donub qalmışdı və İsanın vəziyyəti necə həll edəcəyini gözləyirdilər. Onların təəccübünə səbəb Rəbbin birbaşa cavab verməsi, zinakar qadını ittiham etmək əvəzinə əyilib yerdə nəsə yazmağa başlaması idi.

Yolda çətinliklər

İlahiyyatçılar və fariseylər səbirlərini itirərək İsadən cavab tələb etməyə başladılar. Rəbbin ətrafına toplaşan insanların xəbəri olmadan bu dini rəhbərlər diqqətlə qurduqları tələ vasitəsilə İsadən canlarını qurtarmağı düşünürdülər.

Nəhayət, İsa ayağa qalxdı və oradakılara diqqətlə baxıb onları heyratə gətirərək dedi: “Sizdən kim günahsızdırsa, qadına birinci daş atsın” (7-ci ayə).

Orada olanlar gərginlik içində donub qaldılar. Camaatda heyratəmiz bir sükut hökm sürdü. İsa yenidən əyilib yerdə yazmağa davam etdi. Qadını ittiham edənlər öz düşmənlərini gözdən salmaq üçün daha bir uğursuz səydən hiddətlənərək bir-bir çıxıb getdi. Bir müddət sonra İsa ayağa qalxdı. Qadın hələ də Onun yanında idi və son hökmü gözləyirdi.

— Qadın, onlar hara getdilər? Bəs heç kim səni məhkum etmədi? — deyə soruşdu (10-cu ayə).

Ümid edən qadın cavab verdi:

— Heç kim, Ağsa.

İsanın cavabı onun əzabına son qoydu:

— Mən də səni məhkum etmirəm, get, daha günah etmə (11-ci ayə).

Müjdələrdə biz görürük ki, İsa yer üzündəki xidmətini yerinə yetirərkən ilahiyyatçıların və fariseylərin Ona qarşı müqaviməti zəifləmədi. Bu təqiblər Onun bütün həyatı boyu dünyanın günahlarını daşdığı çarmıxa qədər davam etdi.

İsanın dövründən bu günə qədər bütün dünyada məsihçilər təqiblərə məruz qalıblar. İsa Özü bəyan etdi: “Mənim sizə söylədiyim sözü yadınıza salın: ‘Qul ağasından üstün deyil’. Əgər Məni təqib etdilsə, sizi də təqib edəcəklər, Mənim sözümə riayət etdilsə, sizin də sözünüüzə riayət edəcəklər.” (Yəhya15:20). Rəbbə nifrət edənlər və xor baxanlar Onu təqib etdiyindən İsanın davamçıları bəşər tarixində və coğrafiyada yaşadıkları vaxtdan asılı olmayaraq, dünyada eyni münasibəti gözləyə bilirlər. Təcavüz dünyanın məsihçilərə diqqət yetirdiyinə göstərən bir

işarədir. Buna görə də onların niyyətləri pis olsa da, Müjdənin onlara təsir edəcəyinə əmindirlər. Təqib olunan şagirdlər, onlara zülm edən insanlara Allahın həqiqətini müvəffəqiyyətlə danışacaqlar, bunu onlar sözlərlə təbliğ edəcəklər və öz həyatlarında nümayiş etdirəcəklər.

İlahiyyətçi E.U. Tozer yazırdı:

“Məsihcilər sülhə ümid bəsləyirlər, lakin müharibə gəlsə, bu, onları əbədi rifahları üçün lazım olan heç bir şeydən məhrum edə bilməz. Onlar sülhə ümid bəsləyirlər, lakin haqq yolunda lazım gələrsə, canlarını verməyə hazırdırlar. Onlar maliyyə uğurlarına ümid edirlər, lakin bunu əldə etməsələr, sahib olduqları ilə kifayətlənirlər. Onlar ümid edirlər ki, dünya onlara xeyirxahlıq göstərəcək, lakin bu baş verməsə, panikaya düşməyəcəklər, çünki onlar Rəbbin dediyi sözləri xatırlayırlar: “Dünyada əziyyətiniz olacaq; amma ürəkli olun, çünki Mən dünyaya qalib gəldim.”¹⁰

Hökumət agentlərinin diqqətli gözü qarşısında

Bir dəfə Belarusiyadan olan bir pastorla görüşdüm. O özünün dediyi kimi “inzibati” təqiblərə məruz qaldı. O pastor öz kilsə-sini rəsmi qeydiyyatdan keçirməyə çalışdı ki, cəmiyyəti əmlaka sahib olmaq və kilsə binası tikmək hüququna malik olsun. O, daha sonra təkrar müraciət etdi, lakin hər dəfə onun tələbi rədd edildi. Nəhayət, o, məmurlara bildirdi ki, onun kilsəsini qeydiyyatdan keçirməsi onların xeyrinədir, çünki camaat qeydiyyatsız qalsa, onlar icazəsiz və gizli görüşəcəklər. Hakimiyyət orqanla-

¹⁰ A. W. Tozer, *This World: Playground or Battleground?* (Camp Hill, PA: Christian Publications, 1989), 24.

rının onların fəaliyyətləri barədə heç bir xəbəri olmayacaq. Bunu deyəndən sonra onun kilsəsini qeydiyyatda aldılar!

Lakin rəsmi qeydiyyatdan keçdikdən sonra bu pastor kilsəyə ciddi problemlər gətirə biləcəyindən qorxmağa başladı. İndi onlar qeydiyyatdan keçdikləri və onları tanıdıqlarına görə istənilən bazar günü dövlət agentləri kilsəyə gəlib orada deyilənlərə və baş verənlərə nəzarət edə bilərdi. Pastor kilsədə vəz edib danışarkən həyəcanlı və narahat idi, çünki ona və ya kilsəsinə qarşı istifadə oluna biləcək hər hansı bir söz deməkdən qorxurdu.

Mən ondan problemi necə həll etdiyini soruşduqda, pastor güldü. O, bir dəfə Belarus pastorlarından ibarət nümayəndə heyəti ilə Çinə getdiyini və orada ölkənin ən böyük ev kilsələrindən birinin rəhbərləri ilə görüşdüyünü bildirdi. Bu kilsələrin Çində qeydiyyatdan keçmədiyini və buna görə də qeyri-qanuni hesab edildiyini bilərək o, pastorların birindən hökumətin onlara nəzarət edib-etmədiyini soruşdu. Çinli pastor müsbət cavab verdi və belaruslu pastor onların izlənildiyini bilə-bilə kilsə xidmətlərini necə apardıqlarını soruşdu. Çinli pastor gülümsədi və cavab verdi ki, o, bunu cəsarətlə təbliğ etmək üçün əla fürsət kimi görür, çünki hökumət agentləri əslində Müjdəni eşitmək üçün Allahın göndərdiyi insanlardır.

Belaruslu dostum Çindən evə qayıtdı. O, Kəlamın təbliğinə qarşı çıxan hakimiyyət orqanlarının təqib təhlükəsini tam dərk edərək cəsarətlə Allahın Kəlamından danışmağa başladı.

Amitin hekayəsinin davamı

Amit diqqətlə otağa baxdı. O, kiçik yataq otağının küncündən tüstünün çıxdığını gördü. Cəld Həvvaya Rafini götürüb evdən çıxarmasını dedi. Onlar yorğana bürünərək çölə çıxanda Amit qaranlıqda ətrafa baxıb təhlükəni gördü. Yanğın sürətlə ərtafa yayılsa da, hələ nəzarətdən çıxmamışdı. Amit çiyindəki yorğanı götürüb onunla

alovu söndürməyə başladı, Həvva isə giriş qapısının yanından bir vedrə su götürüb alovun üzərinə tökdü. Evi oğlunun fermasının yanında olan Amitin atası yanğın söndürülərkən qaçıb hadisə olan yerə gəldi.

Rafi gözlərini geniş açaraq oturmuşdu, göz yaşları yanağından süzülürdü. Həvva da vəziyyəti görüb ağladı. Amit, əksinə, faciənin qarşısı alındıqda küskünlük və hiddətlə qaynamağa başladı. *Mənim ailəmə bunu etməyə necə cəsarət edirlər? Onlar mənim yaxınlarımla həyatını təhlükəyə atmağa necə cürət etdilər?* O, arvadının və oğlunun ağlamasına dözə bilmədi. Arvadı və uşağı qorxmış, sarsıntı keçirmişdi və onlar tamamilə müdafiəsiz idilər.

Oğlunun gözlərindəki qəzəbi, sıxılmış yumruqlarını və əzələlərinin gərginliyini görən Qasım Amitin ümitsizliyini anladı. O bilirdi ki, ümitsizlikdən heç bir yaxşı şey gəlmir. Amit çiyində möhkəm bir əl hiss etdi və atasının sakit səsini eşitdi: “Onları bağışla, oğlum, bağışla və ürəyindəki qəzəbi burax”.

Amit qəzəbli halda dedi: “Bu necə mümkündür?! Nə etdiklərini bilmirlər deməyin. Bu yanğını onlar qəsdən ediblər. Onlar bizi diri-diri yandırmaq istəyirdilər, ata! Niyə onları bağışlamalıyam?”

Qürurunu və qəzəbini uzun müddət boğmuş Amit indi zəhərli nifrətin üzə çıxdığını hiss etdi. Hələ də oğlunu qucaqlayan Qasım, gözlərinin içində baxmaq üçün Amitin üzünü özünə tərəf çevirib dedi: “Çünki oğlum, sən də bir vaxtlar onlar kimi idin”.

Atanın sözləri Amitin qəzəbini su atəşi söndürdüyü kimi söndürdü. Amit diz çöküb ağladı. Həvva və Rafi qaçıb onu qucaqladılar, onların da kədəri dərin idi. Qasımın da göz yaşları yanaqlarından süzülürdü, əlini oğlunun başına qoyub dua edirdi ki, Allahın hər cür dərrakədən üstün olan sülhü bu çətin vaxtda onlara təskinlik versin. Bir neçə dəqiqədən sonra Amit ayağa qalxdı və ailəsini evə apardı.

İndi o necə yata bilərdi? Amit heç vaxt ağlına belə gətirməzdi ki, qonşuları onların evini yandıra bilərlər. Qisasa susamış o köhnə mənliyinə üstün gəlib bütün çətinliklərə dözmək üçün Allahdan güc diləyirdi.

“Arxayın yatıb yuxuya gedirəm, çünki yalnız Sən, ya Rəbb, məni əmin-amanlıqda yaşadırsan!” (Zəbur 4:8)

Vəziyyətə daha dərindən baxaq

İstənilən vəziyyətdə, xüsusən də, şəxsin hüquqi yardımı və ya müdafiəsi olmadıqda təqiblə üzləşmək çətindir. Qonşular üz döndərdikdə və səlahiyyətli şəxslər bunlara göz yumanda nə etmək olar? Padşah Xizqiya düşmənlərini təkbaşına məğlub edə bilməyəcəyini anladığı üçün hər şeyi Allaha bildirdi. Padşah ümidinin mənbəyi Rəbb olduğunu anladığı üçün Ondən gözlərini çəkmədi.

Təcavüz əsəbləri oynadan, ruhdan salan alətdir. Padşah Xizqiyanın hekayəsi bizə öyrədir ki, Allah dəyişmir, O, övladlarının əzab-əziyyətində həmişə onların yanındadır. İstər məktəb həyətidəki, istərsə iş yerindəki zorakılıqdan, istərsə də düşmənçilik edən qonşudan asılı olmadan Rəbb həmişə məsihçilərlədir. “Biz bilirik ki, hər şey birlikdə Allahı sevənlərin, Onun məqsədinə görə çağırılanların xeyrinə işləyir.” (Romalıları 8:28).

Görəsən, İŞİD dünyadakı məsihçilərin Suriya və İraqdakı bacı-qardaşlarına dəstək olduğunu, zülmə məruz qalan ailələrlə birlikdə olduğunu və İŞİD üzvlərinin İsanı öz Rəbləri və Xilas-karları kimi tanıması üçün dua etdiyini bilsəydi, bu simvoldan istifadə edərdimi?

Tətbiq

Siz nə vaxtsa Məsihin sülhünü və dünyanın kədərini eyni anda hiss etmisinizmi? Siz qisas tələb edən səsə, yoxsa bağışlama istəyən səsə qulaq asdınız? İsanın sözləri üzərində düşünün və onları xatırlayın:

Yolda təcavüz

“Məndə sülhünüz olsun deyə bunları sizə söylədim. Dünyada əziyyətiniz var, amma cəsarətli olun! Mən dünyaya qalib gəldim” (Yəhya 16:33).

Bu sözlər sizə necə kömək edəcək:

1. İstehza və yaxud təqiblərə hazır olmağa?
2. Məsih üçün yaşayarkən bu gün dünyanın müqavimətinə dözməyə?

Təklif: Yəhya 16:33-cü ayəni 14-17-ci fəsillərdəki İsanın təlimləri ilə əlaqəli oxuyun. İndi yuxarıdakı suallara ilkin cavablarınızı nəzərdən keçirin. Hazırlığınıza nə əlavə edərdiniz və ya çıxarardınız?

4-cü fəsil

Yolda ayrı-seçkilik

*“Mənim adıma görə hamı sizə nifrət edəcək.
Amma axıracan dözən xilas olacaq.”*

Matta 10:22

*Dostlarınız sizi unudub və ya tərk edib,
Gəl bu barədə Rəbbə de!
O Öz qoynuna səni alacaq və qoruyacaq
Sən orada təsəlli tapacaqsan.*

Cozef M. Skriven

“Məsihdə gör bizim necə dostumuz var”

Evini yandırmaq cəhdindən sonra Amit hər səhər yuxudan durmaqda, ailəsini tərk edib bərbərxanaya getməkdə çətinlik çəkirdi. O, artıq əvvəlki kimi qonşularına etibar edə bilmirdi, ona görə də Həvva ilə Rafini tək qoymaq istəmirdi. O, ailəsinin yanında olmayanda onları kim qoruyacaq? Amit məsihçilərə qarşı pis rəftarda məsuliyyət daşıyan icmanın rəhbərliyinə də şübhə ilə yanaşırdı. Amit özünə də əmin deyildi. Görəsən, onlarla üz-üzə gələndə necə reaksiya verəcəkdə? Onun duyğuları hələ də gərgin idi. Qarşıdurma davam edərsə, Amit qəzəbini cilovlaya biləcəkdimi?

Amiti bürüyən bütün gərgin hisslərə baxmayaraq, qəlbində təsəlli verən bir sülh olduğunu hiss etdi. O, belə bir gözəl hissin haradan gəldiyini izah edə bilmədi, lakin onun İsadən gəldiyinə inanırdı. Amit indi bunu onun yanından keçən bəzi adamların üz ifadələrində də görürdü. O, hərdənbir insanların şəfqət dolu baxışlarına diqqət yetirirdi, bu da ona bir az da ümid verirdi ki,

Yolda ayrı-seçkilik

ailələrinin qorxduqları qədər onlara nifrət edilmir. Ola bilsin ki, Amitə və onun qohumlarına kənd sakinləri arasında hələ də hörmət var idi. Amma onlar artıq bir çox keçmiş dostları tərəfindən rədd edilmişdi və onlarla yad adamlar kimi rəftar olunurdu. Belə davam etsə də, Amit bu vəziyyətin uzun sürməyəcəyini bilirdi. O, agah idi ki, camaatı bu yeni məsihçi dininə “yoluxduranlarla” başqa cür davranmaq istəyənlərin haqq-hesab vaxtı istənilən an ola bilər.

Bərbərxanasına indi çox az müştəri gəlirdi, bazarda onun ferma-sından az məhsul alırdılar. Amit qorxurdu ki, ailəsinin təcrid edilməsi sonda onları başqa əraziyə köçməyə məcbur edəcək. Onun icmasının sosial quruluşu həm davamlı olsa da, çox kövrək idi. Heç kim yerli adət və ənənələri pozub eyni vaxtda cəmiyyətin bir hissəsi olaraq qala bilməzdi. Cəmiyyətin ayinlərindən kənara çıxmağa cəsarət edən hər kəs təhdid edilirdi və belə hörmətsizliyi dayandırması barədə ona xəbərdarlıq edilirdi. Kənddə yekdil fikirdə olub birləşən başqa imanlılar olmasaydı, Amit onların sağ qalmayacağına əmin idi. Pastor vasitəsilə Amit və ailəsi yaxınlıqdakı kəndlərdən olan məsihçilərlə əlaqə saxladılar ki, bu da onlar üçün böyük dəstək oldu. Bu imanlılar təqib zamanı bir-birlərini dəstəkləyirdilər.

Bütün bunları düşünən Amit Allaha şükür etdi ki, ailəsi tək deyil və kilsə üzvləri çətin anlarda onlara dayaq oldular. O, həmçinin pastor Yeşuanın danışdığı vəzlərdən bilirdi ki, Allah özü onun daimi köməkçisi və dayağıdır.

Bəla gələndə

Amit kəndin içindən keçib bərbərxanaya doğru gedirdi ki, yerin altından gələn güclü titrəyiş hissi onun fikirlərini dağıtdı. Zəlzələ! Yer ayağının altında titrədi, başını gicəlləndirdi. Zəlzələ başlayanda Amit yolun ortasında idi. O, küçənin hər iki tərəfindəki binaların yırğalandığını, sonra isə yerə çökdüyünü gördü. İnsanlar çaxnaşma içində qaçdılar, ağlaşıb camaatı köməyə çağırdılar. Zəlzələ bitənə

Yolda çətinliklər

qədər hərəkət etməyin təhlükəli olduğunu hiss edən Amit yerində dondu, lakin gurultu dayanan kimi tez evə qayıtdı. Onun düşündüyü tək şey ailəsi idi və onların mümkün qədər tez sağ-salamat olduğunu bilmək istəyirdi. Kəndə dəyən ziyan böyük idi. Binaların çoxu dağıldı. Amit kəndlilərin dağıntılar altında qala biləcəyindən qorxurdu, lakin onların köməyinə çatmazdan əvvəl ailəsinin təhlükəsizliyindən əmin olmaq istəyirdi.

Həvvanın və Rafinin izdihamın arasından ona tərəf qaçdığını görəndə Amit rahat nəfəs aldı. Onlar qucaqlaşdılar və o an ətraflarında hökm sürən qarmaqarışıqlığın içində onları təsvirolunmaz rahatlıq bürüdü. Həvva Amitinin atası və anasının da salamat olduğunu və evlərinin zərər çəkmədiyini ona bildirdi. Sonra gülümsəyərək əlavə etdi: “Çox yaxşı ki, belə bir evimiz var. Evimiz kiçik ola bilər, amma zəlzələyə tab gətirdi!” Arvadı bərbərxananın vəziyyəti ilə də maraqlandı, amma Amit cavab verdi ki, o, əvvəlcə onları axtarmağa tələsdiyi üçün heç nədən xəbəri yoxdur. Ailəsinin təhlükəsizliyindən əmin olduqdan sonra Amit dərhal dağıntılar altında qalanları və yaralıları xilas etməyə başladı. Həvva Rafini evə, nəəsinin yanına apardı və o, əri ilə birlikdə ehtiyacı olanlara kömək etmək üçün kəndə qayıtdı.

Amit bütün gecəni işləyib dağıntıları qazdı, kərpic, sement və taxta tirləri çıxarıb dağıntılar altında tələf olanları axtarıb tapdı. Dağıntılar altından çıxarılan yaralılar üçün ürəkdən dua etdi, yaxınlarını itirənlərə isə bacardığı qədər təsəlli verməyə çalışdı. Zəlzələnin yaratdığı dağıntının dərəcəsini qiymətləndirmək, çətin idi, amma daha çətin fəlakətin gətirdiyi ağrı və iztirablarla mübarizə aparmaq idi.

Nəhayət, həmkəndlilərini xilas etmək üçün əlindən gələni edən Amit bərbərxanasının dağılıb-dağılmadığını yoxlamağa getdi. Bir vaxtlar onun işlədiyi yerdə dağıntı yığını görəndə ürəyi sıxıldı. Yorulub əldən düşmüş Amit xarabalıqlara dəhşətlə baxaraq diz çöküb dedi: “İndi nə edim, ya Rəbb! Niyə bərbərxananı qorumadın? Onu bərpa etmək üçün pulu haradan tapacağam?”

Yolda ayrı-seçkilik

Bu barədə düşünən Amit qəfildən narahatlığına qalib gələn bir rahatlıq hiss etdi. O bilirdi ki, Allah onun ailəsini qoruyub və kəndin güclü tərzdə dağılmasına baxmayaraq, onların itkiləri çox deyildi.

Qırılan sümüklər və digər xəsarətlər nəhayət sağaldı, kəndlilər normal həyata qayıtdılar və camaat yaşamaq üçün yeni ümid tapdı. Axı Amitin kəndinin tarixinə görə həmişə bu və ya digər fəlakətdən sonra camaat bərpa olmuşdu. Buna görə də dağılmış bərbərxananın qarşısında diz çökərək Amit əllərini qaldırıb səmavi Atasına şükür etdi.

Günlər keçdi və kəndə xəbər çatdı ki, zəlzələ rayonun digər yaşayış məntəqələrinə də ziyan vurub. Dünyanın hər yerindən yardım qrupları zərəri qiymətləndirmək və bərpa işlərinə kömək etmək üçün sürətlə oraya axışmağa başladılar. Amit hələ də öz bərbərxanasının xarabalıqlarını təmizləyirdi ki, beynəlxalq təşkilatlardan birinin yük maşınlarının kəndə daxil olduğunu gördü. Bu doğrudurmu? Həqiqətənmə bizə yardım gəlir? Bəlkə bu, onun bərbərxanasının bərpası üçün etdiyi duaların cavabıdır?

Zəlzələdən bir həftə sonra bir qrup xarici yardım işçisi yerli sakinləri yemək və içməli su ilə təmin etdilər. Amit zəlzələnin bir çox şəhər və kəndi yerlə-yeksan etdiyini və ən çox zərər çəkənlərə yardım olunacağını öyrəndi. Xarici təşkilatlar ərzağın paylanmasını kənd rəhbərlərinə həvalə edib infrastrukturun bərpası üçün onlara vəsait ayırdılar. Bütün yardım işləri təyin edilmiş nəzarətçilər tərəfindən idarə olunurdu və zəlzələdən zərərçəkənlər yardım üçün onlara müraciət etməli idi.

Amit bərbərxanasının bərpasına görə müraciət etmək üçün növbəyə durdu və onun növbəsi gələndə köməyə yaxın olduğuna ümid edərək çox həyəcanlandı. O, yardım göstərən nəzarətçilərə dedi ki, onun və ailəsinin yeməyə və suya ehtiyacı yoxdur; fermadan yığıqları onlara kifayət edir. Ona yalnız bərbərxanasını yenidən tikmək üçün dəstək lazım idi. Amit ərizəsini təqdim etdikdən sonra rəhbərlər onun işini müzakirə etmək üçün bir araya gəldilər.

Görüşdən sonra Amitə belə cavab verdilər: “Biz sənə — kənd tulasına niyə kömək edək? Heç bir tərzdə sənə yardım edilməyəcək!”

Ayrı-seçkilik

Kiməsə, nəyəsə qarşı qərəzli düşünmək və ya qərəzli davranmaq

Ayrı-seçkilik mənfi mənada nəzərdən keçirildikdə həyatımızın müxtəlif sahələrində bizə kömək edə biləcək müsbət xüsusiyyətlərini itirir. Məsələn, biz qanuni və qeyri-qanuni, normal və anormal, məqbul və qəbuledilməz, təhlükəsiz və təhlükəli olanı ayırd edə bilərik.

Uşaqlarım “Məndən başqa yolda olan hər sürücü dəlidir” dediyimi eşidərək böyüyüblər. Uşaqları müəyyən yerlərə apararkən mən tez-tez digər sürücülərin qabiliyyətlərini (və ya bacarıqsızlıqlarını) şərh edir, uşaqlara yolda düzgün və səhv sürücülük üsullarından agah edirdim. Sarkazm bir yana, onlar həqiqətən çox diqqətli olmağı və potensial təhlükədən xəbərdar olmağı öyrəniblər.

Sürücü təlimim Torontodakı topdansatış gül dükanlarına yük maşını ilə çatdırılma işləri ilə başladı. Mən gənc və dəliqanlı idim. Marşrutumu tez və səmərəli şəkildə tamamlamalı idim. Nəticədə, yan güzgülərimə arxalanaraq yola diqqətlə yanaşmağı, potensial təhlükəni görüb mənə zərər vermədən qaçmağı öyrənmişdim. Yük maşını sürərkən öyrəndiyim çeviklik, vəziyyətlərə dərhal reaksiya vermək bacarığı ilə birgə potensial problemlərdən qaçmağı da mənə öyrətdi.

Ayrı-seçkilik adətən ayırdetmə kimi başa düşülür və hikmət ilə istifadə edildikdə əsas bir alətdir. Biz həyatda səyahət edərkən həm fiziki, həm də ruhani səviyyədə ayrı-seçkiliyi inkişaf etdirməliyik ki, yer üzündəki “düz” və “nur” olmaq çağırışımızı yerinə yetirə bilək.

Yolda ayrı-seçkilik

Filipi kilsəsinə yazdığı məktubda Paul yazırdı:

“Dua edirəm ki, məhəbbətiniz bilik və hər cür idrak baxımından get-gedə daha çox artsın, siz Məsihin zühur edəcəyi gün pak və nöqsansız, Allahın izzəti və mədhi üçün İsa Məsihdən gələn salehlik bəhrələri ilə dolu olmaq üçün ən ali dəyərləri ayırd edə bilərsiniz.” (Filipilərə 1:9-11).

Yaşlı vaxtlarında yer üzündə ən müdrik adam kimi tanınan padşah Süleyman belə məsləhət verdi:

“Oğlum, əgər sözlərimi qəbul etsən, əməllərimi qorusan, qulağını hikmətə tərəf çevirsən, ürəyini dərrakəyə tərəf meyl etdirsən, sən həqiqətən idrakı çağırısan, səs ucaldıb dərrakəni səsləsən, bunları gümüş kimi axtarsan, gizli xəzinə kimi arasan, onda Rəbb qorxusunu anlayarsan, Allahı tanıyarsan” (Süleymanın Məsəlləri 2:1-5).

Beləliklə, ayrı-seçkiliyi bir növ ayırdetmə hesab etsək, bunda həyat üçün faydalı olan müsbət keyfiyyətləri də görə bilərik. Ayrı-seçkilik o zaman mənfi təsir göstərir ki, şəxsi mühakimələr insanın dəyərini artırmaq və ya azaltmaq üçün ədalətsiz tərzdə istifadə edilir. Kanada İnsan Hüquqları Komissiyası ayrı-seçkiliyi “irqinə, yaşına və ya əlilliyinə görə bir şəxsə və ya qrupa qarşı pis rəftarla nəticələnən hərəkət və ya qərar” kimi təsvir edir.¹¹ Komissiya bu siyahını daha da genişləndirir və etnik mənsubiyyət, cins, din və s. kimi ayrı-seçkilik üçün səbəb ola biləcək digər əsasları göstərir. İstənilən ayrı-seçkilik zərərli, əsassızdır və qəbul edilməzdir. Mən bu kitabda, xüsusilə də, dini inanclarına və şəhadətliklərinə görə məsihçilərə qarşı ayrı-seçkiliyə diqqət yetirəcəyəm.

¹¹ “About Human Rights,” Canadian Human Rights Commission <chrc-ccdp.gc.ca/eng/content/what-discrimination>.

Yolda çətinliklər

Kenon Endryu Uvayt müharibədən zərər çəkmiş İraqda məsihçi cəmiyyətinə qarşı düşmənçiliyi öz gözləri ilə gördü. Bunun əsas hissəsi ayrı-seçkilikdən qaynaqlanırdı. Müvafiq olaraq, Uvayt öz kilsəsini nifrətə sevgi ilə cavab verməyə və zorakılığı mərhəmətlə qarşılamağa ruhlandırırdı. O, kilsə üzvlərinə bu sözləri dedi:

“Mən bilirəm ki, Allah bizi bütün həyat təcrübəmiz vasitəsilə öyrədir və hazırlayır. Bəzən Tanrı özümüz üçün “ən yaxşı” hesab etmədiyimiz şeyi bizə verir, lakin O bunda daha böyük məqsədi görür. Bütün bunlara icazə verir ki, biz Tanrının istədiyini edək, istədiyi yerə gedək. Bütün bunlarla, mən dərinə inanıram ki, Allah bu cür xoşagəlməz hallardan Öz izzəti üçün istifadə edə bilər və istifadə edəcəkdir.”¹²

Təcavüz istehza ilə müqayisədə təqibin dərəcəsini yüksəltdiyi üçün təqib miqyasında ayrı-seçkilik düşmənçilik dərəcəsini daha da artırır. İstehza edilən və ya təcavüz edilən məsihçilər çox vaxt öz cəmiyyətlərində onlarla maraqlanmadığını görürlər və bəzi hallarda hətta onlara dözürlər. Məsələn, onlar özlərinə babat iş tapa bilir, səsvərmə hüquqlarını həyata keçirə bilir və hüquqi yardım, səhiyyə və təhsilə məhdudiyyətsiz çıxış əldə edə bilirlər. Ayrı-seçkilik isə məsihçilərin bu hüquq və faydalarını əlindən alır, çünki onlar fərqli bir yol seçiblər. Əsas insan hüquqları pozulur və sırf dini mənsubiyyətə görə məsihçilər üçün haqların pozulması təhlükəsi yaranır. Bu da çox vaxt işsizliyə, evsizliyə və yoxsulluğa səbəb ola bilər.

“Kanada Şəhidlərinin səsi” təşkilatında xidmətim vasitəsilə mən ailələri, dostları, iş yoldaşları və işə götürənlər tərəfindən ayrı-seçkiliyə məruz qalan məsihçilərdən müsahibə aldım. Bu ayrı-seçkiliyin nəticəsi olaraq, imanlarından dönmək istəmədiklərinə görə məsihçilər daha çox işləməli olsalar da, məsihçi olmayan işçilərdən daha az maaş alırdılar. Onlar ailə imtiyazlarını itirir, yaxşı tibbi

¹² Andrew White, *Faith Under Fire* (Oxford, UK & Grand Rapids, MI: Monarch Books, 2011), 41.

Yolda ayrı-seçkilik

xidmətdən məhrum olur və ya keyfiyyətsiz tibbi xidmət alırlar. Bu imanlılardan xidmətlərə görə əlavə ödəniş tələb olunur, pis bir müdirə görə işlərini itirirlər və ya başqa haqsızlıqlara məruz qalırlar. Bütün bunlar onların məsihçi imanı ilə bağlıdır, çünki eyni vəziyyətdə olan qeyri-məsihçilərlə həmin insanlar bu cür davranmırlar.

Məsihçilərə qarşı qəsdən, mütəmadi tərzdə ədalətsiz rəftar ümumiyyətlə, cəmiyyət daxilində də baş verir.

Əksəriyyət üçün mövcud olan imkanlar və üstünlüklər həmişə məsihçilər üçün mövcud deyil. Sosial normalar çərçivəsində cəmi məsihçilərə azadlıqları və hüquqları məhdud olan ikinci dərəcəli vətəndaş kimi yanaşanda onlara qarşı ayrı-seçkilik mədəniyyəti formalaşır. İlk baxışdan bu, nəzərə çarpmasa da, onun əsasında kollektiv düşmənçilik və hətta nifrət dayanır ki, bu da cəmiyyətdə yaşayan məsihçilərə mənfi təsir göstərir.

Bu cür ayrı-seçkilik müxtəlif sahələrdə özünü göstərir.

Məşğulluq. Məsihçilər işə götürüldükdə çox vaxt xırda işləri yerinə yetirməyə məcbur olurlar. Onların biznes və ya dövlət qurumlarında əhəmiyyətli, daha yüksək vəzifələr əldə etmələrinə mane olurlar. “Open Doors” təşkilatının yaratdığı Dünyaya baxış siyahısında¹³ bu anlayış “məhkəmlənmiş təqib” kimi təsvir edilir. Bu o deməkdir ki, məsihçilər qeyri-məsihçi həmkarları ilə bərabər səviyyədə deyillər, baxmayaraq ki, onların eyni işə uyğun təhsil və bacarıqları var. “Open Doors” təşkilatı Pakistandakı məsihçilərin kərpic düzəltmədə qullar kimi tez-tez məcburi əməyə məcbur edildiyini bildirir. Başqa ölkələrdə imanlıların orduda, hüquq-mühafizə orqanlarında və dövlət orqanlarında rəhbər vəzifələrdə işləməsinə icazə verilmir.

Təhsil. Bəzi bölgələrdə məsihçilər nəsillər boyu təcrid edilir və köləlik vəziyyətində yaşayır, şəraitlərini yaxşılaşdıracaq təhsil almaqda çətinlik çəkirlər. Məsihçilər aşağı təbəqəyə aiddirlər, buna

¹³ World Watch List, Open Doors <opendoorsusa.org/christian-persecution/world-watch-list>.

görə də onlar sosial ayrı-seçkiliyə və digər zorakılıq formalarına məruz qalırlar.

Hindistanda “toxunulmazlar” və ya dalitlər kimi tanınan aşağı kasta məsihçilər hinduizmə qayıtmasalar, tez-tez hökumət təminatlarından məhrum olurlar. Məsələn, dalitlərə pulsuz ibtidai təhsil verilir, lakin çox vaxt ingilis dilində təhsil almağa icazə verilmir. İngilis dilini öyrənmək daha böyük imkanlara və səlahiyyətlərə aparan yol kimi qiymətləndirilir. Dini inanclarına görə məsihçi və müsəlman dalitləri digər dalitlərə edilən kiçik yardımdan belə məhrum edirlər. Hökumətin dalit kastasına mənsub məsihçi uşaqları hətta ibtidai təhsildən məhrum etdiyinə dair məlumatlar da var. Aşağı kasta məsihçiləri üçün ayrı-seçkilik onların təhsil imkanlarından məhrum edilməsində böyük rol oynayır. Hindistanda bir çox dalitlər hinduizmi öz çətinliklərinin səbəbi kimi görür və bu dini tərk edirlər. Məsihciliyi qəbul etməklə, amansız kasta sistemindən qurtulmağa ümid edirlər. Lakin onlar İsayə iman edəndə aşağı təbəqəyə qarşı böyük ayrı-seçkilik divarı ilə üzləşirlər və nəticədə, imandan dönüb gedirlər. İmanından dönməyən məsihçilər isə bunun üçün yüksək bədəl ödəməyə hazırdırlar və Məsihin Bədəninin digər üzvlərinin köməyinə və dəstəyinə ehtiyac duyurlar.

Səhiyyə. Məsihçilər çox vaxt lazımi tibbi yardımı ala bilmirlər. Xəstəxanaya yerləşdirildikdən sonra onlar məsihçi olduqları üçün süründürməçilik və keyfiyyətsiz müalicə ilə üzləşirlər. Dünyaya baxış siyahısında pakistanlı məsihçinin kanalizasiyanı təmizləyərkən zəhərli qazları udduğundan huşunu itirdikdə xəstəxanada başına gələnlərdən danışılır. Üç həkim otuz beş yaşlı məsihçini müayinədən əvvəl çimməli olduğunu deyib xəstəni müalicə etməkdən imtina etdilər. Zərərçəkmiş bu məsihçiyə xəstəxanada lazımi tibbi yardım göstərilmədi və o, dünyasını dəyişdi¹⁴.

¹⁴ Asif Aqeel, “Pakistani sewage worker dies after 3 doctors on Rama- dan fast refuse to touch him,” World Watch Monitor, June 5, 2017 <tinyurl.com/ybretrsl>.

Yolda ayrı-seçkilik

Hüquq. Həbs olunduqda bir çox məsihçilər hüquqi yardım almaqda çətinlik çəkirlər. Onlara kömək etmək istəyən vəkillər hədə-qorxu, təzyiq və təqib hədəfinə çevrilirlər. Müstəqil xəbər xidməti “Morning Star News” Pakistandan narahatedici bir xəbər verdi:

“Polislər Pakistandakı məsihçiləri mütəmadi olaraq saxta ittihamlarla hədəfə alır və keçən həftə bir hadisə 24 yaşlı məsihçinin ölümü ilə nəticələndi”.

96%-i müsəlman olan bu ölkədə qanuni hüquqları az olan məsihçilər səbəbsiz olaraq təqib edilir. Polislər Vaqasani saxta ittihamla mühakimə edərək hədə-qorxu gəldilər və əmisindən pul tələb etdilər. Əmisi onlara pul vermədi. Nəticədə, polislər mayın 29-da Vaqasa Məsihini öldürdülər. Polis indi ailəyə təzyiq edərək qohumlarından tələb edir ki, qətl işinin bağlanması barədə ifadə versinlər.”¹⁵

Belə hekayələr məsihçilərin düşmənçilik olan mühitlərdə üzləşdiyi hüquqi zəiflikləri vurğulayır. Bəzi hallarda onları müdafiə edənlər, ailələri və məsihçilərin özləri hədəfə alınır.

Dəfn. Bəzi ölkələrdə məsihçilərə yaxınlarını dəfn etmək üçün ictimai qəbiristanlıqlara giriş qadağan edilir. “Kanadada Şəhidlərin səsi” təşkilatı Şri-Lankada məsihçilərin üzləşdiyi ayrı-seçkiliyin bir nümunəsini təqdim edir:

“16 oktyabr 2015-ci ildə Şri-Lankanın ucqar bölgəsinin təxminən 300 sakini məsihçi ailəsinin ictimai yerdə dəfn mərasimi keçirməsinə mane oldu. Qəbiristanlıqda dəfnin yalnız hindu ayinlərinə uyğun olaraq həyata keçirilməsi tələb olunurdu. Pastor cəsədi ictimai qəbiristanlıqda basdırma bilməyəndə onu kilsə ərazisində basdırmaq istəmişdi. Kənd

¹⁵ “Police in Pakistan Kill Young Christian Man in Raid, Relatives Say,” Morning Star News, June 8, 2018 <tinyurl.com/yab8fpox>.

Yolda çətinliklər

sakinləri hasarı sındırıb binanın ərazisində dayanmış iki motosikleti yandırdı və kilsənin ərazisinə soxuldu. Polis məhkəmənin qərarını aldıqdan sonra ailə əzizlərinin cəsədini kənddən kənarda, 23 kilometr uzaqlıqdakı qəbiristanlıqda basdırmağa məcbur oldu.”¹⁶

Bəzən imanlıların cəsədləri dəfn edildikdən sonra ailələrini məcbur edirlər ki, mərhumu həmin qəbirdən çıxarsınlar və başqa yerdə basdırsınlar. Beləcə, məsihçi ailə yenidən yer axtarıb tapmalı olur. Bu cür ayrı-seçkilik fiziki zərər vermir, lakin ciddi emosional travmaya səbəb olur.

Humanitar yardım. Quraqlıq, daşqınlar, sunamilər və zəlzələlər kimi təbii fəlakətlərdə çatdırılan və bölüşdürülməsi üçün icma rəhbərlərin ixtiyarında qalan xarici yardımlar çox vaxt məsihçilərə verilmir. İmanlılara məxsus kilsələr, evlər və ya bizneslər də çox vaxt öz haqqını tələb edə bilmir, binanın təmiri və ya yenidən qurulması üçün xahişlərə baxılmır.

24 mart 2017-ci il tarixində *CBN News* xəbər verdi ki, “İslamçı terror qruplaşması Boko Haramın təqiblərindən qaçan nigeriyalı məsihçilər imanlarına görə qida və digər əsas təchizatlardan məhrum ediliblər”.¹⁷ Həmin hesabatda məsihçilərin təhlükəsizliyi üçün qaçqın düşərgələrinə qaçmağa məcbur ediləndə baş verənlərlə bağlı şahid ifadəsi yer alır: “Qubernator 2014 və 2015-ci illərdə əlindən gələni etdi ki, məsihçilər qaçmağa məcbur olsunlar. Qaçqın düşərgələrində onlar başqa yerə köçürüldü. Təşkilatların göndərdiyi humanitar yardım gəlib çatanda ayrı-seçkilik başladı. Onlar qaçqınlara yemək verirlər, lakin məsihçilərə isə vermirlər. Onlar açıqcasına humanitar yardımın məsihçilər üçün nəzərdə tutulmadığını söyləyirlər”.

¹⁶ “Mob Obstructs Burial of Deceased Christian,” January 28, 2016 <vomcanada.com/lk-2016-01-28.htm>. Source: National Christian Evangelical Alliance of Sri Lanka.

¹⁷ “Christians Fleeing Islamic Terror Denied Food in Nigerian Refugee Camps,” *CBN News*, March 24, 2017 <tinyurl.com/y8fmbk5c>.

Yolda ayrı-seçkilik

Ayrı-seçkiliyin istər şəxsi, istərsə də, sosial düşmənçiliyə əsasən olmasından asılı olmayaraq, bu kitabda sənədləşdirilmiş nümunələr bunun zərərli olduğunu, dünyanın bir çox ölkələrində və regionlarında məsihçi olmağın ciddi çətinliklərə səbəb olduğunu göstərir. Mən uzun müddət öz kilsəsini qeydiyyatdan keçirməyə çalışan belaruslu bir pastordan danışdım. Çox səylə çalışıb qeydiyyatı əldə etdikdən sonra pastor Kəlamın prinsiplərinə uyğun olaraq toplantını aparmaqda qorxmağa başladı. O, daha böyük təqiblərə məruz qala biləcəyindən qorxdı. Bu pastorun xidmətinə davam etməsi ölkənin qanun və qaydaları ilə ziddiyyət təşkil edə bilərdi.

Çində ev toplantısının pastoru belaruslu pastoru ruhlandırırdı. Belaruslu pastor düşündü ki, cəsarətlə Müjdəni bölüşməyə davam etməkdən qorxmamalıdır. O öz ölkəsində üzləşdiyi təqibin digər ölkələrdəki məsihçilərin təqibləri ilə müqayisədə yüngül olduğunu izah etdi. Belarusda məsihçilərə qarşı dövlətin ayrı-seçkilik tətbiqləri bezdirici olsa da, onların həyatlarına təhlükə yaratmır. Pastor inanır ki, onun vəzi ölkə prezidentinə qarşı təhrik sayılsa və problem yarada bilsə də, kürsü Kəlamın həqiqətini vəz etmək məqsədi daşıyır.

Belarusiyadakı bir çox müjdəçi və katolik kilsələri hüquqi xidmətlərə çıxış, əmlakın icarəsi və ya mülkiyyətin, kilsələrin rəsmi qeydiyyatı, müjdəçilik kimi kilsədən kənar dini fəaliyyətlərdə ayrı-seçkiliklə üzləşirlər. Pastorlar kilsələrinin bağlanması məcbur edildiyini və “uyğun gəlmədiyinə” görə cərimələndiyini söyləyirlər. Bununla belə, Belarus Pravoslav kilsəsi digər dini azlıqların olmadığı halda, dövlətin verdiyi hüquq və imtiyazlardan istifadə edir.

Bu cür ayrı-seçkiliyin kilsənin “din azadlığı” hüququnun açıq şəkildə pozulması olsa da, məsihçi pastorları və rəhbərlər hesab edirlər ki, onların birgə ibadətləri dövlətin onlara dini azadlıq verib-verməməsindən asılı deyil. Belarusiyadakı məsihçilər üçün ayrı-seçkilik maneə deyil, əksinə, onların Müqəddəs Kitab və Məsihin kilsəsinin qurulması naminə könüllü olaraq çəkdikləri əzabdır:

“Özü kimini həvari, kimini peyğəmbər, kimini müjdəçi, kimini çoban və müəllim təyin etdi ki, Məsihin bədəninin inkişafından ötrü xidmət vəzifəsini yerinə yetirmək üçün müqəddəsləri təmin etsinlər. Bunun nəticəsində hamımız imanda və Allahın Oğlunu tanımaqda birliyə, kamil insan səviyyəsinə, Məsihin tam yetkinliyi həddinə çatacağıq. Belə ki, artıq insanların kələkbazlığı ilə, bizi yoldan azdırmaq üçün hazırladıqları hiylələrlə, cürbəcür təlimin küləyi ilə çalxalanan və ora-bura sürüklənən körpə uşaqlar olmayaq. Əksinə, məhəbbətlə həqiqəti yerinə yerirərək bədənin Başı olan Məsihə bənzəmək üçün hərtərəfli böyüyək. Bütün bədən Onunla birləşdiyi üçün hər buğumun köməyi ilə üzvi surətdə Ona bağlanıb qurulur və hər üzvün ahəngdar işləməsi ilə böyüyür, məhəbbətlə inkişaf edir” (Efeslilərə 4:11-16).

İsanın həyatında ayrı-seçkilik

İsa heç vaxt təqiblərdən çəkinmədi, lakin O bunlarla üzləşdi və Ataya izzət gətirmək tapşırığına sadıq qaldı. Ayrı-seçkilik İsanın üzləşdiyi müqavimətin sadəcə bir formasıdır, lakin Rəbb Öz çağırışını yerinə yetirməkdə təqibin Ona mane olmasına imkan vermədi.

Bu, Luka 7:36-50-ci ayələrdə qeyd olunur, burada Şimon adlı bir farisey İsanı evinə şam yeməyinə dəvət etdi. Müqəddəs Kitabda Şimonun İsadən nə üçün onunla nahar etməsini istəməsi və əsl məqsədinin nə olduğu izah edilmir. Şimonun mənsub olduğu dini rəhbərlərin İsaya qarşı son rəftarını nəzərə alsaq, çox güman ki, bu dəvət Rəbbi gözdən salmaq üçün növbəti cəhd idi. Ola bilsin, Şimon düşünürdü ki, daha rahat bir mühitdə İsanın sayıqlığını yoxlayacaq və Onu səhvde tutmaq daha asan olacaq. Luka yazır ki, İsa bu təklifi qəbul etdi və onun süfrəsində oturmaq üçün fariseyin evinə gəldi.

Yolda ayrı-seçkilik

Bir qadının İsanın ayaqlarına düşüb ağlamasına qədər hər şey yaxşı gedirdi. Bu qadın kim idi və niyə ağlayırdı? Bu səhnəni izləyən hər kəs bilirdi ki, bu qadın qalmaqallı nüfuza malikdir. O, indicə dəvətsiz Şimonun evinə girdi və İsanın qarşısında baş əyərək Onun ayaqlarına göz yaşlarını tökdü, onlara dəyərli yağ çəkdi və saçları ilə quruladı.

İsa baş verənlərdən nə incidi, nə də əsəbləşdi. Lakin qəzəbini göstərməkdən çəkinməyən ev sahibi Şimon haqqında eyni sözləri demək olmaz. Bu hekayəni oxuyanda aydın olur ki, Şimon təkcə onun evində əxlaqsız qadının olduğuna görə deyil, həm də İsanın qadını qəbul edib Ona toxunmağa icazə verdiyinə görə qəzəblənmişdi. “Əgər İsa həqiqi peyğəmbər olsaydı, bu qadının necə günahkar olduğunu bilərdi” deyə Şimon düşündü.

İsa Şimonun ürəyindəki fikirləri bildiyi üçün bu əhvalatı ona danışdı. Bir sələmçiye iki nəfər borclu idi. O, borc götürənlərdən borclarını ödəmələrini tələb etdi. Birinin çoxlu məbləğdə, digərinin isə daha az məbləğdə borcu var idi. Sələmçi borcları geri tələb edəndə hər ikisi borclarını ödəyə bilmədiklərini bildirdilər. Sonra sələmçi ağlasığmaz bir hərəkət etdi. Hər ikisinin borclarını sildi və onları məsuliyyətdən azad etdi.

İsa Şimona dönüb soruşdu: “Onlardan hansı onu daha çox sevəcək?”

Simon cavab verdi: “Güman edirəm ki, böyük borcu bağışlanan.”
“Düz mühakimə etdin” İsa razılaşdı.

Sonra İsa qadına işarə edərək Şimonun ayrı-seçkiliyini izah etməyə başladı. Şimon İsanı qonaq kimi dəvət etdi, lakin Ona hörmətli qonaq kimi yanaşmadı, çünki belə qonaqların ayaqları yuyulur, öpüşlə qarşılır və yağla məsh edilirdi. Şimonun evinə dəvət olunan bütün qonaqlarla da belə rəftar edirdilər, lakin İsaya xüsusi hörmət göstərilmədi. İsa ilə də bu rüsvayçı qadın kimi davranırdılar, lakin bu qadın isə Ona hörmət etdi.

Bəlkə ayrı-seçkiliyin kökü sevginin olmamasıdır? Şimon bir farisey kimi öz salehliyinə ümid bağlayırdı, buna görə də bağışlan-

mağa çox az ehtiyac görürdü. Onun saleh əməlləri, farisey statusu, güman edilən dindarlığı və Musanın qanununu yerinə yetirdiyinə görə bəraəti var idi. Bu qadın nə qədər ləyaqətsiz olduğunu və bağışlanmağa nə qədər ehtiyacı olduğunu anlayaraq yeni ümid bəxş edən qüdrət sahibi Olanın yanına gəldi.

Şimon bütün bunları izləyirdi, lakin onun ürəyi İsayə nifrət etdiyi üçün nə baş verdiyini tamamilə hiss etmirdi. İsayə qarşı ayrı-seçkilik Onun bu evdə həqiqətən qəbul edilmədiyinin və ya xoş qarşılanmadığının açıq əlaməti idi. Beləliklə, nahar bitdikdən sonra biz iki ürəyi görürük — biri əvvəlki kimi soyuq və ölü idi, digəri isə Allahın şərtsiz sevgisi ilə qızınıb canlanmışdı.

Amitin hekayəsinin davamı

Amit kənd rəhbərlərindən aldığı cavabdan sarsıldı. Görəsən, o, düzgün eşitdi? O dedi:

“Niyə belə edirsiniz? Mən dağılmış binaları qazmağa və dağıntılar altında qalanları xilas etməyə ilk tələsənlərdən deyildimmi? Həyat yoldaşım yaralılara qulluq etmirdimi? Bir sadə xahişimi necə rədd edə bilərsiniz? Siz digər binaların bərpasına kömək edirsiniz, bəs niyə mənim bərbərxanamın bərpası üçün kömək etmirsiniz?” deyə o soruşdu.

“Amit, sən artıq bizdən deyilsən. Bu da bizim yox, sənin günahındır. Sən əcdadlarınızın dinini tərk edib qəribə yeni inanca qoşuldu. Biz səndən bunu xahiş etməmişdik. Biz sənə yalvardıq ki, bunu etməyəsən, yadında deyil? Amma sən bizi dinləmədin” deyə kənd rəhbərləri cavab verdilər.

Amit yalvarışla cavab verdi: “Amma mən sizə Məsihin həqiqət olduğunu deyirəm. Doğru olanı necə rədd etmək olar?”

Başqa bir kənd rəhbəri söhbətə girişdi: “Görürsən, sən yenə öz sözlərinlə, inanclarınla bizi təhqir edirsən. Əgər bizim köməyimizə ehtiyacın varsa, elə burada İsadən imtina et və doğulduğun dinə

Yolda ayrı-seçkilik

qayıt. Qayıt və cəmiyyətinin faydalarından istifadə et. Onda sənin bərbərxanan əvvəlkindən daha yaxşı olacaq”.

Amit pastor Yeşuanın vəz etdiyi mesajı, İsanın qırx gün səhrada şeytan tərəfindən sınıanması haqqında düşündü. İbadət qarşılığında bu qədər ac qalmağın və sonra çörək təklif edilməsinin necə bir şey olduğunu düşündü. Amit də İsa qədər güclü ola bilərdimi? Nəyə görə o, Məsihi rədd etsin? Bərbərxanaya, yoxsa dolanmağa görə? Onu xilas etmək və ya ailəsi üçün xoşbəxt bir gələcək təmin etmək gücünə malik olmayan tanrılara ibadət üçün?

“Mən bunu edə bilmərəm. Həvvə və Rafinin dəstəyini xatırlayaraq o, təntənəli şəkildə bəyan etdi: “Mən heç vaxt Rəbbim və Xilaskarım İsa Məsihi inkar edə bilmərəm!”

“Onda get, biz sənə kömək edə bilmərik” deyə icma rəhbərləri cavab verdi.

Vəziyyətə daha dərinləndən baxaq

İsa üçün ayrı-seçkilik yad deyildi. Müqəddəs Kitabda biz Rəbbimizə üz ləşdiyi müqavimətin və təqiblərin Onu qorxutmadığını görürük. Məsihin nümunəsi həmişə bizi — Onun davamçılarını, həvalə etdiyi tapşırığı yerinə yetirməyə hazırlayacaq və ruhlandıracaq. Bununla belə, biz həm də başa düşürük ki, layiqli xidmət ilə qarşıdurma da yaranır. Əgər biz diqqətimizdən yayınsaq, asanlıqla uğursuzluqla üzləşə bilərik.

“Asiya Harvest” təşkilatının icraçı direktoru Paul Hattavay belə dedi: “Əgər biz hədə-qorxuya tab gətirməsək, diqqətimizdən yayınsaq, nəticədə Rəbb bizi Öz xidmətindən uzaqlaşdırar bilər”.¹⁸

İsa şagirdlərinə dedi ki, əgər onlar Onun ardınca getsələr, təqib onların həyat səyahətlərinin bir hissəsi olacaq. O daha sonra dedi:

¹⁸ Paul Hattaway, *An Asian Harvest* (Oxford, UK & Grand Rapids, MI: Monarch Books, 2017), 162.

Yolda çətinliklər

“İnsanlar qarşısında Məni iqrar edən hər kəsi Mən də göylərdə olan Atamın qarşısında iqrar edəcəyəm. Amma kim insanlar qarşısında Məni inkar etsə, Mən də onu göylərdə olan Atamın qarşısında inkar edəcəyəm” (Matta 10:32-33).

Bunlar düşünmək üçün kədərli sözlərdir. Məsihin ardınca gedərkən dözə biləcəyimiz ayrı-seçkiliyi gözləyərkən Onun bizi heç vaxt tərk etməyəcəyini unutmamalıyıq:

“Bəs bunlar barədə nə deyə bilərik? Əgər Allah bizimlədirsə, kim bizə qarşı dura bilər? O Öz Oğlunu belə, əsirgəməyib Onu hamımızın uğrunda ölümə təslim etdisə, Onunla birgə bütün şeyləri də bizə lütf etməyəcəkmi? Allahın seçdiyi adamları kim ittiham edə bilər? Onları saleh sayan Allahdır! Məhkum edən kimdir? Ölmüş, üstəlik dirilmiş Məsih İsa həm Allahın sağındadır, həm də bizim üçün vəsatətçilik edir. Məsihin məhəbbətindən bizi kim ayıra bilər? Əziyyətmi, sıxıntıyı, təqibmi, aclıqı, çılpalıqı, təhlükəmi, qılıncı? Necə ki yazılıb:

‘Biz gün boyu Sənin uğrunda öldürülürük, qurbanlıq qoyunlar sayılırıq’.

Lakin bizi Sevənin vasitəsilə bütün bunlarda tam qələbə qazanırıq. Çünki əminəm ki, nə ölüm, nə həyat, nə mələklər, nə başçılar, nə indiki, nə də gələcək şeylər, nə qüvvələr, nə ucalıq, nə dərinlik, nə də başqa bir məxluq bizi Rəbbimiz Məsih İsada olan Allah məhəbbətindən ayırmağa qadir olma-yacaq” (Romalıları 8:31-39).

Həvari Paul yuxarıdakı hissədə ayrı-seçkiliyi birbaşa qeyd etməsə də, əgər bu, Məsihin yolunda ödəməli olduğumuz bədəldirsə, əmin ola bilərik ki, Rəbbin məhəbbəti bizə qələbə qazanmağa kömək edəcək.

Tətbiq

Öyrəndiyimiz kimi təqiblərdə dözmək və uğur qazanmaq üçün hazırlıq çox vacibdir. Buna görə də, nə qədər müddət məsihçi olmağınızdan aslı olmayaraq bu, şagirdlik prosesinin bir hissəsi olmalıdır.

Müqəddəs Kitabı oxuduqca Allahın övladlarının necə ayrı-seçkiliyə məruz qaldıqlarına diqqət yetirin. Özünüə uyğunlaşan bir hekayə tapın və təfərrüatlarını öyrənin. Onun hekayəsi nədir? Ayrı-seçkiliyə əsas nə səbəb oldu? Hekayənin qəhrəmanları kimlərdir? Problem nədir? Hadisələr harada baş verir? Bu nə vaxt baş verir? Hekayə necə bitir? Ən əsası, Allah bu hekayə vasitəsilə Öz xasiyyəti haqqında sizə nəyi açıqlayır? Bu hekayə sizi iman həyatınızda qarşınıza çıxma biləcək ayrı-seçkiliklə üzləşməyə necə hazırladı?

Təklif: Luka 7:36–50-ci ayələri oxuyun və İsanın günahkarla necə davrandığına diqqət yetirin. Nəzərə alın ki, O, pis rəftara məhəl qoymadı və Şimonun digər qonaqlara göstərdiyi hörməti Özü üçün tələb etmədi. İndi imanınıza görə ayrı-seçkiliyə məruz qaldığınız vəziyyətdən Müjdəni bölüşmək üçün necə istifadə edəcəyinizi düşünün.

5-ci fəsil

Yolda böhtan

*“Vicdanınızı təmiz tutaraq bunu həlimliklə
və ehtiramla edin ki, Məsihdə olan yaxşı
davranışınızı təhqir edənlər sizə atdıqları
böhtandan utansınlar.”*

1 Peter 3:16

*Kim qalxıb haqqımı müdafiə edəcək və məni
çoxlu düşmənlərdən qoruyacaq?*

*Yer üzü və cəhənnəm vəziyyətimi
ağırlaşdırdıqca, narahatlığım artır!*

*“Allahım, sürüşən ayaqlarımı saxla.
Qaydaların mənim sığınacaq yerimdir” —
deyə qışqırdım.*

*Sənin həmişə yanımda olan mərhəmətin
yolunda məni qoruyacaq”.*

İsaak Uvots *Kim qalxıb haqqımı müdafiə edəcək”*

Zəlzələnin vurduğu zərər, onun dağıdıcı qüvvəsi bölgədəki bir çox icmaları viran qoyduqdan sonra uzun müddət davam etdi. Beynəlxalq yardım tez gəldi və yenidənqurma prosesi tam sürətlə gedirdi. Təsirə məruz qalanlar qida, su və müvəqqəti sığınacaqqla təmin edildi. İnsanlara evlərini tikənə və öz dolanışıqlarını bərpa edəne qədər müxtəlif təşəbbüsləri dəstəkləmək üçün maliyyə vəsaiti ayrıldı. Yaralılara yaxşı qulluq etmək, itkilərinin öhdəsindən gəlmək

üçün yaxınlarını itirmiş ailələrə müavinətlər verildi. Xarici yardımın səviyyəsi heyrətamiz idi və insanlara gözlədiklərindən daha çox rahatlıq gətirdi.

Bütün bunlara baxmayaraq, zəlzələ Amitin kəndinin rəhbərlərini təşvişə salmışdı. Onlar belə bir fəlakətin niyə başlarına gəldiyini müzakirə etmək üçün toplandı. Onlar göstərilən köməyə görə minnətdar idilər, lakin tanrıların niyə belə bir dağıntı göndərdiyindən narahat idilər. *Onlar cəmiyyətə nə deməyə çalışırdılar? Onları kim qəzəbləndirmişdi? Bu tanrıları necə sakitləşdirmək olar?*

Kənd rəhbərliyi bu məsələləri müzakirə edərkən məsihçilər toplaşdılar. İmanlılar hamısı xaricdən göndərilən yardımı almada, Tanrıya şükür etdilər ki, onları tərk etməyib.

Həvva ona böyük bacı kimi olan və evləri kəndin o biri başında olan Əmirəgilə gedəndə yolda bu barədə fikirləşirdi. Həvva gəzintidən həzz aldı və Rafi qabağa qaçdı. Uşaq hərdən durub səbirlə anasının ona çatmasını gözləyirdi. Oğlanın üzünün ifadəsi həmişə Həvvanı güldürürdü. O, atasına çox bənzəyir: mülayim, mehribandır və dünyanı fəth etmək arzusundadır. Rafi tez böyüdü, o, dostları ilə oynamağı çox sevirdi. Həvva oğlunun heç də utancaq olmadığını görürdü; tez-tez tanış olmadığı uşaqları salamlayır, onları özü ilə oynamağa dəvət edirdi. Həvva oğlu ilə fəxr edirdi və onun Rəbbi sevməsi, Ona sədaqətlə xidmət etməsi üçün daim dua edirdi.

Əmirənin evinə çatan Həvva rəfiqəsinin həyətdə onu gözlədiyini və artıq isti çay hazırladığını gördü. Rafi Əmirənin oğlu Əmiri gördü və onlar dərhal kikkol oynamağa başladılar. Əmirə Həvvanı qucaqladı və onu nəhəng ağacın kölgəsindəki köhnə taxta skamyaya doğru apardı. Oturmamışdan əvvəl o, çay və müxtəlif ləzzətli yeməklər təklif etdi. Qadınlar kilsədə tanış olmuşdular. Əmirə Həvvadan beş yaş böyük idi və Əmirdən başqa iki oğlu da var idi. Rafi ilə həmyaşd olan Əmir evdə anası ilə qalır, iki böyük oğlu isə ataları ilə tarlada işləyirdi.

Həmişəki kimi rəfiqəsi ilə salamlaşandan sonra Əmirə soruşdu:

Yolda çətinliklər

“Kənd rəhbərliyi Amitin bərbərxanasının bərpasına kömək etməyi rədd edəndən sonra ərin özünü necə hiss edir? Onun üçün belə ədalətsiz davranışı qəbul etmək yəqin ki, çətin idi”.

Həvva fikirli-fikirli başını tərpətdi və onun üzündə ərinə qarşı olan haqsızlığın ağrısı əks olundu.

“Bəli, Amit böyükklərin rədd və təhqirindən çox məyus olub, inciyib. Amma o, məsihçi olduğu gündən dəyişib. İmanlı olmayan vaxtlarda olsaydı, Amit qəzəblənəcəkdi və belə insanlara layiqli cavab verməyincə sakitləşməyəcəkdi. İndi incisə də, ağsaqqallarla görüşdən sonra evə qayıtdıqda məndən onunla dua etməyimi xahiş etdi. Kənd rəhbərlərinin köməkdən imtina etmək səlahiyyəti olsa da, əslində, bütün hakimiyyət Allaha məxsusdur. Beləcə, dua edib Rəbdən cavab gözlədik.

— Bəs Allah dualarınızı qəbul etdi? — deyə Əmirə maraqla soruşdu.

Həvva dostuna baxıb gülümsəyərək dedi:

— Bəli, cavab verdi.

Həvva bir müddət susdu, onu bürüyən hisslərə qalib gəlməyə çalışdı. O, ümitsiz görünən bir vəziyyətdə Allahın onlara necə kömək etdiyini və qayğılarına qaldığını xatırladı. Həvva sözünə davam etdi:

— Duamızdan iki həftə sonra pastor Yeşua gəldi və Amitə bildirdi ki, müjdəçilər binaların bərpasında köməyə ehtiyacı olan məsihçilərə yardım edirlər. Amitə kömək göstərəcəklərini söylədi, çünki uzaq ölkələrdə yaşayan imanlılar bizim kimi məsihçilərə icmanın yardım etməməsini və əziyyət çəkmələrini eşitdilər. Bizə kömək üçün pul göndərdilər, çünki hamımız bir ailəyik və ailənin bir hissəsi əziyyət çəkəndə hamı əziyyət çəkir!

Amit evə o qədər həyəcanlı və sevincək gəldi ki, Allah dünyanın başqa yerlərindən olan məsihçiləri ehtiyacımızda bizə kömək etmək üçün istifadə etdi!

Həvva yenidən susdu, Məsihin Bədəninin nə qədər gözəl olduğunu düşünərək təsirləndi.

Yolda böhtan

— Bu heyranedicidir! Xalqımız kömək etmək üçün barmağını belə tərpətmək istəməz, amma bu bacı-qardaşlar bizə kömək etmək üçün uzaqdan gəldilər! — deyə Əmirə dilləndi.

Həvvə hekayəsini yekunlaşdıraraq dedi:

— Bu barədə bizə pastor Yeşua demişdi, yadımdadır? O, bir dəfə dedi ki, bütün dünyada çoxlu məsihçilər var və onlar bizim bacı-qardaşlarımız, ailəmizdir. Ola bilsin ki, onlar bizim kimi yaşamırlar və bizdən çox uzaqdadırlar, amma bizim barəmizdə xəbərləri var və bizim üçün dua edirlər.

Sonra Əmirə dedi:

— Bəli, yadımdadır, Həvvə. Bu dünyada böyük bir ailənin üzvü olduğumuzu və tək olmadığımızı bilmək necə də xoşdur! Kimin ağlına gələrdi ki, bu insanlar köməyə gələcək və əziyyətimizdən qurtulmaqda bizə yardım edəcəklər? Bəs Amitin bərbərxanası necə oldu? Onun bərpası və yeni alətlərin alınmasında kömək edəcəklərmi?

Həvvə başını tərpətdi və yenidən gözlərində yaş göründü. O cavab verdi:

— Bəli, müjdəçilər kömək edəcəklər. Amit pastor Yeşuaya dedi ki, bərbərxana açılan kimi kənd rəhbərlərinə pulsuz saç kəsməyi təklif etməyi planlaşdırır. Amit bununla onlara göstərmək istəyir ki, məsihçilərə cavab verməsələr də, onlar qonşularını sevirlər.

— Aydındır, — deyə Əmirə cavab verdi.

Həvvə dostunun xəyala daldığını gördü. Lakin o, üzündəki təşviş barədə heç nə demədi. Həvvə həyəcanlı halda soruşdu:

— Nədir, Əmirə? Mən səhv bir şey dedim?

Əmirə dostuna dedi:

— Xeyr! Mən sadəcə ağsaqqalların bizim haqqımızda yaydığı yalanlardan narahatam. İnsanlara deyirlər ki, zəlzələ kənddə məsihçilərin yaşadığına görə tanrıların cəzasıdır. Daha da betərini, məsihçilərin lənət, virus, cəmiyyətdəki bütün problemlərin səbəbkarı olduğunu hamıya bildirirlər. Deyirlər ki, nə qədər ki, biz buradayıq, tanrılar sakitləşməyəcək.

Həvvə həyəcanlandı və dedi:

Yolda çətinliklər

— Amma bu cəfəngiyatdır! Nə üçün bizim haqqımızda belə pis danışdıqlarını başa düşə bilmirəm.

Əmirə başını tərpətdi və davam etdi:

— Bəli, bütün bunlar, əlbəttə ki, cəfəngiyatdır, amma problem odur ki, insanlar onlara inanırlar. Ərim və oğullarım əkdikləri tarlaya getmək üçün qonşuların tarlalarından keçirdilər. Qonşular həmişə bizim dostumuz olublar, amma indi onları oradan keçməyə qoymurlar, çünki onlara deyiblər ki, məsihçilər torpaqlarınıza ayaq bassalar, tarlalara lənət gətirəcək. Qonşular tarlalarından keçməyə icazə vermədiyinə görə indi ərim və oğullarım ayrı yollarla getməli olurlar. Onlar hamı oyanmadan tarlaya çatmaq üçün daha tez qalxmalı və hamı işi bitirdikdən sonra da tarlada qalmalıdırlar, çünki evə qayıdanda hücumə məruz qala biləcəklərindən qorxurlar.

Həvvə səssizcə oturdu, qarşıya çıxmış təqibin yeni səviyyəsini, bunun Amit və onun işinə necə təsir edəcəyini düşündü.

Böhtan

Bir insanın yaxşı adına hücumlar; onun nüfuzuna xələl gətirən yalan ifadələr verməkdir.

Böhtan digər təqib formalarında rast gəlinməyən özünəməxsus bir xüsusiyyətə malikdir və burada şəxsin nüfuzuna və xasiyyətinə hücum edilir. Böhtan kiminsə nüfuzunu ləkələmək, onun etibarını yox etmək üçün həqiqət kimi təqdim edilən yalandır. Bu tip təqib insana daha dərinlən təsir edir, çünki o, insanın nüfuzuna xələl gətirməyə çalışır.

Padşah Davud böhtan atmağın rəzil bir şey olduğunu bilirdi:

“Ey tərənnüm etdiyim Allah, susma! Çünki pislər, hiyləgərlər ağzını açıb yalançı dilləri ilə məndən danışirlar. Mənə

Yolda böhtan

hər tərəfdən nifrət dolu sözlər deyirlər, nahaq yerə hücumlarına məruz qalıram” (Zəbur 109:1-3).

İnsan müxtəlif çətinliklərə hazırlaşib dözə bilər, bəs xasiyyətin məhvinə necə hazırlaşmaq olar? Böhtan qəsdən edilir və məkrlidir, ondan müdafiə olunmaq çətindir. Çünki insanları aldatmaq üçün qəsdən yayılan yalan məlumat ictimaiyyətə məlum olduqdan sonra nüfuz və xasiyyətə dəyən ziyan, insan nöqtəyi-nəzərindən demək olar ki, düzəlməzdir.

Böhtan təhlükəsi

1640-cı illərdə ingilis yepiskopu Cozef Holl demişdi: “Bir zamanlar zədələnmiş nüfuz bəlkə də bərpa oluna bilər, lakin dünya hər zaman orada çat olduğunu görəcək”.

İctimaiyyətə reallıq kimi təqdim edilən yalanın dayandırılması şübhə dalğası yaradır və onu saxlamaq çətindir. Yalanlar ifşa olunsun belə, qeyri-müəyyənlik böhtan xarakterli fikirlər yayanlar üzərində bir iz buraxır.

Nikolas Keroll böhtan üzrə ekspert şahiddir. “Huffington Post” üçün yazdığı “Xasiyyətə atılan böhtan: Emosional tənəzzülə aparan yol” adlı məqaləsində böhtana məruz qalma vəziyyətini izah edir:

“Reallığı və böhtanı müqayisə etmək, hansı daha travmatikdir: təsadüfən qonşunun itini maşınla vurub öldürmək, yoxsa qonşunun itini qəsdən maşınla vurub öldürməklə yalandan ittiham olunmaq? 14 il böhtan qurbanları ilə məşğul olduğum üçün bu sualın cavabı çətin deyil. Yalandan ittiham olunmaq daha çox travmatikdir. Qonşunun ev heyvanının öldürülməsi istənilən normal insanı narahat edəcək, hətta illər sonra da xatırlanacaq. Digər tərəfdən, normal insan dərhal itin sahibinə zəng edər və ya iti özü baytarlıq klinika-

Yolda çətinliklər

sına aparar və hekayə belə bitərdi: “Bütün bunlar it sahibini çox kədərləndirdi, siz iti klinikaya apardınız, amma gec idi”.

Yalandan ittiham olunmaq xroniki psixi problemə, gündəlik stress mənbəyinə çevrilə bilər. Qonşu hər dəfə sizə qəzəblə baxıb “İti siz öldürdünüz” dedikdə və ya rastlaşdığınız hər kəs sizə belə baxanda bu emosiyalar fəallaşa bilər. Hadisə uydurma olanda iti xəstəxanaya apardığınıza dair heç bir sübutunuz da olmayacaq, çünki belə bir hadisə heç vaxt baş verməmişdi. Cinayət olmayan yerdə isə dəlil də yoxdur”.¹⁹

Kerollun təqdim etdiyi ssenaridən çoxumuz kimisə nüfuzdan salmağın nə qədər asan olduğunu bilirik. Hər birimizin şəxsi nüfuzumuza təsir göstərməsinə baxmayaraq, başqalarının bizi necə qəbul etməsini idarə edə bilmirik. Bizim nüfuzumuz başqalarının təyin etdiyi müsbət və ya mənfi keyfiyyətlərə əsaslanır.

Bir dəfə böyük topdansatış şirkətində şöbə müdiri işləyirdim. Bir gün başqa şöbədən bir işçi mənə yaxınlaşdı və mənim işlədiyim şöbəyə keçə biləcəyini soruşdu. Şöbədən-şöbəyə köçürmələr qeyri-adi hadisə deyildi, ona görə də bu xahişin özü məni təəccübləndirmədi, amma onun sualı məni təəccübləndirdi. Yaxınlaşdıqda mənimlə danışmaq üçün bir dəqiqəmin olub-olmadığını soruşdu: “Mən çoxdandır ki, sizinlə danışmaq istəyirdim və deyəsən, bu gün yaxşı əhval-ruhiyyədəsiniz.” Mən ondan nə demək istədiyini soruşdum və öyrəndim ki, şirkətdəkilərin çoxu məni əlçatmaz bir insan hesab edir, çünki mən tez-tez onların şöbəsində qaşqabaqla gəzirdim.

Vəziyyətin reallığı o idi ki, mən həlli vacib olan problem və ya başqa bir aktual məsələ haqqında düşünəndə qaşqabaqlı görünmüşəm. Həmin anlarda tələsirdim, insanlarla ünsiyyətə vaxt tapmırdım. Onlar üçün reallıq o idi ki, mən mütəmadi olaraq pis əhval-ruhiyyədə olurdum və ünsiyyətçi insan deyildim. Şöbəmədəkilər isə belə cavab verəcəkdi: “Floydu əhvalı pisdirmi? Xeyr, o,

¹⁹ Nicholas Carroll, “Defamation of Character: The Road to Emotional Melt-down,” *Huffington Post*, March 22, 2016 <tinyurl.com/v6z7hql>.

Yolda böhtan

həmişə belə görünür!” Beləliklə, məni tanımayan digər şöbələrin əməkdaşları arasında belə nüfuz qazanmışdım, əslində isə mən onların düşündüyü kimi qaşqabaqlı deyildim.

Müstəsna bir nüfuza sahib olmaq böyük fayda gətirir, pis nüfuz isə dəhşətli nəticələrə səbəb olur. Yaxşı nüfuzu olan bir adam, pis nüfuza malik olan insandan daha böyük imkanlara malikdir. İnsanlar ilk növbədə nüfuzları ilə mühakimə olunduğundan, bu, çox şeyi müəyyənləşdirir. Nüfuz çox vaxt dostluq, iş, etibarlılıq, iman və s. məsələlərdə həlledici amildir. Əsasən bizim nüfuzumuza əsaslanan bu mülahizələr həyatda uğur qazanmaq üçün çox vaxt böyük əhəmiyyət kəsb edir. Təəccüblü deyil ki, böhtan bir insan üçün təhlükədir və o, həmyaşıdları və cəmiyyət qarşısında yaxşı nüfuz qazanmaq üçün diş və dırnaqla mübarizə aparacaq.

Kilsəyə böhtan atmağın nəticələri

Müjdəyə düşmən olan bölgələrdə məsihçilər tez-tez böhtanlara məruz qalır və bu böhtanın acı nəticələrindən əziyyət çəkirlər. Məsihçiliyə qarşı kampaniyalar, şüarlar və təbliğatların hamısı məsihçiliyi mənfi tərəfdən göstərmək və imanlı cəmiyyətlərə dair hər hansı müsbət baxışı məhv etmək üçün istifadə edilən alətlərdir.

Belə böhtana misal olaraq ilk kilsənin məsihçilərinin Roma imperiyasının boyunduruğu altında əziyyət çəkdiklərini göstərmək olar. Maraqlıdır ki, Roma hakimiyyətinin repressiv dövrləri olsa da, hakimiyyətin multikulturalizmə ümumi münasibəti kifayət qədər tolerant idi. Roma nəzarəti altında olanlar təhsil, iş, sığınacaq, təhlükəsizlik, hüquqi müdafiə və din azadlığı kimi fundamental insan hüquqlarından istifadə edirdilər. Romalılar məsihçiliyi bir yad din və ya qəribə bir xurafat hesab etsələr də, tez yayılmağa başlayana qədər ona yuxarıdan aşağı baxırdılar. Məsihçilik elə bir mərhələyə gəlib çıxdı ki, artıq ona diqqət etməyə bilməzdilər.

Yolda çətinliklər

Məsihçilər Roma mədəniyyətinə və kimliyinə assimilyasiya olunmadıqları üçün hər bir Roma vətəndaşından gözlənilən ümumi adət və davranışlardan çəkildilər. Məsələn, məsihçilər bütperəst eyş-işrətlərdə və ayinlərdə iştirak etməkdən imtina etdilər və imperiya ordusunda xidmət etməkdən çəkildilər. Roma siyasəti tələb edirdi ki, hər bir vətəndaş açıq şəkildə imperatora ehtiram göstərsin, ona tanrı kimi baxsın. Bununla belə, məsihçilər Roma məhkəmələrinə çıxarıldıqda və onlara Qeysərə qurban olaraq bir çimdik buxur yandırmaq və “*Kaiser Kurios*” (“Qeysər Rəbdir”) qışqırmaq əmri veriləndə, onların cəsəətli, lakin birbaşa cavabı belə oldu: “*Xristos Kurios*” (“Məsih Rəbdir”). Bu məsihçilər öz inanclarına görə Roma imperatorlarının nifrəti ilə qarşılaşdılar. Romalılar Qeysər də daxil olmaqla bir neçə lorda tanrı kimi baxırdılar. Kilsə isə yalnız Rəbbin İsa Məsih olduğunu və Onun davamçılarının həqiqi tək imanla yaşadıklarını bəyan edirdi. Məsihçilik, öz inancları və adətləri ilə idarə olunan imperiya qanunları üçün təhlükə yaradırdı və ona yol verə bilməzdilər.

Buna görə də İsanın davamçılarına dövlətin və tanrıların düşməni kimi baxırdılar. Nəticədə, məsihçi dini ayinləri haqqında böhtan xarakterli xəbərlər yayılırdı. Məsihçilərin indi Rəbbin süfrəsi kimi tanınan ayininə o zaman adamyeyənlik kimi baxırdılar. Eləcə də, imperiyanın başına gələn tez-tez təbii fəlakətlərə səbəb məsihçilərin Roma tanrılarını qəzəbləndirməsi, onların İsa Məsihə sitayiş etməsidir. Beləliklə, Roma imperiyasının vətəndaşlarının gözündə məsihçilərin nüfuzu çox aşağı düşmüşdü.

Qərb məsihçiləri Roma imperiyasını idarə edən müxtəlif Qeysərlərin dövründə ilk kilsənin çəkdiyi təqiblər barədə yaxşı xəbərdardırlar. Lakin onlar imanlı bacı-qardaşlarının müasir təqibləri haqqında çox az şey bilirlər. Romanın süqutu ilə məsihçilərin təqibləri dayanmadı, kilsənin təqibləri dünya tarixinə qırmızı sap kimi toxundu. Onlar bu gün də Asiya, Avrasiya, Afrika və Yaxın Şərqdə, eləcə də Cənubi, Şimali Amerika və Avropanın bəzi bölgələrində baş verir.

“Kanadada Şəhidlərin səsi” təşkilatı təqibləri imanlıların dəfələrlə, israrlı və sistematik ağır, şiddətli əzab-əziyyətlərə məruz qaldığı bir vəziyyət kimi təsvir edir. Məsihə imanlarına görə onlar əsas insan hüquqlarından məhrum olunurlar.

Məsihçilərə qarşı təqibləri digər dini repressiya formalarından fərqləndirmək üçün belə bir sual verilməlidir: “Əgər insanın müxtəlif dini inancları varsa və ya o öz dinini çoxluq təşkil edən dinə dəyişsə, onun vəziyyəti yaxşılaşarmı?” Cavabınız “bəli” olsa, çox güman ki, söhbət dini mənsubiyyətə görə təqiblərdən gedir.

Din azadlığına nəzarət edən tədqiqat qruplarının monitoringi nəticəsində məlum olur ki, məsihçilərin təqibi bu gün dünyada dini azadlığın ən böyük pozulmasıdır.²⁰ Əsas insan hüquqlarının pozulmasına aşağıdakılar daxildir:

- Təhsil hüququ.
- Mülkiyyət hüququ.
- Ləyaqət və hörmət hüququ.
- Yaşamaq, azadlıq və şəxsi təhlükəsizlik hüququ.
- Din və etiqad azadlığı hüququ.
- Dini mənsubiyyəti dəyişmək, istənilən dinə və ya inanca etiqad etmək hüququ.

Barnaba Myanmarda gizli seminariyaya rəhbərlik edir. O, məsihçi nüfuzuna yönəlmiş hücumların zərərli nəticələrini tam başa düşür. “Release International” təşkilatının (Riçard Vurmb-randdan ilhamlanan və Böyük Britaniyada yerləşən xidmət təşkilatı) əməkdaşı ilə müsahibədə Barnaba dedi: “Bu ölkədə belə bir deyim var: ‘Əgər məsihçisənsə, onda sən çinsən (Birmanın əsas

²⁰ Müxtəlif tədqiqat qruplarından toplanmış məlumatların metodları, tərifləri, qərəzləri və şərhləri fərqli olduğundan, rəqəmlər də dəyişir. Hal-hazırda müxtəlif yanaşmaları və onların nəticələrini müqayisə və şərh edən elmi məruzə yazılır. Bu hesabat tərtib edilmiş rəqəmlərin fərfini başa düşməyə kömək edəcək və bu cür məlumatların istifadəsi ilə bağlı tövsiyələr verəcəkdir.

etnik qruplarından biridir), səndə Ç virusu var'. Məsihicilik (həm də bu etnik çoxluğa mənsub olmaq) kökü kəsilməli olan bir virusdur".²¹

Əksəriyyəti buddist olan sinhallar arasında yayılmış və bu deyimlə çox tanış olan şri-lankalı məsihicilərdən də buna oxşar şey eşitmişəm: "Şri-lankalı olmaq buddist olmaq deməkdir". Bu ifadəni ölkədəki müxtəlif kütləvi informasiyalar məsihiciliyi müstəmləkəçiliklə əlaqəli Qərb dini kimi göstərəndə işlədir. Bunun mənası odur ki, Şri-Lanka müstəmləkə ağalarından xilas olduğu kimi məsihicilikdən də qurtulmalıdır. Buna görə də, əgər buddist deyilsinizsə, onda şri-lankalı da deyilsiniz və ölkə vətəndaşlarına verilən güzəştlərdən istifadə etmək imkanlarınız da yoxdur.

Nüfuz, xasiyyət və Allahdan aslı olmaq

Bu misallarda göründüyü kimi, nüfuz, insanın şəxsiyyətində və mövqeyində mühüm rol oynayır. Yaxşı nüfuz bu qədər önəmlidirsə, xasiyyət daha önəmlidir. Xasiyyət mahiyyət etibarı ilə şəxsiyyətə aid olan keyfiyyətləri və mənəvi gücü özündə cəmləşdirir. İnsanın öz xasiyyəti üzərində işləməsi daha vacibdir, çünki bu, başqalarının fikirləri ilə formalaşan xarici fərziyyələrə deyil, məhz daxili keyfiyyətlərə diqqət yetirir.

İşlədiyim şöbəyə keçmək istəyənlər, mənim ünsiyyət üçün əlçatmaz və daim pis əhval-ruhiyyədə olduğum təəssüratı yaradan bir işçi ilə bağlı dediyim nümunəyə baxaq. Bilavasitə rəhbərlik etdiyim şəxslərlə söhbət edəndə qədər bu idarənin əməkdaşlarının gözündə formalaşdığım nüfuz məhz belə idi. Yaxın həmkarlarımsa, onlara dürüst və mehriban olduğumu dedilər. Onlardan əla iş görmələrini gözləsəm də, həmişə çalışmışam ki, onların uğur qazanması üçün əlimdən gələni edim. İşçilər mənim xasiyyətim barədə zamanət verdilər. Buna görə həmin şəxs mənə, həmişə qaşqabaqlı bir şöbə

²¹ Andy Dipper, "Spreading the C-Virus in Burma," *The Voice of the Martyrs*, June 2007, 3.

Yolda böhtan

müdirinə yaxınlaşmağa və şöbəmdə iş istəməyə cürət etdi. Gördüyünüz kimi, bu vəziyyətdə xasiyyət nüfuzdan üstündür.

Con Vuden insanlara “nüfuzdan çox xasiyyətinizə diqqət yetirməyi tövsiyə edir, çünki xasiyyətiniz həqiqətən kim olduğunuzu göstərir və nüfuzunuz isə məhz başqalarının düşündükləri şəxsdir”.²²

Yüksək vəzifəyə can atan siyasətçilər ictimai nüfuzlarını şəxsi nüfuzları və xasiyyətləri üzərində qururlar. CV-lərində yazılanları mümkün qədər inandırıcı şəkildə təsdiqləməyə çalışırlar, eyni zamanda bəzən rəqibinin nüfuzunu şübhə altına atmağa çalışırlar. Rəqibin xasiyyətini alçaldan taktikaların xalqın ürəyincə olmasını təmin edəndə siyasi kampaniyalar çirkinləşə bilər. Böhtan taktikası sonda şəxsi hücumlara çevrilir ki, bu da düşmənin imicinə böyük ziyan vura bilər. Lakin əslində zədələnən onların öz xasiyyətidir. İnsanın xasiyyətini aşağılayan yalan ifadələr nəticəsində onun əsəbiləşməsi başa düşüləndir. Bəyanat nə qədər zərərli olsa, onun təsirindən azad olmaq bir o qədər çətindir. Daha əvvəl sitat gətirdiyim “Xasiyyətə atılan böhtan” adlı məqaləsində Nikolas Keroll deyir:

“Böhtan qurbanlarının az hissəsi bunu rahat — yalnız 5 %-i optimist tərzdə yoluna qoya bilər. Bir çoxları rastlaşdıqları hər kəsə, o cümlədən bu barədə heç vaxt eşitməyəcəkləri insanlara öz günahsızlıqlarına etiraz edərək öz xasiyyətlərinin məhvinə səbəb olurlar. Böhtanı adi şəkildə qəbul etmək istisnadır, çünki böhtan adi şey deyil.”²³

Xasiyyətin məhv edilməsi kiminsə şəxsiyyətinin pis niyyətlə ləkələnməsidir. Bunda biz böhtanın məkrliliyini görürük. Lakin əsl xasiyyət həmişə nüfuzdan yüksəyə qalxır və böhtanla yaşayan və səbr edəni mükafatlandırır. Oğlu Avşalom xalqın ürəyini ondan döndərənə qədər padşah Davud bütün İsrail torpağında çox böyük

²² “Motivational Quotes,” TheWoodenEffect.com <thewooden effect.com/motivational-quotes>.

²³ Carroll, “Defamation of Character,” *Huffington Post*.

Yolda çətinliklər

nüfuza malik idi. Avşalom bunu necə etdi? O özünü xalq qəhrəmanı, xalqın sözünü dinləyən, onu müdafiə edən, ədalətin qayğısına qalan nüfuzlu bir insan kimi təqdim etdi. Bütün bu təqdirəlayiq xüsusiyyətlərini nümayiş etdirməklə, o, atasından daha yüksək bir nüfuz qazanmağa və bununla da Davudu taxtdan uzaqlaşdırmaq üçün kifayət qədər dəstək qazanmağa çalışdı.

Padşah Davudun nüfuzunda və xasiyyətində çatışmazlıqlar olsa da, sadıq tərəfdaşları onu sevirdi və dəstəkləyirdi. O, Allahı sevən və həyatını bu sevgi üzərində qurmağa çalışan bir padşah idi. Onun oğlu Avşalomun nöqsanları var idi və o, Allahın razılığını yox, xalqın razılığını axtararaq onların qəlbini atası Davuddan uzaqlaşdırdı. 2 Şamuel 15-18-ci ayələrdə biz Avşalomun atasına həsəd aparması, taxt-tac arzusu və uğurlu siyasi çevrilişi barədə oxuyuruq. Öz atasını qovduqdan sonra oğul Davudu və ona sadıq qalan hər kəsi məhv etməyə çalışaraq atasını təqib etməyə başladı. Nəhayət, Avşalom uzaqgörən olmadığına və qürurlandığına görə uduzdu, padşah Davud qələbə ilə taxta çıxdı.

Padşah Davud oğlu Avşalomun tərəfinə keçənləri bağışlayanda əsl xasiyyətini göstərdi. Davud bu insanların hamısını Allahın təyin etdiyi padşaha xidmət etməyə və padşahlığın yenidən qurulmasına kömək etməyə çağırırdı. Əgər Davudun nüfuzu Allahdan asılı olan bir insanın nüfuzu olmasaydı, ona qarşı çıxanları bu cür bağışlaya verməzdi.

Müqəddəs Kitab İsanın davamçılarna həyatlarında Müqəddəs Ruh vasitəsilə salehliyi nümayiş etdirməyi öyrədir:

“Müqəddəs Ruhun səmərəsi isə budur: məhəbbət, sevinc, sülh, səbir, xeyirxahlıq, yaxşılıq, sədaqət, həlimlik, nəfsə hakim olmaq. Bu kimi şeylərə qarşı qanun yoxdur. Məsih İsayə məxsus olanlar isə öz həvəs və ehtirasları ilə birlikdə cismani təbiəti çarmıxa çəkildilər. Madam ki, biz Ruha görə yaşayırıq, Ruha görə də rəftar edək” (Qalatiyalılara 5:22-25).

Yolda böhtan

Ruhun bəhrəsi insanın İsa Məsihə tabe olmasından irəli gəlir. Müqəddəs Ruh imanlıların daxilində yaşadığı üçün biz Məsihin tamlığında yetkinləşdikcə xasiyyətimiz formalaşır. Başqa sözlə, biz Allaha və Onun iradəsinə təslim olanda Öz Ruhunun işi ilə bizi dəyişdirir. Biz məsihçi xasiyyətini özümüz inkişaf etdirə bilmərik, bu, Müqəddəs Ruhun təsiri altında inkişaf edir. Yalnız bu şəraitdə biz ilahi xasiyyətimizin inkişaf etdiyini və yetkinləşdiyini görə bilərik.

Mən öz nüfuzlarına böhtan atılan, dürüstlüyünün və etibarlılığının şübhə altına atılan məsihçi rəhbərlərlə görüşdüm. Onların hər birinin nüfuzu ləkələnsə də, ilahi xasiyyətləri açıq-aşkar görünürdü. Cəmiyyətə belə gələndə — istər xəstəlik, istər aclıq, istərsə də başqa fəlakətlər — qeyri-məsihçilər kömək üçün məsihçilərə müraciət edirdilər. Niyə? Çünki İsanın davamçıları mərhəmətlə xidmət etməklə, düşmənlərini sevməklə və ehtiyacı olanlara yaxşılıq etməklə tanınırlar.

İlahi xasiyyət şöhrət qazandırır və nəticədə, böhtanı gücsüz edir — bu dünyada olmasa da, o biri dünyada biz bunu əldə edəcəyik, çünki Allah saleh xasiyyəti mükafatlandırır:

“İnsanlar Mənə görə sizi təhqir edib təqib edəndə, yalan söyləyib sizə hər cür böhtan atanda siz nə bəxtiyarsınız! Sevinin və şadlanın! Çünki göylərdə mükafatınız böyükdür. Axı sizdən qabaq gələn peyğəmbərləri də belə təqib ediblər” (Matta 5:11,12).

İsanın həyatında böhtan

İsa xidməti zamanı böhtanlara da dözməli oldu. Dini rəhbərlər dəfələrlə Onun nüfuzunu şübhə altına atdılar. Onlar tez-tez İsanı Onun təlimlərinə və Onun kim olduğuna dair iddialarına görə incidirdilər, həm də aşağı nüfuzlu insanlarla ünsiyyətdə olduğuna görə Məsihə xor baxırdılar. “Fariseylər və ilahiyyatçılar isə

Yolda çətinliklər

‘bu adam günahkarları qəbul edir və onlarla yemək yeyir’ deyə deyindirilər” (Luka15:2). Doğrudur, İsanın tez-tez ünsiyyətdə olduğu adamlar aşağı nüfuza malik idilər. Mömin din rəhbərləri öz davamçılarına rüsvay olanlardan uzaq durmağı öyrətdikləri halda, itirilmiş günahkarları tapıb xilas etməyə gələn İsa onları mərhəmətlə qəbul etdi.

Mark Müjdəsinin üçüncü fəslə belə bir qarşıdurmanın təsviri ilə başlayır. İlk baxışdan bu, İsanın xəstələri sağaltması haqqında bir hekayədir. Lakin daha yaxından nəzər salsaq, İsanın etdiklərinə nifrətlə baxan din rəhbərlərinin kəskin müqavimətini görürük:

“İsa yenə də sinaqoqa girdi. Orada əli qurumuş bir adam var idi. Bəzi adamlar İsanı ittiham etmək məqsədi ilə Ona göz qoyurdular ki, görsünlər, bu adama Şənbə günü şəfa verəcək ya yox. İsa əli qurumuş adama dedi: ‘Qabağa çıx!’ Sonra İsa onlara dedi: ‘Hənsinə icazə var, Şənbə günü yaxşılıq, yoxsa pislik etməyə, kiminsə canını xilas etməyə, yoxsa öldürməyə?’ Onlarsa susurdu. İsa ətrafındakılara qəzəblə baxdı və onların inadkar ürəkli olduqlarına görə kədərlənib o adama dedi: ‘Əlini uzat!’ O, əlini uzatdı və əli əvvəlki halına qayıtdı. Fariseylər çıxıb İsanı necə məhv etmək barədə dərhal hirodçularla məsləhətləşdilər” (Mark 3:1-6).

Dini rəhbərlər başçılıq etdikləri insanlardan daha çox uydurduqları qaydalara, tələblərə əhəmiyyət verirdilər. İsa onların bu sərt ürəklərinə görə qəzəbləndi və kədərləndi. İsa həmin adamı sağaldanda din rəhbərləri Onu öldürmək üçün bir yol axtardılar və öz aralarında hiylə quraraq oranı tərk etdilər. Bu fəslin sonunda baş verən hadisələrdə görürük ki, İsa eyni rəqiblərlə yenidən qarşılaşır. Yerusəlimi tərk edəndə İsa böyük izdihamın Onun ardınca getdiyini gördü və lütfkarlıqla onlara xidmət etməyə başladı. Həmin vaxt İsa həvari olaraq on iki nəfəri seçdi. Mark yazır ki, İsanın ailə üzvləri “O, aqlını itirib” deyərək Onu aparmağa gəldilər (Mark 3:21). İsa

Yolda böhtan

Öz ailəsinin üzvləri tərəfindən təhqir olunmağın ağrısını yaşadı. Bu vəziyyət Onun düşmənlərinə İsayə qarşı böhtan yaymaq niyyətində daha da irəli getməyə kömək etdi.

“O, Baal-Zevula tutulub, cinlərin başçısının gücü ilə cinləri qovur” deyər onlar İsanı ittiham etdilər (Mark 3:22).

İzdihamı İsayə qarşı çevirmək Onun əleyhdarları tərəfindən tez-tez istifadə olunan bir strategiya idi. Onlara həqiqət kimi ötürməyə çalışdıqları yarımçıq yalanları sübut etmək lazım deyildi. Yetər ki, insanların beyninə yalan toxumunu səpsinlər və ortaya çıxan böhtan öz çirkin işini görsün.

Məsihiçilər İsanın həm tam Allah, həm də tam insan olduğuna inanırlar. Bir insan kimi İsa da bütün insani hisslər keçirdi. Həmin fəsildə Mark yazır ki, İsa qəzəbləndi, lakin qəzəbində heç bir günah etmədi. İnanıram ki, Onun əvvəlcə qohumları, sonra isə düşmənləri tərəfindən atılan böhtanlar Ona təsir etmişdi. Mark İsanın hisslərini təsvir etməsə də, onun böhtana necə cavab verdiyini görmək maraqlıdır. O, camaatı çağırırdı və onlara məsələlərlə müraciət etdi:

“İsa ilahiyyətçiləri yanına çağırır onlarla bu barədə məsələlərlə danışdı: «Şeytan Şeytanı necə qova bilər? Əgər bir padşahlıq öz daxilindən bölünübsə, davam gətirməz. Əgər bir ev öz daxilindən bölünübsə, davam gətirməz. Şeytan da özünə qarşı qalxıb öz-özünə bölünübsə, davam gətirməz, yalnız axırı çatar. Heç kim güclü adamın evinə girib əvvəlcə onun əl-qolunu bağlamadan malını qarət edə bilməz. Gərək o adamın əvvəlcə əl-qolunu bağlasın, sonra evini qarət etsin” (Mark 3:23-27).

İsa bu vəziyyətdən dərin həqiqəti öyrətmək və Ona atılan böhtanı ləğv etmək üçün istifadə etdi. Allahın işi olan və Müqəddəs Ruhun qüdrəti ilə həyata keçirilən bir şeyi şeytana aid etmək bağışlanmazdır. Onu ittiham edənlər öz talelərinə möhür vurdular. Din rəhbərlərinin İsanı gözdən salmaq, Onun qurduqlarını məhv

etmək, nüfuzuna və xasiyyətinə xələl gətirmək istəkləri onların əleyhinə işləyirdi:

“Sizə doğrusunu deyirəm: bütün günahlar və nə qədər küfr söylənərsə, bəşər övladlarına bağışlanacaq. Lakin kim Müqəddəs Ruha küfr edərsə, heç vaxt bağışlanmayacaq və günahı boynunda əbədi qalacaq. İsa bunu ‘Onda natəmiz ruh var’ dediklərinə görə söylədi” (Mark 3:28-30).

İsa çarmıxdə ölümünə qədər yer üzündəki xidməti boyu böhtana qarşı mübarizə apardı. Onun məhkəməsi zamanı yalançı şahidlər İsanın sözlərini təhrif edərək Onun öyrətdiyi həqiqətləri yalan kimi göstərdilər. Bütün bu böhtanlarla Məsihin günahkar olduğunu göstərməyə çalışırdılar.

Əsrlər boyu Allahın xalqı Məsihə sədaqətlərinə görə təhqir olunmuş və onların nüfuzu ləkələnmişdi. İsa dedi ki, ruhumuzun düşməni şeytan “yalanların atası”dır. Rəbbin şahidlərini məhv etmək cəhdi ilə məsihçi xasiyyətini gözdən salan şeytanın strategiyalara əl atacağına təəccüblənməliyik?

Həvvanın hekayəsinin davamı

Həvva öz icmasının üzvlərinin məsihçilərə lənət kimi baxdığını eşidəndə narahat oldu. Ömrü boyu Həvva bu camaata mənsub olmuşdu, həmkəndliləri onu yaxşı tanıyırdılar. İsanın onun həyatını dəyişdiyini görən qonşuları buna necə inana bilərdilər? İsanın davamçısı olduqdan sonra qadın qonşularına daha yaxşı xidmət etdi və onlara məhəbbət göstərdi. Lakin o başa düşürdü ki, qonşularının bu kobud münasibətinə səbəb Həvva və Amitin imanlarını dəyişmələri olub.

Həvva anladı ki, onların xidmət və mərhəmət işləri İsanı nümayiş etdirir, amma insanlar Onu qəbul etməkdən qorxurlar. O, Amitin

Yolda böhtan

çayxanada çayçının ona xidmət etmədiyini xatırladı. Çayxana sahibi məsihçilərin hər yerə bəla və lənət gətirdiyini söyləyərək onun içəri girməsini qəti qadağan etmişdi. Kənddəki digər imanlılar da oxşar rəftarla qarşılaşdılar. Bunların hamısı onlara atılan böhtandan qaynaqlanırdı və bu onlar üçün ağırılı idi. Həvvə oğlu Rafiyə və onun yaxınlıqda oynayan dostuna baxdı. O, qayğısız və bu dünyanın İsanın davamçıları üçün hazırladığı çətinliklərindən xəbərsiz idi.

Həvvə Əmirə tərəf dönüb sakitcə dedi:

“Müqəddəs Kitab bizə öyrədir ki, dünya İsaya nifrət etdisə, Onun şagirdlərinə də nifrət edəcəklər. Belə bir dünyada Rafi və Əmir necə yaşayacaqlar?”

Əmirə dostuna təsəlli vermək üçün Həvvanın əlindən tutub dedi: “Biz onlara yeriməyi öyrətdik, indi onlara dayanmağı da öyrətməliyik. Unutma, İsa dedi ki, qorxmaq lazım deyil, çünki O, dünyaya qalib gəldi. Oğullarımız İsanı tanıdıqca hikmətdə və yaşda da böyüyəcəklər”.

Həvvə Əmirə ilə bir müddət söhbət etdi, onlar bir-birlərini ruhlandırıdılar, axırda birgə dua etdilər. Həvvə Əmirənin evindən çıxanda qəlbində qeyri-adi bir sakitlik hiss etdi, amma çətin günlərin qarşıda olduğunu düşündü. Qadın oynamaqdan yorulan, yavaş-yavaş yeriyan Rafiyə baxdı.

Ana oğlu barədə belə fikirləşdi: “Bu dünya sənə nifrət edəcək, balam. İnsanlar səni rədd edib xor baxacaq, sənənlə pis rəftar edəcək, haqqında pis sözlər deyəcəklər. Amma sən xeyir-dua alacaqsan, Rafi, çünki hər şeyi Yaradan sənə üçün heç kimin əlindən ala bilməyəcəyi bir yer hazırlayır. Rafi, həmişə İsaya yaxın ol və Ona etibar et”.

Vəziyyətə daha dərinləndən baxmaq

Qərb məsihçiləri getdikcə öz ölkələrində məsihçiliyə qarşı artan qarşıdurma ilə üzləşməli olurlar. Media müntəzəm olaraq məsihçi dəyərlərini dar düşüncə, təəssübkeşlik və aşağı sosial münasibət-

Yolda çətinliklər

lərlə əlaqələndirir ki, bu da ənənəvi müdrikliyə tamamilə ziddir. Məsələn, Kanadada bəzi siyasətçilər məsihçilərin Kanadanın tolerantlıq dəyərlərini qəbul etmədikləri üçün əsl kanadalı olmadıqlarını dedilər. Nikah və həyatın müqəddəsliyi haqqında Kəlam anlayışına əsaslanan məsihçi imanı müasir Kanada mədəniyyətində və ictimai rəydə getdikcə daha az yer tapır.

Təbii ki, Qərbdəki kilsə nəyi təbliğ və təmsil etmək istədiyindən daha çox nəyə qarşı olduğunu açıq söyləməklə özünə qarşı belə mənfi fikirlər yaradıb. Məsihçilər bəzən cəmiyyətə Müjdə ilə yanaşamaqdansa, cəmiyyətdən uzaqlaşmağa üstünlük verirlər. Məsihçilik əsrlər və hətta minilliklər boyu güc və təsir balansını saxlamışdı. İndi bütün Qərbdə məsihçilər sadıq, müasir şahid yetişdirməkdənsə, güc və təsir itkisindən şikayətlənirlər. Dini dəyərləri tətbiq etməyə çalışmaq İsanın Öz kilsəsinə tapşırdığı işdən fərqlidir.

Düşünürəm ki, bu bəyanat bəzi mübahisələrə səbəb ola bilər. Axı kilsə Qərb cəmiyyətində və bütün dünyada çox yaxşı işlər görüb və görməkdə də davam edir. Bizim İsanın davamçıları olaraq sevinməyimiz üçün çox səbəblər var. Məsələn, “Kardus” müstəqil araşdırma, sağlam ictimai dialoq və düşündürücü şərhələrlə çiçəklənən cəmiyyətin irəliləməsinə həsr olunmuş, qeydiyyatdan keçmiş dini xeyriyyə təşkilatıdır. Bu təşkilat dini icma üzvlərinin öz şəhərlərinin infrastrukturuna verdiyi müsbət töhfələri qiymətləndirən “Halo Effekti” adlı layihəyə başlayıb. Onların hesabatı göstərir ki, dini icmaların xərclədiyi hər 1\$ şəhərə 4,77\$ dəyərində xidmət edir və bu da şəhərin çiyinlərindən ağırlığı götürür. Kilsələr və digər dini qurumlar cəmiyyətdə mühüm rol oynayır. Mən sizə “Kardus” təşkilatının veb saytına daxil olmağı və cəmiyyətinizdə “Halo Effekti”nə baxmağı tövsiyə edirəm.²⁴

Məqsədim Qərbdə yaşayan məsihçilərə kömək etməkdir ki, onların İsa Məsihə sədaqəti və Onun adı ilə gördükləri işlər Allaha sevgidən və öz həmvətənlərinə olan dərin, səmimi məhəbbətdən

²⁴ “Halo Project,” Cardus <cardus.ca/research/social-cities/halo-project>.

olsun. Lakin bəzən məsihçi həyat tərzimiz üçün problemlər yaradan insanlardan daha çox problemin özünə görə narahat oluruq. Bu insanlarla məşğul olmaq Müjdəni dadsız bir zərərsizliyə çevirmək deyil. Üstəlik, ictimai iştirak üçün Kəlama əsaslanmış möhkəm prinsiplər var. Adətən digər təbliğat qrupları ilə olduğu kimi, bu prinsiplər bizim hüquqlarımız üçün təkid etməyə əsaslanmayıb.

Hazırda məsihçilər arasında kilsəni tənqid etmək meyli var. Kilsənin Semper Reformanda (“Daim islahat gedir”) islahat irsi bizdən tələb edir ki, öz hərəkətlərimizi daim təvazökarlıq və tənqid linzaları ilə yoxlayaq. İndi ümumi bir fikir var ki, artıq kilsənin islahatını irəliyə sürmür, əksinə, ondan tamamilə imtina edir. İnsanlar “ruhaniyəm, lakin mömin deyiləm” deyirlər və beləliklə, hər hansı rəsmi iman ifadəsindən özlərini uzaqlaşdırırlar. Onlar mütəşəkkil dinə şübhə ilə yanaşırlar, sanki bütün ənənələr mahiyyət etibarilə ədalətsiz və dözülməzdir. Bu, Məsihin bədənə haqda Kəlama zidd bir baxışdır. Bu, mədəniyyəti tənqid etməyən, lakin Məsihin sevdiyi “Gəlini” həddindən artıq tənqid edən bir fikirdir. Məsuliyyət və salehlik arasında tarazlıq haradadır? Məsihçi apologetikası məsihçiliyin müdafiəsində məntiqi inandırma və sübutlardan istifadə etməkdir. Həvari Peter təqib olunan məsihçilərlə danışaraq, çətinliklərində onları ruhlandıraraq apologetikaya əsaslanır:

“Amma salehlik uğrunda əzab çəksəniz belə, siz bəxtiyarsınız. İnsanların hədə-qorxu gəlməsindən qorxmayın və lərzəyə düşməyin. Lakin Məsihi Rəbb kimi ürəyinizdə müqəddəs tutun. Daxilinizdə olan ümid barəsində sizdən hesabat istəyən hər kəsə cavab vermək üçün hazır olun. Vəcdanınızı təmiz tutaraq bunu həlimliklə və ehtiramla edin ki, Məsihdə olan yaxşı davranışınızı təhqir edənlər sizə atdıqları böhtandan utansınlar. Əgər Allahın iradəsi budursa, yaxşılıq etdiyi üçün əzab çəkmək pislik etdiyi üçün əzab çəkməkdən yaxşıdır.” (1 Peter 3:14-17).

Yolda çətinliklər

Əzabkeş Yustin təqib olunan məsihçiləri və daha çox məsihçi imanını müdafiə etmək üçün apologetikadan istifadə etdi. O, məsihçilərin Roma imperatoruna sitayiş etməkdən imtina etdikləri üçün xor baxıldığı bir vaxtda anadan olmuşdu. Yustin ağıllı və ali təhsilli idi, lakin o, klassik təhsil alarkən əsl həqiqətin orada olduğuna heç vaxt inanmırdı. Məsih barədə eşidəndə, o axtardığı həqiqəti tapdığını ilk dəfə hiss etdi.

Çarlz Mur və Timotey Keyderlinq “Şəhadətlik etmək: Şəhidlik və dəyərli şagirdlik hekayələri” kitabında yazırdılar:

“Yustin iman üçün açıq-aşkar apoloqet idi və məsihçilərin təqiblərinə cavab olaraq onun “İlk apoloqogiya”sı birbaşa imperatora ünvanlamışdı. Fəlsəfəni və müqayisəli dini yaxşı bilən Yustin həm iman daxilində, həm də xaricdəki müxaliflərlə mübarizə aparır, səhv təlimləri təkzib edir və daha geniş ictimai sahədə məsihçiləri müdafiə edirdi.”²⁵

Məsihçi apologetikasında məqsəd təqiblərdən qaçmaq deyil. Əksinə, məsihçi imanını ləkələyən yalan, böhtan və aldatmalarla mübarizə aparmaqdır. Apologetika imanın müdafiəsidir və onun strategiyası həqiqəti bəyan etmək, iman üçün əsaslı səbəblər göstərmək və Allahın izzətinə şəhadətlik etməkdir. Apologetikanın məqsədi kobudluq, həyasızlıq və ya özünə qulluq etmək deyil. Əksinə, Müqəddəs Kəlamın həqiqətini, hətta ona düşmən olanlara məhəbbətlə çatdırmaqdır.

Dostum Cim Kanadada və xaricdə kilsələr yaradan bir təşkilata rəhbərlik edir. O, Kanada kilsəsini “öz sahəsində” futbol oynamaqdan zövq alan idman komandası ilə müqayisə edir. Azarkeşlərin əksəriyyəti öz sahəsində oynayan komandaya aşarkeşlik edirlər. Onların oyunu rəqibin sahəsində mübarizə aparan rəqib

²⁵ Charles E. Moore and Timothy Keiderling (eds.), *Bearing Witness: Stories of Martyrdom and Costly Discipleship* (Walden, NY: Plough Publishing House, 2016), 14.

“qonaq komanda”nın oyunundan xeyli fərqlənir. Cim mənə dedi: “Kanadadakı kilsə artıq öz sahəsində oynayan komanda deyil və biz qonaq komanda kimi oynamağı öyrənməliyik”.

Qərb məsihçiləri ruhani oyanmalıdırlar, çünki onların imanlarının əsas prinsipləri məşhur mədəniyyətdə getdikcə arzuolunmaz hala gəlir. Məhz bu kontekstdə kilsə həqiqəti sədaqətlə bəyan etməli və malik olduğu əbədi ümidə haqq qazandıra bilməlidir. Məsihçilər yalan və böhtan qarşısında yalnız dünyanın hücumlarını dəf etmək düşüncəsi ilə yaşamamalıdırlar. Bunun əvəzinə məsihçilər kilsənin doğulduğu Roma dövründən tamamilə fərqli olmayan dünyəvilik dövründə Müjdənin əbədi həqiqətini yaymalıdırlar.

Hər yaşda və hər yerdə insanlar mənalı həyat axtarır. İsa istəyir ki, məsihçilər başqalarına Məsihi tanıtmaqla hər dövrün qaranlığına nur gətirsin.

Tətbiq

Yaxşı nüfuz və xasiyyətin vacibliyini başa düşmək insanlara özlərinin ən yaxşı keyfiyyətlərini üzə çıxarmağa kömək edir. Nəticədə, başqaları da kim olduqlarının müsbət tərəflərini görə bilsinlər. Siyasi partiyalar, biznes şirkətləri və kilsələr kimi qurumlar özləri haqqında müsbət ictimai rəy yaratmağa, onların nüfuzuna və xasiyyətinə dair mənfi təsəvvürləri aradan qaldırmağa çalışırlar. Sizin xasiyyətiniz nəyə əsaslanır? İnsanlar sizi necə qəbul edirlər? İnsanlar sizi yalnız qarşı çıxdığınız şeyə görə tanıyır? Yoxsa məsihçi imanını yaşayarkən göstərdiyiniz Məsihə bənzər xasiyyətə görə sizi tanıyırlar?

“Beləliklə, imanla saleh sayıldığımız üçün Rəbbimiz İsa Məsih vasitəsilə Allahla barışmış oluruq. Elə Məsihin vasitəsilə də daxilində qaldığımız lütfə imanla nail olduq və Allahın izzətinə ümid bağlamağımızla fəxr edirik. Yalnız bununla

Yolda çətinliklər

deyil, çəkdiyimiz əziyyətlərlə də fəxr edirik, çünki bilirik ki, əziyyətdən dözümlü, dözümdən Allaha xoş gəlmə, Allaha xoş gəlmədən ümid yaranır. Ümidimiz də boşa çıxmır, çünki Allah məhəbbəti bizə verilən Müqəddəs Ruh vasitəsilə ürək-lərimizə tökülüb.

Biz hələ gücsüz ikən Məsih müəyyən zamanda allahsız adamların uğrunda öldü. Saleh bir adam uğrunda kiminsə ölməsi çətin işdir; bəlkə də yaxşı bir adam uğrunda kimsə ölməyə cəsarət edər. Lakin Allah bizə olan məhəbbətini bununla sübut edir ki, biz hələ günahkar ola-ola Məsih bizim uğrumuzda öldü. Beləcə Onun qanı ilə indi saleh sayıldığımızı görə Onun vasitəsilə də Allahın qəzəbindən mütləq xilas olacağıq. Əgər biz Allahın düşməni olduğumuz vaxt Onun Oğlunun ölməsi ilə Allahla barışdıqsa, barışdıqdan sonra Onun həyatı vasitəsilə daha qəti olaraq xilas olacağıq. Yalnız bununla deyil, Rəbbimiz İsa Məsih vasitəsilə Allahla da fəxr edirik ki, indi Onun vasitəsilə Allahla barışığa nail olmuşuq” (Romalılara 5:1-11).

Dünya Pilatın bir dəfə İsayə verdiyi eyni sualı səsləndirir: “Həqiqət nədir?” (Yəhya 18:38). Buna cavabınız nə olacaq? Başqalarının diqqətini Məsihə yönəltərkən yarana biləcək böhtana dözəcəksinizmi? Siz ümidinizin səbəbini necə izah edəcəksiniz?

Təklif: Həvarilərin İşləri 2:42-47-ci ayələri oxuyun və ilk kilsənin Müjdəyə düşmən mühitdə bütün insanlar tərəfindən necə bəyənildiyini düşünün. Müqəddəs Ruhdan xahiş edin ki, böhtanı azaltmaq üçün ruhani döyüş planı hazırlamaqda sizə kömək etsin. Unutmayın, siz tək deyilsiniz. Yerli kilsənizdən və məsihdəki bacı-qardaşlarınızdan məsləhət alın.

6-ci fəsil

Yolda hücumlar

*“Hər tərəfdən əziyyət çəkirik, amma əzilmirik.
Çaşqınlıq içindəyik, lakin çarəsiz deyilik. Təqib
olunuruq, amma tərk edilmirik. Yıxıdılıraq,
amma yox olmuruz.”*

2 Korinfililərə 4:8-9

*“Allahım, Sənin köməyinə güvənirəm. Məni təqib
edənlərin hamısından məni xilas et və qoru.
Onların qəzəbini heç kim soyutmayanda,
aslan kimi məni parçalamasınlar.”*

Naməlum müəllif

Amitin kəndinə ilk gəlmiş müjdəçi İlyas uzun və yorucu bir gündən sonra erkən yatmağa hazırlaşdı. Eyni vaxtda işləmək və xidmət etmək onun üçün çətin idi, lakin çoxlarının İsa Məsihdə yeni həyat tapdığının şahidi olduğu üçün buna dəyərdi.

Yatağında uzanarkən İlyas Allahın onun təkcə xidmətdə deyil, həm də biznesdə inkişafına kömək edən müjdəçilərlə necə tanış etməsindən düşündü. Allahın onu müjdəçi olmağa çağırıldığını hiss edirdi, həm də özünü maliyyə baxımından necə təmin edə biləcəyini fikirləşirdi. Bu barədə müjdəçilərlə söhbət etdikdən sonra o bildi ki, onların kilsə işinə həsr olunmuşlar üçün davamlı gəlir təmin edəcək bir planı var. Ona biznes qurmaq üçün təlim keçmək və mikrokredit təklif etdilər. Yaxşı təhsili olan İlyasın biznesdən əla anlayışı var idi və tezliklə öz biznes planını müjdəçilərə təqdim etdi. Nəticədə o, geniş çeşiddə malların satıldığı mağaza açmaq üçün vəsait əldə etdi.

Yolda çətinliklər

İlyas gərgin çalışdı, tezliklə mağazası özünü dolandırmaq üçün kifayət qədər gəlir əldə etməyə, müjdəçilərdən götürdüyü borc pulu ödəməyə başladı. İlyas daha sonra mağazanı idarə etmək üçün bir məsihçi qardaşı işə götürdü. Bu, İlyasa müştərilərlə ünsiyyət qurmaq və Müjdəni bölüşmək imkanı verdi.

İlyas yuxuya gedirdi. Birdən qapının qəfil döyülməsi onu yuxudan oyatdı. Qapını açanda tanımadığı bir gənci gördü.

— Sizə nə lazımdır? — İlyas təəccüblə soruşdu.

— Cənab, mənə dedilər ki, siz mehriban insansınız, camaata kömək edirsiniz. Mən eşitdim ki, siz məsihçisiniz və dua etdiyiniz zaman Allah cavab verir. Mənim uşağım çox ağır xəstədir və orada ağacın yanındadır. Xahiş edirəm, cənab, mənimlə gəlin və oğlum üçün dua edin.

İlyas yad adamın yalvaran gözlərinə baxdı və onlarda ümitsizliyin olduğunu gördü. Bununla belə, özünü narahat hiss etməyə başladı, çünki bu, tələ ola bilərdi. İlyas pastorların xəstə bir insan üçün dua etmək məqsədilə evlərindən çıxarılmaları və tələyə düşmələri haqqında eşitmişdi. Onların bir çoxu pis döyülmüşdü, bəziləri, hətta hücumda ölmüşdü. Bu həm də Allahın gənc ata və oğlunun həyatına ruhani şəfa gətirməsi üçün bir fürsət ola bilərdi. Belə risk etməyə dəyərdi. İlyas Rəbbin onunla olduğuna inanaraq cavab verdi:

— Mən sizinlə gedib oğlunuz üçün dua edəcəyəm. Amma sizə deməliyəm ki, şəfa verən mən yox, Allahdır.

Həvəslə başını yelləyərək razılaşan gəncin üzü güldü.

— Bəli, bəli, başa düşürəm. Xahiş edirəm, cənab, gəlin. Uşaq oradadır.

Xəstə uşağın olduğu yerə gedən yolun yarısında İlyas sağa-sola baxdı. Qaranlıqda ona yaxınlaşan adamları gördü. İlyasla gedən gənc birdən qaranlıqda olan adamların göründüyü yerə qaçdı. Heç bir xəstə uşaq yox idi, İlyas həqiqətən aldanmışdı!

İlyas evə tərəf döndü, ancaq yolunu bir neçə nəfər kəsmişdi. Təhlükədə olduğunu anlayan İlyas qarşısında duran insanlara və

Yolda hücumlar

ətrafa baxdı. Onlardan nə baş verdiyini soruşmaq istəyirdi ki, birdən başının arxasına dəyən zərbə onu yerə yıxdı.

İlyas bu sözləri eşitdi: “Sən kafirsən!

O, ayağa qalxaraq müvazinətini saxlamağa çalışdı. Arxadan vurulan zərbə onu əhatə edən kişilərin ayaqları altına atdı. Onun görməsi bulanıqlaşdı. Huşunu itirməməyə çalışırdı. İlyasın başına parça torba keçirdilər və o güclü zərbələrə məruz qaldı. O, ağrı içində müqavimət göstərməyə çalışdı, lakin o güclü yumruqlar qarşısında gücsüz qaldı.

— İlyas, sən tanrılara dönüklük etdin. Sən yalançı və kafirsən!

İlyas o adamın səsini tanıdı. Bazarda Məsih barədə danışanda vaxtaşırı onunla mübahisə edən məbəd xidmətçilərindən biri idi. İlyas elə cavab vermək istəyirdi ki, üzünə dəyən zərbə onu yerə yıxdı. Ona daha çox zərbələr dəyirdi və o, təbii olaraq başını onlardan qorumağa çalışırdı. İlyas ünvanına səslənən çoxlu lənətlər eşidirdi. Hücum edənlər təpiklə qəzəblərini və zəhərli nifrətlərini üzə çıxarırdı. İlyasın şüurunu qara duman bürüdü, düşündü ki, ölüm yaxındır. Gecə lənət və qışqırıqların qarmaqarışıqlığında məsihçinin dodaqlarından yavaşca bir dua eşidildi: “Mənə kömək et, İsa”.

İlyas özünə gələndə harada olduğunu, başına nə gəldiyini anlaya bilmədi. Qonşuların nə vaxt köməyə gəldiklərini, onu necə evə gətirdiklərini, yaralarını sarıdıqlarını xatırlamırdı. İlyas ayağa qalxmağa çalışdı, lakin bədənindəki şiddətli ağrı onu tərpənməyə qoymadı. Bu zaman yanında kiminsə olduğunu hiss etdi və çevrilib Amitin narahat üzünü gördü.

Amit dostuna dedi:

— Tərpənmə, İlyas. Sən sakit uzanıb dincəlməlisən. Sağalmağın üçün vaxt lazımdır. Xahiş edirəm, qardaş, sakit uzan”.

Amit İlyas üçün bir fincan su gətirdi və yalnız bundan sonra onun necə susadığını anladı. Udqunanda ağrıları olsa da, o, acgözlüklə suyu içdi.

Amit soruşdu:

— Nə baş verdiyini xatırlayırsan?

Yolda çətinliklər

Su İlyası bir az canlandırırdı və o, baş verənləri xatırlamağa çalışdı. O sakitcə dedi:

— Bəli. Məni küçəyə çağırırlar və sonra üstümə düşüb döydülər.

— Bunu kimin etdiyini bilirsən?

İlyas başını tərpədərək dedi:

— Qaranlıq idi. Başıma torba keçirdilər. Bəzi səsləri tanıdım, amma bu cür dəlillərlə polisin nəsə edəcəyini düşünmürəm.

Amit dedi:

— Hadisə haqqında eşidən kimi tez bura gəldim. Kilsənizin üzvləri sənin qayğına qalır və əmlakınızı oğrulardan qoruyur. Üç gündür ki, sən huşsuz yatırsan. Əvvəlcə həkim bura gəlməkdən imtina etdi, lakin pastor Yəşua onu razı salandan sonra gəlib yaralarını yoxladı, sənə necə qulluq etməyi söylədi. Mən dünən bura gəldim, o vaxtdan bəri Rəbbə dua edirəm ki, sənə şəfa versin.

İlyas dedi:

— Allah məni qorudu. O gecə Rəbb duamı eşitdi və həyatımı xilas etdi.

Amit onu əmin edərək dedi:

— Dincəl, dostum, hər şeyi özümüz həll edəcəyik. Çoxları sənin üçün dua edir. Allaha şükür edirəm ki, dualarımıza cavab verir. Amma zəhmət olmasa, qardaş, indi istirahət et.

Dostunun sözlərindən təsəlli alan, Rəbbin onu qoruduğunu və xidmətinin hələ bitmədiyini bilən İlyas tezliklə yuxuya getdi.

İlyasın ifadəsi

Sonrakı bir neçə gün ərzində İlyas tədricən sağalmağa başladı. Artıq yatağında oturub onun üçün hazırlanmış yeməyi yeyə bilirdi. Dostunun sağaldığını və kilsənin üzvlərinin qayğı göstərdiyini görən Amit evə qayıtmağın vaxtı çatdığını anladı.

— İlyas, mən ailəmə və işimə qayıtmalıyam, amma getməzdən əvvəl sənə bir sual vermək istəyirəm?

Yolda hücumlar

İlyas cavab verdi:

— Əlbəttə. Nəyi bilmək istəyirsən?

Amit dedi:

— Sənin necə məsihçi olmağını heç vaxt eşitməmişəm. Ailənin tanrılarını tərk edib İsanın ardınca getməyə səni nə vadar etdi?

İlyas güldü və dərhal ağrıyan sınıq qabırğalarını tutdu. Sonra zarafatca Amitə göz vurdu və danışmağa başladı:

— Nə qədər vaxtın var? Bu, tez evə qayıtmaq istəyən bir adam üçün uzun hekayədir, amma sənin üçün qısa danışmağa çalışacağam.

Məktəbi bitirdikdən sonra daha yaxşı iş tapmağım üçün təhsil almaqda atam çox fədakarlıq etdi. Təhsil almağı sevirdim və mənim üçün etdiyi fədakarlığa görə atama minnətdar idim. Mən müəllimlərə hörmətlə yanaşır, onları diqqətlə dinləyir, bütün tapşırıqları vaxtında yerinə yetirirdim. Tezliklə sinifdə ən yaxşı şagird və tanınmış rəhbər oldum. Atam çalışqanlığımdan razı qaldı və orta məktəbi bitirməyim üçün əlindən gələni etdi. Lakin diplomumu alanda başa düşdüm ki, atam təhsilimə görə maddi sıxıntıların öhdəsindən gələ bilməyəcək. Mən qərara gəldim ki, əlavə təhsil əvəzinə karyera qurum və ailənin rifahına kömək edirəm. Atam bunun əleyhinə olsa da, gördü ki, mənim maliyyə və biznes işlərində mükəmməl anlayışım var. İmkanım olsaydı, ailə biznesini inkişaf etdirməyə və onu daha çox gəlirli etməyə kömək edə bilərdim. Beləliklə, atam təslim oldu. Düzünü desəm, o, ali təhsil almağa getmədiyim üçün rahatlaşdı. Atam heç vaxt etiraf etməsə də, bildirdim ki, əlavə təhsilimin xərcini ödəmək onun üçün çətin olacaqdı.

Atam kəndimizdə tapılmayan mallar üçün bir dükən açdı. Böyük bir şəhərdə onları sərfəli qiymətə satan bir təchizatçı tapdı. Riskli olsa da, bu iş alındı. Atamın köməyi ilə yaxınlıqdakı yerlərdə oxşar satış məntəqələri açmağı bildim və bu dükanları idarə etmək üçün işçilər götürdüm. Biznesimiz çiçəkləndikcə mən kəndimizdəki icma dəyərlərinə sadiq olan hörmətli bir rəhbərə çevrildim.

Yolda çətinliklər

Bir gün müjdəçilər kəndimizə gəldilər və mən oxumağı bacaran adamlardan biri olduğum üçün mənə Müqəddəs Kitab verdilər. Mənə Müqəddəs Kitabı verən adamın adı cənab Qlen idi. O izah etdi ki, bu kitab mənə Allahın kim olduğunu anlamaqda kömək edəcək. Uşaqlıqdan mənə öyrədirdilər ki, bir çox tanrıların həyatımın üzərində səlahiyyəti var. Ona görə də onun həqiqi Allah haqqında dediyi sözlər məndə bir az şübhə yaratdı. Buna baxmayaraq, onlar məndə qeyri-adi bir maraq oyatdı. Üstəlik, uzun müddət idi ki, yeni bir şey oxumaq üçün darıxırdım. Mən Müqəddəs Kitabı evə apardım, amma bu qəribə kitab haqqında heç kimə demədim. Nəhayət, onu oxuyanda məzmunundan çaşqınlığa düşdüm, amma eyni zamanda daha çox öyrənmək istədim. Ona görə də mən gizli şəkildə cənab Qlenlə görüşməyə başladım və o, suallarına cavab verdi.

Cənab Qlen mənə səbirlə cavab verdi və izahatlarında əcdadlarımla tanrıları haqqında mənfi danışanda mənim xətrimə dəydi. Evə çox qəzəbli getdim, amma düzünü desəm, qəzəbdən çox qorxudan evə getdim. Tanrıları incidən bir kitabı oxumaqla özümün və ailəmin rifahını necə riskə ata bilərdim? Mənim üçün çətin idi, amma bilirdim ki, bu Müqəddəs Kitabda yazılanların doğru olub-olmamasına özüm qərar verməliyəm. İsanın yeganə yol, həqiqət və həyat olduğunu mənə deyən cənab Qlenlə başqa bir görüşdən sonra mən o qədər qəzəbləndim ki, Müqəddəs Kitabı götürüb oda atdım.

Həyəcan içində Amit qışqırdı:

— Sən Müqəddəs Kitabı yandırmısan?!

İlyas cavab verdi:

— Bəli. Müqəddəs Kitabda yazılanlar məni çaşdırdı, mən qorxdum və incidim. Mən cənab Qlendən və digər müjdəçilərdən qaçmağa başladım, günlərimi dükanlarda və ailənin torpaq sahəsində keçirir, atamla birlikdə tarlalarda işləyirdim. Bir gün cəsərimi toplayıb atama bu kitab haqqında danışdım. Əvvəlcə o çox qorxdu, sonra əcnəbilərdən bu kitabı aldığıma görə əsəbiləşdi. Mən onu inandırdım ki, kitabı yandırmışam. Atam bir az sakit-

ləşdi. Amma buna baxmayaraq, o təkid edirdi ki, tanrılar mənə və bütün ailəmə qəzəblənməyəcəyinə əmin olmaq üçün məbədə xüsusi qurban gətirməliyəm. Mən atama tabe oldum və bir daha Müqəddəs Kitabı oxumayacağıma söz verdim.

Yadımda qalan müddət ərzində mən həmişə tanrıların reallığı anlayışını qəbul etmişəm, lakin onlardan daim qorxu içində yaşamışam. Mən hələ uşaq olanda bir dəfə atamdan soruşmuşdum:

— Bu tanrılarla görüşmək, onları tanımaq mümkündürmü?

Atam gülümsədi və başını bulayaraq belə cavab verdi:

— Onları tanımağa ehtiyac yoxdur, oğlum. Onlara sadəcə tabe olmalısən.

İlyas davam etdi: “Böyüdükcə bütün bunlarda daha çox şey varmı deyə düşünməyə başladım. Müəllimlər xalqımızın ağsaqqallarından bizə ötürülən dini inancların əhəmiyyətini şagirdlərə izah etmək üçün səylə çalışsalar da, təhsil mənə sual verməyi, həyatın həqiqətini, mənasını axtarmağı öyrətdi. Əvvəlcə mənə verilən Müqəddəs Kitabı məhv etdiyim üçün rahat oldum, lakin zaman keçdikcə anladım ki, daxilimdə qaynayan həqiqət susuzluğunu yatıra biləcək yeganə mənbəyi itirmişəm.

Bir gecə mən çaşqın halda yatağımda uzanıb məni təqib edən şübhələri boğmağa çalışırdım. Tanrılarımin həqiqi olub-olmadığını necə bilməliydim? Mən adətimizə görə tanrıların məbədinə gedirdim və əvvəlki kimi onlara inanırdım. Buna baxmayaraq, gecənin sükutu öz gücümdən kənar qüvvələrlə mübarizə aparırdım. Yuxuya getdiyim zaman belə, yuxularım məni ölümlə qorxudurdu.

İlyas davam etməzdən əvvəl dayandı və sonra sözüünə davam etdi: “Yuxuda gördüm ki, mənə hücum etməyə hazır olan ilanlarla əhatə olunmuş bir yolda gedirəm. Hansı tərəfə dönürdüksə, mənim səhv addımımlı və səhv istiqamətə getməyimi gözləyən təhlükənin gizləndiyini görürdüm. Qaranlıqda qışqırırdım, kömək diləyirdim, amma sözlərim zülmətdə itirdi. Ümitsizlik içində diz çökdüm, əllərimlə üzümü örtüb acı-acı ağladım. Məhz o zaman uzaqda bir işıq gördüm, yaxınlaşdıqca daha çox işıqlandı. Tezliklə işıq o qədər

Yolda çətinliklər

parlaq oldu ki, ona güclə baxa bildim. Bu işığın məni təqib edən ilanları və təhlükələri qovduğunu da müşahidə etdim. İşığın içindən gələn incə, lakin güclü bir səs mənimlə danışdı. Üzüstə düşdüm. Bir səs mənə əmr etdi: “İlyas, qalx və Mənim arxamca gəl. Məni tanımadan heç kim Allahın kim olduğunu bilə bilməz. Mən Yol, Həqiqət və Həyatəm. Bütün başqa yollar ölümə aparır, amma sən Məndə bol həyat tapacaqsan”.

Dərhal yuxudan oyandım. Ətrafda heç kim yox idi və bunun yuxu olduğunu bilirdim. Ancaq bu dəfə özümü fərqli hiss etdim. Əvvəlki kimi narahat olmadım, qorxub həyəcanlanmadım. Əksinə, indi bütün bu mənfi hisslər rahatlıq hissi ilə əvəz olunmuşdu. Mən düşündüm: “Bu kimin səsi idi? O mənə dedi ki, Allahı tanıya bilərəm, amma indi həqiqətlə addımlamıram. Bəs, xilas olmaq üçün nə etməliyəm?”

Ertəsi gün mən bu sualları vermək üçün cənab Qlenin evinə getdim. Dedim ki, onun mənə verdiyi Kəlamı yandırmışam, çünki onu oxumaqla tanrıları qəzəbləndirdiyimi düşünürdüm. Mən o vaxtdan bəri çəkdiyim iztirablardan, narahat gecələrdən, qorxulu yuxulardan, sonra mənə danışan səsdən və ondan sonra yaşadığım rahatlıqdan danışdım.

Cənab Qlen diqqətlə mənə baxıb dedi:

“İlyas, inanıram ki, İsa yuxuda sənin yanına gəlib. Müqəddəs Kitabda deyilir: “Allah bu dünyanı elə sevdi ki, yeganə Oğlunu verdi ki, Ona iman edən hər kəs ölməsin, əbədi həyata malik olsun”. İndi sənin seçimin var, İlyas. Ya İsaya iman et, ya da Onu və Onun kim olduğunu söylədiyini rədd et. İsa Yol, Həqiqət və Həyatdır və Onun vasitəsilə olmadan heç kim Atanın yanına gələ bilməz. Müqəddəs Kitabını yandırmaq və onun təlimlərini rədd etmək qərarına gəldiyin axşam sənə izah etməyə çalışdığım da elə budur.

Bu sözlərdən yerə yığılıb hönkür-hönkür ağlamağa başladım. Yuxumdakı səs də mənə belə demişdi. Ağlayaraq davam etdim: “İnanıram, inanıram! Həyatımı Məsihə verirəm, çünki məni yalnız O xilas edə bilər!”

Yolda hücumlar

İlyas dostuna xilası haqqında danışarkən gözlərindən yaş axdı və davam etdi:

“O gün həyatım dəyişdi, Amit, amma atam İsanın ardınca getməyə qərar verdiyimi biləndə çox qəzəbləndi və incidi. O bunu bizim həyat tərzimizdən, irsimizdən və inancımızdan imtina kimi görürdü. Atamın mənim üçün etdiyi hər şeydən sonra onu incitdiyimi başa düşmək məni də narahat etdi. O, yaxşı ata idi, mən valideynlərimin sevgi və dəstəyinə görə həmişə minnətdar olacağam. Ancaq bildirdim ki, onların inandıqları tanrılar yalançıdır və mənə kömək edə bilməzlər. Beləliklə, ürək ağrısı və eyni zamanda böyük sevincə İsadən həyatımın Rəbbi olmasını xahiş etdim. Vəftiz olunduqdan sonra bütün ailəm məni rədd etdi. Məni incitsə də, İsanın məhəbbəti ürəyimi doldurdu. Mən Onun rahatlığını hiss etdim. Buna dəyərdi”.

Amit çarpayıda uzanmış dostuna baxdı, onun əzilmiş və döyülmüş bədənini gördü və daxilən üzüldü. Baxmayaraq ki, Amit İsayə möhkəm inanırdı və köhnə həyat tərzinə qayıtmayacağını bilirdi, evini yandırmaq cəhdlərindən sonra qorxu onun ağlına nüfuz edirdi.

Qorxu onun qulağına pıçıldayacaqdı ki, o, təhlükəsiz deyil, təhlükə gizlənir və bu hücum qaçılmazdır.

Hücum

Zorakılığa düçar olmaq, kiminləsə münaqişəyə başlamaq insana zərərli təsir göstərir.

İstehza, təcavüz, ayrı-seçkilik və böhtan əsasən müntəzəm hədə-qorxu formasında təzyiq tətbiq edir. Hücum isə ağrı və xəsarət yetirmək üçün fiziki zorakılıqdan istifadə edir. Təqib olunduqda hücum təsadüfi deyil. Bu, məsihçilərin fəaliyyətlərini məhdudlaşdırmaq və onlara hakimlik etmək üçün işlənən qeyri-fiziki taktikalardan daha böyük düşünülmüş zorakılıq formasıdır.

Kəlamda Allahın xalqının salehliyinə görə hücumla məruz qalmasının bir çox nümunəsi var. Müqəddəs Kitabda qeyd olunan ilk qətl (Yaradılış 4:1-8) ibadət zamanı qısqanclıq və qəzəb nəticəsində baş verdi. Bu amansız hücum nəticəsində Habil ilk şəhid oldu. Qabil və Habil Allaha qurban gətirəndə, Habil ən yaxşı quzunu, Qabil isə meyvəsinin ən yaxşısını Allaha təqdim etdi. Allah Habilin qurbanını qəbul etdi, qardaşının qurbanını isə rədd etdi. Habildən öyrənmək və düşüncəsini dəyişmək əvəzinə, Qabil qəzəbinin kəskin artmasına yol verdi. Buna görə də Allah onu məzəmmət edir və qəzəbin onu idarə etməsinə yol verməməsi barədə xəbərdarlıq edir.

Qlen Penner bunu belə izah edir: “Qabil Allahın qarşısında diz çökməkdən imtina etdi və doğma qardaşı olmasına baxmayaraq, dini düşməninə yaxa qurtarmaq qərarına gəldi. Bu halda, biz dini təqibin ilk nümunəsinin şahidi oluruq”.²⁶ Maraqlıdır ki, Habilin təqib edilməsinə dair Kəlamda heç bir zorakılıq olmadan təqib formalarından bəhs edilmir, yalnız Qabilin hücumu, təqibin ən qədim forması, ardınca isə şəhidlik qeyd olunur. Allahın övladlarına olan hücumlar barədə həm Əhdi-Ətiqdə, həm də Əhdi-Cədidə oxuyuruq. Allahın göndərdiyi peyğəmbərlərdən tutmuş ilk kilsənin həvarilərinə və məsihçilərinə qədər hücum strategiyası dünyanı tək həqiqi Allaha ibadət edənlərdən təmizləmək üçün bir vasitə olmuşdur.

Zorakılığa cavab qorxusu

Kanadadakı məsihçilərdən təqibin nə olduğunu soruşduqda görürük ki, yaş qrupundan asılı olmayaraq, hücum, döyülmə və ya işgəncə siyahının başında durur. Mən bunu maraqlı hesab edirəm, çünki Qərb məsihçiləri adətən fiziki sağ qalmaq üçün mübarizə aparmasalar da, biz təqibin qəddar tərəflərini yaxşı bilirik.

²⁶ Penner, *In the Shadow of the Cross*, 28.

Yolda hücumlar

Qərb məsihçiləri imanlarına görə öz ölkələrində hücumla məruz qala biləcəkləri barədə çox vaxt düşünmürlər. Biz evdən çıxanda hücumla məruz qalmaqdan qorxmuruq və bazar günü səhər kilsəyə gedərkən hücumla məruz qalacağımızdan narahat deyilik. Məsihçi imanımız üçün fiziki hücumla məruz qalmaq qorxusu azadlıq və təhlükəsizlik şəraitində, gündəlik həyatımızda əsas problem deyil. Biz bilirik ki, təqiblər Qərbin rahatlığında və təhlükəsiz şəraitində deyil, başqa ölkələrdə baş verir.

11 sentyabr 2001-ci ildə Amerika Birləşmiş Ştatlarına qarşı terror hücumları bu təhlükəsizlik illuziyalarını xarici düşmən qüvvələr tərəfindən darmadağın etdi. Bu hücumlar Amerika torpaqlarında baş versə də, Birləşmiş Ştatlarla sıx əlaqələri olan, eyni iman və dəyərləri bölüşən digər Qərb ölkələrinə də dərinlən təsir etdi. Hücumlardan sonrakı günlər və aylar ərzində bir çox Qərb vətəndaşları sual verirdilər: *“Bu, belə bir miqyasda ABŞ-da necə baş verdi? Bu hücum edənlər kimdir və niyə bu qədər niifrətlə doludurlar? Biz təhlükəsizlikmi? Növbəti hücum harada və nə vaxt olacaq? Daha bir 11 sentyabr hadisəsindən qorunmağa hazırıq?”*

Media məkanı bu suallara cavab vermək və hər şeyə mənə vermək cəhdləri ilə dolu idi, dövlətlər isə öz vətəndaşlarını qoruyacaqlarını onlara inandıрмаğa çalışırdılar. Əkiz qüllələrin çökməsi güman etdiyimiz təhlükəsizliyin divarlarını dağıtdıqda 11 Sentyabr hadisələrinin açıq nəticəsi qorxu idi.

Qavin de Beker bunu belə yekunlaşdırdı:

“Biz televiziya da gördüklərimizə çox diqqət yetirirdik, lakin hər birimizin daxilində nə isə baş verirdi. İnsan beyni risk altında daha səmərəli işləyir. Belə hallarda bütün daxili resurslar — təcrübə, təxəyyül, zəhmət, zəka, yaradıcılıq və yaddaş səfərbər olunur. İntuisiyamız çevik əsgərlərinə çıxışları qorumaq üçün ciddi əmrlər verir; bədəninizdəki hər hüceyrə verdiyi suallara cavab almayana qədər sakitləşmir.

Yolda çətinliklər

Bu hadisə təhlükəsizlik baxımından nə deməkdir? Hər şey yaxşı olacaqmı?”²⁷

Məsihiçilər də həyatlarına təsir edən bu yeni zorakılıq səviyyə-sini anlamaqda mübarizə aparırdı və millətin qalan hissəsinə təsir edən qorxudan uzaq deyildi. İştirak etdiyim kilsənin pastoru da 11 sentyabr hadisəsi barədə danışdı. Sonra o bizim əminliyimiz üçün Kəlama müraciət etdi. O dedi ki, dünyada şər tüğyan etsə də, biz dünyaya qalib gələnin ardınca gedirik. Biz İsanın davamçılarının Allahın ümid işığını bu qaranlığa gətirməkdə gözəl imkanımız var.

Həmin bazar günü toplantıdan sonra pastorumuz kilsə üzvlərinin suallarını cavablandırmağa başladı və bir çoxları narahatlıqlarını bildirdilər. Birlikdə kədərlənmək, şübhələri ifadə etmək, təsəlli üçün Məsihə dua etmək məqsədilə bir yerə toplaşmaq çox vacib idi.

Həmin görüşdə iştirak edənlərdən birinin sualını xüsusilə xatırlayıram. Həmin şəxs belə sual verdi: “Sizcə, bu, axirət dövrünün başlanğıcıdır?” Pastorumuzun cavabına görə bu sualı yaxşı xatırlayıram. O dedi: “Bu sualı Yaxın Şərqdəki məsihiçilərə və ya onilliklər ərzində bundan daha pis təcavüzə məruz qalan Afrika və ya Asiya ölkələrinə verməyin. Çünki oradakı imanlılar daim onlara nifrət edənlərin hücum təhlükəsi altında yaşayırlar”. Bu məsihiçilər üçün gündəlik həyat kədərlə doludur, lakin onlar bu hadisələrdən xəbərsiz deyillər və Məsihin qayıdışının vaxtını şübhə altına almırlar. Onlar İsaya iman etməzdən əvvəl də Rəbbin ardınca getməyin necə bəla olduğunu başa düşürdülər. Bu məsihiçilər sizə deyəcəklər ki, imanları ilə bağlı təqiblərə baxmayaraq, İsa bütün bunlara layiqdir.

Əzablardan danışan Ajit Fernando Qərb kilsəsi haqqında aşağıdakı müşahidələri etdi:

“Düşünürəm ki, Qərb kilsəsindəki nəzəriyyə ilə bağlı ən ciddi kor ləkələrdən biri onun iman uğrunda əzabın təbiətini

²⁷ Gavin De Becker, *Fear Less: Real Truth About Risk, Safety, and Security in a Time of Terrorism* (New York: Little, Brown and Company, 2002), 8.

düzgün başa düşməməsidir. Biz əzablardan necə qaçmaq və ağrıyarkən nə etmək barədə çox düşünürük. Əzabdan necə qorunmaq və sağlamaq barədə çoxlu təlimlər var, lakin əzabın ilahi tərəfi barədə kifayət qədər təlim yoxdur. Məsihiçilərə nə üçün Məsihin davamçıları kimi əzab çəkməyi gözləməli olduqları və əzabın məsihiçinin sağlam böyüməsi üçün niyə bu qədər vacib olduğu öyrədilmir. Beləliklə, əzab-əziyyətə ancaq mənfi tərəfdən baxılır”.²⁸

Təqib “problem” deyil

İnanıram ki, Məsih üçün əzab çəkməyə gəldikdə, aşağıdakı ifadə şübhəsiz ki, bir çox Qərb məsihiçilərinin inandığı bir fikridir. “Təqib qarşısı alınmalı olan problemdir.” Bu səbəbdən Qərbdəki imanlılar hesab edirlər ki, siyasi mövqe tutmalı, hücumla məruz qalan və artan təcavüzlə üzləşən məsihiçilərin əzablarına son qoymağa çalışmalıdırlar. Düzdür, biz bir məsihiçi kimi biz onları müdafiə etməliyik, lakin biz məsihiçilər yalnız insan hüquqları və dini azadlıq məsələləri ilə məşğul olmamalıyıq. Bu məhdud düşüncə şəxsi hüquqların Allahın iradəsindən üstün olması mövqeyindən irəli gəlir. Təqiblərə yalnız insan hüquqları çərçivəsində dini etiqad azadlığının pozulması obyektivindən baxıldıqda, biz Allahın ali məqsədlərini gözdən qaçıra bilərik. Çox vaxt imanlılar öz məsihiçi dəyərləri və onun nəticələri ilə yaşamaqdansa, onları qorumağa çalışırlar.

İndiki vaxtda məsihiçilər Allaha xidmət edərkən yaranan problemlərdən və mühitdən daha çox xəbərdar olmalıdırlar. Onlar özlərini avtopilota qoymağı, avtomatik təyinat yerinə çatmağı və qarşıdurma olmadan Allahın məqsədlərini yerinə yetirməyi gözləyə bilməzlər.

²⁸ Ajith Fernando, *The Call to Joy and Pain* (Wheaton, IL: Crossway Books, 2007), 51–52.

Yolda çətinliklər

Məsihçilərin təqibini başa düşməyə gəldikdə, ilk növbədə təqibin humanist həlli olan “problem” olmadığını anlamalıyıq. Bu məsələyə yoxsulluq, aclıq, müxtəlif formalarda olan köləlik, xəstəlik və s. kimi əsas humanitar problemlərdən fərqli yanaşılır. Müqəddəs Kitab bizə təqiblərə həll edilməli olan problem kimi baxmamağı öyrədir. O bizə müasir humanitar problemlərin həlli üçün müvafiq təlimatlar təqdim etsə də, təqiblərə necə yanaşmağa dair təlimatlar tamamilə onlardan fərqlidir.

İsanın Öz şagirdlərini İsrailin itmiş qoyunlarına xidmətə göndərməsi barədə Mattanın Müjdəsindən oxuyuruq:

“Budur, sizi qurdlar arasına quzular kimi göndərirəm. Ona görə də ilan kimi müdrik və göyərçin kimi məsum olun. İnsanlardan özünüzü gözləyin. Çünki onlar sizi məhkəmələrə çəkəcək, sinaqoqlarında qamçılacaq. Onlara və millətlərə şəhadət etmək üçün siz Mənə görə valilərin və padşahların qarşısına aparılacaqsınız. Onlar sizi təslim edəndə necə və ya nə deyəcəyiniz barədə qayğı çəkməyin. Nə deyəcəyiniz həmin vaxt sizə bildiriləcək, çünki danışan siz yox, sizdə danışan Atanızın Ruhudur. Qardaş qardaşı, ata övladını ölümə təslim edəcək. Övladlar ata-anasına qarşı çıxıb onları edam etdirəcək. Mənim adıma görə hamı sizə nifrət edəcək. Amma axıracan dözən xilas olacaq. Sizi bir şəhərdə təqib edəndə başqasına qaçın. Çünki sizə doğrusunu deyirəm: siz İsrail şəhərlərini dolaşib-qurtarmamış Bəşər Oğlu gələcək” (Matta 10:16-23).

Bu strategiya Qərbdəki bir çox məsihçilər üçün ənənəvi yanaşma olmayıb, çünki biz azadlıq və dini harmoniyaya can atdıqlarını iddia edən bir cəmiyyətdə yaşamaqdan həzz alırıq. Təqib ədalətsizlikdir və biz çalışırıq ki, o baş verən yerdə ədalətsizliklə mübarizə aparmaq üçün bütün mümkün vasitələrdən istifadə edək. Bununla belə, Müqəddəs Kitab bizə öyrədir ki, məsih-

Yolda hücumlar

çilərin təqib edilməsi, ilk növbədə, həqiqi şagirdliyin adi bir halı kimi qəbul edilməlidir:

“Ona görə də Məsih uğrunda zəifliklərə, təhqirlərə, ehtiyaclarla, təqiblərə və sıxıntılara məmnuniyyətlə dözüürəm, çünki mən zəifləyəndə qüvvətlənirəm” (2 Korinfilərə 12:10).

Təqib olunan kilsə çətin şəraitdə imanla yaşamaq qabiliyyətinə arxalanmır. Əksinə, o, yalnız Məsihdən gələn gücə güvənir. Rəbb bu dünyada müqavimətlərə baxmayaraq, Öz kilsəsini izzətini göstərmək üçün tikir. Məhz bu nöqteyi-nəzərdən biz Allahın çox-çox əvvəl planlaşdırdıqlarını həyata keçirmək üçün təqiblərdən necə istifadə etdiyini anlayacağıq.

Pastor Riçard Vurmbrand özünün ən çox oxunan *Məsih uğrunda əzablar* kitabında yazırdı:

“Digər məhbus yoldaşlarıma Məsih barədə danışmaq qəti qadağan idi. Hamı bilirdi ki, Allahın Kəlamını bölüşərkən tutulan hər kəs şiddətlə döyüləcək. Çoxumuz qərara gəldik ki, vəz etmək imtiyazının bədəlini ödəməyə hazır olaq, buna görə də kommunistlərin şərtlərini qəbul etdik. Bu, hər iki tərəf üçün sərfəli sövdələşmə idi: biz vəz edirdik, onlarsa bizi döyürdülər. Biz vəz etmək fürsətinə görə sevindik, onlar da bizi döymək fürsətinə görə sevindilər, buna görə də hamı sevindi”.²⁹

Məsihçi məhbuslar bu kommunist həbsxanalarında imanlarını cəsarətlə bölüşərkən əzablar çəkdilər. Lakin sadıq məsihçilərin şəhadətliyi və məhəbbəti vasitəsilə onları döyən mühafizəçilər və bir çoxları Allahın qüdrətini görə bildi. Bu, Allahın iradəsinə tamamilə təslim olan hər bir imanlıda olan daxili gücü nümayiş etdirir.

²⁹ Riçard Vurmbrand, *Məsih uğrunda əzablar* (Bartlesville, OK: VOM Books, 1998), 41.

Yolda çətinliklər

Mən demək istəmirəm ki, məsihçilər zülmün ədalətsizliyinə dözməlidirlər. Elə vaxtlar var ki, əziyyət çəkən bacı-qardaşlarımızı müdafiə etmək üçün səsimizi ucaltmalıyıq. Lakin təqiblər zamanı bizim ilk reaksiyamız etiraz olaraq küçələrə çıxmaq, plakatlar nümayiş etdirmək, tələblər irəli sürmək olmamalıdır. İlk cavabımız həmişə təqib olunanların özlərinin xahişinə uyğun olmalıdır: “Bizimlə birlikdə dua edin. Dua edin ki, təqib zamanı Allaha sadıq qalaq”.

“Kanadada Şəhidlərin səsi” təşkilatının əməkdaşları layihələr həyata keçirirdi və mən layihələrə nəzarət etmək üçün Hindistana səfər etdim. Bu səfər zamanı pastor Babunun hücumla məruz qalması barədə özündən eşitdim. Çoxsaylı təhdidlərə baxmayaraq, o, hücum edənlərin ona belə zərər verəcəyini gözləməirdi. Hadisə barədə o belə dedi: “Hər şey çox tez baş verdi. Kilsədən evə gedərkən qəfildən bir qrup kişi məni mühasirəyə aldı. Məni döyməyə başladılar. Əlimdən gələn yalnız özümü zərbələrdən qorumaq idi, lakin onlar döyməyi davam edirdilər. Düşünürdüm ki, həyatımın sonudur. Ancaq dua etdim və sonra hər şey ətrafımda qaraldı”.

Pastor Babu başına dəyən zərbələr nəticəsində huşunu itirdi. Hücum edənlər onu tutub bağlamaq, kisəyə salmaq və çaya atmaq niyyətində idilər. Lakin aldığı xəsarətlərdən öldüyünə inanaraq, onu ölü heyvan kimi yolda qoyub getdilər. Pastor Babu təkcə hücumdan sağ çıxmadı, həm də aldığı xəsarətlərdən sağaldı. İndi o, həmin icmadakı kilsədə pastorluq xidmətini davam etdirir.

Pastor Babunun yaşadığı hücumlar dünyanın bir çox yerində hər zaman baş verir. İsanın davamçıları Atanın iradəsinə tabe olmağa gəldikdə şəxsi təhlükəsizliklərini nəzərə almırlar. Çünki bilirlər ki, Ona xidmət etmək dünyanın müqavimətinə səbəb olacaq.

İlahiyyatçı Con Kalvin Məsihin davamçısını belə təsvir edir:

“Mömin imanlı — həyatının ipdən asılı olduğunu və min ölümə məruz qaldığını bilərək, ona göndərilən hər bir fəlakətə dözməyə hazır olan və həyatda yaşayan bir insandır. Belə məsihçi rahatlıqla sanki fırtınalı, təhlükəli bir dənizdə üzsə

Yolda hücumlar

də, bütün bəlalara, kədərlərə səbirlə dözür, müsibətlərində təsəlli tapır, çünki o, tamamilə Allahın lütfünə arxalanır”.³⁰

Biz məsihçilər, hansı formada olursa olsun, başımıza gələn əzablara təəccüblənməməliyik. Biz nəinki əzab çəkməyə hazır olmalıyıq, həm də günahlı dünyada belə təqiblərin olacağını qəbul etməliyik. Bu vacibdir, qaçılmazdır. Bunu anlamaq imkan verir ki, bizi gözləyən uğurlu gələcəyi və daha böyük planlarını həyata keçirən Allahımıza etibar edək.

Müəllif Davud Platt izah edir:

“Mən əminəm ki, İsa ‘Ardımca gəl’ deyəndə Onun həqiqətən nəyi nəzərdə tutduğuna ciddi nəzər salsaq, onda aşkar edəcəyik ki, Rəbdə təsvirolunmaz dərəcədə böyük bir güc var. Rəbbin köməyi ilə və Onun xatirinə bu dünyanın təklif etdiyi hər şeydən daha yüksək məqsədə çata bilərik. Nəticədə, biz hamımız — hər bir məsihçi Məsihi tanımaq və Onun barədə başqalarına danışmaq üçün canımızı həvəslə və sevinclə qurban verəcəyik, çünki bu, Ona tabe olmaqdır”.³¹

İsanın həyatında hücumlar

Müqəddəs Kitabda İsanın Yəhya tərəfindən vəftiz olunmaq üçün İordan çayına gəldiyi gözəl bir səhnə var. Yəhya Onun üçün yol hazırladı, insanları günahların bağışlanması üçün tövbə vəftizinə çağırırdı. İsa gəldi və Yəhya tərəfindən vəftiz olundu ki, bu da Onun sonradan qarşılaşacağı çarmıxdan xəbər verirdi. Sonra sudan çıxanda İsa Müqəddəs Ruhla doldu və Atadan təsdiqini aldı:

³⁰ John Calvin, *Heart Aflame: Daily Readings from Calvin on the Psalms* (Phillipsburg, NJ: P&R Publishing, 1999), 21.

³¹ David Platt, *Follow Me* (Carol Streams, IL: Tyndale House Publishers, 2013), 5.

Yolda çətinliklər

“Bütün xalq vəftiz olunanda İsa da vəftiz olundu. O dua edərkən göy yarıldı, Müqəddəs Ruh bədəncə göyərçin şəklində Onun üzərinə endi. Göydən bir səda gəldi: ‘Sən Mənim sevimli Oğlumsan, Səndən razıyam’” (Luka 3:21-22).

Bundan sonra İsa Müqəddəs Ruh tərəfindən qırx gün ərzində səhraya aparıldı. Orada İsa birbaşa Allahın Oğlu olmasına və hakimiyyətinə etiraz edən şeytanın sınaqlarına məruz qaldı. İsa Allahın Kəlamı vasitəsilə düşmənin hücumlarını dəf etdi. Sınaqlarının sonunda İsa Ruhun gücü ilə Qalileyaya qayıtdı və sinaqoqlarda təlim keçməyə başladı.

İsa haqqında xəbər ətraf bölgələrə yayıldıqca, Onun məşhurluğu artdı və xidməti yaxşı bir başlanğıc kimi göründü. Bu, Rəbbin doğulduğu Nazaret şəhərinə gələndə qədər davam etdi. Məhz burada İsa şənbə günü sinaqoqa girdi və Müqəddəs Yazıları oxumağa başladı. O, Yeşaya peyğəmbərin yazdığı tumarı götürdü və Müqəddəs Ruhdan ilhamlanmış aşağıdakı ifadəni oxudu:

“Rəbbin Ruhu üzərimdədir, çünki fəqirlərə Müjdəni bildirmək üçün O Məni məsh etdi. Əsirlərə azadlıq, korlara gözlərinin açılmasını elan etmək üçün, məzlumları sərbəstliyə buraxmaq üçün, Rəbbin lütf ilini bəyan etmək üçün Məni göndərdi” (Luka 4:18-19).

Oxuduqdan sonra İsa tumarı sinaqoq xidmətçisinə qaytardı və oturdu. Sonra İsa sinaqoqdakı camaata dedi: “Əşitdiyiniz bu Müqəddəs Yazı bu gün yerinə yetdi” (Luka 4:21).

İnsanlar İsanın cəsarətli təliminə heyran qaldılar və Onu təriflədilər. Bu Məsih ola bilərmidi? Onlar fikirləşəndə bir-birlərindən soruşmağa başladılar: “Bəs bu Yusifin oğlu deyilmi?”

İsa orada olanların fikirlərini bildiyi üçün onları danladı. O, başa düşürdü ki, insanlar suallarının cavabı üçün sübut istəyirlər. Onlara İsanın Özü barədə dediyi Kim olmasını göstərən əlamətlər

Yolda hücumlar

lazım idi. Ancaq qəlbləri sərt olanları hətta əlamətlər də inandırma bilməz. İsa insanlara cavab verdi: “Sizə doğrusunu deyirəm: heç bir peyğəmbər öz yurdunda qəbul edilməz” (Luka 4:24). Sonra İsa Ondan əvvəl Allahın elçiləri kimi gələn və insanların rədd etdiyi peyğəmbərlər haqqında danışmağa başladı. İsa İlyas və Elişanın nümunələrindən istifadə edərək insanlara izah etdi. İnsanlar Allahın bu xidmətçilərini qəbul etmədikdə Tanrı onları başqa yerə, hətta yad ölkələrə göndərəcək. Orada insanlar Allahın Ruhuna tabe olacaq, Onun çağırışına cavab verəcək və pis yollarından dönəcəklər.

Xalqın əvvəllər İsayə göstərdiyi hörmət tez bir zamanda izdihamın qəzəb dalğası ilə əvəz olundu. İsanı sinaqoqdan çıxardılar və öldürmək üçün şəhərin o tayına gedərək uçurumun kənarına apardılar. Bu çılğın izdihamın içində İsa möcüzəli şəkildə camaat arasından keçdi və oradan uzaqlaşdı.

Şeytanın hücumlarını dəf etmək üçün Kəlamdan istifadə edərək Məsih Müqəddəs Yazıları izah edib insanlara həqiqəti göstərərək Özünü riskə atdı. Çarmıxın kölgəsi İsanın doğulmasından bəri var idi və O, yer üzündə xidmətə başlayanda bu özünü daha qabarıq göstərdi. İsa Öz məqsədini yerinə yetirməyə başlayanda rastlaşdığı insanların reaksiyası təsdiqlədi ki, Onun yer üzündəki həyatı çarmıxda sona çatacaq. İsanın Yeşaya 61-ci fəsildən oxuduğu Müqəddəs Yazı Onun peyğəmbərlik xidmətini bəyan etdi və bu yalnız çarmıx vasitəsilə tamamlana bilərdi.

Lakin bu, İsanı dayandırmadı və onu xidmətini atmağa məcbur etmədi. Biz görürük ki, O, şəfa verməyə, cinləri qovmağa və ölkə daxilində sinaqoqlarda daha çox öyrətməyə davam edirdi.

Biz İsanın davamçıları da həqiqəti bölüşdükdə təqiblərə məruz qalacağıq. Bununla belə, möhkəm bağlı olduğumuz həqiqət özümüz haqqında deyil, “Yol, Həqiqət və Həyat” olan Rəbb haqqındadır. Üstəlik, təqiblər gücləndikcə, şeytanın hələ də dünyada və bizdə Məsihin həqiqətini məhv etməyə çalışdığını etiraf etməliyik.

Amitin hekayəsinin davamı

İlyas öz hekayəsini danışarkən Amit diqqətlə qulaq asdı. Amit üçün İlyas inanılmaz dərəcədə təvazökar və Allaha xidmətdə cəsarətli insan idi. Hücumdan sağaldıqdan sonra o, ətraf kəndlərdə daha çox insana İsa haqqında danışmaq qərarına gəldi. O, Müqəddəs Kitab və şəxsi şəhadətliyi ilə silahlanaraq xidmətə başladı və bu, çoxlu bəhrə verdi. Pastor Yeşua ilə birlikdə dörd kilsə açdı. Amit İlyasdan bunu necə etdiklərini soruşduqda, müjdəçi cavab verdi ki, onun İsaya olan imanı indi daha da güclüdür, çünki hücum onu imanda daha da gücləndirmişdi. İlyas belə izah etdi:

“Allah məni o gün xilas etdi, Amit. Amma O məni müəyyən bir məqsəd üçün xilas etdi. İndi isə sakit qala bilmirəm, baxmayaraq ki, yeni əzabların yaxınlaşdığını hiss edirəm”.

İlyas təcrid olunmasına və növbəti hücumlarla hədələnməsinə baxmayaraq, öz kəndində qaldı. O, İsa Məsihin xoş xəbərini başqa yerlərə çatdırmaqda müjdəçilərə və pastor Yeşuaya kömək etməkdə həmişəkindən daha qətiyyətli idi. İndi o, həmyerlilərinin nifrətinə baxmayaraq, İsanın ardınca daha da canfəşanlıqla addımlayır, Rəbbə olan möhkəm imanı, etibarını ona cəsarət və möhkəmlik verirdi.

Amit indiyə qədər fiziki hücumla məruz qalmasa da, İlyası başa düşdü. İlyas insanların həyatına dəyişiklik gətirmək üçün Müjdənin gücünün bir nümunəsi idi. İlyasın şəhadətliyi Amiti daha da ruhlandırdı və onun ürəyində bir gün imanlı qardaşı kimi müjdəçi olmaq arzusu artmağa başladı.

Amit və ailəsinin yaşadığı bölgədə məsihçilik sürətlə yayılmağa başladı. Bu, sevinmək üçün böyük səbəb olsa da, eyni zamanda bir əngəl də yaratdı. Yeni imanlıları öyrətmək və onlara şagirdlik etmək üçün Müqəddəs Kitaba əsasən təlim keçmiş müəllimlər yox idi.

Pastor Yeşuadan xahiş etdilər ki, imanlı müəllimə ehtiyacı olan daha dörd kilsəyə nəzarət etsin. Amit ondan çox şey öyrəndi. Yeşuanın çox gərgin iş qrafikinə baxmayaraq, o, Amitin Müqəddəs Kitabla bağlı suallarına cavab verməyə həmişə vaxt tapırdı. Yeşua

Yolda hücumlar

olmayanda İlyas Amitə və digər kilsə imanlılarına Allahın Kəlamını başa düşməkdə kömək edirdi.

Amit Allaha təşəkkür etdi ki, çox sevdiyi və hörmət etdiyi pastor Yeşua və İlyası onun həyatı üçün ruhani rəhbərlər kimi göndərdi. Lakin İlyası özünə daha yaxın hiss etdiyi üçün onların çoxlu ortaq cəhətləri var idi. Amit kimi İlyas da Məsihi qəbul etməzdən əvvəl əcdadlarının tanrılarına inanırdı və bu inanca sadıq idi. O, həm də bir vaxtlar tanrıların məbədinin rəhbəri idi. Sonra həm İlyas, həm də Amit başa düşdülər ki, yeganə həqiqi Allah əsirləri azad edən İsa haqqında onlara danışmaq üçün kəndlərinə müjdəçilər göndərmişdi. Ruhani azadlıq bu iki imanlı qardaşı Xilaskarları uğrunda əzabların dərinliklərinə aparsa da, onlar gördülər ki, izzət ümidi onların ruhlarını qorumaqda və təqiblərə sədaqətlə dözməkdə kömək edəcək.

Vəziyyətə daha dərindən baxaq

Matta 10:16-cı ayədə İsa deyir: “Budur, sizi qurdlar arasına quzular kimi göndərirəm. Ona görə də ilan kimi müdrik və göyərçin kimi məsum olun”. O, daha sonra izah edir ki, şagirdlər Onun tapşırığını yerinə yetirmək üçün yola çıxanda “İman yolunda” hər cür çətinliklə qarşılaşacaqlar. Hətta hücumlar və döyülmələr olan bu təqiblər vasitəsilə onlar dünyadakı günahkarlar arasında Onun şahidləri kimi sədaqətlə xidmət etməlidirlər. Zorakılıqla qarşılaşma düşüncələri qorxu yaratsa da, bu qabaqcadan xəbər verən emosiya Allahın əmrlərini yerinə yetirə bilməyəcəyimiz dərəcədə bizə hakim olmamalıdır.

Pastor Babu istehza, təqib və ayrı-seçkiliyə dözməli oldu. Hər an ona hücum oluna biləcəyindən xəbərdar idi. Davamlı hücum təhlükəsi altında yaşaması ona digər təqib formaları ilə üzləşməsi nəticəsində fiziki gərginlik yaşadırdı. Bu vəziyyətdə, öldürülmək qorxusu ilə yanaşı, pastor Babunun böyük iztirablarına səbəb olan daimi istehza, təqib və ayrı-seçkiliyin zirvə nöqtəsi idi.

Yolda çətinliklər

Birbaşa təqiblərə məruz qalan ərazilərdə yaşayan məsihçilər İsanın ardınca getməyin baha başa gəldiyini çox yaxşı bilirlər. Qərb məsihçiləri, xüsusən də “ac qurdların” hökmranlıq etdiyi ölkələrdə yaşamaq məcburiyyətində qalanda, quzularla — köməkətsiz və həssas canlılarla müqayisə edildiyini unuda bilirlər. İsa şagirdlərini Öz tapşırığını yerinə yetirmək üçün göndərəndə məhz bunu təsvir etmişdi. Əfqanıstanda xidmət etmiş amerikalı müjdəçi Kate Makkord bunu belə izah edir:

“Biz Məsihlə dünyaya gedəndə canavarların arasında quzular kimi gedirik. Bəli, İsa dünyaya kiçik və həssas olaraq gəldiyi kimi biz də kiçik və həssasıq. Biz bu vəziyyətdə Rəbbin ardınca gedirik, bilirik ki, İsa bizi heç vaxt Özü getmədiyi yerə aparmayacaq. Biz insan əllərimizdə və qəlbi-mizdə bir dəvət daşıyıq. Bu, bəşəriyyətin hər bir üzvü üçün Tanrının dəvətidir”.³²

Tətbiq

Heç kim əziyyət çəkməyi sevmir. Üstəlik, heç kim hücumə məruz qalmaq istəmir. Bununla belə, biz iman yolunda təqiblərin hücum şəklində olacağını reallığını dərk etməliyik. “İlan kimi müdrik və göyərçin kimi məsum olmağın” nə demək olduğunu başa düşmək bizə fayda verəcək. Lakin eyni zamanda İsanın tapşırıqla bağlı sözlərini də nəzərə almalıyıq:

“İki sərçə bir qara pula satılmırmı? onlardan biri belə, Atanızın izni olmadan yerə düşməz. Sizin başınızdakı saçlar belə, sayılıb. Ona görə də qorxmayın, siz saysız-hesabsız sərçədən daha dəyərlisiniz. İnsanlar qarşısında Məni iqrar

³² Kate McCord, *Why God Calls Us to Dangerous Places* (Chicago, IL: Moody Publishers, 2015), 70–71.

Yolda hücumlar

edən hər kəsi Mən də göylərdə olan Atamın qarşısında iqrar edəcəyəm. Amma kim insanlar qarşısında Məni inkar etsə, Mən də onu göylərdə olan Atamın qarşısında inkar edəcəyəm” (Matta 10:29-33).

İsanın ardınca getmək nə deməkdir? Bu, şəxsən sizə necə aiddir? Onunla birlikdə əzab çəkməyin sizin üçün nə mənası var?

Mənim bir dostum var. O, Rəbb onun həyatında bu cür təqiblərə yol verdiyi halda, onlara hazırlaşmaq üçün kömək edəcək bir siyahı təşkil edib. Məsələn, o, vaxtaşırı rahat çarpayısını və yumşaq yastığı atıb sərt döşəmədə yatır. Bu ağılsızlıq kimi səslənir? Amma nəzərə alsaq ki, bu gənc dünyanın bir çoxumuzun xidmət etməyə cəsarət etməyəcəyi bir bölgədə çalışmaq istəyir və bunun üçün Allaha özünü həsr edib, onda onu başa düşmək olar. Eşitdiyimə görə son dəfə onun siyahısına yüzdən çox hazırlıq işi daxil edilib.

Qarşınıza gələ biləcək potensial problemlərə hazırlaşmaq üçün hazırda yaşadığınız yerdə nə edə bilərsiniz?

Təklif: Təqiblərə baxmayaraq, İsanın ardınca gedən məsihçi bacı-qardaşlarınızdan öyrənin. Onların imanla bağlı şəhadətliklərini oxuyun və həyatlarında Rəbbin xeyirxahlığına görə Allahı həmd etməkdə onlara qoşulun. “Şəhidlərin səsi” təşkilatı bu məqsədlə bir çox faydalı resurslar yaradıb.

7-ci fəsil

Yolda həbs

“Amma siz ehtiyatlı olun. Adamlar sizi məhkəmələrə çəkəcək, sinaqoqlarda döyəcəklər. Onlara şəhadət etmək üçün siz Mənə görə valilərin və padşahların qarşısında duracaqsınız.”

Mark 13:9

Qaranlıq zindanlarda zəncirlənmiş atalarımızın hələ də ürəklərində azadlıq və vicdanı var idi; əgər onlar da ataları kimi Sənin uğrunda ölsəydilər, onların övladlarının da taleyi xeyir-dualı olardı! Atalarımızın imanı! Müqəddəs imandır! Ölənə qədər sənə sadıq qalacağıq!

Frederik Uilyam Faber *“Atalarımızın imanı”*

Amit uzun illər idi ki, İsanı həyatının Rəbbi elan etmişdi. Lakin bir çox cəhətdən o, özünü yeni imanlı kimi hiss edirdi. Müjdəçilərin köməyi ilə Amit oxumağı öyrəndi, pastor Yeşua və İlyasın rəhbərliyi altında Müqəddəs Kitabı öyrənməyə başladı. Həvvə onun sadıq köməkçisi idi. Öyrəndiyi hər şeyi həyat yoldaşı ilə bölüşdü. Beləliklə, Həvvənin imanı daha da möhkəmləndi və sevinclə xoş xəbəri kənddən olan digər qadınlarla bölüşdü. Amit sonsuz sevinirdi ki, Rafi də Müjdə ilə maraqlanır və tez-tez ondan Allahın Kəlamını ucadan oxumasını xahiş edirdi. Oğlunun necə sürətlə böyüdüynü görən Amit başa düşdü ki, oğlu tezliklə böyüyüb kişi olacaq.

Vaxt keçdikcə kilsə Amiti müjdəçilik xidmətinə təyin etdi və onu qonşu kəndlərə göndərdi. Bərbərxanada işləmək və ailənin tarlalarına qulluq etmək kimi çətinliklərə baxmayaraq, o, bu yeni məsuliyyətdən zövq alırdı. Pastor Yeşua Amiti çoxlarının başa düşə biləcəyi səviyyədə Məsihi bölüşmək üçün inanılmaz istedadı olan cəsarətli gənc Ömər ilə görüşdü. Onlar səmərəli komanda olduqlarını sübut etdilər və birlikdə keçirdikləri açıq görüşlərdə iştirak edən insanlarla ünsiyyətlər qurdular. Ömər kəndlilərə Məsih barədə danışdı, Amit isə insanlarla təkbətək söhbət apardı və ehtiyacları üçün dua etdi.

Müxalifət və imkanlar

Bir gün səs-küy salıb toplaşanlara hücum edən bir qrup gənc yığıncağa mane oldu. Orada olanların niyə axmaq məsihçiləri dinlədiklərinin izahını istədi. “Tanrılar sizin burada olmağınıza sevinmirlər. İndi isə buradan çıxıb gedin!” Lakin onların tələbinə heç kim əməl etmədi. Onlar qəzəblənib vəzi dinləyənləri döyməyə, onları getməyə məcbur etməyə başladılar.

Kənd ağsaqqallarının gəncləri onların məclisini pozmaq üçün göndərdiyindən şübhələnən Ömər onlara yaxınlaşaraq dinc toplanını niyə pozduqlarını soruşdu. Gənclər Öməri mühasirəyə alaraq onu itələməyə başladılar və qışqırdılar: “Bu insanlara yalan öyrədirsən! Sənə və yalanlarına son qoymağın vaxtıdır”.

Ömər əllərini qaldırıb sakitcə dedi: “Dostlarım, mən yalan danışmıram. Sizə bir film göstərmək istərdim. Kinoya baxmağı xoşlayırsınız mı? Zəhmət olmasa, oturun baxın. Əgər filmə baxandan sonra düşünsəniz ki, biz həqiqəti demirik, onda biz buradan çıxıb gedərik. Sizinlə belə bir razılaşmaya gələ bilərik?”

Gənclər sakitləşdilər və tamamilə istəksiz halda filmə baxmağa razı oldular. Ömər onları ən yaxşı yerlərə oturtdu və *İsa* filmi göstərməyə başladı. Hamı filmə baxarkən Ömər və Amit dua edirdilər ki, Rəbb gənclərin qəlbində işləsin və onlar dirilmiş Məsih

haqqında həqiqəti bilsinlər. Film başa çatdıqdan sonra gənclərayağa qalxaraq Ömər və Amitin yanından keçdilər və bir söz demədən görüşlərini tərk etdilər.

Axşam saatlarında Ömər və Amit evə qayıdarkən onların qarşısındakı yolda iki nəfər peyda oldu. İnsan fiqurları yaxınlaşmağa davam etdikcə məsihçilər donub qaldılar. Amit anladı ki, bunlar xidmət zamanı onlara problem yaradan iki gəncdir. Onlar yaxınlaşanda gənclər onları mehribanlıqla qarşıladılar və İsa haqqında suallar verməyə başladılar. Belə ki, bu uşaqlarla münasibət sayəsində onların kəndində məhsuldar iş başladı. Həm Ömər, həm də Amit bu gənclərlə görüşmək və onlara Allahın heyvətəmiz məhəbbətini öyrətmək fürsətindən böyük sevinc duydu. Məhz bu iki gənc sonradan Ömər və Amitdən kəndlərinə qayıtmağı və *İsa* filmi yenidən göstərmələrini, İsa haqqında və Onun ardınca getmək barədə izah etmələrini xahiş etdilər. Ömər və Amit dəvətə görə şad oldular.

Planlaşdırılan görüşdən bir gün əvvəl Ömərin qızı xəstələndi. Ömər evdə qalmalı olduğu üçün Amitdən görüşü onsuz keçirməsini xahiş etdi. Ancaq Amit tək getməkdən ehtiyat edirdi. Bəli, pastor Yeşua həmişə məsihçilərin Müjdə işinə görə iki-iki səyahət etməsini təkid edirdi. İsa Öz şagirdlərini iki-iki göndərdiyi kimi pastor Yeşua da onların eyni strategiyaya əməl etmələrini istəyirdi. Ancaq Amit kənddə görüşün baş tutmasını çox istəyirdi! Ömərin yerini tuta biləcək kimisə tapa bilməyən Amit Həvvaya onunla getməyi təklif etdi. Görüşdə heç vaxt Müqəddəs Kitab barədə eşitməyən kəndlilər bir araya yığılsaçaqdi və onlar üçün Məsih haqqında öyrənmək çox vacib idi. Tək getmək riskli idi, lakin Amit bilirdi ki, Müjdəni bölüşmək üçün istənilən fürsət riskə dəyərdi.

Kəndə gedən yolda iki yeni dost Amiti gözləyirdi. Onlar ruh yüksəkliyi ilə dolu idilər və dərhal neçə kənd sakininin görüşə qoşulmağı barədə danışmağa başladılar. Onların əksəriyyətinin yəqin ki, bir daha filmə baxmaq şansı olmayacaqdı. Ona görə də onlar hətta filmin nədən bəhs etdiyini bilməsələr də, bir sevinc hissi keçirirdilər.

Amit və yeni dostları *İsa* filmini nümayiş etdirəcəyi yerə gəldilər. Amit həyat yoldaşı ilə yeni bir qrup insanlara *İsa Məsih* haqqında danışacaqdı. Kəndlilər çöldə görüşməyə razılaşdılar ki, Amit filmi binanın divarında nümayiş etdirə bilsin. O, müjdəçilərdən filmi göstərmək üçün dinamikalı səyyar proyektor götürmüşdü. Başqa bölgələrə səyahət edən müjdəçilər çox vaxt özləri ilə film nümayişi üçün avadanlıq götürürdülər. İnsanlara *Məsih* barədə bölüşmək üçün bu əla vasitə idi. Amit ümid edirdi ki, Allahın lütfü ilə bu axşam filmi göstərə biləcək.

Amit avadanlıqları quraşdırıb yoxlayarkən kəndlilər toplaşmağa başladılar. Dostları düz deyirdilər: çox adam toplaşmışdı. Amit öz-özünə düşündü: “Ümid edirəm ki, hamı ilə danışa biləcəyəm. Görəsən, Allahın çağırışına cavab vermək istəyən hər kəslə görüşmək və dua etmək üçün bir neçə gün də burada qalmalıyam?”

Tezliklə görüşü başlamaq vaxt çatdı, amma artıq qaranlıq idi. Amit ayağa qalxdı və qarşısında filmə baxmaq üçün toplanmış ən böyük izdihamı gördü. Müjdəçi gələnləri salamladı və gəldikləri üçün onlara təşəkkür etdi. O izah etdi ki, indiyə qədər danışılan ən böyük hekayəni görəcəklər və bunun yaxşı tərəfi isə onun doğru olması idi. Sonra Amit filmi nümayiş etdirməyə başladı. Özü isə kənarda dayandı və orada olan hər kəsin ürəyinə *Müqəddəs Ruhu*n toxunması üçün dua etdi.

Birdən Amit gördü ki, yaxınlıqda bir neçə polis dayanıb, baş verənləri izləyir və qeydlər aparır. Problemləri görən Amit Tanrıdan hikmət, lütf və cəsarət istədi, çünki filmdən sonra cəsarətlə *Məsih* barədə danışmaq lazımdır.

Film bitəndə orada olanların çoxu ağladı, çoxları *İsa* haqqında daha çox eşitmək istədi. Amit bilirdi ki, onun istədiyi hər şeyi deməyə çox vaxtı yoxdur, amma təkbətək söhbətlər aparmaq imkanı var. Amit ayağa qalxdı, öz şəhadətliyini bölüşməyə başladı və dedi ki, o da bir vaxtlar həqiqətdən uzaq idi, lakin *İsa* vasitəsilə Allahı tanımaq üçün onun üzünə qapı açıldı. O, hər gün Allaha məhəbbətinin, Onu

Yolda çətinliklər

tanımasının və imanının necə artdığını söylədi. Bu, kainatı Yaradanın bizdən Onu tanımaq və sevmək istəyinə bir işarə idi.

“Kəs səsini!” — deyə qaranlıqda kobud bir səs gəldi. Amit bu sözləri deyən adama tərəfə çevrildi. Onun əvvəllər gördüyü polislər ona tərəf gəlirdilər. Onlar bura yerli keşişin başçılığı ilə gəlmişdilər və Amitin üstünə qışqıran da elə həmin keşiş idi.

“Burada danışmaq səlahiyyətini sənə kim verib?” — deyə keşiş hədə-qorxu ilə cavab tələb etdi.

Amit cəsarətlə dedi:

“Mən Müjdəni insanlarla bölüşməyə gəlmişəm. Mənə bu səlahiyyəti yaşayan Allahın Oğlu İsa Məsih verib”.

Keşiş əsəbi halda dedi:

“Mən burada Onun hakimiyyətini tanımıram. Sizin nə görüş, nə də filmin nümayişi üçün kənd ağsaqqallarından icazəniz yoxdur. Niyə kəndimizdə asayışı pozursunuz?”

Amit əminliklə cavab verdi:

“Mən kəndin asayişini pozmaq niyyətində deyiləm. Sadəcə insanlara Allahın Oğlu haqqında danışmağa gəlmişəm. Mən müjdəçiyəm və Müjdə barədə insanlara danışmaq üçün kəndlərə gedirəm”.

Keşiş dedi:

“Burada heç kimin sənə Müjdəyə ehtiyacı yoxdur. Madam ki, icazəniz yoxdur və yalan təlimlərinizlə ictimai asayışı pozursunuz, qoy polis sizi həbs etsin”.

Həbs

*İşi davam etdirməkdən saxlamaq; dayandırmaq;
ləngitmək; həbs olunmaq və ya həbsdə saxlanmaq*

Bir neçə il əvvəl “Kanadada Şəhidlərin səsi” təşkilatında global xidmətin rəhbərlərinin regionlarda məsihçilərin təqib-

lərindən danışması üçün konfrans keçirildi. İştirakçılar bizim təşkilatımızın qonağı olduqları üçün onları nahara dəvət etmək şərəfinə nail oldum. Küləkli bir axşam idi və nahar bitdikdən sonra onları restorandan bir neçə məhəllə aralıda yerləşən otelə apardım və avtomobillə təxminən beş dəqiqəlik məsafədə olan evimə qayıtdım.

Otelin dayanacağından çıxarkən gördüm ki, bir avtomobil arxamdan çıxıb çox yaxından məni izləyir. Sürətimi artırdım və dərhal gördüm ki, arxamdakı maşın da geri qalmır. Birdən arxa görüntü güzgüsündə gördüm ki, arxadakı maşın mavi, qırmızı və ağ işıqları yandırıb-söndürməyə başladı. Məlum oldu ki, bu, işarəsi olmayan polis maşını imiş. Polis məni dayandırdı.

Polis əməkdaşı mikroavtobusuma yaxınlaşaraq sürücülük vəsiqəsini, sığorta və nəqliyyat vasitəsinin qeydiyyat şəhadətnaməsini tələb etdi. O, sənədləri yoxlamaq üçün maşınına qayıtdı və bir müddət sonra yenidən peyda oldu. Sənədləri mənə qaytardı və oteldə nə işlə məşğul olduğumu soruşmağa başladı. Dedim ki, nahardan sonra həmkarlarımı ora aparmışam. Polis mənə daha bir neçə sual verdi və cavablarımla kifayətlənərək izah etdi ki, otel tez-tez yerli narkotik alverçilərin görüş yeri kimi istifadə olunurdu. O, mikroavtobusumdan bu qədər adamın çıxmasını şübhəli hesab edib. Beləliklə, o, avtomobil nömrəmi oxumağa çalışaraq arxamca gəlmişdi. Onun ardınca gəldiyini görüb sürəti artırmağa başlayanda bu onun şübhələrini daha da artırmışdı və o məni dayandırmaq qərarına gəlmişdi. Heç bir cinayət etmədiyimə görə, nəhayət, məni tərk etdi və sadəcə xəbərdarlıq etdi ki, hava şəraitinə görə çox sürətlə gedirəm və diqqətli olmalıyam.

Bu və digər polisin maşını saxlama vəziyyətləri (bəli, məni bir neçə dəfə saxlayıblar) haqqında düşündükcə yolun kənarına çəkilib polisi gözləməli olduğum, onun gəlib problemin nə olduğunu izah edərkən keçirdiyim hisslər barədə fikirləşdim. Əgər siz nə vaxtsa polis tərəfindən saxlanmışınızsa, onda nə demək istədiyimi yaxşı başa düşəcəksiniz. Yol hərəkəti qaydalarının pozulması, xüsusən

də, səhv etdiyinizi bilərkən sizə nə qədər baha başa gəlməsi barədə qorxmaq dəhşətli bir hissdır.

Ertəsi gün konfransda “China Aid” təşkilatının təsisçisi və prezidenti Bob Fu ilə tanış oldum. Onun təşkilatı Çində təqib olunan məsihçilərə yardım edir. Mən ötən axşam camaata polis tərəfindən saxlandığımı söylədim və dedim: “Bilirsiniz, dünyanın bir çox yerində polis tərəfindən dayandırılma tamamilə fərqli bir təcrübədir, daha qorxuludur. Biz adətən cərimənin vura biləcəyi maddi ziyandan qorxuruq. Çin kimi ölkələrdə isə polislə qarşılaşma azadlıq, işgəncə və hətta ölümlə nəticələnə bilər. Təsəvvür edin ki, siz bir polis tərəfindən məsihçi olduğunuzu və imanınızı əks etdirən həyat sürdüyünüzə görə saxlanırsınız”.

Təqiblərin agentləri

Bu ayıq düşüncədir. Dünyanın başqa yerlərində yaşayan məsihçilər bilirlər ki, polis ictimai mənafeyə xidmət edən və onu cinayətkarlardan qoruyan hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları deyil. Onlar müəyyən dinə etiqad edən hər kəsin həbs olunması qanununu həyata keçirən hökumətin agentləridir. Pastorları və kilsə üzvlərini müntəzəm olaraq qorxudan, ibadətləri pozan, imanlıların Allaha səcdə etməsi üçün toplaşmasına mane olan, kilsə rəhbərlərini sorğu-sual üçün saxlayan, kilsəyə gələnləri döyən, Müqəddəs Kitabları və ilahilər kitablarını müsadirə edən polislərdir. Onlar hökumət tərəfindən “qanunsuz yerlər” kimi təsnif edilən kilsə toplantılarının dağıdılmasına nəzarət edirlər.

Son vaxtlarda “China Aid” təşkilatı məsihçilərin mütəmadi olaraq üzləşdiyi polisin fəaliyyəti haqqında belə məlumat verdi:

“Bazar günü Çinin cənubundakı Quancdonq əyalətinin Quancjou şəhərində kiçik ev kilsəsinə bazar günü ibadət

zamanı basqın edildi. Kilsənin pastoru Huanq Xiaoning və orada olan daha üç nəfər saxlanıldı.

Yerli polis bölməsinin və rayonun komitə üzvləri Müqəddəs Kitab kilsəsinə basqın edərək ondan ibadəti dayandırmağı tələb edəndə pastor Xuan vəz edirdi. Cavabında pastor Xuan bildirdi ki, onun kilsə üzvləri heç bir qanunu pozmayıb.

Səlahiyyətli şəxslər kilsə üzvlərinin video görüntülərini və şəkillərini çəkib sonra Huanq Uanq Çuanjun adlı məsihçini və kilsə xidmətində işləyən digər iki nəfəri saxladılar. Bölmədən azad edilməzdən əvvəl onlar xeyli vaxt sorğu-sual olundular.

Kilsə əvvəllər dəfələrlə təqiblərə məruz qalmışdı. Quançjou-dakı məsihçilər bildirirlər ki, bir çox məsihçi toplantılarını dayandırmaq üçün fərman verilib. Şəhərdə çoxlu kilsə və məsihçilər olduğundan, polis zorakı tədbirlərə əl atmamağa üstünlük verir və əsasən kiçik icmalarda reydlər keçirir”.³³

Pastor Xuandan həbsxanaya düşməkdən qorxdığını soruşduqda, o cavab verdi: “Mən heç vaxt həbsdən qorxmamışam, çünki ölümdən də heç vaxt qorxmamışam”.

Lakin məsihçiləri saxlayan təkcə polis deyil. Hərbçilər, dini ekstremistlər, terrorçu qruplar, dini rəhbərlər, ailə üzvləri və hətta qonşularımız Məsihdəki bacı-qardaşlarımızı həbs edirlər. Bir çox hallarda qəsdən belə hərəkət edib heç bir hüquqi əsas olmadan bunu həyata keçirirlər.

Həbs olunma — polis bölməsinə aparılma, mühafizəçi nəzarətində olma, dindirilmə, ev dustaqlığı və ya təcridxanada saxlanmaqdan ibarətdir. Həbs həm gizli, həm də açıq şəkildə — şəxsin evində, ibadət yerində, polis idarəsində və ya digər dövlət qurumunda baş verə bilər.

Şəxsin həbsə alınıb saxlanması onun fəaliyyətinin və azadlığının məhdudlaşdırılması üsuludur. Bunun müxtəlif səbəbləri ola bilər,

³³ “Four Christians detained in Guangzhou church raid,” ChinaAid, June 14, 2018 <chinaaid.org/2018/06/four-christians-detained-in-guangzhou.html>.

Yolda çətinliklər

məsələn, müəyyən bir hərəkətin qarşısını almaq və ya dindirmə lazım olduqda bunu həyata keçirə bilirlər. “China Aid” təşkilatının hadisələrlə bağlı hesabatında qeyd olunur ki, bir pastor və daha üç nəfər dindirilmək üçün nəzarətə götürüldü, lakin sonunda azad edildi.

Digər hallarda, qohumları məsihçiliyi qəbul etmiş bir adamı saxlaya bilirlər. Dini rəhbərlər eyni məqsədlə məsihçiliyi qəbul edənləri saxlayır və eyni zamanda bir imanlının keçmiş dininə dönməsi üçün bu taktikalardan istifadə edirlər. Belə həbs adətən uzunmüddətli olmur və zaman keçdikcə məhbus azadlığa buraxılır. Ancaq onun sağ qalacağına və ya bunun yalnız bir dəfə baş verəcəyinə dair heç bir zəmanət yoxdur.

Həbsdə saxlanma dindirilməni çətinləşdirir. Burada dindirilmənin kimin tərəfindən aparılması vacibdir. Polis məmurları məlumat əldə etmək və onlara nəzarət etmək üçün digər məsihçilər, təşkilat şəbəkələri və ya rəhbərlər haqqında məlumat tələb edə bilər.

Bazar günü, 29 fevral 1948-ci ildə pastor Vurmbrand Rumıniyanın məxfi polisi tərəfindən həbs olundu. Sonra “1 nömrəli məhbus” kodu ilə karsərə salındı. O, səkkiz ildən sonra ailəsinin yanına qayıda bildi.

Qeyri-polis həbsləri, qaçırılmalar və pis məqsədlər — gələcək hücumlar, toplantıların dağıdılması və digər məsihçilərin təqib edilməsi üçün məlumat əldə etmək ola bilər. Adam oğurluğu insanın iradəsinə zidd olaraq onun zorla həbs olunması və saxlanması deməkdir. Bu anlayışa istinad etmək üçün tez-tez istifadə olunan başqa bir termin *kidnəpinq*-dir.

Müasir nümunələr

Bu günlərdə bəzi ölkələrdə adam oğurluğu hallarına rast gəlinir və onların səlahiyyətli orqanları bu cür əməllərin qanunsuz olduğunu iddia etsə də, bu tip cinayətlərin qarşısının alınması və günahkarların cəzalandırılması üçün çox az iş görür.

Misirdə gənc məsihçi qadınlar küçələrdə qaçırılaraq öz iradələri əleyhinə müsəlmanlara ərə verilir. Bu gənc qadınlar təcavüzə məruz qalır, onlar əsir götürənlərlə məcburi evlənilir və sonradan müsəlman kimi yaşamağa olurlar.

Əksər hallarda yalnız bir adam oğurluğu olur. Lakin bu, eyni vaxtda bir neçə insanın başına gələ bilər. Nigeriya, Yəmən, Pakistan, Suriya və Sudan kimi ölkələrdə məsihçi xeyriyyə işçiləri və bütöv müjdəçi qrupları qaçırılır. Dünyanın diqqətini cəlb edən ən dəhşətli kütləvi adam oğurluğu hadisəsi 2014-cü il aprel 14-də Nigeriyanın Çibok şəhərində baş verib. O zaman Boko Haram terror qruplaşmasının üzvləri 276 məsihçi məktəbli qızı qaçırdılar. İstər ayrı-ayrı imanlıların, istərsə də bütöv bir qrupun oğurlanması dəhşətli faciədir. Buna baxmayaraq, bir çox hallarda onlar “sınaqların içində iman” heyrətamiz şəhadətlilikləri ilə müşayiət olunurlar. Əsirlikdən uğurla xilas olmuş məsihçilər Səməvi Atalarının varlığını, Müqəddəs Ruhun gücünü hiss edir və Məsihdə təsəlli tapırlar.

Ev dustaqlığı məhbusların hakimiyyət orqanları tərəfindən öz evlərinin hüdüdlərində saxlanmasıdır. Bu imanlılar həbsxana kameralarında saxlanılmasalar da, işə getmək üçün hələ də binaları tərk edə bilmirlər. Bu isə sosial, emosional və mənəvi nəticələrdən başqa, ciddi iqtisadi nəticələrə gətirib çıxarır.

Vyetnamda məsihçi xidmət rəhbərlərini ziyarət edərkən mən ərləri pastorluq etdiklərinə görə həbs edilmiş bir qrup qadınla görüşdüm. Bu qadınlar üçün vəziyyət son dərəcə çətin oldu, çünki onlar artıq digər işlərlə yanaşı, ailələrini təmin etmək rolunu da öz üzərlərinə götürməli idilər. Bundan əlavə, ərlərinin məhbus olmaları həbsxanalara paltar, yemək və dərman da aparmalı idilər.

Onların hekayələrini dinləyərkən öyrəndim ki, bir çox hallarda pastorlar həbsdən yalnız ev dustaqlığına buraxılır. Bunun ailəyə müsbət təsir etdiyini düşünərək onların ərlərinin evə qayıtmasından necə məmnun olduqlarını soruşdum. Bir anlıq sükut oldu, sonra arvadlardan biri dedi: “Kaş ki, ərim indi evdə yox, həbsdə olaydı”.

Yolda çətinliklər

Qadının sözlərindən məəttəl qaldım, amma onların bildiyi bir şeyi dərhal anladım. Mən diqqətlə onun niyə belə düşündüyünü soruşdum və aşkar etdim ki, demək olar ki, bütün hallarda ərlər evə çox xəstə qayıdırdılar. Onların bir çoxunda həbsxanada pis qidalanma səbəbindən bağırsaq problemləri var, fiziki cəhətdən çox zəifdirlər. Məsihiçilər travma aldıklarına görə onlarda stress pozğunluğu (TSSB) olur. Onların evlərinə qapanmaları, ailənin maddi rifahına töhfə verə bilməmələri vəziyyəti daha da gərginləşdirir. Özünü yararsız və məyus hiss edən bu travmaya məruz qalan məsihiçilər əsəbləşir və bilmədən ailə üzvlərinə qəzəblənirlər. Beləliklə, bu qadınların bir çoxunun yükü ərlərinin həbsdə olduğu vaxtdan daha çox olur.

Bu, təqibçilərin təkcə məsihiçilərin həyatını deyil, həm də ailələrini, xidmətlərini və dolanışq vasitələrini məhv etmək üçün istifadə etdikləri şeytanın planının bariz nümunəsidir. Məsihiçilərin ev dustaqlığına salındığı digər ölkələrdə bu, eyni şəkildə olmasa da, belə vəziyyətdə olan ailələrin hər cür əlavə təzyiqlərə məruz qalması başa düşüləndir.

Azadlıqdan məhrum etmə şəxsin istənilən müddətə azadlıqdan məhrum edilməsidir. Həvarilərin və ilk kilsənin digər təqib edilən imanlılarının dövründən bu günə qədər Məsihdəki bir çox bacı-qardaşlarımız imanlarına görə həbsxanada əziyyət çəkiblər. Şimali Koreyadan Eritreyaya, Rusiyadan Şri-Lankaya kimi və bir çox başqa yerlərdə Məsihə sədaqətlə tabe olanların qarşılaşdıqları reallıq budur.

Eritreya məsihiçiləri təqib edən bir ölkənin müasir nümunəsidir. Burada Allahın övladları imanlarına görə həbs edilir. Qırmızı dənizin cənub sahilində, Efiopiya ilə qonşu olan bu kiçik Şərqi Afrika ölkəsi “Afrikanın Şimali Koreyası” adlandırılıb. “Kanadada Şəhidlərin səsi” təşkilatı xəbər verir ki, hökumət 2002-ci ildən 2010-cu ilə qədər çoxlu sayda eritreyalıni siyasi və dini səbəblərə görə həbs edib, işgəncə verib və ölümə məhkum edib. Onların bir çoxu işgəncələrə məruz qalıb və məhkəməsiz öldürüüləblər. Bu

Yolda həbs

gün bəzi hesablamalara görə, Eritreya həbsxanalarında 300-3000 məsihçi məhbus var. Bu imanlılar dəhşətli şəraitdə saxlanılır və işgəncələrə məruz qalırlar. Onların bir çoxu səhrada havalandırması və tualeti olmayan metal konteynerlərdə saxlanılır.

Bu arada, Pakistanda məsihçilər bədnam şəriət qanunu, küfr qanunu əsasında həbsdə saxlanılır. Bu qanuna əsasən, Məhəmməd peyğəmbəri və ya Quranı təhqir etməkdə günahlandırılan hər bir pakistanlı ömürlük həbs və ya ölüm cəzası ilə üzləşir.

Həbs Müjdənin düşmən olduğu ölkələrdə yaşayan məsihçilər üçün ümumi təhlükədir. Həbs təqibçilərin istifadə etdiyi yeni taktika deyil və məsihçilər Məsihə olan imanlarına görə qəflətən həbs olunduqları halda, ehtiyatsızlığa yol verməməlidirlər.

“Bunun üçün qoy Allahın iradəsinə görə əzab çəkənlər yaxşılıq edərək həyatlarını sadıq olan Yaradana həvalə etsinlər” (1 Peter 4:19).

İsanın həyatında həbs

İsa həyatı üçün çox təhlükəli vəziyyətlər yaşadı. Kəlamda Onun yerdəki həyatında başına gələn istehza və düşmənçiliklər haqqında oxuyanda, onların Rəbbi qorxutmadığını aydın görürük. Bununla belə, biz Müqəddəs Yazılardan görürük ki, İsa xidmət yolunda olan müqavimət və maneələrə təəccüblənməmişdi, əksinə, onları gözləyirdi.

“Adamlar ona həqarətlə baxıb rədd etdi. O, dərddli, xəstəlikləri görən insan idi, adamlar ondan üz döndərirdi, xor baxdı. Biz ona qiymət vermədik” (Yeşaya 53:3).

Hər şeydən əvvəl yer üzündəki xidməti ilə maraqlanan İsa başa düşdü ki, insanları günahlarından xilas etmək üçün böyük

Yolda çətinliklər

əzablara dözəcək. Çarmıxa çəkilmə vaxtı yaxınlaşdıqca, biz İsanın Öz şagirdlərini Onunla birlikdə Pasxa yeməyini yeməyə çağırmasını görürük:

“Yemək vaxtı çatanda İsa həvarilərlə süfrəyə oturdu. İsa onlara dedi: ‘Mən əzab çəkməzdən əvvəl bu Pasxa yeməyini sizinlə birgə yeməyi çox arzulayırdım’” (Luka 22:14,15).

İsa nə baş verəcəyini bilərək şagirdlərini Onun çarmıxa çəkilməsinə hazırlamağa başladı. O, Pasxa bayramı ilə oxşarlıqları onlara bildirdi ki, O, Allahın Pasxa quzusuudur. Bu, Pasxa quzusu təkcə yəhudilər üçün deyil, həm də hər qəbilə, dil və millətdən olan insanlar üçün öldürüləcək. O vaxtdan bəri hər Pasxa bayramı məsihçilər diqqətini yalnız Əhdi-Ətiq dövründə Allahın Öz xalqını möcüzəli şəkildə xilas etməsinə deyil, həm də Tanrının daha böyük möcüzəsinə — İsa Məsihə yönəltdi. Bu, Allahın qurban Quzusu vasitəsilə təqdim etdiyi əbədi xilasdır. İsanın çarmıxda ölümü bütün bəşəriyyətin min illər boyu üzərinə düşən ağır günah yükünün əvəzini tam ödədi.

“Sonra İsa bir kasa götürüb şükür etdi və dedi: ‘Bunu götürün və aranızda bölüşdürün. Mən sizə deyirəm: Allahın Padşahlığı gələndə üzümlü ağacının məhsulundan əslə içməyəcəyəm’. Sonra İsa çörək götürdü, şükür edib onu böldü və şagirdlərə verərək dedi: ‘Bu Mənim sizin üçün verilən bədənimdür. Bunu Məni xatırlamaq üçün edin’. Eləcə də axşam yeməyindən sonra kasanı götürüb dedi: ‘Sizin üçün axıdılan bu kasa Mənim qanımla bağladığım Yeni Əhddir’” (Luka 22:17-20).

İsanın bu rəmzi Pasxa şam yeməyində söylədiyi sözlər, yəqin ki, Rəbb göyə qalxdıqdan və şagirdlər Əllinci Gün bayramı Müqəddəs Ruhla doludqdan sonra daha dərin məna kəsb edirdi.

Lakin şagirdlər əvvəllər İsanın onlara nə öyrətdiyini başa düşməkdə çətinlik çəkmişdilər. Məhz bu gərgin vaxtda İsa yuxarı otaqda olan hər kəsi narahat edərək şagirdlərdən birinin Ona xəyanət edəcəyini bildirdi. Bundan əlavə, İsa şagirdlərinin hər birinin Onu tərک edəcəyini də söylədi. (Bu ağır anlarda Peter hətta Onu üç dəfə inkar etdi.) Şagirdlərin özlərini necə hiss etdiyini təsəvvür edin. Onlar bütün çətinliklərdən İsa ilə birlikdə keçdilər, Onun ardınca getmək üçün hər şeyi atdılar. Onlar Rəblə səyahət edir və Onunla çiyn-çiynə xidmət edirdilər. Bütün bunlardan sonra İsa onların xəyanəti və rədd edilməsi haqqında peyğəmbərlik etdi. Şagirdlər üçün bu çətin anlar idi.

Pasxa yeməyini bitirdikdən sonra İsa və şagirdləri dua etmək üçün Getsemani bağına getdilər. Məhz bu vəziyyətdə xain Yəhuda İsanı tapdı, o özü ilə bir dəstə əsgər və baş kahinin xidmətçilərini gətirdi. Yəhya 18-ci fəsildəki bu möhtəşəm səhnə İsanın həbsini diqqətlə qeyd edir. (Aşağıda bu hadisənin təkrar ifadəsi verilmişdir.)

İsa vaxtının yetişdiyini bildiyi üçün qabağa çıxdı və kimi axtardıqlarını soruşdu. Ola bilsin ki, onlar qaranlıqda İsanı tanımırdılar və ona görə də cavab verdilər ki, Nazaretli İsanı axtarıyıq. İsa Özünü onların axtardıqları şəxs kimi təqdim edərək: “O Mənəm” dedi, İsanın sözlərinin gücü — Onun kim olduğunun açıqlaması — bu insanların geri çəkilib yerə yıxılmasına səbəb oldu.

Onlar ayağa qalxanda və İsanın onlardan kimi axtardıqlarını soruşanda onların çaşqınlığını təsəvvür edə bilirəm. Cavab eyni idi, onlar Nazaretli İsanı axtarırdılar. İsa bir daha bu silahlı adamlara bildirdi ki, axtardıqları adam O Özüdür. Sonra Rəbb şagirdlərinin Onunla birlikdə həbs olunmaması və qaçib getmələri üçün imkan yaratdı.

Birdən kəsən qılınc səsi, ardınca yaralının fəryadı eşidildi. İsanın ən yaxın şagirdlərindən biri olan Peter — Rəbbin sözlərinə görə Onu üç dəfə inkar edəcək şagird qorxmada silahlı adamların bir dəstəsinə hücum etdi və onlardan birinin qulağını kəsdi. Vəziyyət daha da nəzarətdən çıxmazdan əvvəl İsa müdaxilə etdi, Peteri

danladı və ona qılıncını yığışdırmağı əmr etdi. Yaralının qulağına toxunaraq Öz zülmkarına şəfa verməklə haqsızlıq qarşısında mərhəmət və lütf göstərdi.

Sonra İsa həbs edildi və mühakimə olunmaq üçün baş kahinin yanına aparıldı. Onu tutanda şagirdlər dağıldı və Rəbb düşmənlərinin nifrəti ilə təkbətək qaldı.

Amitin hekayəsinin davamı

Amit çoxlarının Məsihi qəbul etməyə hazır olduğu görüşün belə təhlükəli vəziyyətə dəyişdiyinə təəccübləndi. Polisin gəlişi dirçəliş qığılcımını alov kimi söndürdü. Amitin başı gicəllənməyə başladı və qorxu hiss etdi. O, İlyasın məsihçilərin polis tərəfindən yalan ittihamlarla həbs edilməsi, gecə saatlarına qədər uzun müddət dindirilməsi barədə eşitmişdi. Belə dindirmələr demək olar ki, həmişə döyülmələrlə müşayiət olunurdu. İki polis onun əllərini arxasına bağlayaraq onu camaatın arasından dartıb aparanda yeni qorxu dalğası Amiti bürüdü. Hər şey sanki yavaş sürətlə baş verdi, Amit bunun yuxu olub-olmadığını düşünməyə başladı. O, keşişin insanlara evə getmələri üçün qışqırdığını eşitdi, yoxsa onlar da icazəsiz yığıncaqda iştirak etdiklərinə görə həbs olunacaqdılar.

“Ya Rəbb İsa, mənə kömək et” deyərək Amit öz-özünə dua etdi. Bu sözlərdən sonra Allahın sülhü Amitin qəlbinə bürüdü və Rəbbin onun ürəyinə danışdığını hiss etdi: “Qorxma, Amit, sən Mənim üçün bir çox kiçik quşlardan daha dəyərlisən. Mən səni atmayaçağam və səni tək qoymayacağam. Sadəcə Mənə güvən”.

Amiti yolun kənarında dayanmış polis fərqlənənə tərəf apardılar. Polislərdən biri qapını açdı və Amiti içəri itələdi. Pəncərədən Amit vəz etdiyi açıq sahəni gördü. O, insanların qaçdığını və keşişin proyektoru və bütün digər avadanlıqları sındırdığını gördü.

Mikroavtobus hərəkət etməyə başlayanda Amit düşündü: “Siz mənim avadanlıqlarımı məhv edə bilərsiniz, amma həqiqəti məhv

edə bilməzsınız.” Bu gün həqiqət elan olunub və vaxtında bəhrəsini verəcək. Həbs ödənilməli bədəldirsə, Amit inanırdı ki, buna dəyər.

Məsihçi gözlərini yumdu, qarşıda duran hər şeyə dözmək üçün güc və lütf üçün dua etdi. O, hansı dəhşətlərlə üzləşəcəyi barədə düşündü, fikirlərini yenidən İsayə yönəltdi, narahatlıq və qorxu yox oldu.

Polis mikroavtobusu qaranlıqda gözdən itdi.

Vəziyyətə daha dərindən baxaq

İmanlarına görə təqib edilən məsihçilərin sayını dəqiq təxmin etmək çətindir. Allahın övladlarından neçəsi şəhid oldu? Neçə nəfər başqa təqiblərə məruz qalır? Neçə bacı-qardaş həbsxanada əziyyət çəkir? Bu suallar tez-tez problemin miqyasını müəyyən etmək üçün verilir, lakin hər hansı dəqiq rəqəmi əldə etmək asan deyil. Təqiblə bağlı yuxarıda verilən suallara cavab verməklə əsas statistik rəqəmləri müəyyən etmək faydalı olsa da, bir məqamı unutmamaq olmasın: təqib şagirdliyin əlaməti olub və bundan sonra da olacaq.

On ilini əmək düşərgəsində keçirmiş bir çinli məsihçinin dediyi kimi: “Məsihçi imanını sınıdıqda onun çox qiymətli olduğunu xatırlamalıyıq. Duanın əsas məqsədi var-dövlət, rahatlıq və ya dünyəvi təhlükəsizlik qazanmaq deyil. İman və dua bizi əzab-larda ən böyük nümunə göstərən Rəbbimizin həqiqi davamçısı edir. Mən çox qaranlıq günlər yaşamışam, lakin qeyri-müəyyənlik və qorxu içində Allahın nurunun necə parlaq olduğunu da görmüşəm. Əminəm ki, bu cür təcrübə məni Rəbbə daha da yaxınlaşdırdı. Kim bundan daha çox istəyə bilər?”³⁴

Həqiqətən, kim daha çox şey istəyə bilər? Məgər bu, Allahı daha dərindən tanımaq, Ona yaxınlaşmaq hər bir məsihçinin arzusu

³⁴ Ken Anderson, *Bold As a Lamb: Pastor Samuel Lamb and the Underground Church of China* (Grand Rapids, MI: Zondervan Publishing House, 1991), 16–17.

deyilmi? Çoxları hesab edir ki, həbs onların başına gələ biləcək ən pis şeydir. Lakin həbsdə olan məsihçilər bilirlər ki, bu, həm öz həyatlarında, həm də həbsdə olan ətrafdakıların, xidmət etdikləri insanların həyatında Allaha daha böyük izzət gətirə bilər.

Masamın üstündə təqib olunan bir məsihçinin qeydi var, onun adını gizli saxlayacağam. Orada deyilir: “Məsihçinin həbsi etiraz üçün əsas deyil. Ola bilsin ki, Allah bu adamın həbsə düşməsini nəzərdə tutub. Yəqin ki, məsihçi İsanın ardınca addımlayanda ora gedib”.

Kayl Aydleman İsanın davamçısını İsanın getdiyi yerə gedən şəxs kimi təsvir edir. O izah edir: “Əgər İsanın getdiyi yerə siz getməkdən imtina etsəniz, özünüzü İsanın davamçısı adlandırmağa haqqınız olduğuna əmin deyiləm. Əgər siz İsanın “harada olur-olsun” arxasınca getsəniz, özünüzü elə bir yerdə tapa bilərsiniz ki, [hakimiyyətdəki] siyasi vəzifədə olanlar sizi haqsız yerə ittiham edəcək və sizinlə pis davranacaqlar. Nəhayət, əgər siz İsanın ardınca Onun istədiyi istənilən yerə getsəniz, nəinki Onun tozuna düşəcəksiniz, həm də Onun qanına batacaqsınız”.³⁵

Tətbiq

Həbs təhlükəsi İsanın şahidi olmağınıza mane ola bilərmi? Həbs, sorğu-sual və hədələr İsanın sizi çağırdığı yerdə olmaqdan qorxuda bilərmi? Bu suallara cavab vermək çətin ola bilər, lakin bu, hər birimizin düşünməli olduğu bir şeydir və nə vaxtsa üzləşməyə hazır olmalıyıq. Aşağıdakı ayələr sizə təqiblərə hazırlaşmağa necə kömək edə bilər?

“O zaman Navuxodonosor qızğın qəzəblə əmr etdi ki, Şadrakı, Meşakı və Aved-Neqonu gətirsinlər. Bu adamlar

³⁵ Kyle Idleman, *Not a Fan: Becoming a Completely Committed Follower of Jesus* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2016), 185.

padşahın hüsuruna gətirildi. Navuxodonosor onlara dedi: ‘Ey Şadrak, Meşak və Aved-Neqo, bu doğrudur ki, siz mənim allahlarıma qulluq etmirsiniz? Mənim qoyduğum qızıl heykələ səcdə etmirsiniz? Yaxşı olar ki, indi şeypur, zurna, lira, arfa, səntur, tuluq zurnası və hər cür musiqi alətlərinin səsinə eşidən zaman yerə əyilib düzəltdiyim heykələ səcdə edəsiniz. Əgər səcdə etməsəniz, o saat odla qızmış sobaya atılacaqsınız. O zaman sizi hansı allah mənim əlimdən qurtara bilər?’ Şadrak, Meşak və Aved-Neqo padşaha cavab verdi:

‘Ey Navuxodonosor, bizim bu iş üçün sənənin önündə özümüzü müdafiə etməyimizə ehtiyac yoxdur. Ey padşah, əgər belə olsa, qulluq etdiyimiz Allahımız bizi odla qızmış sobadan xilas etməyə qadirdir və sənənin də əlindən qurtaracaq. Sənə məlum olsun ki, ey padşah, əgər belə olmasa da, biz sənənin allahlarına qulluq edən deyilik və sənənin qoyduğu qızıl heykələ də səcdə etməyəcəyik’” (Daniel 3:13-18).

“Onlar sizi təslim edəndə necə və ya nə deyəcəyiniz barədə qayğı çəkməyin. Nə deyəcəyiniz həmin vaxt sizə bildiriləcək, çünki danışan siz yox, sizdə danışan Atanızın Ruhudur” (Matta 10:19-20).

Təklif: Həbsxanada olarkən İsanın ardınca getməyi öyrənənlərin ruhlandırıcı şəhadətliliklərini oxuyun. Cen Edvardsın *Üçüncü kameradakı məhbus* adlı maraqlı kitabı var. Mən sizə onu tapıb diqqətlə oxumağı və sonra onun üzərində düşünməyi tövsiyə edirəm.

8-ci fəsil

Yolda işgəncə

*“İnsanlardan özünüzü gözləyin.
Çünki onlar sizi məhkəmələrə çəkəcək,
sınaqqlarında qamçılacaqqlar.”*

Matta 10:17

*Alovlı sınaqlardan keçməli olduqda, Mənim
kifayət qədər lütfüm sənə mənbəyin olacaq.
Alov sizə zərər verməyəcək, Mən yalnız qatqını
çıxarmaq və qızılı təmizləmək istəyirəm.*

Corc Keyt “Möhkəm təməl”

“Ağrını təsvir etmək çətinidir, çünki düşünürəm ki, kimsə ağrını sözlə təsəvvür edə bilər. Bəzən bu ağrının öhdəsindən gələ biləcəyimi düşünürdüm və ölümün astanasında olduğumu hiss edirdim.”

Amit həbsdə olarkən çəkdiyi işgəncələrdən danışanda Rafi atasını diqqətlə dinlədi. Amitin həbsdən azad olmasından beş il keçmişdi. İndi on altı yaşlı gənc Rafi Allahın onu hansı xidmətə çağırıldığını anlamaq istəyirdi.

Yeniyyətə bərbərxananı idarə etməyi atasından öyrənmişdi və artıq bu işdə təcrübə qazanmışdı. Amit Rafinin işgüzar bacarıqlara necə tez yiyələnməsinə sevinirdi. Oğlunun xoş xasiyyətinə görə o, daha çox heyran idi. Rafinin xüsusi ənamı var idi. Müştərilər stulda əyləşəndə o, hamı ilə illərlə tanış biri kimi söhbət edirdi və nəticədə, onlar tez rahatlaşırdılar. Bununla belə, Rafi bərbərxanadan uzaqda narahat idi, o, kənd bərbəri olmaqdan daha yüksək məqsəd axtırırdı.

Yolda işgəncə

Bir dəfə Rafi atasından soruşdu: “Ata, sən həbsdə olarkən nələr keçirdiyin barədə heç vaxt danışmırsan. Sən bunun ağrılı olduğunu söylədin, lakin belə ağrıya səbəb nə olduğunu izah etmədin. Mən eşitmişəm ki, Rəbbin hüuru o qədər real idi ki, onsuz sağ qalmazdın. Ata, çəkdiyən əzabların və onlardan öyrəndiklərin barədə mənimlə bölüşə bilərsənmi?”

Amit ah çəkdi və başını tərpədir cavab verdi: “Həbsxanada keçirdiyim vaxt haqqında çox danışmıram, çünki baş verənləri xatırlamaq belə çətinindir.” Ancaq görürəm ki, artıq kifayət qədər böyümüşən və düşünürəm ki, bəzi hadisələri bilməyin vaxtıdır. Rəbbin yolunda çətinliklərdən xəbərdar olmalı və onlara hazır olmalısən”.

Amit hər gün həbsinin nəticələrini yaşayırdı. İllər keçməsinə baxmayaraq, o, tez-tez yenidən izdihamlı bir kamerada, yenidən həyatını dözülməz hala salan həbsxana işçilərinin əlində, yer üzündəki həyatına son qoya biləcəyi bir şəraitdə olduğunu yuxuda görürdü. Həbs olunmazdan əvvəl Amit Tanrı üçün ölməyə hazır olduğuna inanırdı, lakin işgəncə başlayanda onda güclü yaşamaq hissi yarandı.

Amitin həbsi

Amit dərindən nəfəs aldı və oğluna həbsdən sonra başına gələnləri danışmağa başladı.

Həmin gün məni *İsa* filmini nümayiş etdirdiyim və vəz etdiyim kənddən çıxarib polis maşınına mindirildilər və polis bölməsinə aparıldılar. Orada məni insanlarla dolu bir kameraya saldılar. Cəmi beş nəfər üçün nəzərdə tutulmuş kamerada on altı nəfər idik. Oranın necə izdihamlı və darısqal olduğunu təsəvvür edə bilərsiniz. Ayaq üstə dayanmağa yer tapa bilmirdim, oturmaq və ya uzanmaqdan söhbət gedə bilməzdi.

Amitin fikirləri kameradakı vaxtlara gedib çıxdı, oğlu Rafi isə hərəkətsiz oturmuşdu.

Mən orada düşündüm: “Görəsən, mən burada nə qədər qalaçağam? Harada dincələ biləcəyəm? Ətrafa baxdım və gördüm ki, oturmaq üçün yeganə yer tualetin yanındadır. Məlum səbəblərdən orda heç kim oturmaq istəmirdi, hamı ayaqüstə durmağa üstünlük verirdi. Ayaqüstə nə qədər yorulmadan dayana biləcəyəm? Bacardığım qədər dayandım, amma çox yorğun idim. Kəndə getmək üçün uzun müddət piyada yol getmişdim, sonra bütün görüş və film nümayişi boyu ayaqüstə dayanmışdım. Təxminən bir saatdan sonra artıq gücüm qalmadı. Könülsüz olaraq kamerada otura biləcəyim yeganə yerə yollandım. Kamerada tərlə bədən iynə qarışan tualetdən gələn qoxu məni az qala qusduracaqdı. Burnumu köynəyimlə örtədim, amma bu, həmin dəhşətli üfunətin qarşısını almadı.”

Rafi açıq tualetin yanında oturmağın necə bir şey olduğunu təəvvür edəndə özünü pis hiss etdi.

Səssizcə Rəbbə dedim: “Ya Rəbb, həqiqətən buna dözməliyəm?” Yadıma Kəlamdakı sevimli ayələrimdən biri, Yaqub 1:2-4-cü ayədə yazılanlar düşdü, orada deyilirdi: “Ey qardaşlarım, müxtəlif sınaqlarla üzləşəndə bunu böyük bir sevinc hesab edin. Çünki bilirsiniz ki, imanınızın sınaqdan keçməsi dözümlə yaradır. Dözümlə də öz əməlini kamil etsin ki, siz yetkin və kamil adamlar olasınız, heç bir çatışmazlığınız olmasın”. Sevinclə? Belə bir yerdə? Bu mümkündür? Lakin üfunət və çirkab qoxusunun mənə əzab verməməsi üçün başımı dizlərimin arasına qoydum və bu vəziyyətdə Allaha ibadət etməyə başladım. Həbs olunduqdan sonra ilk dəfə orada Rəbbin hüsurunu hiss etdim və ürəyimi sevinc hissi doldurmağa başladı. Beləliklə, bir müddət oturdum və sülh məni bürüyəndə dərin yuxuya getdim.”

Yanımda dayanan adam məni itələyənlə kimi nə qədər vaxt keçdiyini bilmirdim. Mən yatarkən tualetə kiminsə gəldiyini hiss etməmişəm.

“Səni çağırırlar” deyən bir məhbus mənə kameranın qapısını göstərdi. Onun nə danışdığını başa düşmək üçün bir az vaxt lazım oldu. Ayağa qalxıb qapıda gözləyən iki mühafizəçinin arxasınca getdim.

Yolda işgəncə

Onlardan biri qışqırdı: “Sən! Tez bura gəl!”

Kameranın qapısına yaxınlaşanda məni kobudcasına tutub həbsxana dəhlizinin sonunda yerləşən kabinetə apardılar. Mənə oturmaq əmri verildi. Uzun müddət kimi görünən vaxtı gözləməli oldum. İzdihamlı, iyli kameradan uzaqda rahat kresloda əyləşməyimdən narahat deyildim. Ofisdə belə kiçik bir otaq üçün çox gur işıq var idi və mən harada olduğumu təxmin etməyə çalışaraq ətrafa baxmağa başladım. Ehtimal etdim ki, bura dindirmə otağıdır. Orada başqa heç kim yox idi. Çox oturduqca, bir o qədər yorulurdum və tezliklə yuxuya getməyə başladım. Amma gözlərimi yuman kimi qapı qəflətən açıldı və mühafizəçilərdən biri üzümə elə güclü bir zərbə vurdu ki, az qala huşumu itirirəm.

“Sənə burada otur dedim, yat demədim! Bu sözlərlə o, kabinetini tərk etdi və mən yenə tək qaldım.”

Ağzımın kənarından qan axdığını hiss etdim və zərbədən yanağım şişməyə başladı. Gözlərim yaşlandı və ağrı hissi bir müddət davam etdi. Mən yenidən yatmağa cəsarət etmədim. Mən çaşqın və narahat idim. Mən səssizcə dua etdim: “Görəsən, nə olacaq? Yenidən yuxuya getsəm nə olar? Ya Rəbb, mənə kömək et”. Əmin idim ki, çox uzun müddət qalsam, yuxuya gedəcəyəm.

Amit davam etməzdən əvvəl bir az fasilə etdi.

“Başqalarından eşitmişəm ki, ən çətin vaxtlarında Allah onlarla danışsın və ümidlərini təzələyib. O mənə Öz Ruhunu və Kəlamı vasitəsilə danışdı. Mən dua edərkən Rəbbin İsrail övladlarına dediyi sözləri xatırladım: “Möhkəm və cəsarətli olun! Onlardan qorxub çəkinməyin! Çünki Allahınız Rəbb sizinlə gedir. O sizi atmaz, tərk etməz!” (Qanunun Təkrarı 31:6). Sonra yenə hiss etdim ki, Allah mənimlədir və nə olursa olsun məni tərk etməyəcək. Mən tək deyiləm.

Xoşbəxtlikdən mən yuxuya getməmiş qapı yenidən açıldı. Bu dəfə otağa forma geyinmiş başqa bir kişi daxil oldu. O məni ictimai asayışı pozmaqda, cəmiyyətin nifrətini qızışdırmaqda və daha ciddi desək, insanları yalançı dinə döndərməkdə ittiham etməyə başladı. Bütün bunlar onun fikrincə qeyri-qanuni fəaliyyətlər idi. Zabit

Yolda çətinliklər

məndən bu cinayət işində şəriklərim olan şəxslərin adlarını tələb etdi. O bilmək istəyirdi ki, mən kasıb kəndli filmi nümayiş etdirmək üçün avadanlıqları haradan almışam. Aydın idi ki, mənim belə avadanlıqlara sahib olmaq imkanım yox idi. Bəs mən onu haradan almışdım? Mən cavab verəndə ki, bütün bunları kilsəm mənə verib, məmur qəzəbləndi. Suallarla mənə hücum etdi. Mən niyə başqa kəndə gəlib yalanlarla orada problem yaratmışam? Mən icmaları bir-birinə qarşı qoymaqla ölkəyə zərər verməyə çalışmışam. Mənim fəaliyyətimin arxasında kim dayanırdı?

Nə cavab verəcəyim barədə narahat idim. Zabit ümid edirdi ki, Müjdəni paylaşmaq üçün mənə lazım olan avadanlıqları verən müjdəçilərin adlarını ona deyəcəyəm. Əgər desəydim ki, bütün bunları mənə onlar veriblər, onda onların xidmətinin sonu gələcəkdi. Cavab verməkdə tərəddüd edəndə zabit əlini stoldan irəli uzatdı və artıq vurulduğum yerə bərk yumruq vurdu. Yenə ağzımda qan dadını hiss etdim. Mən məəttəl qaldım, susdum və zabit yalan danışmamağım üçün ciddi xəbərdarlıq etdi.

“Mən heç vaxt sizə yalan danışmaram” deyərək kəkələdim. Mən müjdəçi yoldaşlarım və kilsə üçün problem yaratmamağa qərar verdim. İsa dedi: “Sizi sinaqoqlara, başçıların və hökmdarların qarşısına gətirəndə özünü necə müdafiə edəcəyiniz və yaxud nə deyəcəyiniz barədə qayğı çəkməyin. Müqəddəs Ruh sizə o anda nə deməli olduğunuzu öyrədəcək” (Luka 12:11-12). Ona görə də dua etdim ki, Müqəddəs Ruh mənə lazım olan sözləri versin.

Sonra zabit tələb etdi: “Yaxşı, mənə adamların adlarını deyin, kimlə əməkdaşlıq edirsiniz və bu avadanlığı sənə kim verir”.

Dodaqlarımdan zabitə başqa insanlara zərər verə biləcək suallara cavab verməyəcəyimi eşidəndə təəccübləndim. Mən susdum, növbəti zərbəni gözlədim, amma zabit qəzəbli nəzərlərlə mənə baxdı, sonra ayağa qalxıb qapıya tərəf getdi. Getməzdən əvvəl arxasınca baxıb istehza ilə dedi:

“Onsuz da edəcəksən, buna şübhə etmə. Bilmək istədiyim hər şeyi mənə söyləyəcəksən”.

Yolda işgəncə

İki mühafizəçi qayıdıb məni başqa kameraya apardı, demək olar ki, birinci kamera kimi çirkli və pis qoxulu idi, amma heç olmasa orada daha az adam var idi. Bu dəfə ayaqyolundan uzaqda otura biləcəkdim, hətta ayaqlarımı uzatmaq üçün yer də var idi. Bu üfunətli kamerada mənə daha yaxşı yer verdiyi üçün Allaha şükür etdim və sonra fürsət tapıb dincəldim, çünki əmin idim ki, bu, sınaqlarımın yalnız başlanğıcı idi.

İşgəncə

Bir insana şiddətli fiziki ağrı vermək; fiziki iztirablar, ciddi narahatlıq vermək və s.

Qərb məsihçilərindən təqibin necə olduğunu soruşduqda, adətən, ilk təsvir etdikləri işgəncədir. Niyə onlar belə düşünürlər? İlk kilsə dövründən bu günə qədər İsanın təqib edilən davamçılarının əzabları və işgəncələri barədə bir çox hadisələr var. Pastor Riçard Vurmbrand məruz qaldığı ən ağır işgəncələrdən bəzilərini təsvir edərək, hətta bu barədə danışmaqla onu yenidən yaşadığını söylədi:

“Bütün Rumıniya və digər kommunist ölkələrində həbsxanalar həddən artıq dolu idi və məhbus olmaq işgəncəyə məruz qalmaq demək idi. İşgəncə dəhşətli bir şeydir. Yaşadıqlarımı xatırlamaq belə istəmirəm. Hətta bununla bağlı xatirələr də mənim üçün çox ağrılıdır”.³⁶

Təqiblə əlaqəli ağrıya dözmək fikrini qəbul etmək və başa düşmək çətindir. İşgəncə dedikdə biz orta əsrlərə aid dərin, qaranlıq zindanlarda amansız işgəncə səhnələrindən tutmuş, xəbərlərdə

³⁶ Riçard Vurmbrand, *Məsih uğrunda əzablar*, 33–34.

gördüyümüz islamçıların törətdiyi əməllərə qədər hər cür obrazı canlandırırıq. Onlarla bağlı hadisələri eşidəndə dəhşətə gəlirik və təəccüblənirik ki, zərər çəkmiş insanlar ağırlara, qəddarlığa və zorakılığa necə dözə biliblər.

Paul Marşal belə izah edir: “Eritreyanın müstəqilliyi uğrunda apardığı 29 illik müharibədən sonra Eritreya hökuməti milli birliyin, ümumən ictimaiyyətin və xüsusilə Eritreya gənclərinin öhdəliyi və səfərbərliyinin vacibliyini vurğulamağa davam edir. BBC-nin Eritreyadakı keçmiş müxbiri Con Fişer dinə qarşı repressiyaları belə izah edir. Onun fikrincə, Eritreya hökuməti qorxur ki, ‘Allahı ən yüksək səlahiyyət sahibi hesab edən insanlar nə vaxtsa vətənpərvər olmayacaqlar və dövlətin göstərişlərinə əməl etməyəcəklər’. Bu mövqeyi 1970-ci illərdə siyasi sənədlərdə yer almış hökumətin marksist ideologiyası izah edir. Həmin sənədlərdə Qərbin “aldadıcı kilsələri” Eritreyaya “fəhlə sinfini aldatmaq və mübarizə yolundan çəkəndirmək” üçün göndərilmiş kimi təsvir olunur.³⁷

Kilsələrin Qərbin və xüsusən də, ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsinin agentləri olduğuna inanan Eritreya hökuməti onlardan daha çox şübhələnir. Müjdənin fəal və canlı təbliği ilə dolu kilsələr artırdı və bu, ölkə hakimiyyətini narahat edirdi. Beləliklə, Müjdənin yayılmasına və kilsənin böyüməsinə mane olmaq üçün onlara və fəaliyyətlərinə qanuni məhdudiyyətlər qoydular.

“Kanada Şəhidlərin səsi” təşkilatının əməkdaşı Kreq Masselman *Alova Yaxın* kitabında yazırdı:

“Əvvəllər Eritreyada dinə etiqad etmək üçün ümumi azadlıq var idi, lakin 2002-ci ildə hökumət yalnız dörd dini konfessiyanı tanıyacağını elan etdi. Bunlara Eritreya pravoslav kilsəsi, Sünni islam, Roma katolik kilsəsi və Eritreya lüteran müjdəçi kilsəsi aid idi. O vaxtdan bəri minlərlə müjdəçi hökumətin “yeni din” adlandırdığı dinə etiqad etdik-

³⁷ Paul A. Marshall, *Religious Freedom in the World* (Lanham, MD: Rowman & Littlefield Publishers, Inc., 2007), 162.

Yolda işgəncə

lərinə görə həbs olundu. Məsihin bu davamçıları acınacaqlı şəraitdə yaşayır və hakimiyyət orqanları tərəfindən işgəncələrə məruz qalırlar. Bir çox imanlılar, demək olar ki, heç bir havalandırması və ya tualeti olmayan metal konteynerlərdə, gündüz temperaturun +40 °C-dən yuxarı qalxa biləcəyi səhrada saxlanılır”.³⁸

Pastor Conatan Eritreyada yayımlanan məsihçi radio proqramları hazırlamaq üçün “Şəhidlərin səsi” təşkilatı ilə işləyən eritreyalı xidmətçidir. O öz ölkəsində törədilən dəhşətli vəhşiliklər haqqında yaxşı məlumatlıdır. Pastor öz radio proqramı vasitəsilə məsihçiləri, xüsusən də ölkəsindəki yeni imanlıları dəstəkləmək və ruhlandırmaq üçün çalışır. Bir çox eritreyalılar pastor Conatanı öz pastorları hesab edirlər, çünki onlar kilsə xidmətlərində iştirak edə bilmirlər və yalnız onun verilişlərini dinləməklə imanda böyüyürlər. “Şəhidlərin səsi” təşkilatının təşkil etdiyi konfransda Conatan iştirakçıları bir müddət əvvəl ölkədən qaçaraq Kanadaya sığınacaq üçün gəlmiş eritreyalı gənclə tanış etdi. Gənc oğlan çəkdiyi işgəncələri təsvir etməyə çalışanda, pastor Conatan əyani nümayişin lazım olduğunu bildirdi.

Pastor gənc oğlandan əllərini arxasına qoyaraq qarnı üstə uzanmasını xahiş etdi. O, kəndirlə qollarını dirsəklərdən, sonra isə eyni kəndirlə topuqlarını bağladı. Pastor Conatan daha sonra gəncin dirsəkləri və topuqları arasında olan ipdən tutdu və hamının görməsi üçün onu yuxarı qaldırdı. Onun sözlərinə görə, Eritreyada bu işgəncə “helikopter” adlı işgəncə kimi tanınır, çünki işgəncəyə məruz qalan şəxs qaldırılaraq uzun müddət bu vəziyyətdə saxlanılır. Ağrı şiddətli olur, ətraflar keyiməyə və şişməyə başlayır, qan axını çətinləşir. Gənc iplərin onun dərisini dərindən kəsdiyini və bu vəziyyətdə asılırkən amansızcasına döyüldüyünü izah etdi. Bu gəncin məruz qaldığı işgəncələrin nümayişi konfransda iştirak edənlərin yaddaşında silinməz iz qoydu.

³⁸ Greg Musselman, *Closer to the Fire: Lessons from the Persecuted Church* (Bartlesville, OK: Genesis Publishing Group, 2012), 89.

Lakin işgəncə təkcə fiziki deyil, həm də psixoloji. İşgəncə *bədənə və zəhnə zərər verir* və insanın iradəsini qırmaq üçün edilir ki, nəticədə, ona ümitsizlik hissi yaratsın və ya onu lazımi etirafı etməyə məcbur etsin. Bu gənc eritreyalının məsələsində onu əsir götürənlər təkcə digər məsihçi rəhbərlərinin adlarını öyrənməklə deyil, həm də onun ruhunu əzməkdə maraqlı idilər. Onlar ona kəndirləri daha da sıxaraq və ya iti əşyaları təzyiq nöqtələrinə yerləşdirməklə çəkdiyi ağrını daha da şiddətləndirirdilər. Bütün bunlar daha böyük fiziki ağrıya, eyni zamanda gəncdə artan gərginlik və narahatlığa səbəb olmalı idi. Onu qorxudaraq deyirdilər: “Əgər sən düşünürsənsə ki, biz artıq əlimizdən gələni etmişik, yanılırsan. Biz sənə daha çox şey edə bilərik. Fikirləş”.

Təqib zamanı ağrıya hazırlıq

Yəhudi və məsihçi olan pastor Riçard Vurmbrand İkinci Dünya Müharibəsi zamanı Rumıniyadakı nasist işğalı rejimi altında çox əziyyət çəkdi. O, ciddi müqavimətlərdə kilsəyə xidmət təcrübəsini belə təsvir etdi:

“Nasist dövrünün bir üstünlüyü var idi. Onlar bizə öyrətdirdilər ki, fiziki zorakılığa dözmək olar və Allahın köməyi ilə insanın ruhu istənilən işgəncəyə tab gətirə bilər. Onlar bizə gizli məsihçi işinin texnikasını öyrətdilər, bu bizi gözləyən daha dəhşətli sınaqlar üçün əla hazırlıq idi.”³⁹

Qarşıdan gələn dövr kommunist diktaturası dövrü idi. Pastor Vurmbrand ölkəsindəki məsihçiləri qabaqcadan gördüyü təqiblərə hazırlamağa çalışırdı. O başa düşdü ki, Rumıniya kilsəsi əzab-əziyyətə yaxşı hazırlaşmayıb. Ona görə də Riçard arvadı

³⁹ Riçard Vurmbrand, *Məsih uğrunda əzablar*, 13.

Yolda işgəncə

Sabina ilə tez-tez dua edirdilər ki, Allah onları nəinki əzab-əziyyətə hazırlasın, həm də onlar vasitəsilə Rəbbin adı izzətlənsin. Onların hər ikisi xahiş etdi ki, həyatları Allahın inanılmaz məhəbbətinə və Oğlunun dünyanı günahın əsarətindən azad edən heyrətamiz qurbanına şəhadətlik etsin. Əgər fiziki döyülmələrə dözmək mümkün olsaydı, şübhəsiz ki, Allah onlardan Müjdəni bölüşmək üçün istifadə edə bilərdi.

Pastor Vurmbrand deyirdi ki, işgəncə bəzən dözülməz ola bilər, lakin ona məruz qalmaq və belə dözülməz ağrıları yaşamaq təhlükəsi də insanı zəiflədir. O, şəxsi təcrübəsinə əsaslanaraq öyrətdi ki, məsihçilər “işgəncə sınağına” tab gətirmək üçün özlərini fiziki, əqli və daha da əhəmiyyətli ruhən hazırlamalıdır.

Həbsxana həyatı yaşayan məsihçilər yekdilliklə bildirirlər ki, buna hazır olmaq lazımdır. Bununla belə, tam dərk etmədiyimiz bir şeyə düzgün hazırlaşmağın nə qədər çətin olduğunu yaxşı başa düşürük.

İranlı məsihçi qızlar Mərziyə Əmirzadə və Məryəm Rüstəmpur 2009-cu il martın 5-də həbs edildilər və rəsmi olaraq hökumət əleyhinə fəaliyyətdə ittiham olundular. Onların “qeyri-qanuni” fəaliyyəti İranda Müqəddəs Kitabı paylamaları ilə bağlı idi. Bu cinayətə görə onlar məhbuslara qarşı qəddar rəftarı ilə məşhur olan Evin həbsxanasında həbs cəzasına məhkum edildilər. Qızlar orada 259 gün keçirdilər. Onların ifadələrini azad edildikdən sonra yazdıqları *İranda əsirlər* adlı kitablarında oxumaq olar.

İran kilsəsinə xidmət edən və “Elam Ministries”-in prezidenti Sam Yeqnazar müsahibə zamanı Mərziyə və Məryəmə maraqlı sual verdi. İranda öz dinindən dönüb məsihçiliyi qəbul edən müsəlmanlar ölüm cəzası ilə ittiham oluna bilər. Qızların edamdan qorxması ilə bağlı suala Mərziyənin cavabı göstərir ki, insan ölümə hazır olsa belə, təhlükə həddən artıq reallaşdıqda qorxu hərtərəfli təcrübəyə çevrilə bilər:

“Həbsdən əvvəl biz ölüm hökmündən danışırıdık, amma həbsxanaya düşəndə və onun qorxusunu yaşayanda ona

Yolda çətinliklər

münasibətimiz dəyişdi. Bizi həbs edən axşam təhdid edəndə çox qorxduq. Bu qədər qorxaq olduğumuzu heç təsəvvür etməzdik. Bu barədə əvvəllər dəfələrlə danışmışdıq. Amma atmosfer və başımıza gələnlər gözlədiyimizdən də qorxulu idi. Bizi qaranlıq, çirkli bir kameraya salmışdılar, orada qorxu bizi iflic etmişdi. Bunu biz bir-birimizin üzündə gördük. Biz çox qorxurduq və yalnız Allahın hüzzuru və Onun bizə göndərdiyi sülhü bizi sakitləşdirirdi”.⁴⁰

Mərziyənin şərhə əsas prinsipi ortaya qoyur ki, işgəncələrə tab gətirmək bizim öz dözmək qabiliyyətimizdən və ya imansızların müqaviməti qarşısında cəsarət və itaətsizlik göstərmək qabiliyyətimizdən asılı deyil. Təqib olunan məsihçinin əsl gücü Öz övladları ilə birlikdə bütün sınaqlardan keçən Allahın məhəbbətinin sədaqətinə və qüvvəsinə əsaslanır. Məhz təqib anlarında bizə təsəlli verən Allahın hiss olunan varlığı, Onun hər bir göz yaşını siləcəyini və əbədi olaraq Onunla olacağımızı gözləməkdir.

“Rəbbimiz İsa Məsihin Allahına – Atasına alqış olsun! O, rəhmli Ata və hər cür təsəlli verən Allahdır. Çəkdiyimiz hər bir əziyyətdə O bizə təsəlli verir ki, biz də Allahdan aldığımız təsəlli ilə hər cür əziyyət çəkənlərə təsəlli verə bilək. Çünki Məsihin əzablarını necə böyük həcmdə çəkiriksə, Məsih vasitəsilə o cür böyük təsəlli də tapırıq” (2 Korinfililərə 1:3-5).

İstənilən başqa mənbədə rahatlıq tapmağa çalışsaq, evlərimizin təməlinin qum üzərində tikildiyinə görə peşman olacağıq və ağılımızdakı qorxulardan xilas ola bilməyəcəyik. Bu baş verəndə biz düşməni məğlub edən Rəbbə etibar etməkdənsə, şeytanın hiylələrinə qapılıırıq.

⁴⁰ “Iranian Prisoners Maryam and Marziehs First Interview Since their Release,” *OpenDoors*, July 13, 2011 <tinyurl.com/t2sprwf>.

Yolda işgəncə

Ehtimal olunan təqiblə qarşılaşdıqda, qorxunun Məsihdə əldə etdiyimiz rahatlığı və ümidimizi əlimizdən almasına yol verməməliyik. Allahın vədləri üzərində yenidən düşünün. Sülh dövründə olduğu kimi həmin ayələr çətin anlarda da realdır. Müqəddəs Kitabda deyilir:

“Məsihin məhəbbətindən bizi kim ayıra bilər? Əziyyətmi, sıxıntı, təqibmi, aclıq, çılpaqlıq, təhlükəmi, qılıncı? Necə ki yazılıb:

‘Biz gün boyu Sənin uğrunda öldürülürük, qurbanlıq qoyunlar sayılırıq’.

Lakin bizi Sevənin vasitəsilə bütün bunlarda tam qələbə qazanırıq. Çünki əminəm ki, nə ölüm, nə həyat, nə mələklər, nə başçılar, nə indiki, nə də gələcək şeylər, nə qüvvələr, nə ucalıq, nə dərinlik, nə də başqa bir məxluq bizi Rəbbimiz Məsih İsada olan Allah məhəbbətindən ayırmağa qadir olmayacaq” (Romalıları 8:35-39).

İsanın həyatında işgəncə

Bu fəslə yazarkən, Məsihin əzablarını kədər və ehtiramla xatırlayacağımız bir vaxt olan Pasxa gəldi, çünki günahlarımızın cəzasını daşıyan İsa idi.

“Əslində xəstəliklərimizi o çəkdi, dərdlərimizi öz üzərinə götürdü. Biz isə onun Allah tərəfindən cəzalandırıldığını, vurulub iztirab çekdiyini zənn etdik. Bizim üsyankarlığımıza görə onun bədənini dəşildi, şəxsi əməllərimiz nəminə əzildi, bizim əmin-amanlığımız üçün o cəza aldı, Onun yaraları ilə biz şəfa tapdıq. Hamımız qoyun kimi yolu azmışdıq, hər

Yolda çətinliklər

birimiz öz yolumuzla gedirdik. Rəbb hamımızın şər əməllərinin yükünü onun üzərinə qoydu” (Yeşaya 53:4-6).

Dörd Müjdənin hər biri bizə İsanın çarmıxa çəkilməsinə qədər olan hadisələrə fərqli baxış verir. Hamısını bir araya gətirəndə öyrənirik ki, O, həbsdən sonra Roma valisi Pilatın qarşısına çıxdı. Vali İsa və Onu ittiham edənlər arasında vasitəçilik etməyə çalışdı, lakin İsanın səssizliyinə və izdihamın ciddi tələblərinə görə bu cəhdlər boşa çıxdı. Pilatın son cəhdi insanlara təkrar cinayətkarın azad edilməsi ilə yalançı peyğəmbər və küfrdə ittiham olunan İsa arasında seçim təklif etmək idi. Pilatı təəccübləndirən qəzəbli camaatın İsanın əvəzinə quldur Barabbanın azad edilməsi tələbi idi.

Beləliklə, məhkum olunmuş təhlükəli cinayətkar həbs olunduqdan sonra bir müddət rahat nəfəs almış kütlənin qarşısına buraxıldı. Bu insanlar nə düşünürdülər?

Pilat İsaya işgəncə vermək üçün Məsihi onlara təslim etməklə cılığın kütləni sakitləşdirməyə çalışdı.

“Xalqı razı salmaq istəyən Pilat onlar üçün Barabbanı azad etdi. İsanı isə qamçılatdıqdan sonra [çoxlu qamçı ilə şiddətli döyülməkdən ibarət Roma işgəncəsi, içərisinə iti sümük və metal parçaları qoyulmuş qamçı] çarmıxa çəkilməyə təslim etdi.

Əsgərlər İsanı həyətdən içəriyə, yəni vali sarayına apardılar. Bütün alayı topladılar. Ona tünd qırmızı bir xalat geyindirdilər və tikanlardan bir tac hörüb başına qoydular. ‘Yəhudilərin Padşahı sağ olsun!’ deyərək İsanı salamlamağa başladılar. Sonra qamışla Onun başına vurub Ona tüpürdülər və önündə diz çökərək səcdə qıldılar. Onu ələ salandan sonra tünd qırmızı xalatı əynindən çıxarıb Öz paltarlarını geyindirdilər. Sonra Onu çarmıxa çəkmək üçün bayıra apardılar” (Mark 15:15-20).

Yolda işgəncə

Tarixi mənbələrdən öyrənirik ki, Pilat yəhudi xalqına və onların dini rəhbərlərinə hədsiz dərəcədə nifrət edirdi, lakin qəzəbli izdihamı razı salmaq və öz bölgəsində sülhü qorumaq üçün İsanı çarmıxa çəkmək qərarına gəldi. İsanı məcbur etdilər ki, ölüm hökmünün icra olunacağı yerə çarmıxını Özü aparsın. Şiddətli döyülən İsa yükün ağırlığı altında yığıldı. Əsgərlər Onun çarmıxa çəkilməmiş öləcəyindən qorxaraq, camaatın içindən bir adam götürüb İsa üçün nəzərdə tutulan çarmıxı daşımağa məcbur etdilər.

Onlar şəhərin kənarına, “edam yeri” adlandırılan Qolqotaya yaxınlaşdı. Dağda İsa həmin gün çarmıxa çəkilməyə məhkum edilmiş iki oğru arasında çarmıxa çəkildi. İsa hamının görməsi üçün orada asılıanda, Ona qarşı təhqirlər — istehza, sözlə təhqir və böhtan davam etdi. Camaatın qəzəbi azalmırdı. Yıxılana balta vuranlar çox olur.

Birdən, bu ruhən qaranlıq və tutqun ölüm yerində, orada olanların fərqi nə varmadan, işıq şəfəq saçdı. Rəbbi xilas etmək üçün mələklər ordusu gəldi və onların nuru İsanın yanındakı oğrunun ürəyində parladı. Hətta orada, bu acınacaqlı vəziyyətdə, bütün təhqirlərə, vəhşiliyə, ağrı və iztirablara baxmayaraq, İsanın yanında edam olunan cinayətkar gözlərini açdı və ilk dəfə bir ümid işığı gördü. Məhkum oğru son nəfəsini alaraq səmimi tövbə ilə İsaya üz tutdu. O, Rəbdən Allahın Padşahlığına daxil olanda onu xatırlamasını xahiş etdi. Bir vaxtlar günaha batmış, indi isə cinayətinin əvəzini ödəyən bu ümitsiz insan “Qaranlıqda parlayan Nuru” qəbul etdi və xilas tapdı.

“Çünki Allah dünyanı elə sevdi ki, vahid Oğlunu verdi; bunu ona görə etdi ki, Ona iman edən hər kəs həlak olmasın, amma əbədi həyata malik olsun. Allah dünyanı mühakimə etmək üçün deyil, Oğlunun vasitəsilə xilas etmək üçün Onu dünyaya göndərdi. Ona iman edən mühakimə olunmur, iman etməyənsə artıq mühakimə olunub, çünki Allahın vahid Oğlunun adına iman etməyib. Mühakimə bundan ibarətdir ki,

dünyaya nur gəldi, amma insanlar qaranlığı nurdan daha çox sevdilər, çünki əməlləri şər idi. Pislik edən hər kəs nura nifrət edər, əməllərinin üzə çıxıbmaması üçün nura tərəf gəlməz. Həqiqətə əməl edənsə nura tərəf gələr ki, əməllərini Allah naminə etdiyi bəlli olsun” (Yəhya 3:16-21).

Amitin hekayəsinin davamı

Rafi atasının sözünü kəsib dedi.

“Ata, sənin bundan sonra nə olacağını bilmədən, həbsdə olanda anamla mənim çətinliklərin öhdəsindən necə gələcəyimizi düşünəndə yaqın ki, sənin üçün sakit qalmaq çətin idi”.

“Bəli, Rafi, düz deyirsən. Sənə və anana görə çox narahat idim. Sənin haqqında düşünəndə mənim üçün rahatlıq tapmaq çətin idi. Həbsxanada vaxt çox uzun çəkirdi. Nə qədər vaxt keçdiyini başa düşmək çətin idi. Bəzən kamerada nə qədər qaldığımı bilməyəndə çaşqınlıq hissi keçirirdim. Ağrıdan, daimi stressdən və emosional eniş-yoxuşlardan tükənirdim. Həmişə ailəmi bir daha nə vaxt görəcəyimi düşünürdüm. Mənim harada olduğumu Hənvaya kim deyəcək? O, nə baş verdiyini biləcəkmi? Məni kimsə axtaracaq? Əlimdən gələn yalnız dua etmək idi. Başımı əydim, gözlərimi yumdum və diqqətimi bu sınaqdan keçməkdə mənə kömək edə biləcək tək Rəbbimə cəmləşdirdim.”

Həbsxana — xidmət sahəsi

Uzun dua mənə rahatlıq gətirdi və mən rahat yuxuya getdim. Yuxudan oyananda başımı qaldırdım və ilk dəfə mənimlə kamerada olan digər məhbusları gördüm. Onlar beş nəfər idi. Niyə həbsdə olduqlarını bilmirdim, amma onlarla dostluq etməyə çalışa bilərdim. Həqiqət Ruhu həmişə mənimlə idi və O, Məsihin Müjdəsini çatdır-

Yolda işgəncə

maqda mənə kömək etdi. Axı mən həbsdə və ya azadlıqda olmağımdan asılı olmayaraq müjdəçi idim. Həbsxana darvazasının bu tərəfində olmağım heç nəyi dəyişmədi. Kamera yoldaşlarımla yanımda nə qədər qalacaqlarını bilmirdim, ona görə də bu dəhşətli yerdə belə ümid barədə onlara danışmağa başladım.

Məhbuslardan ikisi dərhal əsəbləşərək məni döymək istədi. Ancaq dediklərimlə maraqlanan daha üç nəfər onları dayandırdı.

Onlar dedi: “Qoyun danışsın”.

Mən Məsih barədə danışarkən həbsxana kamerasında olmağıma və oradakı şəraitə artıq əhəmiyyət vermədim. Yemək gələndə hekayəni danışmaqla o qədər məşğul idim ki, digərləri mənim də payımı yeyirdi.

Kişi məhbuslar təkcə Müqəddəs Kitab haqqında deyil, özümə aid çoxlu suallar verdilər. Onlar mənim başıma gələnlər, eləcə də hansı səbəbə görə həbsxanaya düşməyim barədə maraqlanırdılar. Mənim günahım nə idi? Mən onlara izah etdim ki, insanların Rəbbə üz tutmasını istəyən məhəbbət Allahından danışdığımı görə həbs olunmuşam.

Kamera yoldaşlarımdan biri imansızlıqla başını buladı və məhbuslar düşündülər ki, mən yəqin hansısa cinayət törətmişəm. Onlar sadəcə Müqəddəs Kitabdan insanlara danışdığım üçün həbsdə olduğuma inana bilmirdilər. Mən dedim:

— Mən buradayam, ancaq minnətdaram, çünki şeytanın şər kimi nəzərdə tutduğu şeyi Allah yaxşılığa çevirdi.

Başqa bir kamera yoldaşım soruşdu:

— Burada nə yaxşılıq ola bilər?

Mən cavab verdim:

— Mənim Allah Kəlamını sizinlə bölüşmək imkanım oldu.

Bir neçə həftə keçdi və məni növbəti dəfə sorğu-sual üçün aparıdılar. Bu müddət ərzində başqa yerə köçürülməzdən əvvəl daha yeddi kişini mənim qaldığım kameraya yerləşdirdilər. Onların hər birinə İsa haqqında danışdım. Onlar gedəndə Allahın məhəbbəti barədə Müjdəni qəbul edib-etmədiklərini bilmədim, amma kame-

radan çıxanda demək olar ki, hər kəs bir az fərqli görünürdü. “Ata Allah, Sənin Kəlamın barədə insanların qəlbinə toxumlar səpmişəm. Dua edirəm ki, onlar münbit torpağa düşsün və Sən onları sulayıb böyüdəsən”.

Amit diqqətlə oğlunun gözlərinə baxdı:

— Rafi, mənim yaşadıklarım heç bir insanın başına gəlməməlidir. Müstəntiq dedi ki, məni lazımı məlumatları verməyə məcbur edəcək. Bunun nə demək olduğunu yaxşı bilirdim. Bunun mənası o idi ki, mən çox ağırlara dözməli olacaqdım. Mən həmişə dua etmişəm ki, Rəbb Öz işini görənlərə xəyanət etməməkdə mənə kömək etsin.

Döyülmələr dəhşətli idi və çox vaxt gecələr olurdu. Gəlib məni yuxudan oyatdılar və məni işgəncə otağına sürüyüb apardılar. Orada məni amansızcasına qamçı ilə döydülər, söz verdilər ki, adları onlara desəm, işgəncələr dayanacaq.

Əzəblər təkcə döyülmək deyildi. Əminəm ki, onlar mən verilən yeməyə nəşə tökürdülər, çünki yemək yeyəndən sonra özümü çox pis hiss edirdim. Çoxları yeməyə zəhər qatıldığına inanırdı, bəziləri hətta onun içinə əzilmiş şüşə qatıldığını da eşitmişdi. Həbsxanada hamının mədəsində problem var idi, amma həkimə müraciət etməyimizə icazə vermirdilər. Əməkdaşlıq və lazımı məlumatların verilməsi müqabilində mənə tibbi yardım vəd etdilər.

Həbsxana işçiləri bilirdilər ki, bizi ümitsiz hala gətirmək hər an bizə qarşı tətbiq oluna biləcək işgəncə növüdür. Məni inandırdılar ki, heç kimə lazım deyiləm və heç kim məni axtarmır.

Rafi qışqırdı:

— Amma bu doğru deyil! Nə baş verdiyini bilən kimi, biz səni görməyə gəldik. Hər dəfə bizə rədd cavabı verirdilər və ya deyirdilər ki, sən orada deyilsən. Onlar bizə də işgəncə verirdilər!

Amit gözlərini yumub başını tərpədən deddi:

— Mənə sənin gəlməyin barədə heç kim demədi. Məhbusun ən qəddar düşməni olan ruh düşkünlüyüdür, belə ki, şeytan mənim heç kimə lazım olmadığını deyərək özümə qəsd etməyi mənə pıçıldadı.

Yolda işgəncə

Bu fikirlər çox vaxt gecələr məni təqib edirdi. Mən oyanıb İsanı çağırmaqdan başqa nə edəcəyimi bilmirdim. Sənə deyə bilərəm ki, Rafi, Rəbb sadıq qaldı. Hər dəfə daha dözə bilməyəcəyimi düşünəndə Allah mənə lütfünü göndərdi ki, mən hər gün tab gətirə bilim. Xilaskarı tanımayan yeni məhbus mənim kamerama atılanda mən Rəbb barədə danışmaq fürsətinə görə şükür etdim. Amma daha da vacib o idi ki, Allahın mənim üçün bir məqsədi olduğunu, hələ də məndən istifadə etdiyini bilirdim.

İşgəncə təsəvvür edə bildiyim ağrıdan artıq idi və indi də xatırlayanda titrəyirəm. Halbuki o anlarda Allahın hüuru o qədər real idi ki, ağrı sanki onun içində əriyirdi. Həbs olunmağım barədə düşünəndə və nəyi başqa cür etməliydim sualını düşünəndə anladım ki, həbsim Onun planının bir hissəsidir. Mən Onun iradəsində öz rolumu oynamalı idim. Başa düşdüm ki, bədənimin dözdüyü bütün ağrılara nifrət etsəm də, ruhum yenə də azaddır.

Rafi həbsdə olduğu müddətdə xeyli qocalmış atasına baxıb, göz yaşları içində onu qucaqlayıb dedi:

— Etiraf edirəm ki, sənin həbsdə olduğunu biləndə əvvəlcə Allaha qəzəbləndim. Bütün bu illər ərzində mən başa düşə bilmirdim ki, niyə Rəbbə xidmət edən atamın əlimdən alınmasına icazə verdi. Niyə sənin qayğına qalmadı və səni həbsdən azad etmədi? Sonra anam izah etdi ki, Allah mənə qayğı göstərir və hətta həbsxanada öldürülsən belə, məsihçilər heç vaxt ölmürlər. Onlar Məsihlə birlikdə olmaq üçün bu dünyanı tərk edirlər. O mənə Rəbbin hökmranlığına güvənməyi öyrətdi. Sonra o mənə uzaqdan gələn açıqcaları və məktubları göstərdi. Burada məsihçilər sənin həbsdə olduğunu eşidib sənin üçün, eləcə də bizim üçün dua etdiklərini yazırdılar. Mən hər açıqcada yazılan hər hərfə baxdım və orada nə yazıldığını bilmədim, çünki onlar başqa dillərdə idi. Amma hiss etdim ki, bunlar Allahın Özündən gələn mesajlardır!

Amit dedi:

— Rafi, mən bütün bu insanların dualarını hiss edirdim, inanıram ki, ən qaranlıq anlarda sağ qalmağıma kömək edən bu dualardır.

Mən bunu izah edə bilmirəm, sadəcə hiss edirdim ki, kimsə mənim üçün dua edir.

Amit və Rafi göz yaşları içində başlarını aşağı əyərək Allaha böyük ehtiyac anlarında Onun sədaqətinə və qayğısına görə şükür etdilər.

Vəziyyətə daha dərindən baxaq

Pastor Riçard Vurmbrand Rəbbə xidmətə və qarşıdurmaya hazırlaşan hər bir məsihçi üçün vacib bələdçi olan *Gizli xidmətə hazırlıq* adlı bir məqalə yazmışdı.

Bu məqalədə Riçard izah etdi ki, gizli məsihçi kilsə əzabdan qaça bilməz, lakin düzgün hazırlıqla onu azalda bilər. O əlavə edib ki, Rumıniyadakı kilsə bunlara hazırlıqlı deyildi və buna görə də onun fəaliyyəti kommunist dövründəki qədər effektiv heç vaxt olmamışdı. Kilsə hazırlığa əzab-əziyyətlə öyrənmək məcburiyyətində qaldı, lakin buna çox hazırlıqlı olsaydı, daha asan olardı.

Təqiblərə necə hazırlaşmaq olar? Görüşdüyüm bir çox Qərb məsihçiləri deyirlər ki, onların bacı-qardaşlarının Müjdəyə düşməncilik edən və məhdudiyyətlər qoyulan ölkələrdə çəkdikləri əzablardan heç bir təsəvvürləri yoxdur. Əgər onlar təqib təhlükəsi altında yaşamırlarsa, təqibə hazırlaşmaq prinsiplərini necə başa düşə bilərlər?

İndiyə qədər siz başa düşmüsünüz ki, heç bir məsihçi təqiblərdən qaça bilməz, yəni Məsihin hər bir davamçısı haqsızlıq olan bir mühitdə yaşayır. Həbs olunmaq, həbsdə saxlanmaq, döyülmək və ya işgəncələrə məruz qalmaq kimi təqiblər təhlükəsi bizim azad ölkəmizdə yoxdur. Bəlkə də, Böyük tapşırığı yerinə yetirmək qabiliyyətinizi minimuma endirən digər təzyiqlərə bilmədən göz yummusunuz? Bu təzyiq reaksiyanız necədir? Siz təslim olub gizli şəkildə məsihçi həyatını yaşayırsınız? Yoxsa həyatınızda təqiblərin olduğunu bilirsiniz? Müqəddəs Ruhun rəhbərliyi altında təqibə qalib gəlmək üçün necə hazırlaşacağınızı düşünürsünüz?

Yolda işgəncə

İnanıram ki, Qərb məsihçiləri imanımızla yaşamaq məsələsində nəinki düşmənin strategiyasını qabaqlamaqda uğursuzluğa düşər olurlar, həm də mədəniyyətimizin məsihçilərə dost olduğuna inanaraq aldanırlar. Təəccüblü deyil ki, İsanı sevdiiyimizə görə döyülmək və ya işgəncəyə məruz qalmaq fikri gələndə qorxuruq. Biz qorxunun o dərəcədə artmasına icazə veririkmi ki, əzab və ya ağır çəkmək düşüncəsi İsayə olan məhəbbətimizi boğmağa başlayır?

Ronald Boyd-Makmilan *Bitməyən iman* kitabında yazır ki, “təqib olunan məsihçilər dünyanın Məsihdəki kimliyimizə qarşı olmayan mehriban bir yer olduğuna inanmırlar. Onlar üçün dünya Məsihə qarşı düşmənçiliyi ilə ifşa olunur”.⁴¹

Askar etdiyimiz kimi, Məsihə qarşı düşmənçilik üzə bir sillə kimi açıq-aşkar və ya xain öpüş kimi incə ola bilər.

Bir dəfə Misirdən Kanadaya köçmüş bir pastorla tanış oldum. O mənə dedi ki, ölkəmizə gələndə Müjdəni açıq şəkildə bölüşmək imkanı əldə etdiyinə görə şadır. O bildirdi ki, kanadalılar nəinki sərbəst ibadət edə bilir, həm də həbs olunmaqdan, işgəncələrə məruz qalmaqdan qorxmadan imanları haqqında açıq şəkildə bölüşə bilirlər. Məhəllədəki hər qapını döyməklə Məsih barədə bölüşmək planından danışanda onun gözləri parladi. Bu adam Torontoda hər qapını döyməyə hazır idi!

Ölkəyə gəldikdən sonra o bir kilsə binası tapdı. Kilsənin pastoru ilə görüşdü, ona insanların xilasını üçün böyük həvəsini və ərazilərində Müjdəni bölüşmək üçün kilsə ilə əməkdaşlıq etmək arzusunu söylədi. O, Rəbbin köməyi ilə çoxlu yeni imanlıları kilsəyə cəlb etmək istəyirdi. Onun pastora verdiyi sual kilsənin yeni iman edənləri qəbul etməyə hazır olub-olmamağı barədə idi.

Onun nikbinliyi bir az təkəbbürlü görünə bilər. Amma bu yeni kanadalı bir vaxtlar Misirdə bir çoxlarını Məsihə gətirmişdi. İndi ona daha çox azadlığın olduğu, cərimə və həbs qorxusu olmayan

⁴¹ Boyd-MacMillan, *Faith that Endures*, 323.

Kanada kimi ölkədə çoxlarına Müjdəni bölüşməyə nə mane ola bilərdi?

Pastorun reaksiyası misirlinin böyük təəccübünə səbəb oldu. İnsanlara Məsih haqqında danışmaq ideyasına o, çox soyuq münasibət göstərdi və ona bu həvəsini cilovlamağı tövsiyə etdi. Pastorun sözlərinə görə, yeni vətəndaşa mühitə uyğunlaşmaq, indi yaşadığı mədəniyyət və kanadalıların düşüncə tərzilə tanış olmaq üçün vaxt lazımdır. Pastor bildirdi ki, bunu etmək üçün yeni kanadalı müjdəçiyə ən azı bir il lazım olacaq, sonra o, müjdəçi xidmətinə başlaya bilərdi.

Keçmiş misirli pastoru göz yaşları içində mənə baxdı və dedi: “Bu, beş il əvvəl baş verib, qardaş? İndiyə kimi bir qapını döyməmişəm...”

Müjdəçiliyə belə bir həvəs bəxş edilmiş və Müjdəni bölüşmək üçün Misirdə həyatını riskə atmış bir pastor kanadalıları xilas etmək arzusundan əl çəkməyə məcbur oldu? Misirdəki təqiblər çox real idi və o, müjdəçilik işində ona kömək edəcək strategiyaları hazırlamağı, həmçinin həbs olunacağı günə hazırlaşmağı bacardı. Onun Misirdəki kilsəsi tez-tez müjdəçilik işini, eləcə də Rəbbə itaətin nəticələrini müzakirə edirdi. Kanadaya gəldikdən sonra misirli pastor müjdəçiliyi dayandıran Kanada mədəniyyətinin incə, lakin davamlı təzyiqləri ilə üzləşməyə hazır deyildi. Ən əsası ilə o, ən vacib Müjdə xəbərini bölüşmək istəyində onu dəstəkləməyən bir kilsə ilə qarşılaşmağa hazır deyildi. O özünü tənha hiss edirdi.

O mənə dedi: “Kanadadakı məsihçilər öz cəmiyyətlərində yaxşı işlər görməyi sevirlər, lakin onlar Müjdəni bölüşməkdə tərəddüd edirlər. İnanırlar ki, onların “vəzi” öz xeyirxah əməlləridir. Amma onlar yanırlar. Əslində onlar hər ikisini etməlidirlər”.

Əgər təqibin yalnız qorxumuza səbəb olan cəhətlərinə diqqət yetirək, onda biz əzabların içində Allahın məqsədlərini görə bilməyəcəyik. Biz məsihçi həyatımızı real və ya gözlənilən təhlükələrdən qorumağa çalışacağıq.

Yolda işgəncə

Məsihə iman edəndən sonra Amit ehtiyatla yaşamağı davam edə bilərdi. O öz camaatından gizli mömin kimi həyatını yaşamağa qərar verə bilərdi və həyatı əvvəlki kimi davam edərdi. O, gizli şəkildə Allaha ibadət edə bilərdi. Ancaq sanki qəlbindəki bir səs ona dedi ki, İsanın ardınca getməklə qarşıdakı yol təhlükəsiz olmayacaq. Nəhayət, bu yol Xilaskarımızın başına gəldiyi kimi, onu əsirliyə apardı, orada döyülməyə və işgəncələrə məruz qaldı. İman yolu barədə düşünərək, o, çox aydın şəkildə Allahın əlinin onu təhlükəli yerlərdə apardığını gördü. Qorxu ilə davamlı mübarizəsinə baxmayaraq, Amit Müqəddəs Ruhdan gələn güclə dolu idi və bu ona Xilaskarın ardınca getməyə davam etməkdə güc verirdi.

“Əgər əziyyət çəkməli olsaq, tam əmin ola bilərik ki, Allah bizi hər ağrıya görə mükafatlandıracaq və hər göz yaşımız üçün bizə xeyir-dua verəcək. Bizi Əbədi Əllər dəstəkləyəcək və hər şeyin yaxşı olduğuna dair dərin imanla dolacağıq. Heç bir şey — nə ölüm, nə həyat, nə yüksəklik, nə dərinlik, nə də başqa bir varlıq bizi Allahın sevgisindən ayıra bilməz.

Bu böyük köhnə dünya zülmət məskənləri ilə doludur, lakin onun geniş ərazisinin heç bir yerində əsl məsihçinin qorxacağı bir şey yoxdur. Əlbəttə, qorxu içində olan məsihçi heç vaxt öz müdafiəsini yoxlamaz.

Qorxu içində boğulan kilsə qorxmuş bu dünyaya kömək edə bilməyəcək. Biz — gizli, təhlükəsiz yerdə yaşayanlar danışmağa və buna uyğun hərəkət etməyə başlamalıyıq. Biz, yer üzündə yaşayanlar, hər şeydən əvvəl, sakit, ümid dolu, şən və gümrah olmalıyıq. Məsihi qəbul etməyənlər kimi eyni qorxularda yaşamaqda davam etsək, biz qorxmuş dünyanı çarmıxda sülhün tapılacağına heç vaxt inandıra bilməyəcəyik.”⁴²

— E. U. Tozer

⁴² Tozer, *This World: Playground or Battleground?*, 8.

Tətbiq

Əzablara hazırlaşmağa necə başlamaq olar? İnsan təqibə hazırlaşdığı kimi, əzablara da hazırlaşır. Çoxlu təqib olunan məsihçilərlə ünsiyyətdə olarkən onların döyülmələrə və işgəncələrə necə dözə bildiklərini soruşdum. Hamısı başlarını tərpədərək cavab verdilər ki, özləri bunu edə bilməzlər. Rəbb onlara kömək etmişdi.

Bununla belə, təqiblərə hazırlaşmaq üçün bu gün edə biləcəyiniz addımlar var. Məsələn *Foksun şəhidlər kitabı* belə bir hazırlıq üçün ilk addımdır. Bu, böhran anlarında müqavimət göstərib qalib gələnlərdən öyrənmək üçün işlənə bilər. Bir çox insan bu kitabı bəyənməyəcək, çünki o, yalnız əzablardan və dəhşətli ölümlərdən bəhs edir. Mən sizi hər bir hekayəni yeni bir tərəfdən — qələbə tərəfdən oxumağa dəvət edirəm.

Təklif: Zəburları oxuyun və onları dua həyatınıza tətbiq edin.

9-cu fəsil

Yolda şəhidlik

*“Məsihin məhəbbətindən bizi kim ayıra bilər?
Əziyyətmi, sıxıntıyı, təqibmi, aclıqmi, çılpaqlıqmi,
təhlükəmi, qılıncı? Necə ki yazılıb: ‘Biz gün
boyu Sənin uğrunda öldürülürük, qurbanlıq
qoyunlar sayılırıq’. Lakin bizi Sevinin vasitəsilə
bütün bunlarda tam qələbə qazanırıq.”*

Romalılara 8:35-37

*Həyatın sürətli yarışı bitdikdə və soyuq ölüm
başə çatdıqda, yanımda ol. Xeyir-dualı Xilaskar,
sonra sevginlə məndən qorxu və imansızlığı
götür. Ah, məni cənnətə, azad və satın alınmış
övladını qəbul et!*

Rey Palmer “Mənim imanım Sənə baxır”

Amit həbsdən çıxdıqdan sonra növbəti illərdə kilsə inanılmaz sürətlə böyüməyə başladı. Əgər yerli polisin Amiti həbs etməkdə məqsədi icmanı müjdəçi xidmətindən uzaqlaşdırmaq idisə, bu, əslində əksinə təsir etdi. Amit özünü həvari Peter və Yəhya kimi hiss etdi. Onlar yəhudi dini rəhbərlər, ağsaqqallar və qanunşünaslardan ibarət toplantının qarşısında cəsarətlə İsanın yanında olarkən gördüklərinə və eşitdiklərinə şəhadətlik etdilər. Amitin kilsəsindən olan məsihçilər imanlarında gücləndi və böyüdü. Onlar İsa haqqında başqalarına bölüşməkdə davam edirdilər. Lakin kilsə böyüdükcə təcili və diqqət tələb edən çətinliklər və maneələrlə qarşılaşdı.

Yolda çətinliklər

Birincisi, Müqəddəs Kitaba əsasən təhsil almış kilsə rəhbərlərinin sayı iman edənlərə nisbətdə olduqca az idi. Yeni iman edənlərə İsanın təlimlərini öyrətmək çox vacib idi, çünki bəziləri məsihçi olduqlarını iddia edən, lakin əslində imanlıları maddi qazanc üçün istifadə edərək kultlara sövq edən saxta təlimlərin qurbanı oldular. Bəzi iman gətirənlər Müqəddəs Kitab barədə savadlarının olmamasından asanlıqla həqiqət yolundan azdılar. Amitin tanıdığı kilsələr yeni məsihçiləri imanda böyütmək, eləcə də yeni rəhbərlər yetişdirmək üçün yorulmadan çalışırdılar. Bu, böyük bir iş kimi görünürdü, lakin işlər yaxşı gedəndə çox xoş idi.

Amit kilsə daxilində eşitdiyi fikir ayrılıqları və mübahisələrdən çox narahat idi. İndi, cəmiyyət yeni yaranarkən təbii görünən birliyi qorumaq üçün ciddi səylər tələb olunurdu. Bölgədə digər məzhəblərə aid kilsələrin sayı artdıqca, Amit Müjdəni bölüşməkdənsə, kilsə quruluşu və doktrinasını müzakirə etməyə daha çox vaxt sərf etməli oldu. Hətta regiona gələn ilk əcnəbi müjdəçilər də bu mübahisələrdə fəal iştirak edir və dəstəklədikləri nəzəri təlimləri kilsə rəhbərlərinə öyrədirdilər. Amit bilirdi ki, Məsihə iman barədə sağlam təlimə ehtiyac var və kilsələr müəyyən məsələlərdə fərqli baxışlara malik ola bilərlər. Lakin bu fikirlər niyə kilsələr arasında birliyə xələl gətirməlidir? Amit bu iki problem arasında tarazlıq tapmaqda çətinlik çəkdi və bunun həllində Rəbbin kilsələrə kömək etməsi üçün dua etdi. Ona elə gəlirdi ki, kilsələr böyüdükcə ilk dəfə imanlılar cəmiyyətində gördüyü birlik və sadəlik uzaq bir xatirəyə çevrilir.

Bu problemlərlə yanaşı, kilsə böyüdükcə təqiblər də artdı. Müəyyən mənada onlar Amitə sübut etdilər ki, Allahın övladlarının şəhadətliyi hələ də təsirli və insanların ruhunda əks-səda doğurur. Digər tərəfdən, kilsə, onun rəhbərləri və üzvləri üçün təhlükənin səviyyəsi xeyli artdı. Getdikcə daha çox pastor və müjdəçi həbs olundu, bəziləri hətta xidmətə sadiqliklərinə görə şəhid oldular.

Bütün bu çətinliklərə baxmayaraq, Amit kilsənin icmadakı yeni işindən ümidli və həvəsli idi. Onun hazırladığı proqramlardan biri

də daşqından ən çox zərər çəkmiş ərazilərə qruplar göndərmək idi. Bu, kilsə üzvləri üçün mərhəmətin xidmətçisi olmaq və əziyyət çəkənlərə təsəlli vermək üçün gözəl fürsət idi. Onlar insanların fiziki ehtiyaclarını ödəməklə Kəlamın toxumlarını səpdilər. Pastor Yeşua əvvəllər müjdəçilər üçün problem yaradan insanların yaşadığı kəndə kömək etdiyinə görə çox sevindi. Bu kənd Müjdəyə müqavimət göstərməkdə davam edirdi, lakin daşqın başlayanda kəndlilər kömək üçün pastor Yeşuaya müraciət etdilər.

Amit pastor Yeşua ilə görüş təşkil etdi ki, bu fürsətdən istifadə etmək üçün komandaları hazırlasınlar. Lakin pastor Yeşuaya nə üçünsə görüşə gecikirdi. Amit onu gözlədikcə, pastorun bu qədər gecikməsinin onun xasiyyətinə uyğun olmadığını düşündü. Yeşua həmişə çox dəqiq adam idi və nə vaxt geciksəydi, zəng edib nə vaxt gələcəyini xəbər verirdi. O, Yeşuadan gələn zəngi və ya mesajı qaçırmadığına əmin olmaq üçün yenidən mobil telefonuna daxil olan zəngləri yoxladı. Heç bir bildiriş yox idi.

Amit artıq gözləyə bilmədi. Bərbərxananı açmaq lazım idi, Rafi mütəxəssislər qrupu ilə birlikdə daşqından zərər çəkənlərə kömək etməyə getdiyindən Amit tək işləməli oldu. O, pastor Yeşuaya yenidən zəng etdi, lakin onun telefonuna zəng çatmadı. Amit ona işə getməli olduğu barədə bir mesaj yazıb göndərdi və bildirdi ki, axşam pastora uyğun vaxtda görüşə bilər.

Həmin axşam evə gələndə Amit Həvvaya pastor Yeşua ilə alınmayan görüş haqqında danışdı. Arvadı bunun çox qərribə olduğunu bildirdi. Daha çox Amitin zənginə cavab verməməsi və geri zəng etməməsi də qərribə idi. Onların narahatlığı artmaqda davam edirdi.

Amit bir daha pastora zəng etmək istəyəndə qapı döyüldü. Onlar düşündülər ki, gələn yəqin pastor Yeşuadır. Amit qapını açanda astanada pastor Öməri görüb təəccübləndi. Amit və Həvva gələn qonağın üzündəki ifadədən dərhal başa düşdülər ki, nəşə baş verib. Həvva tez Öməri içəri dəvət etdi və Amit ona oturmağı təklif etdi. Ömər sarsıntı keçirmişdi, Həvva ona tez su gətirmək üçün getdi.

Ömərlə üzbəüz oturan Amit sakitcə dedi:

Yolda çətinliklər

— Yeşua haradadır, niyə görüşə gəlmədi? Niyə zənglərə cavab vermir? Sən nə bilirsən? Zəhmət olmasa, tez de.

Ömər baxışlarını döşəmədən çəkib yuxarı baxdı və çətinliklə kəkələyərək dedi:

— O... öldü.

Sonra o, hönkürtü ilə ağladı. İşin nə yerdə olduğunu anlamayan Amit qışqırdı:

— Nə?! Kim öldü, Ömər?!

Ömər hələ də sarsıntı içində idi və onun təsirindən daha danışa bilmədi. Həvvə titrəməyə başladı, gözləri yaşardı və Amit Ömər in çiyinlərindən tutaraq onu silkələməyə başladı. Ondən həqiqətən nə baş verdiyini soruşdu. Amit ona yalvararaq dedi:

— Ömər, zəhmət olmasa, nə baş verdiyini bizə danış.

— Pastor Yeşua və İlyası öldürüblər.

Amit və Həvvə imansızlıqla bir-birlərinə baxdılar, lakin zaman keçdikcə reallığı dərk etməyə başladılar. Onların pastoru və məsihçi rəhbəri artıq bu dünyada yox idi.

Şəhidlik

Bir prinsipə və ya məqsədə görə əzab, qurban və ölüm.

Əgər kimsə başınıza silah dayasa və sizə Məsihdən imtina etməyi desə, bunu edərdinizmi?

Mən Qərb məsihçiləri tərəfindən əzablar və şəhidlik mövzusunı müzakirə edərkən dəfələrlə bunun şahidi olmuşam. Mən başa düşürəm ki, bu sual bizi İsayə sədaqətimizin əhəmiyyətini bu dünyanın təklif etdiyi şeylərdən üstün tutmağa səsləmək üçündür. Din azadlığı olan ölkələrdə yaşayan məsihçilər gündəlik həyatda bu haqda düşünmək məcburiyyətində deyillər, ona görə də bu cür suallar verməyimiz yaxşıdır, elə deyilmi?

Yolda şəhidlik

Məsih uğrunda ölməyə hazır olmaq sualı adətən İsadən imtina etmək əvəzinə şəhidliyi seçənlərin nümunələri ilə müşayiət olunur. Onlardan bəziləri barədə *Foksun şəhidlər kitabı* və ya Mark Uoterin *Məsihçi şəhidlərin yeni ensiklopediyası* kimi kitablardan oxuya bilərik. Biz tarixin həmin səhifələrdə söylədiklərindən həm ilham ala, həm də narahat ola bilərik. İcazə verin, ürəyimə xüsusi təsir edən şəhidlik hekayələrindən birini danışım və onu ilk oxuyanda ağılıma gələn fikirləri izah edim.

Venesiya vətəndaşı, Antoni Riçetti protestant kimi boğulmağa məhkum edildi. [Məhkum dəmir zəncirlə bədənində bərkidilmiş böyük bir daşa zəncirlənmişdi. Sonra onu taxtanın üstünə, üzü yuxarıya bərkidilər, iki qayıqla dənizə apardılar. Orada daşın ağırlığı altında o, suda batdı.] Edamdan bir neçə gün əvvəl oğlu onun yanına gəldi və canını qurtarmaqdan ötrü imanından əl çəkməsi üçün yalvardı, çünki o, atasız qalacaqdı. Buna Antoni belə cavab verdi: “Yaxşı məsihçi Xilaskarının izzəti üçün təkcə əmlakından və uşaqlarından deyil, həm də həyatın özündən imtina etməyə borcludur: ona görə də mən bu fani dünyada hər şeyi əbədiyyətə qədər davam edəcək dünyada qurtuluş üçün qurban verməyə qərar verdim”.

Venesiya lordları Antoniyə bildirdilər ki, əgər o, Roma-katolik dinini qəbul etsə, nəinki ona həyat bəxş ediləcək, həm də ona borcla aldığı əmlakını pulsuz qaytaracaqlar. Lakin o, qəlbinin xilasını hər şeydən üstün tutaraq zadəganlara cavab verdi və təkliflərdən qəti şəkildə imtina etdi. Antoniyə deyiləndə ki, onun məhbus yoldaşı Fransis Seqa Məsihdən imtina etdi, o belə cavab verdi: “Əgər o, Allahı tərk etdisə, ona yazığım gəlir. Mənsə görməli olduğum tapşırığımı sona qədər qətiyyətlə yerinə yetirəcəyəm”. Antonini imanından döndərmək cəhdlərinin uğursuz olduğunu başa düşdülər və hökmə əsasən o edam edildi. Şəhid Antoni ruhunu Uca Yaradanının əlinə verərək böyük şövqlə və şadlıqla vəfat etdi.

Yolda çətinliklər

Fransis Seqanın dönüklüyü haqqında deyilənlərin yalan olduğu ortaya çıxdı, çünki o, Məsihdən heç vaxt imtina etmədi, lakin imanda möhkəm dayandı. Riçettinin ölümündən bir neçə gün sonra o da eyni tərzdə edam edildi.⁴³

Antoninin hekayəsi məsihçi şəhidlərinin çoxlu nümunələrindən yalnız biridir və onlardan hər biri özünəməxsus tərzdə imanlıya ilham verir. Antoninin şəhadətliyində məni ruhlandıran onun imanda dönməzliyi və eləcə də hər şeydən, hətta həyata olan məhəbbətindən də üstün olan Rəbbə olan məhəbbəti idi. Antoni bu fani dünyaya iman gözləri ilə baxdığı üçün onu gözləyən izzəti görə bildi.

“İman ümid edilənlərə etibar etmək, görünməyən şeylərə əmin olmaqdır” (İbranilərə 11:1).

Riçettinin şəhidlik hekayəsini oxuduqca məni gizli, lakin əl çəkməyən bir sual narahat etdi: “Mən kimin üçün yaşayıram?” Bu sual məni narahat edir, çünki o məni həyatda mənim üçün əziz olan barədə ciddi düşünməyə, eləcə də həyat tərzimə təsir edən daxili motivləri anlamağa məcbur edir. Mən qəti şəkildə inanıram ki, Antoni Riçetti bunu anlamaq üçün şəhid olacağı vaxtı gözləmədi. O, əzablı ölümə şəhid olmağa *hazır idi*.

Şəhidliyi dərk etmək

Antoni Riçettinin hekayəsi həm ruhlandırıcı, həm də narahat edicidir. İnanıram ki, hər bir məsihçi belə şəhidlərin cəsarətini və həvəsini arzulayır, lakin belə bir həyat ölümdən daha böyük bir bədəllə başa gəlir. Hər bir məsihçi ümidinə görə hesabat verməyə

⁴³ John Foxe, *Foxe's Book of Martyrs* (Pantianos Classics, orig. pub. 1563), 59.

Yolda şəhidlik

hazır olmalıdır (1 Peter 3:14-17) və imanını bəyan etdiyinə görə ona qarşı mənfi reaksiya ilə üzləşməlidir. Beləliklə, biz suala qayıdırıq: “Əgər kimsə başınıza silah dayasa və Məsihdən imtina etməyinizi söyləsə, bunu edərdinizmi?”

Biz Qərb məsihçiləri Məsih uğrunda əzablar təcrübəsinə malik deyilik, ona görə də bizim üçün bu suala cavab vermək çətinidir. Biz əminliklə bəyan etmək istərdik ki, “mən Məsih üçün cəsarətlə güllə qarşısına çıxma bilərəm”, lakin bu baş verənə qədər heç kim bilmir ki, belə bir vəziyyətlə üzləşdikdə bunu edə biləcəklər.

Şəhidlik bir çox Qərb məsihçilərinin anlamaqda və tətbiq etməkdə çətinlik çəkdiyi bir anlayışdır. Hesab edirəm ki, problemin böyük bir hissəsi bizim şəhidliyə baxışımızın çox dar olmasıdır. Biz şəhidliyi şiddətli, qanlı ölümün obyektivindən görürük. Ətrafınızdakılardan şəhid sözünün nə olduğunu soruşsanız, əminəm ki, bir insanın dini inancına görə zorakılıqla öldürülməsi ilə əlaqəli sözləri eşidəcəksiniz.

Məsihçi elmində və müjdəçilik dairələrində şəhid sözünün mənası ilə bağlı çoxlu mübahisələr var. Bu müzakirələr həm faydalı, həm də çaşdırıcıdır, çünki müxtəlif ilahiyyatçılar və müjdəçilər çox vaxt insanı şəhid edən şeylər haqqında öz anlayışlarını təqdim edirlər. Digər dinlər və mədəniyyətlər öz təriflərini verirlər ki, bu da termini daha dəqiq müəyyən etməyə çalışarkən daha da qarışıqlığa səbəb olur. Müasir dövrdə insanı şəhid edən şeylərlə bağlı çoxlu yanlış təsəvvürlər var və şəhid sözünün bu gün necə təyin olunduğuna təsir edir.

Məsələn, islamçı ekstremistləri şəhid terminini daha çox “kafir-ləri” öldürmək üçün özlərini partladan cihadçılara aid edirlər. Bu halda, şəhid sözü müqəddəs döyüşdə hərbiçi kimi canını verməyə hazır olmaqdır.

Şəhidliyin bu tərifinin, əlbəttə ki, məsihçilərin “şəhid” anlayışı ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. Gerald Uitvort Universitetinin ilahiyyat professoru Sitzer izah edir:

“Bu gün oxuduğumuz şəhadətlərlərin çoxu, xüsusən də kamikadzelər ilk bir neçə əsrdə məsihçilərin məruz qaldıqları

Yolda çətinliklər

şəhidliyin tam əksidir. Bu müasir “şəhidlər” — əgər onların dəhşətli əməllərini təsvir etmək üçün bu sözü işlətməyə cəsarət etsək, bizə Allahı məhəbbət Allahı deyil, intiqam, nifrət və qətl Tanrısı kimi göstərir.

Erkən məsihçi şəhidləri belə nifrətin cinayətkarları deyil, qurbanı oldular. Onlar zorakılıq göstərmədilər, onu qəbul etdilər. Onlar şəhidliyə çağırılıblar və müasir kamikadzelərin etdiyi kimi, bunu günahsız insanlara tətbiq etməyiblər”.⁴⁴

“Kanadada Şəhidlərin səsi” təşkilatı əslən yunanca “şahid” mənasını verən *martus* sözündən gələn “şəhid” sözünün aşağıdakı təriflərini təqdim edir. “Şahid” sözü Əhdi-Cədidin müxtəlif ayələrində həm birbaşa, həm də dolaylı yolla xatırlanır:

- Məhkəmədə şahidlik edən (Matta 18:16; 26:65; Həvarilərin İşləri 6:13; 7:58; İbranilərə 10:28; 1 Timoteyə 5:19).
- Gördüklərinin və ya bildiklərinin həqiqət olduğuna şəhadətlik edən şəxs (Luka 24:48; Həvarilərin İşləri 1:8, 22; Romalıları 1:9; 1 Salonikililərə 2:5, 10, 1 Yəhya 1:2).
- Həqiqətə şəhadətlik edən və Məsih uğrunda ölümə qədər əziyyət çəkən (Həvarilərin İşləri 22:20; Vəhy 2:13; 17:6).

Birinci əsrin sonlarında bu termin Allaha sadıqlıqlarına və Onun sədaqətinə şəhadətlik edən insanlara aid edildi. Onlar Məsihdən və Ona xidmətlərindən üz döndərmədən ölümə və Allahın padşahlığının yaranması uğrunda qurban getməyə hazır idilər. Eləcə də, onlar öz məsihçi imanları və Məsihə məxsusluqları uğrunda böyük əzablara dözməyə hazır idilər.⁴⁵

⁴⁴ Gerald L. Sittser, *Water from a Deep Well: Christian Spirituality from Early Martyrs to Modern Missionaries* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2007), 30–31.

⁴⁵ “What is a martyr?” FAQ, Voice of the Martyrs Canada <vom-canada.com/whats-a-martyr.htm>.

Yolda şəhidlik

Sitzerin izah etdiyi kimi, şəhidliyin sadəcə ölümdən daha çox şey olduğunu görürük: “İlk məsihçilikdə şəhidlik Müjdənin həqiqətinə şəhadətlik etmək üçün bir çox yollardan yalnız biri idi. Heç də hər bir məsihçi Rəbb uğrunda şəhid olmağa çağırılmayıb; buna baxmayaraq, hər bir məsihçi öz həyatını Allaha həsr etməyə çağırılıb”.⁴⁶

Şəhidlik məsihçi dünyagörüşünün tərkib hissəsidir. Məsihçilər bu gün şəhid olmağın nə demək olduğunu və Müqəddəs Kəlama əsasən “Məsih uğrunda canımızı verməyi” necə qəbul edə biləcəyini anlamalıdılar. Şəhidlik və Allahın məqsədi haqqında Kəlamın aydın təsəvvürünə malik olmaq bu gün məsihçilərə iman və cəsarətlə İsanın ardınca getmək və Onun izzəti üçün yaşamaqda kömək edəcək. Məsihçi dünyagörüşündə təqib və şəhidliyin düzgün başa düşülməsi bizə anladır ki, ağrı və əzablara dözsək də, Allahın niyyətinə uyğun olaraq çağırılanlar üçün həqiqətən hər şey onların xeyrinədir.

Bu fəslin əvvəlində mən belə bir sual verdim: “Əgər kimsə başınıza silah dayasa və sizdən Məsihdən imtina etməyi tələb etsə, bunu edərdinizmi?” Məsih uğrunda şəhid olmaq istərdinizmi? Hər şeydən əvvəl soruşmaq istərdim ki, siz Məsih üçün ölməyə hazırsınızmı? Əgər siz həyatınızı artıq Məsihə həsr etmisinizsə, onda bu sualın mənası yoxdur. Məsih uğrunda canınızı verməyə hazır olmaq barədə sualın cavabını artıq xilas əldə edəndə və çarmıxınızı götürüb Onun ardınca gedəndə vermisiniz.

“Məgər bilmirsiniz ki, biz hamımız Məsih İsa ilə birləşmək üçün vətiz olunarkən həmin vətizlə Onun ölümü ilə birləşdik? Deməli, vətiz olunub Onun ölümü ilə birləşməklə biz də Onunla birgə dəfn olunduq; belə ki, Atanın izzəti ilə Məsih ölümlər arasından dirildiyi kimi biz də həmin cür yeni həyat sürək.

Əgər Onun ölümünə bənzər ölümdə Onunla bir olmuşuqsa, Onun dirilməsinə bənzər dirilmədə də Onunla bir

⁴⁶ Sittser, *Water from a Deep Well*, 31.

Yolda çətinliklər

olacağıq. Bunu bilirik ki, günahlı bədənin aradan qaldırılması üçün, daha günaha qul olmayaq deyə köhnə mənliyimiz Onunla birlikdə çarmıxa çəkildi. Çünki ölmüş adam günahdan azad olub. Əgər Məsihlə ölmüşüksə, Onunla yaşayacağımıza da inanırıq. Çünki bilirik ki, Məsih ölümlər arasından dirildiyinə görə bir daha ölməyəcək və ölüm Ona artıq hökmranlıq etməz. Onun ölümü günahın müqabilində ilk və son ölüm oldu, yaşadığı həyatı isə Allah üçün yaşayır. Beləcə siz də özünüzü Məsih İsadə olaraq günaha münasibətdə ölü, Allaha münasibətdə isə diri sayın” (Romalılara 6:3-11).

Məsihlə birlikdə dəfn olunduqdan sonra biz Onda yeni həyat üçün dirildik. Sitzer yazır:

“Şəhidliyin mənasını dərk etməsək, biz heç vaxt məsihçi ruhani həyatı — onun nə olduğunu və onu özünəməxsus edəni də anlamayacağıq. İlk məsihçilər İsa Məsihi öz Rəbbi olaraq etiraf etdikləri üçün öldülər. Məsih onların həyatları ilə bağlı olan bütün dəyərlərə — sərvətə, şöhrətə, hakimiyyətə və Romanın özünə belə meydan oxudu. Məsihçilər İsadən başqa heç bir tanrıya inanmırdılar. Seçmək lazım gələndə Məsihin şagirdləri nəyin bahasına olursa olsun, Rəbbin ardınca getməyə qərar verdilər. İlk şəhidlər böyük bədəl ödədilər — öz canlarını qurban verdilər. Lakin onların nümunələrinin dəyəri nə qədər nəcib və cəsarətli görünsə də, bu dəyər şəhidlikdə deyil, Məsihə sadıq qalmaqalarında idi. Bizə gəlincə, yaqin ki, Rəbb uğrunda ölməyəcəyik. Əsas odur ki, biz Onun üçün necə yaşayırıq”.⁴⁷

Beləliklə, verdiyimiz əsas sual Məsih uğrunda ölməyə hazır olmağımız yox, Onun üçün yaşamağa hazır olmağımız olmalıdır. Bu da öz həyatımızı necə yaşamağa dair tamamilə yeni baxış gətirir.

⁴⁷ Ibid., 28.

Şəhid ömrünü yaşamaq

“Koreyada Şəhidlərin səsi” təşkilatının həmtəsisçisi və baş direktoru pastor Erik Foli qurban verərək yaşamağın nə demək olduğunu belə izah edir: “Çarmıxınızı götürüb hər gün daşıyaraq ölmək, Məsihin əzablı məhəbbətini Onun düşmənlərinə təqdim etməkdir. Bu, arzularımız, məqsədlərimiz, planlarımız və ümidlərimiz üçün həvəslə ölməkdir. Ancaq bu, özünü inkar etməkdən daha çox şeydir. Məsihlə birlikdə biz də deməliyik: “Mənim deyil, qoy Sənin istəyin olsun”. Artıq biz yaşamırıq, Məsih bizim vasitəmizlə yaşayır. Qeyd: Bir iradə həyata keçirilir, bir həyat yaşanır. Biz bu həyata artıq heç bir məhdudiyyət qoymuruq. Əslində, məhdudiyyətsiz yaşamaq həm də şəhidliyin çox real formasıdır. Məsihə şəhadətlik vasitəsilə ölüm yeni həyat gətirir. Düşünə bilərsiniz ki, bu, daha məşhur olan — bir anda şəhid olmaqdan daha aşağı şəhidlik formasıdır. Amma əslində hansı daha çətinidir, bir anda ölmək, yoxsa hər gün ölmək? Bunların hər birinin öz çətinliyi var”.⁴⁸

Şəhid olmağın nə demək olduğunu başa düşmək bizə şəhidliyə özünəməxsus bir baxış verir. Şəhidlər — həvəslə, sədaqətlə Məsihə tabe olub iztirab, təqib və ya ölüm təhlükəsində belə xidmətlərini dayandırmaqdan imtina edənlərdir. Bu təqib və ya ölüm üçün ehtiyatsız axtarış deyil; məsihçi tapşırığının məqsədi bu deyil. Əksinə, məqsəd İsanı Rəbb kimi elan etmək (Matta 28:18-20; 2 Timoteyə 4:1-2), Müjdəni bölüşmək və bununla da şagirdlər hazırlamaqdır. Bu, məsihçinin yaşamasından və ya ölməsindən asılı olmayaraq, Allahın izzətini göstərmək üçün Məsihə tamamilə təslim edilmiş həyat yaşamaqdır. Həvari Paul bunu belə yekunlaşdırır:

“Nə olar? İstər riyakarlıqla, istərsə də səmimiyyətlə, nə cür olursa-olsun, əsasən Məsih bəyan edilir, mən buna sevinirəm. Əlbəttə, sevinəcəyəm, çünki bilirəm ki, bunun nəti-

⁴⁸ Eric Foley, “Red, White, and Green Martyrdom: Protestant Edition,” Do the Word, April 10, 2016 <tinyurl.com/wtt98xj>.

Yolda çətinliklər

cəsi dualarınızla və İsa Məsihin Ruhunun köməyi ilə mənim xilasım olacaq. Böyük həvəslə gözləyir və ümidvaram ki, heç bir vəziyyətdə utandırılmayacağam, yaşasam da, ölsəm də, həmişəki kimi indi də bədənimdə Məsihin ucalması üçün tam cəsarət göstərə biləcəyəm. Çünki mənim üçün yaşamaq Məsihdir, ölməksə qazandır” (Filipililərə 1:18-21).

Mən Erik Foli ilə birgə layihələr üzərində işləməkdən zövq almışam. Biz şimali koreyalı qaçqınlara təlim keçərək onların Şimali Koreyaya qayıdıb müjdəçilik işi görmələri üçün şagirdlər hazırlamışdıq. Erik və onun həyat yoldaşı Dr. Hyun Suk Folinin təşkil etdiyi şagirdlik məktəbi Gizli Xidmət Universiteti adlanır⁴⁹. Onlar elə bir tədris proqramı hazırlayıblar ki, tələbələr təlim almaqla Şimali Koreyadan qaçmış, insan alverinə məruz qalmış və siyasi rejim üçün pul qazanmağa görə dünyanın başqa yerlərinə göndərilmiş şimali koreyalılara xidmət edirlər.

Erik öyrədir ki, təkcə Müqəddəs Kitab bizə şəhidliyi öyrətmir, həm də ilk kilsənin rəhbərləri də bu mövzuda geniş danışılar. (Təəssüf ki, bu fakt bir çox müasir Qərb məsihçiləri üçün naməlum olaraq qalır.) İlk kilsə rəhbərləri şəhidliyin üç “rənginin” olduğunu öyrədirdilər. Onların hər biri xüsusi məna daşıyır və məsihçilərin yer üzündə öz çağırışlarını necə həyata keçirmələrinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir. Kilsə ataları Cerom və Qriqorinin anlayışında şəhidliyin üç rəngi var. Bunlar *qırmızı*, *yaşıl* və *ağdır*. Erik Foli bunu belə izah edir:

- *Qırmızı rəng* Allaha və düşmənlərinə məhəbbət göstərərək şəhidliyi dəhşətli ölümə qəbul edən məsihçiləri təmsil edir.
- *Yaşıl rəng* İsanın hər gün çarmıxı daşımaq əmrinə tabe olan və özünü inkar edən həyatı vasitəsilə Allahın məhəbbətini göstərən məsihçiləri təmsil edir.

⁴⁹ Learn more about Underground University at vomkorea.com/en/project/northkorea/uu-school.

Yolda şəhidlik

- *Ağ rəng* müvəqqəti və ya uzunmüddətli ruhani istirahət nəticəsində “dünya üçün ölən” məsihçiləri təmsil edir. Müasir şagirdlik mərkəzləri, dua evləri və ruhani bərpa mərkəzləri bizə ağ şəhidlik təcrübəsini verir”.⁵⁰

Foli şəhidliyin rəngləri haqqında məqaləsini bu sözlərlə bitirir: “Hər bir məsihçi Rəbbin şagirdi olduğu andan şəhid olmağa çağırılıb. Məsihin ardınca gedən hər kəs, əgər Məsih icazə verərsə, yaşıl, ağ və hətta qırmızı şəhid olmağa hazır olmalıdır”.

Şəhidlik mövzusunda çox şey yazmaq olar, amma məncə, hələ də cavab tələb edən sual budur: Məsihçinin şəhid olmasında Allahın məqsədi varmı? Müqəddəs Yazıların və kilsə tarixi boyu qədim və müasir məsihçi şəhidlərin nümunəsi göstərir ki, cavab “bəli”dir. Bu cavab bizə böyük ümid verir.

Təqiblər, hətta şəhidlik də daxil olmaqla, izzətli “Var Olan Mənəm” adlı Allahın planında mühüm rol oynayır. Təqiblərə tab gətirənlər Onun kim olduğunu dünyaya nümayiş etdirir, Onunla münasibətə qapı açır. İnanmaq nə qədər çətin olsa da, şeytanın Allahın izzətini oğurlamaq və Rəbbin kilsəsini yer üzündə məhv etmək planı son nəticədə, iflasa uğrayacaq.

Kennet Harrod bunu belə ifadə edir: “Bizim şər üzərində qələbəmiz Məsihin çarmıxda bizim üçün gördüyü əziyyətlərə görədir. O, Kəlamın sadıq şahidi tərəfindən dəstəklənir və bu Müjdə üçün əzab çəkməklə də həyata keçirilir. Çünki Məsih Özünü izzətə aparan iztirab yolu ilə getdi və üstəlik O bu yola Öz xalqını da çağırdı”.⁵¹

Mənim elektron poçt ünvanıma təqiblər barədə çoxlu məktublar daxil olur. Müşahidə etmişəm ki, son illərdə Nigeriyada dünyanın hər hansı digər ölkəsinə nisbətən daha çox məsihçi qanı tökülüb. Boko Haram və Fulani çobanları kimi silahlı qrupların ölkənin şimalında və mərkəzində məsihçilərə qarşı hücumları demək olar ki, hər

⁵⁰ Foley, “Red, White, and Green Martyrdom.”

⁵¹ Kenneth Harrod, *Promise and Persecution: A Biblical Theology of Suffering for Christ* (Orpington, UK: Release International, 2018), 89.

gün baş verən hadisələrdir. Bu bölgələrdə kilsəyə qarşı zorakılıq hekayələrini oxuduqca bu mənfur hadisələrdə Allahın məqsədini görə bilməyəcəksiniz. Lakin hücumlar hekayənin yalnız bir hissəsidir.

Həmkarım Nigeriyada təqib olunan məsihçilərlə görüşdü, onların ifadələrini sənədləşdirdi. Eləcə də, Nigeriyadakı kilsənin niyə belə ciddi təqiblərə məruz qaldığını anlamağa çalışdı. Məsihçilərlə müsahibə apararkən o, vaxtilə Boko Haramın fəal üzvü olan və bir çox məsihçini öldürmüş bir adamla tanış oldu. İndi bu islamçı qatil ona qardaş kimi yanaşan məsihçilər arasında kilsədə oturmuşdu. Təəccüblənən həmkarım soruşdu: “Nə oldu ki, bu gün kilsədə məsihçi bacı-qardaşların əhatəsində oturmusan?”

Hekayənin gedişi zamanı həmkarım öyrəndi ki, bu keçmiş Boko Haram rəhbəri tez-tez kilsələrə hücum edən islamçı silahlı qruplarına başçılıq edirdi. Onların bir nömrəli hədəfi kilsələr və onların pastorları idi. “Mən bir çox pastorları diz çökdürdüm və başlarına silah dayadım. Mən onlara İslamı qəbul etmək şansı verdim. Onlar imtina etdilər, sonra mən atəş açdım. Amma bir gün nəşə dəyişdi. Mən bir pastoru öldürdüm, amma onun cəsədinə baxa bilmədim. Bu adamın və ondan əvvəlkilərin ölməyinə baxanda qanıma donduran və dəhşətə gətirən bir şey var idi. O an anladım ki, daha adam öldürə bilməyəcəyəm”.

Pastorların ölümləri keçmiş islamçı silahlı şəxsini İsanı axtarmağa və həyatının əsl məqsədi ilə bağlı suallara cavab tapmağa vadar etdi. Bu kökündən dəyişmiş nigeriyalı indi sevdiyi və xidmət etdiyi Rəbbin şahidi kimi canlarını həvəslə qurban verən pastorları göz yaşları ilə yad edir.

Məsihçilər İsa ilə eyniləşdikdə və Onun Müjdəsini elan etdikdə dünyadakı insanlar iki yoldan biri ilə cavab verir. Onlar ya Məsihə iman vasitəsilə xilas Müjdəsini eşidir və sevinclə qəbul edir, ya da bu xəbəri eşidərək rədd edib Müjdənin düşmənləri olurlar.

Bu gün məsihçilikdə Müqəddəs Kitabın düzgün nəzəriyyəsinə ehtiyac var. Bu nəzəriyyəyə əsasən Allah yolunu azmış bəşəriyyətə Özünü göstərmək və insanların həyatında şeytanın planla-

Yolda şəhidlik

rını dağıtmaq üçün şəhidliyi bir kanal kimi istifadə edir. Beləliklə, məsihçinin təqiblərə qarşı müqaviməti onun dözümlülüyündən deyil, Allahın lütfünün çətin anlarda onu doldurmasından asılıdır.

Bu məzmununda kilsə haqqında danışan Erik Foli deyir:

“Kilsə gizli deyil. O, dünyanın müqavimətini tam dərk edərək öz işini görür və ona uyğun strategiya hazırlayır. Kilsə Rəbb kimi həmişə, hətta düşmənlərinə də xidmət edir, amma dünyaya uyğunlaşmır. O, dünya ilə güzəştə getmir və iztirab çəkməyi şərəf hesab edir, çünki Məsih uğrunda əziyyət çəkməyə layiq görülüb. Kilsə öz ümidinin səbəbini dünya onu hesaba çəkərkən deməyə həmişə hazırdır. Lakin Məsihin bədəni bunu “həlimlik, hörmət və təmiz vicdanla edir ki, Məsihdə yaxşı əməllərimizə böhtan atanlar öz böhtanlarından utansınlar”.⁵²

İsanın həyatında şəhidlik

Çoxumuz İsanın çarmıxda asıldığını və Onun ölümünü gözləyən camaatı təsvir edən filmlərə baxmışıq. Müjdələr bizə İsanın çarmıxa çəkilməsinin dəqiq təfərrüatlarını verir və hətta çarmıxda söylədiyi son sözləri də bizə çatdırır. Təsəvvür edin ki, başqaları ilə birgə dayanıb iki oğru arasında çarmıxa çəkilən günahsız bir adama baxırsınız.

Görürsünüz ki, izdiham arasında cürbəcür insanlar var. Bəziləri İsanın sadıq davamçılarıdır. Onlar çox məyusdurlar. Digərləri isə İsanı qəddarcasına ələ salan barışmaz düşmənlərdir:

“Gəlib-keçənlər başlarını yırğalayıb Ona böhtan ataraq ‘Ey məbədi dağıdıb üç gündə tikən! Əgər Allahın Oğlusansa, Özünü xilas et və çarmıxdan düş!’ deyirdilər. Başçı kahinlər

⁵² Eric Foley, *Preparing for the Underground Church* (Seoul, South Korea: The Voice of the Martyrs Korea, 2017), 61–62.

Yolda çətinliklər

də ilahiyyatçılar və ağsaqqallarla birgə eyni şəkildə İsanı ələ salaraq deyirdilər: ‘Başqalarını xilas edirdi, amma Özünü xilas edə bilmir! İsrailin Padşahıdır, qoy indi çarmıxdan düşsün və biz də Ona iman edək. Allaha güvənirdi. Allah Onu sevirsə, qoy indi xilas etsin! Çünki ‘Mən Allahın Oğluyam’ dedi” (Matta 27:39-43).

Siz İsanın yanında çarmıxa çəkilmiş cinayətkarlardan biri tərəfindən ələ salındığını eşidirsiniz. Amma sonra, isti gündə sərin meh kimi, başqa bir çarmıxa çəkilmiş cinayətkar digərini məzəmmət edərək deyir: “Bu adamı rahat burax. Onun günahsız olduğunu görmürsən? Biz bu cəzaya layiqik, amma O, heç bir səhv etmədi”. Sonra İsayə üz tutaraq mərhəmət üçün yalvarır: “Padşahlığına daxil olanda məni xatırla!”

İnanılmazdır, lakin bu doğrudur ki, ümitsiz görünə bilən vəziyyətlər bir fürsət pəncərəsi ola bilər. Hər şey bir saniyədə aydınlaşdıqda qarşımızda tamamilə yeni bir mənzərə açılır. Heç bir şey göründüyü kimi deyil və əslində hər şey olduğu kimi qalmamalıdır.

Bu cinayətkar ən gözlənilməz anda, ən gözlənilməz yerdə, ölüm anında lütf tapdı. Üstəlik, məhz bu anda, səyahətin sonunda İsa tövbə edən şəxsə cavab verir: “Sənə doğrusunu deyirəm: bu gün sən Mənimlə birlikdə cənnətdə olacaqsan” (Luka 23:43).

Orada dayanarkən İsanın getdikcə zəiflədiyini görürsünüzmü? Onun fiziki gücü azaldıqca, ölüm yaxınlaşdıqca İsanın davamçılarının Ona olan bütün ümidləri də sönməyə başlayır. Həqiqətənmi hər şeyin sonu belə olacaq? İsanın etdiyi bütün yaxşılıqlar — bütün şəfalar, Onun təlimləri, ilhamı və bu həyatdakı ümidləri — hamısı burada bu çarmıxda bitəcəkmi?

Birdən gündüz səması qara rəngə çevrilir və İsanın ümitsiz fəryadı sizi reallığa qaytarır. “Doqquzuncu saata yaxın İsa uca səslə nida edərək dedi: ‘Eli, Eli, lema şavaqtanı?’ Bu ‘Ey Allahım, Allahım, niyə Məni tərək etdin?’ deməkdir” (Matta 27:46). Bu sözlərlə İsa ruhunu tapşırırdı.

Sonra Rəbbin davamçıları Onun cəsədini çarmıxdan çıxarıb məzara qoydular, sonra qapını böyük bir daşla örttdülər. Siz İsanın ölümünün şahidi oldunuz. Həmin an görünür ki, ilanın nəslı qalıb gəlir (Yaradılış 3:15). İsanın davamçıları pərən-pərən düşdülər. Onlar çaşqınlıq içində idi və ürəkləri məyus olmuşdu. Bəziləri öz keçmiş işlərinə qayıdır, digərləri bir yerə toplaşib gizlənir, başqaları isə peşman halda evlərinə, Xammaya gedirlər.

Amitin hekayəsinin davamı

Amit Məsihdəki qardaşları ilə birlikdə qucaqlaşib ağlayanda göz yaşları sel kimi axırdı. Bir müddətdən sonra Ömər özünü toparladi və dostlarının başına gələn hadisəni danışmağa başladı.

Pastor Yeşua və İlyas cənab Qlen ilə görüşmək və daşqından zərərçəkənlər arasında Müjdəni bölüşmək üçün müjdəçilik materialları götürmək üçün təşkilatın bazasına getdilər. Görüşdən sonra pastor Yeşua İlyasın motosikletinin arxa oturacağına oturdu və Amitin onları gözlədiyi kilsəyə doğru iki saatlıq yola düşdülər.

İlyas və pastor Yeşua növbəti döngədə bir qrup yaraqlının nəzarət-buraxılış məntəqəsində yolu bağladığını gördülər. Onlar mühasirəni görəndə artıq geri dönmək çox gec idi. Beləliklə, İlyas və pastor Yeşua qəzəbli islamçılarla əhatə olundular. Məsihçilər onlarla sakitcə danışmağa çalışsalar da, yaraqlılar dinləmək belə istəmədilər və motosikletdən düşmələrini tələb etdilər.

Sonra İlyas və pastor Yeşuaya əmr edildi ki, kürək çantalarını yoxlamaq üçün versinlər. İlyasın çantasında Müqəddəs Kitablər və məsihçi kitabçalarını görənlər silahlı şəxslər onun məsihçi olub-olmadığını soruşdular. İlyas məsihçi olduğunu deyən kimi, arxadan gələn yaraqlılardan biri dəyənəklə onun başının arxasından vurdu. İlyas pastor Yeşuanın düz qarşısında yerə yıxıldı. Onun boğazı xəncər ilə kəsildi və o, dərhal öldü. Pastor Yeşua ondan da məsihçi olduğunu soruşmazdan əvvəl baş verənləri görəndə dəhşətə gəldi.

Sarsıntı keçirən pastor ayaqları altında uzanmış İlyasın cəsədinə, sonra isə onu sorğu-sual edən adama baxdı. Yeşua başını tərpətdi və dedi ki, öz kəndində pastorluq edir və onların indicə öldürdükləri adam onun yaxın dostu və məsihdəki əziz qardaşıdır.

Kişilərdən biri qanlı xəncəri pastor Yeşuanın qarşısında yelləyərək dedi: “İndi bilirsiniz ki, biz qətiyyətliyik. Sənə buradan sağ çıxmaq şansı veririk. Məsihi inkar et və biz səni azad edəcəyik. Əgər bunu etməsən, dostunun taleyi səni də gözləyir, ancaq səni yavaş-yavaş öldürəcəyik.

Pastor Yeşua diz çökdü və ucadan Allaha fəryad etdi:

“Ata, adının izzəti üçün bunu daşımaqda mənə kömək et!”

Ömər kədərlə başını buladı.

— Yaxınlıqda yaşayan və onların kilsəsindən olan gənc bir oğlan yaraqlıların nəzarət-buraxılış məntəqəsini bağladıklarını gördü və onların nə etdiklərini görmək üçün meşədə gizləndi. Təəssüf ki, bu hadisənin şahidi oldu. Silahlılar çıxıb gedəndə o, yanına qaçaraq gəlib faciəni danışdı. Pastor Yeşuanın bədəni əlli dəfədən çox bıçaqlandı və sonda ürəyinə dəyən bıçaq zərbəsi onun həyatına son qoydu. Allahın bu qulu ölümünə qədər sadıq qaldı, indi o, İlyasla birgə Rəbbin yanındadır.

Onların üçü də Məsihdə sevimli qardaşlarını itirdiklərinə görə kədərlə doldular. Sonrakı günlərdə ətraf kəndlərdən olan kilsə üzvləri qardaşların cəsədlərini götürərək Amitin kəndindəki kilsənin ərazisində basdırdılar.

Vida mərasimi zamanı toplaşanların qarşısında dayanan Amit dedi:

“İlyas və pastor Yeşua Müjdəni yaymaq üçün kəndimizə gələndə mən onlara qəzəbləndim və fikirləşdim ki, əgər onlar camaatımız arasında yalanlarını yaymağa davam etsələr, onların yeri məzar olacaq.” Amma mənim hədələrim onları qorxutmadı. Onlar hər dəfə cəsarətlə kəndimizə qayıdırdılar və mənə qarşı heç bir kin-küdurət saxlamırdılar. Onlar məni sevdilər və mənə İsanın məhəbbətini göstərdilər. İndi onlar fədakarlıqlarını və Allahın Xoş Xəbərini yaymaq üçün hər şeyə hazır olduqlarını sübut etdilər.

Yolda şəhidlik

Sizlərdən bir çoxlarınız da bu qardaşların sədaqətli xidmətinə görə buradasınız. Siz əkinçilər yaxşı bilirsiniz ki, toxum meyvə verməzdən əvvəl ölməlidir. Bu gün əziz qardaşlarımızı dəfn edirik, bu, Allahın izzətinə uyğun yaşamaq üçün yeni başlanğıc və imkandır. Sabah pastor Yeşua və İlyasın qətlə yetirildiyi yerə gedəcəyəm və onların qatillərini tapacağam. Allahdan gələn lüflə mən İsanın Müjdəsini elan edəcəyəm və Ona ümid bəsləyəcəyəm. Bilirəm ki, qardaşların ölümləri əbəs deyil və Allah bu vəziyyətdən öz xeyirinə istifadə edəcək.

Amit göz yaşları içində dayanan Həvvaya yaxınlaşdı. O, ərinin əlindən tutaraq onları bu qədər incidənlərə Müjdəni bölüşmək istəyinə başını tərpedərək razılıq verdi. Onların arxasında valideynlərinə baxan Rafi dayanmışdı. O, uşaq ikən atasının onları İsa ilə tanış etdiyinə görə peşman olduğu günü xatırladı. Həmin vaxt həyat onlar üçün çətinləşdi və sanki onların sıxıntılarının sonu olmayacaq kimi görünürdü. O, bu yeni imanı qəbul etmək üçün mübarizə apardı. Bununla belə, günəş musson yağışları ilə islanmış torpağı qurutduğu kimi, Rafinin ürəyi də dəyişməyə başladı.

Rafi dedi: “Bəli, bu gün yeni başlanğıclar günüdür. Sabah mən də atamla gedəcəyəm və yolda rastlaşdığımız hər kəsə İsanın Müjdəsini və tək həqiqi Allahın məhəbbətini bölüşəcəyəm”.

“Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: əgər bir buğda dənəsi torpağa düşüb ölmürsə, tək qalır, amma ölürsə, çoxlu məhsul verir” (Yəhya 12:24).

Vəziyyətə daha dərinləndən baxmaq

Müqəddəs Kitaba əsasən iman, Allahın kim olduğuna, keçmişdə vəd etdiyi hər vədini yerinə yetirə biləcəyinə, edəcəyinə inanmaq və buna uyğun hərəkət etməkdir. Müqəddəs Kitaba əsasən həqiqi iman başqalarına nə qədər mənasız görünsə də, kor və ya özünü qaranlıqda atmaq deyil.

Yolda çətinliklər

E. U. Tozer yazırdı: “Allaha və gələcək dünyaya düzgün baxışımız yaşadığımız dünyaya və onunla münasibətimizə düzgün baxışımızı tələb edir. Bundan o qədər çox şey asılıdır ki, biz buna diqqətsiz yanaşa bilmərik”.⁵³ Məsihçi imanını gündəlik həyatımızda öz əksini tapmalıdır. Başqaları ilə qarşılıqlı münasibətimiz, gərgin vəziyyətlərdə davranışımız, fikir ayrılığımız olan insanlara münasibətimiz və fədakarlıqla sevməyə hazır olmağımız, həyatımızın Allahın məhəbbəti, Məsihin qurbanı və Müqəddəs Ruhun vasitəsilə dəyişildiyinə sübutdur.

“Eləcə də, qardaşlarım, siz də Məsihin bədənini vasitəsilə Qanuna münasibətdə ölmüsünüz ki, başqasına, yəni ölümlər arasından dirilmiş Məsihə məxsus olasınız; belə ki, Allah üçün bəhrə verək. Çünki biz cismani təbiətə görə yaşayarkən günahın Qanun vasitəsilə gələn həvəsləri üzvlərimizdə fəal idi. Buna görə də biz ölüm üçün bəhrə verirdik. Amma indi əvvəlcə əsiri olduğumuz Qanuna münasibətdə ölüb, ondan azad olduq. Nəticədə, yazılı Qanunun köhnə yolunda deyil, Ruhun yeni yolunda qulluq edirik” (Romalıları 7:4-6).

Erik Foli tez-tez təkrarlayır ki, şəhid olmağı insanlar deyil, Allah edir. Həyatımız bizim əlimizdə və ya bizə qarşı üsyan edənlərin əlində deyil. Məsihçilər hər an Müjdəni bölüşməyə, dua etməyə və ya Onun uğrunda şəhid olmağa hazır olmalıdır.

Tətbiq

Gəlin bu fəsilin əvvəlində verilən suala qayıdaq: “Əgər kimsə başınıza silah dayasa və Məsihdən imtina etməyi sizdən tələb etsə, siz bunu edərdinizmi?”

⁵³ Tozer, *This World: Playground or Battleground?*, 6.

Yolda şəhidlik

Anladım ki, bu suala vaxtından əvvəl cavab vermək olmaz. Kaş ki, belə deyə bilərdim: “Bəli! Mən İsa uğrunda güllə qarşısında dayanmağa hazıram”. Ancaq o an gələndə, həqiqətən, bunu edə biləcəyəmmi? Pastor Vurmbrand deyib ki, əgər həbsxanada onu nələrin gözlədiyini əvvəlcədən bilsəydi, buna dözə bilməzdi. Ən böyük ehtiyac anında Allah lütfü verir və çətinliklərlə üzləşmək üçün Rəbb bizə lazım olan gücü verir.

O vaxtdan bəri özümə başqa bir sual verməklə ürəyimi yoxlamağa ehtiyac olduğunu anladım. Məsih uğrunda güllə qarşısına çıxmağa hazır olmaq əvəzinə, özünüzdən soruşun ki, Məsih üçün yaşamağa hazırsınız mı? Məhz burada, elə indi, Onun sizə nəfəs verdiyi bu anda nə cavab verərdiniz? Hər birimizin qarşımıza çıxan gündəlik vəziyyətlərdə Məsihi bəyan və ya rədd etmək imkanımız var. Əgər biz şəhidlər və Rəbbin şahidləri kimi yaşasaq, daim özümüzü inkar etmək, çarmıxımızı götürmək və Onun ardınca getmək üçün fürsətlər axtaracağıq.

Coxdankı dostum imanını yaşamaq, hər gün yeni bir şey etmək üçün nəsə axtarır. Bu, yad adama gülümsəmək, qulaqcıqları qulaqlarınızdan çıxarıb yanınızdakı şəxslə danışmaq və ya daha yüksək səviyyədə fədakarlıq tələb edə biləcək hər hansı bir hərəkət ola bilər. Dostum deyir ki, əgər siz bunu hər gün etsəniz, nəinki həyatınızı dəyişməyə başlayacaqsınız, həm də özünüzü təkmilləşdirəcəksiniz.

Məsih barədə bölüşmək üçün sizin hansı imkanlarınız var? Amit kimi sən də özünü — bədəninə və ruhunu Müjdənin işinə həsr etmisənmi?

Avqustin demişdi: “İnsanı şəhid edən əzab deyil, səbəbdır”.

Siz ola bilsin ki, imanınıza görə işgəncəyə məruz qalmayacaq və ya öldürülməyəcəksiniz. Lakin Avqustinin qeyd etdiyi kimi, sizi Məsih uğrunda şəhid edən işgəncə deyil, bədən və ruhun Rəbbə həsr olunmasıdır.

“Siz isə, sevimlilər, özünüzü ən müqəddəs olan imanınızın təməli üzərində inkişaf etdirin və Müqəddəs Ruhun

Yolda çətinliklər

idarəsi ilə dua edin. Rəbbimiz İsa Məsihin əbədi həyata aparan mərhəmətini gözləyərək özünüzü Allah məhəbbətində qoruyun. Şübhə edən adamlara qarşı mərhəmətli olun; başqalarını oddan qaparaq xilas edin; digərlərinə isə mərhəmət edin. Amma qorxu içində cismin ləkələdiyi paltardan belə, çəkinin.

Sizi büdrəməkdən qoruyub Öz izzətli hüsuruna böyük sevincə nöqsansız çıxarmağa qadir olan Xilaskarımız, yeganə Allaha Rəbbimiz İsa Məsih vasitəsilə əzəldən bəri, indi və əbədi olaraq izzət, əzəmət, qüdrət və səlahiyyət olsun! Amin” (Yəhuda 1:20-25).

Təklif: Efeslilərə 6:10-20-ci ayələri oxuyun. Təsvir edin ki, bu hissəni başa düşmək sizə Məsih uğrunda şəhid kimi yaşamaq üçün daha yaxşı hazırlaşmağa necə kömək edəcək.

Yekun

Başqa yol yoxdur

*“Gözlərin irəliyə baxsın,
düppədüz qarşına nəzər sal. Getdiyin
yolu düzəlt, yollarını sahmana sal.”*

Süleymanın Məsəlləri 4:25-26

*Biz Onun sözünün işığında Rəblə
birlikdə gedəndə,
O, yolumuza necə izzət verir!
Biz Onun işlərini gördüyümüz müddətdə
O bizimlə, Ona güvənən və itaət edən hər kəslə
birlikdə olacaq.
Güvənin və itaət edin, çünki İsadə xoşbəxt olmaq
üçün güvənmək və
itaət etməkdən başqa yol yoxdur.
Con H. Sammis “Güvən və itaət et”*

Amit və onun ailəsi, dostları uydurma qəhrəmanlar olsalar da, bu kitabda danışılan hekayələr real hadisələrə, “Kanadada Şəhidlərin səsi” təşkilatında xidmətim zamanı təqib olunan məsihçilərlə apardığım müsahibələrə əsaslanır. Bugünkü təqib olunan məsihçilərin hekayələrini ən yaxşı şəkildə necə söyləmək barədə düşünərkən Allahın əbədi vədlərinin ümidi ilə birləşən, sədaqət və dözümlülük hekayələrində gözəl qəhrəmanları gördüm. Bunlar hər biri “ölüm kölgəsinin dərəsindən” yaşıl çəmənlərə aparən qeyri-adi iman səyahətinə çıxan adi insanların hekayələridir. Məhz onlardan mən Məsihə tabe olmağın nə demək olduğunu öyrəndim.

Yolda çətinliklər

Bu kitab üçün *Yolda çətinliklər* adını seçdim, çünki İsa bütün Müqəddəs Yazılarda “Yol Mənəm” demişdi və buna görə də Onun davamçılarını Kəlamda “İsa yolunu tutan kişi və qadınlar” adlandırmışdılar (Həvarilərin İşləri 9:2). İsa, eləcə də bizə xəbərdarlıq etdi ki, Onun ardınca getmək Onunla birlikdə əzab çəkməyə hazır olmağı tələb edəcək. *Yolda çətinliklər* bizi bu yolda qarşılaşacağımız mübarizələrə hazırlayır.

Qarşımda uzanan yol məni həmişə cəlb edib. Mənə nəqliyyat vasitəsi, təyinat yeri və xəritə verin və başqa heç nəyə ehtiyacım yoxdur. Mən həyatı həmişə bir səyahət kimi görmüşəm, getdiyim müəyyən bir yer olmalıdır. Bu həvəs məndə anam məni İsa ilə erkən yaşda tanış edəndə yaranıb. İmanlı valideynlərin əhatəsində böyüməyim Rəbbin çağırışına cavab verməkdə, ürəyimi Ona verməkdə, həyatımı Məsih üçün yaşamağa həsr etməkdə və bunu bacardığım qədər yerinə yetirməkdə mənə kömək etdi. Geriyə baxanda Allahın əlimdən necə tutduğunu və hər addımda məni addım-addım apardığını görüb heyran oluram. Kitabın əvvəlində qeyd etdim ki, “Kanadada Şəhidlərin səsi” təşkilatında işləmək heç vaxt xəyalımda olmayıb. Yol məni başqa istiqamətə aparsaydı, çox sevinərdim. Amma bu həqiqətən belədirmi? Əgər Allahın həyatım üçün bir planı və məqsədi olduğuna inanırımsa, onda getmək istədiyim yol mənim hazırladığım yol deyil, Onun mənim üçün təyin etdiyi yoldur. Əgər belədirsə, onda mən belə nəticəyə gəlməliyəm ki, mənim üçün başqa yol olmayıb.

Bu kitabda biz məsihçilərin Məsihin ardınca getmək üçün çarmıxlarını daşıdıqda qarşılaşa biləcəkləri müxtəlif təqib formalarına nəzər saldıq:

- İstehza
- Təcavüz
- Ayırı-seçkilik
- Böhtan

Başqa yol yoxdur

- Hücumlar
- Həbs
- İşgəncə
- Şəhidlik

Yuxarıdakı təqib miqyasına baxanda, görəsən, hansı çətinliklərlə üzləşəcəyəm. Mən Məsih naminə onlardan neçəsinə dözməyə hazıram? Ola bilsin ki, siz də mənim kimi indiki dövrlərə baxırsınız və fikirləşirsiniz ki, qarşıdurma ilə necə üz-üzə gələcəksiniz, irəliyə doğru getməkdə davam edə biləcəksinizmi? Əgər siz Xamma yolundasınızsa (Luka 24:13-35), onda Allahdan xahiş edin ki, sizi təhdid edən sınaqlardan kənarı görən, Öz ilahi əli ilə sizə rəhbərlik edən və ali məqsədləri və izzəti üçün sizə göstəriş verəni ayırd edə bilən “iman gözləri” versin.

Sabina Vurmbrand Məsih üçün əzab çəkməyin nə demək olduğunu yaxşı bilirdi, lakin bu, onun Xilaskarının ardınca getməsinə mane olmurdu. O, yer üzündəki səyahəti zamanı əzab və kədər gözləyirdi. Lakin o, tamlığı ilə Məsihə xidmət etdiyi üçün Səməvi Ata onun qayğısına da qaldı. Sabina “*Pastorun həyat yoldaşı*” adlı kitabını bu sözlərlə bitirdi:

“İş hər gün daha da artır. İndi bir çox şəhidlərin adı bütün dünyada hallanır və uşaqlar yatarkən onları dualarında Allaha xatırladırlar. Bu dualar qəbul olunacaqmı?”

Bir pastor arvadı olaraq tez-tez uşaqlara sahilə dayanıb açıq dənizdə üzən gəmiyə əl yelləyən bir oğlanın əhvalatını danışdım. O oğlanın yanında duran kişi gülərək dedi:

— Axmaq olma. Sən gəmiyə əl yellədiyin üçün o, istiqamətini dəyişməyəcək!

Lakin gəmi dönüb sahilə doğru istiqamət aldı. Oğlan gəmiyə çıxıb qışqırdı:

— Cənab, mən axmaq deyiləm. Sadəcə olaraq gəminin kapitanı mənim atamdır!

Yolda çətinliklər

Biz həmçinin bilirik ki, kainatı idarə edən Atamızdır və O, dualarımızı eşidir”.⁵⁴

Məsihi bacı-qardaşlar cəsarətli olun. Siz tək addımlamağa çağırılmamısınız. Başqaları da sizinlə eyni yolu gedir. İbranilərə 12:1-ci ayə bildirir ki, bizi bu yolla getmiş və bu yolda çətinliklərlə üzləşmiş böyük şahidlər (şəhidlər) buludu əhatə edir. Ayənin necə bitdiyinə diqqət yetirin, qoy “Allahın ağlagəlməz sülhü ürəklərinizi və düşüncələrinizi Məsih İsada qorusun” və sizə sevinc bəxş etsin.

“Buna görə bu qədər böyük şahidlər buludu ilə əhatə olunduğumuz üçün biz hər bir yükü və bizi asanlıqla çaşdıran günahı tərk edib qarşımızdakı yarışda dözümlə qaçaq. Gözümüzü imanımızın Banisi və Kamilləşdiricisi olan İsaya dikək. O, qarşısına qoyulan sevincə görə rüsvayçılığı heç sayıb çarmıxa çəkilməyə tab gətirdi və Allahın taxtının sağında oturdu. Günahkarlardan Ona qarşı olan bu qədər düşmənçiliyə dözən Şəxs barəsində düşünün ki, yorulub ruhdan düşməyəsınız” (İbranilərə 12:1-3).

Dua edirəm ki, siz bu Yolda gedərkən Müqəddəs Ruhun rahatlığını yaşayasınız, Məsihin hüsurunu hiss edəsiniz və Atanın sonsuz məhəbbətində sülh tapasınız.

⁵⁴ Sabina Vurmbrand, *Pastorun həyat yoldaşı* 251.

Minnətdarlıqlar

Afrika atalar sözü deyir ki, uşaq böyütmək üçün bir kənd lazımdır. Onun mahiyyəti ondan ibarətdir ki, onu yetkin həyata hazırlamaq yalnız valideynlərin deyil, cəmiyyətin vəzifəsidir. Həmin məsəl bu kitabın yazılmasına da aiddir. Çünki bu kitab bir çox insanın köməyi və əhəmiyyətli töhfələri sayəsində ərsəyə gəlib. Mən onlara sonsuz dərəcədə minnətdaram:

Kitabı yazmaq işi çox çətin görünəndə və yazmaq qabiliyyətimə şübhə etməyə başlayanda Erik, Erin və Vanessa nəinki məni ruhlandırırdı, həm də məni Müqəddəs Ruhun ilhamından istifadə etməyə və Ona etibar etməyə təşviq etdilər. Mənim yeganə işim bu kitabı yazmaq üçün Rəbbin məqsədini yerinə yetirməkdən ötrü itaətkar olmağım idi. Mən bu sadıq dostlara minnətdaram.

Mənə Məsih üçün yaşamağın nə demək olduğunu daha yaxşı anlamağa kömək edən Məsihdə təqib olunan ailəmə minnətdaram. Mənim üçün bu dəyərli müqəddəslərə xidmət etmək həqiqətən şərəfidir və onların çoxu ilə “Şəhidlərin səsi” təşkilatında xidmətim zamanı tanış olmuşam. Mən deyəndə ki, onlar təqiblərə dözdükləri və imanlarında cəsarətli olduqları üçün Qərbdəki bacı-qardaşlar onları “güclü məsihçilər” adlandırırlar, onlar gülüb deyirdilər: “Biz də sizin kimi sınmış və adi insanlarıq. Biz sadəcə çatışmazlıqlarımıza və qarşıdurmalara baxmayaraq, Rəbbə diqqətlə tabe olmağı öyrəndik.”

Mənimlə iman yolunda səyahət edən və çoxlu eniş-yoxuşlarımnda məni sevən ailəmə minnətdaram. Sizin mənə olan imanınız və ya Allahın öz məqsədini yerinə yetirmək üçün məndə çalışdığına imanınız həyatımın bütün günlərini Ona tabe olmaq istəyimi artırdı.

“Kanadada Şəhidlərin səsi” təşkilatındakı həmkarlarıma, eləcə də dünyanın müxtəlif yerlərindəki oxşar təşkilatlardan olan həmkar-

Yolda çətinliklər

larıma görə minnətdaram. Bu xidmətdə sizinlə birlikdə işləməyim böyük şərəf və sevincdir. Təqib olunan ailəmizə kömək etməkdə göstərdiyiniz fədakarlığa görə minnətdaram. Onların tək əziyyət çəkmədiklərini bildikləri üçün bu məni çox ruhlandırırdı və mən sizi Rəbb yolunda ailəm adlandırmaqdan qürur duyuram. Biz birlikdə İsa Məsihin Müjdəsinə düşmən olan bir dünyada Böyük tapşırığı yerinə yetirmək üçün çalışırıq.

Linn Koplend və Karen Stovel sizə görə çox minnətdaram. Redaktor yazıçının ən yaxşı dostudur. Faydalı redaktələrə, tövsiyələrə, dəyərli məlumatlara və dəstəyə görə təşəkkür edirəm.

İndi ən çox narahat olduğum an — nəticə çıxarmaq və minnətdarlığımı bildirmək vaxtı gəlir. Bəlkə mən kiməsə təşəkkür etməyi unutmuşam, onda necə olar? Məni bağışlamağınızı istəyirəm və Səmavi Atamızın yaxşı əməllərinizi bildiyinə görə təsəlli tapıram və məndən də çox Rəbb sizi səxavətlə mükafatlandıracaq.

Əsas minnətdarlığım isə Rəbbim və Xilaskarım İsa Məsihədir, Ona sonsuza qədər minnətdar olacağam. İsa gənc yaşlarımda Özünü mənə tanıtdı və məni Ona tabe olmağa çağırırdı. Əlimdən tutub məni heç təsəvvürümə gətirə bilməyəcəyim bir yolla apardı. Bütün izzət və şöhrət tək Ona məxsusdur!

Mündəricat

“Şəhidlərin səsi” təşkilatı haqqında.	9
Ön söz	13
Giriş	16
1-ci fəsil: Səyahət başlayır	26
2-ci fəsil: Yolda istehza	37
3-cü fəsil: Yolda təcavüz	50
4-cü fəsil: Yolda ayrı-seçkilik.	66
5-ci fəsil: Yolda böhtan	84
6-ci fəsil: Yolda hücumlar.	107
7-ci fəsil: Yolda həbs	130
8-ci fəsil: Yolda işgəncə	148
9-cu fəsil: Yolda şəhidlik	171
Yekun: Başqa yol yoxdur.	193
Minnətdarlıqlar.	197

YOLDA ÇƏTİNLİKLƏR

Əksəriyyətimiz məsihçilərin imanlarına görə əzab çəkdiklərini eşitmiş olsaq da, biz təqiblərin keçmiş imanlıların həyatında baş verdiyini və ya hələ də məsihçiliyə düşmən olan ərazilərdə yaşayan məsihçilərin həyatında baş verdiyindən xəbərdar deyilik. Bu kitab gözlərimizi açacaq ki, təqibin müxtəlif miqyasını görə bilək. Bu fani dünyada İsa yolunu tutan hər kəs öz həyatında təqiblə üzləşə bilər.

Yolda çətinliklər kitabı oxucuya təqibin müxtəlif formalarını ayırd etməkdə kömək etməklə yanaşı, onlara müqavimət göstərməyi də öyrədənəcək. Bu kitab “istixana” məsihçiliyi deyil, əksinə, nəinki sağ qalan, hətta cəhənnəmin lap qapılarında da çiçəklənən canlı, fəal və qalib bir imanı təbliğ edir.

Onilliklər ərzində Tanrının təqib olunan kilsəsinə xidmət edən və öz təcrübəsini bölüşən müəllif Floyd Brobbel oxucularına aşağıdakıları təklif edir:

- *bu allahsız dünyada kilsə üçün Allahın məqsədini görmək;*
- *Məsihin Özünün təqiblərə necə dözdüyünü və ona necə cavab verdiyini düşünmək;*
- *keçmişdəki məsihçilərin və bizim müasirlərimizin Məsihin əzablarında Onu necə miras aldığını öyrənmək;*
- *düşmənin təqib yolu ilə məsihçi imanuna və şəhadətliyinə necə mane olmağa çalışdığını dərk etmək;*
- *üzləşə biləcəyiniz hər hansı təqiblərə iman və sevgi ilə cavab vermək.*

FLOYD BROBBEL Dünyada təqib edilən kilsəyə həsr olunmuş “Kanadada Şəhidlərin səsi” təşkilatının baş direktorudur. Floyd müntəzəm olaraq məsihçi təqiblərinin ən qaynar nöqtələrinə baş çəkir, təqib olunan məsihçilərin dəstəkləmək üçün beynəlxalq əməkdaşlıqlar yaradır və daim onlarla əlaqə saxlayır. O, həyat yoldaşı Vanessa ilə Kanadada yerləşən Niaqara, Ontarioda yaşayır və üç yetkin övladı və iki nəvəsi var.